

2. 10

Handwritten signature or mark in blue ink at the top right of the page.

ქართული ანბანი

და წიგნი საკითხავად მდაბიო სალსთათვს.

შედგენილი

დიმიტრი შურცელაძისაგან.

10745

თფილისს.

გაფასების უზიარესის განმკობის სტამბაში.

1863

Одобрено Цензурою. Тифлисъ 5-го Декабря 1862г.

ახდანი ქართული.

ა ბ გ დ ე მ

ზ წ თ ი ძ ლ

მ ნ რ ვ ჯ შ

ჩ ც ზ რ ზ უ

ძ ჳ დ ვ ხ ტ

ც ქ ჭ ღ ო

პ

ჟ

ჭ

ა	ბ	გ	დ	ე	უ
ბ	ბა	ბე	ბი	ბო	ბუ
გ	გა	გე	გი	გო	გუ
დ	და	დე	დი	დო	დუ
ე	ეა	ეე	ეი	ეო	ეუ
უ	უა	უე	უი	უო	უუ
ა	აა	აე	აი	აო	აუ
ბ	ბა	ბე	ბი	ბო	ბუ
გ	გა	გე	გი	გო	გუ
დ	და	დე	დი	დო	დუ
ე	ეა	ეე	ეი	ეო	ეუ
უ	უა	უე	უი	უო	უუ
ა	აა	აე	აი	აო	აუ
ბ	ბა	ბე	ბი	ბო	ბუ
გ	გა	გე	გი	გო	გუ
დ	და	დე	დი	დო	დუ
ე	ეა	ეე	ეი	ეო	ეუ
უ	უა	უე	უი	უო	უუ

ჲ	ჲ	ჲე	ჲი	ჲო	ჲუ
ხ	ხ	ხე	ხი	ხო	ხუ
ც	ცი	ცე	ცი	ცო	ცუ
წ	წი	წე	წი	წო	წუ
ჭ	ჭი	ჭე	ჭი	ჭო	ჭუ
ჯ	ჯი	ჯე	ჯი	ჯო	ჯუ

ბ	ბი	ბე	ბი	ბო	ბუ
ვ	ვი	ვე	ვი	ვო	ვუ
გ	გი	გე	გი	გო	გუ
დ	დი	დე	დი	დო	დუ
ე	ეი	ეე	ეი	ეო	ეუ
ო	ოი	ოე	ოი	ოო	ოუ
პ	პი	პე	პი	პო	პუ
ჟ	ჟი	ჟე	ჟი	ჟო	ჟუ
რ	რი	რე	რი	რო	რუ
ს	სი	სე	სი	სო	სუ

აჲ
აბ
ახ
ბ
ბჲ
ბჳ
ბჴ
ბჵ
ბჶ
ბჷ
ბჸ
ბჹ
ბჺ
ბ჻
ბჼ
ბჽ
ბჾ
ბჿ

გ
გა
გბ
გგ
გდ
გე
გვ
გზ
გთ
გყ
გრ
გს
გტ
გუ
გფ
გქ
გც
გძ

ე
ეა
ებ
ეც
ედ
ეე
ევ
ეზ
ეთ
ეყ
ერ
ეს
ეტ
ეუ
ეფ
ექ
ეც
ეძ

ეჲ
ეჳ
ეჴ
ეჵ
ეჶ
ეჷ
ეჸ
ეჹ
ეჺ
ე჻
ეჼ
ეჽ
ეჾ
ეჿ

ეჲ
ეჳ
ეჴ
ეჵ
ეჶ
ეჷ
ეჸ
ეჹ
ეჺ
ე჻
ეჼ
ეჽ
ეჾ
ეჿ

სიცუქიანი ერთ-მარცვლოვანნი.

მე. შენ. ხუჭნ. თქუჭნ. ვარ. ხარ. არს.
 ყრმა. ძმა. და. ცრუ. ბრმა. მრწამს. ზნე.
 ჭსუნა. მწრადელ. თვს. სვლა. რწყუა. შლა.
 სთვლა. მკა. სმა. სმა. თქმა. ქმნა. ჰყოხ. მას.
 ჭსთქუა. მთა. კლდე. ხე. რგო. ცეცე. გზა.
 მზე. ვჭსწერ. ზმნა. დრო. მზა. სსუა. მნა. ჭსუა.
 ზღუა. თთუჭ.

სიცუქიანი არ მარცვლოვანნი.

ღმერთი. ქრისცე. მსხნელი. სული. ნე-
 ბა. ღონე. ძალი. სიბრძნე. ცოდნა. გული-
 ხორცი. თქალი. თაგი ხელი. თითი. ფრხნი-
 ლი. მკლავი. ცოდუა. ჯუარი. შემწე. მბრძო-
 ლი. მიწა. ცეცხლი. წყალი. მამა. დედა.
 შვილი. გელი. ყანა. ცელი. უღმრთო. მტუჭ-
 რი. ჭსუელი. ზრახვან. დაღვა. დაჟდა. სკო-
 ღა. გვყვი. ვიდრე. ერთხელ. მცკვარი. სა-
 ხე. მურდი ადვა ხევი. ვნება. თამარ. წყნა-

სასლი. სული. ქცევა. სწუხდა. უთხრა. უძღვნა.
 შედგა. ბერი. ვალი. ასლი. მაშინ. სრული. ვეც-
 სლი. იეთრი. ფული. ყოვლად. იყავ. ჰქვენი.
 ფრად. მადლი. ჰქმენი. ედვას. მარხუა. თბლის.
 შიფე. კუხე. შისლავს. სეცევა. მოვარე. ხემკენ.
 კაცა. თავე. ძალი. მოქმელი. თფლი. თხსო.
 უძნა. იფდა. იძლი. იკლებს.

სიციყუანი სამ-მარცვლოვანი.

მყრო. ბელი. ქუხ-ყანა. სილული. მობი-
 ლი. ხათელი. ცხოვრება. მარია. ქალწუ-
 ლი. განკაცხა. დაეფლა. ამაღლდა. მქდო-
 მარე. მარ-ჟუხ-ნიო. მომაგალ. ცხოველი.
 მყოფელი. თაყუანი. დადება. იცყოდა.
 განმამლე. კეთილი. დამაკლებ. ცხოველი.
 სადილი. განმაძი. სასრდელი. აღაღებ.
 მომცემი. აცხოვნე. აკურთხე. დაიციმე.
 სასელი. მოვედინ. სუფევა. ეგრესა. არ-
 სობა. ვითარცა. ბორბორცი. საგანი. გალო-

ბა. მჭირალი. მოწყალე. საყდარი. საყუნ-
ჯე. ერთგული. თანდამსწრე. ყოველი. გა-
ყრილი. შეუდეგ. მდიდარი. ყმაწვილი.
განჰკურნა. მდგომარე. ფრიხველი. სოხო-
ბი. შეყობდეს. განუყრელ. ასმენენ. ამ-
ლევენ. შეჰყარეს. იყვირეს. ირხიყს. გა-
დასტრეს. მიგართვ. მდინარე. თავმდაბლად.
მოისმენს. წაართმევს. ბრწყინვალე. მი-
ჰქონდა. სოფელი. ნაჭერი. მონასა. შრო-
შანი. მორბოდა. ბულბული. გონება. შე-
შალა. უშნოსა. გაუძლო. დარბოდა. თქ-
როსი. მიხედე. მამლარი. ანგარი. გაუწ-
ყრა. ჯინჰველა. განარდე. ბილიკი. სე-
ვადა.

მყრობელი. ქუჩყანა. სილული. შობილი. ნა-
თელი. ცხოვრება. მარიაძ. ქალწული. განკაცნა.
დაეფლა. აძალდა. მუდომარე. მარჯუტწნით. მო-
მავალ. ცხოველი. შეოფელი. თაყვანი. დიდება
იტყოდა. განძაძლე. კეთილი. დამკლებ. ცხოვე-

რი. უცებ. ჭამა. ჯორი. ცხენი ჭყუანდა.
სახლი. ცუდი. ქცევა. სწუხდა. უთხრა. უძღ-
ვნი. შედგა. ბერი. ვალი. ახლია. მაშინ.
ცრემლი. ვერცხლი. თეარი. ფული. ყივ-
ლად. იყავ. ჭძვენი. ფრიად. მადლი. ჭქმე-
ნი. ედგას. მარხვა ობლის. მწიფე. მკურსე.
მწიხლავს. სეცევა. მთვარე. ხემკენ. კაცა.
თავი. ძალი. მთქმელი. ოფლი. ოხჩი. უძ-
ნო. იჯდა. იძლია. იკლებს.

ამერთი. ქრისტე. მსხელი. კაცი. სული. ნება.
ღახე. ძალი. სიბრძნე. ცოდნა. გული. სიარული.
თვალი. თავი. ხელი. ფეხი. თითი. ფრხსილი. მკლა-
ვი. ცოდნა. ჯუარი. შემწე. მბრძოლი. მიწა. ცეც-
ხლი. წყალი. მამა. დედა. შვილი. ველი. ყანა.
ცელი. უღმრთო. მკურსარი. მსჯული. ზრახავს.
დადგა. დაჯდა. მსჯელად. მცემი. ვიდრე. ერთ-
ხელ. მცკვარი. სახე. ქურდი. ადგა. ხევი. ვნება.
თამარი. წყნარი. უცებ. ჭამა. ჯორი. ცხენი. ჭყუანდა.

ლი. სადილი. ვასშია. სასრდელი. აღლებ. მოძ-
ვემი. ავხოვნე. აკუროსე. დაივევ. სასელი. მო-
ვედინ. სუვევა. ეგრესა. არსობა. ვითარცა. ბო-
როვი. სუვევა. საგანი. ვალიობა. მეცირალი. მო-
წყალო. საყდარი. საუნჯე. ვროველი. თანდამსწრე.
ყოველი. ვაყროლი. შეუდევ. მდიდარი. ემსვი-
ლი. ვანჭკურნა. მდგომარე. ფრინველი. სოსობი.
მეფობდეს. ვანუურელ. ასმენენ. აძლევენ. შეჭ-
ვარეს. იევირეს. არხიეს. ვადასტრეს. მივართვი.
მდინარე. თაგმდაბლად. მოისმენს. წაართმევს.
ბრწინ-ვალე. მიჭქონდა. სოფელი. ნატერი. მოხასა.
შრომანი. ვარბოდა. ბუღბული. ვონება. შეშალა.
უშნასა. ვაუძლო. დარბოდა. თქროსი. მისედე.
მძლარი. ანგარი. ვაუწყრა. ჟინტველა. ვასარდე.
ბილიკი. სევადა.

§ 1.

კითხუასა შინა ვართვა.

ეს ხუჭნი ქოსა. ვამდელო. მას დაუძსე.
ეს შინდურები და მთები თქუხნებია. ვემებ

ურემსა. ვხედავ ნემსსა. ხემი უმაწვილი ტკვიას
ნია. უა მოაწმენდილია. ვიბან პირსა, სელეძსა
და ფესეძსა. ნელა მივდივარ. ხემი თივა სძე-
ლია. ხემი უძვილი შპრალია. იჯემ ტკვიასად,
ხემო საყვარელი შვილიო. მე ვზივარ მოაზედ
და ვხედავ კიდევ ერთსა მოასა და ზღუძსა. მე
ვხედავ მდინარესა, მინდორსა, სოფელსა და სა-
ზაფხული სადგომსა. გე შენა ხარ მამა? მე ვარ,
შვილი ხემო. მინდა წავიდე იქ. ბრალს ნუ დამ-
დებ მე. გეგედრები წყნარა იარო. ვაძლევ შენ
ნესუსა, ღვინოსა და წყალსა. მიუცანე დედა-კაცსა.
ხეწნი სასლი ვიწროა. აილე კალაში და ჭსწერე.
მიმაქვს სორჯი და თევზი. ვდევვარ ბიძასთანა.
ზაფხული სძელია. სამთარი კი სოჯიაა. დახერ-
ხე ეს ნამვის ხე.

§ 2.

დილა მუყდროა. მე შენ ვასწავლი, და შენ
მე დამიძღვე. ეს ხემი უმაწვილები არიან. მე
უვავილი მჭირს. ნემსსა ყური ვიწროა. ღვი-

რი და უღელი იმისია. დრო არის კიდევ გამოღ-
ვიძებისა. ვაძლევ შენ ამ წიგნსა. ვჭსური ფქვილ-
სა. ვსედავ უაძი მოფარესა. ვაძრობ სის ქერქსა
ლაფანისა-თჳს. როგორი საკურველებსა! მივდივარ.
მოასუდ. მივდივარ მდინარესუდ. რა შენი საქმეა
წასუღა. იდეგ დედა-კაცო ხემთანა. მივდივარ მინ-
დორსუდ. წაიღე ეს ურემი. წამიუფანე მე იქ.
მიხუქებია შენ-თჳს ხემი უელი. წადი ქსთიბე,
დრო არის კიდევ. თჳ ნეცარ სად წავიდე? თჳ.
ეს მეღის სორო ყოფილა. წამიუფანე მე მოამ-
დინ. ეს ხუჭსა ვართ მამავ! ვსედავ, მაგრამ მ-
ლა სად მიდინართ თქუჭს? ხუჭსს ყანაძი. მეუ-
ვერეთუჭ იქ მივდივარ. აბა, მამ ხუჭს მოგუღდე
დედა-კაცო. მაგრამ მე არა ვსედავ არც უაღოსა.
არც იმის ბიძასა. ისინი ჳერ შინ არიან. აჳა შენ
ვარდი. ხემი ხოსსუცა და ქათიბიუცა მოვლები არიან.
ქონი და დარეფანი უენიანსნი არიან. შენ მური-
ვაქუს ლოყასუდ. ძლივლა ვჭსუნთქავ, მაგრამ
ვმღერობი. უსვარი თქუჭსნია, და მაცუელი ხუჭსნია.
ვსედავ სლუქსე ქაფსა. მარცო ვჭსოსრი თრო-

სა. უბერავ წყალსა. ძლივ-ღა მივდივარ. ეი! აქ
მოდიოთ. ისინი ორნივე შინ არიან კიდევ. ეს არის
თქუცხნი ბავა. მე სერსი მაქვს. მე ვჰსჯრი ფქვილ-
სა. ეს სავძეა. იმის ბიძას ერთი ალვირი აქუს.
სან ვსწევარ, სან ვზივარ. ეს სადგისი წვერ-
მოცვეთილია. მოიჯანე აქ მარხილი. ეს კალაძი
მაყარია. უფრო წყნარად ჰსწერე. ჰა, ეს ჩუქხნი
კაცები არიან.

§ 3.

აილე ჩანგალი, კოვში და ნაჯარა ჟაძი. ისინი
თაროზედ აწევიან. ხუმათ ვარ და ვფიქრობ. ცალ-
ცალკე იარეთ. ერთი დღე და ღამე რომ კიდევ
ვიაროთ ჩუქხნი შინ მივალთ. კიდევ ვაჯარებ სა-
ყურებსა. არა თბილა. მივდივარ კალაზედ. ეს
ჩემი სჯვარია. ნუ ვაჯარებ მაძასა და დედასა.
ჩემი მაუდი წმიდაა. ბებიავე და ნანავე აქ მოდიოთ.
ეს ვაუთხოვარი ქალი ჩემი ნათესავია. ვჰსჯრი
სესა. მიუვარს ეს ცხენი. აილე საჭურველი და
მომართე ურძის თუალი. ვადნობ ერბოსა და სეა-

სა. ქერქი ხმელთა და შავთა. ეს ფარხა ძვირ ფა-
სია. კასრი სავსეა წყლითა და ქვევრი ღვინითა.
ვზივარ პავსარა მინდორზედ და ვჭხედავ ცის-სარც-
ყელსა. ხუ დაღუპავ შენს თავს ფიცითა. თქრო
ძვირთა რკინაზედ. ვკითხულობ მოკლე წერილ-
სა. ჭსთქვი ლოცუა? ხემო შვილო იჯემ ჭკვი-
ნად. მე არა ვევირი მამავ. უფრო წყნარად ია-
რეთ, ემაწვილებო. ხემი ქარქაში და ქუდი შეი-
ნახე. მე მიუვარს საკრავი. დაბინდა და კედემ
ცხელა. აქეთ მოიჯანე ხუწნი სარკე. ვსაზავ მი-
წაზე ჯოხითა. შენ ილანარაკე მე ხუმათავარ. მე
ვჭხწერ კიდევ კარვითა. უბედურება ვუწევია! კა-
ლოზედ კალიათა. ხუწნი პურის ორმო დიდინანია
სავსეა. ხემი ქუდი თავზედ მსურავს და მე ვე-
მებ მს.

§ 4.

ღმერთს მოუცია ხუწნ-თვს სიცოცხლე და ეო-
ველი საჭირო სიცოცხლისა-თვს. სეცუყამ ხამო-
აურევიან სულ ერთიან ნაყოფი. დღე მოწმენდი-

ღია და ცხელი. ამ თაბასს ვაზდის. კიდევ ერთი
ნაბიჯიც რომ ვავიაროთ ჩუქნ ეინულზედ ვიქ-
მნებით. შენი ძმა ჩემი ნათლიაა. იჯექ სღვის ხა-
ნირას და ელოდე დარსა. უკდია ჩუქნი ცხავე-
რება. ყოველნი ჩუქნ ბუხეხსავითა გუქსკვრიან.
ეი! მანდ ვინ დაწოლილა? ჭსჯობს ადევ აქ და-
წვე. მე ჯერ კბილები სრულათა მაქუს ზირში.
წადით ჩუქნს ბაღში. ოს! მე მესმის ქუხილი.
ჭსცხოვრებდე ჯერ ძმასთან. აი, ჩუქნი სასლი სად
არის. ვადით აქედამ ვარეთ. შენ გინდა ჩემი თა-
ვიდვან მოძორება. ვაცლა. მე მინდა დავჭსწვე
დასამინებლად ამ სის ქუქში. მეგობრებო დროა
ბურის მოძკისა. შენ ჩემ-თვს ძმაცა ხარ და მე-
გობარიც. ვინც უყუილს ამბობს ის ცრუა. ჩუქნს
სასლში ყოველივე მადლობა დმეროს, კარგათ
არის. აი, სულ ჩუქნი ნადირი ეს არის. ვარეთ და
ლაძებულა კიდევ. დრო არის თქუქნის მილისა
უმაწვილებო! ვისთან ამბობდი შენ მაგას ჩემზედა?
მაძიდასთან და ბიძასთან შენ-ზედა და ყველა-ზედა.
ასე დაჯექ რომ შეიძლებოდეს ვაკრეჭაცა და

ზარსვაცა. მოების თხემსედ ჯერ კიდევ თოვ-
ლია, ძირს კი მწუხანეთ არის. მე სულ განსედ
ნასივსი მაქვს გამოყრილი. წყნით მოხარული
წერილი თევსები კარგია. როგორ ფასობს აქ
სააღსე ვაძლი. ის განით იმ მუხის სიმსლია, რომ
მელიც ხუხსს კალაზედ ვლია. ზუსულში წვიმა
საჭიროა. სად წასულან სულ ერთიან თქუქსნი. სას-
ლობა? ხელ ახლად სამთარია ხუხსნი.

§ 5.

მე ძალიან ვწუხვარ, რომ ასე უკაცა მომიძკია.
შესედე ამ სიმორეს. კეთილი რჩევა მოძცა მე
თქუქსნი ბიძამ. თუძცა შენ ხელები საზნით და-
ვიბანია, მაგრამ კიდევ საზანი წასვი ხელეზედ.
ხემთვს საჭიროა ეს გათლილი კეცი. ექვს შუ-
რათ ღირს ისა. აჰ. როგორი მოწმენდილია ცის
სამყარო. სასოებას ხუ წარიკვეთ მაგრათიყავ. ამა
ძმარ როგორც ვინდა იჯირე, ცირილი არ ვიმ-
ველის შენ. ვისაც არ ნებავს ვალახული იყოს იმან
სწუჯ არ უნდა ვალახოს. ხუხსნი ცხოვრება, მეგო.

ბარო ჩემო, შესაშურებელი არის. საყვარელო
ძმაო, სირცხვილია სხვს ნიგაის მოძარვა. ხელს
ნუ ასლებ მაგას სომ ხედავ სხვსა. საჭმელი
ვაქუს რაძე თუ არა ბეზიავ! სომ იგი რომ ეს
სქვივია ჭამაში. მე ვიყიდე თაფლი და სნილენში.
ყვავი ნამუსედ დაჯდა და იქ ყველას ჭსჭამდა.
როგორი გასაოცარი ჯანია. იმას გვერდზედ დაუდევ
თავისი ღირსება იმას სრულებით დაუკარგავს.
სისხლი სრულიად მიღუღს მე. ოფლით აძენებუ-
ლი ჩუქნი სასლი დაუწვავთ. რაც უნდა ეძებო
შენი ბურთი დაკარგულია. ვაი ჩუქნი ბრალი. იმას
არ უყვარვართ ჩუქნი. ზარმაცთ შეყვარება არა თანაბრ-
დებ არს. ის ხინებულად ჭსჭირს მე არ შემოი-
ლიან ისე დაჭრა. უნდა სწორეთ სიარული. თქუქნი
ძმა ცუდათ დადის. კითხუა წიგნისა, თქმა მალ-
ლა უნდა.

§ 6.

ოი! ოი! როგორი ცრუ ყოფილხარ. ჭო, დიან
ეგ ასრე ყოფილა. ეი! აქ მოდი. ნუ სთხრი სხვის-

თვის ორმოსა, იმაში თვითონ შენ ჩავარდები. მო-
მეც მე დანა. ეს რა არის: ქარის სმაა, თუ ღმუი-
ლი ჩუქნის ძაღლისა. ინახავდე ფულსა შავის დღი-
სათვის, ჩუქნი სხლის ჰაჯრონი კეთილია. გან-
სუქნება საჭირო არს ყოველთა კაცთათჳს. კარგს
დროს გამოგვიარე ჩუქნი. მე ახლა შინ წავალ.
ეს საათი კარგათ ჰსცემს. ვიუვარდეს ღმერთი
ყოვლითა გულითა. ესე იგი, სუ უყოფ სურავის
ბოროტსა. ყოველი კაცი უნდა ჰფიქრობდეს თა-
ვის საქმესგე. კუჭრში გამოიყვანდე რკინას, მი-
ნამ ცხელია. ასე შეჰკერე რომ აღარ დაარღვიო.
მშვენიერია ღუთისა-გან გაჩენილი ქუჭყანა. ცუ-
დი მშვიდობა ჩხუბსგე უძჯობესია. იყავ აქ ჩემს
ბაღში მეგობარო. მე თქუქნი თვალიდამ არ მოე-
შორდები. ჩუქნს მინდორსგე ჩამოდის ნაკა-
ღული და არა მდინარე. იჯოდე შენი საქმე. ჩე-
მი შინ წასულის დროა. დადევ შენ წინ ღუთის
ცაძარია. ჩემი სხლი ყველასგე განაპირებული
სხლია. ეს ვისი წილია. სომ მაძლარი ხარ შენ მუნ-

ჯო? მე და შენ მძანი ვართ. ნუ დაღვე მღვრი-
ვეს წყალს.

§ 7.

კარგია რომ თქუქსნ კარგი სხლო გაქუთ. მე
თავი მუკივა. ვქსწუსვარ თქუქსნთვს მაგრამ ხემი
თავივ მენანება. შენ საკმაოდ მუკივედ იუი
შენი ვაკუქსთილი, მაგრამ ცოცად კიდევ ვაიზე-
წირე. ეს მელანი შავი არ არის. ამ თუთის სეს
ცოცა ასნია. აბრეშუმი ძვირ ფასად იუიდება. არ
გავაუწაჯიურებთ ხუქსნს თავსა. ცრემლი მწუსარე-
ბას არ უშველის. ამას ცრემლით ვერ შეაბრა-
ლებ შენს თავსა. მოთმინება არს ფრიად სარწ-
მუნო შემწე მნელს საქმეში. ზოგი ეროს დღე-
ში, რაც უნდა ვაისარჯო ვერას ვაკეთებ. დაეხ-
ვიეთ ჯაფასა სიურმიდვან საყვარელნო შვილნო
ხემნო. მე ვიშოვნე საკვრველი უნაგირო. რისაც
ვაკეთებას დღეს შეიძლებდე, ნუ უკუთვდე სვა-
ლაძინ. ნუ ამუკივებ იმას, რაც არ იცოდე. შე-
უძლებელია ამ ვუარი მშვიდი და ცურვა ემა-

წვილი არ შეიყვარონ. ერთისაგან ეგელანი შე-
იჯებენ. ეს მკირედი დანაშთენია უწინდელის
სიძლიდრისა, მეგობარო ჩემო. ამას არა აქვს არც
მოდრავი არც უძრავი ქონება. ვინც კისრულობს
იმისთანას საქმეს რომლისაც აღსრულება არ შე-
ეძლოს ნუ ელის ქებასა. უჯაფოდ გერაფერი გერ
მოიპოვება. ვისაც არა აქვს სალისი ჭსწავლისა ის
გერაფერს გერ ისწავლის. ერთდებოდე წყენასა
მათსა, ვინცა ზრუნავს შენის ბედნიერებისათვის.
ესვიდე ღმერთსა და სასოებას ნუ წარიკეჭოთ. ეცა-
დე ყოველთათანა კეთილად იყო და ყოველნი
შეგიყვარებენ შენ.

§ 8.

შე უფროსილდები ჩემს თავსა და შენც და-
გიცავ. შე უყურებ ამ წყლის ნაპირიდგან თუ
რა გამოჩნდება იმ ნაპირას. გუშინ წვიმა იყო და
ღღეს დარია. ცხელი ზაფხული იყო ჩუქნში. დაჭ-
კმტე კარები კლიტით. დაჯექ ურძის წინ საჯ-
ღომსედ. ქურდის ცანჯუა ახია. აი, კარგი ფქვი-

ლი. მე ვსჯი და ვაძლევ კი იმას ამ ფულებს.
ვლესები აძლევენ ხარჯსა. უბრძანეთ წყალი მოი-
ტანონ. ხუცს ყოველ-ოვს ბევრი მუშაობა ევაქუს.
არ დაგაკარგვინებ თქუცს ფულებსა. მე ვდგე-
ვარ აქ მთელი დღე. არა ვარ ღირსი თქუცნის
წყალობისა. ვოგირდი მრავალ რასმეზედ იხმარე-
ბა. მე არა მაქუს ხელები და ამას ფესები. რო-
გორც ხელები, აგრეთვე ფესებიც საჭირო არიან. შენ
დღეს თითქო უთავო იყო. ხუცს ქალაქში ცო-
ცა ჯარია. ჯარები შეურილან თვთ მდინარესთან.
ძველად ყოფილა საშინელი ომები. მოძველნი მო-
დიან მიხდურიდ-ვან. ბევრი ღვინის სმა მავნე-
ბელია. ხეძი ბრალი არ არის რომ თქუცს უკუ-
ლის-ყურო სართ. შენ ძმაგ საქმე არა ვაქუს.

§ 9.

ეს ბრათი მე დავჰსწერე. ის ვალობა მე არ
მოძწონს. ხუცნი მამული ასლო არის. ნაცარა ქა-
ლადი მოძივანე. ზურის-ოვს ცაბაკი მოძივანე.
ქალაქი ხუცნვან შორ არის. ღარიბი კაცო საბრა-

ლო არის. ავით ვარ წამალი მიყიდე. ღღეს ჭერი
გამოივლდება. ბრძიებს კაცთან ლანარაკი მხელია.
რომელი კაცაც კეთილსა შერყება ის ყოველთა-
თვს საყვარელია. ღმერთს დიდება შექსწირე. ზარ-
მატობას თავს ნუ მისცემ. შენს ამხანაკს ახუქე
ეს ვაშლი. ასეთი სიცივე როგორ მოითმინოს კაც-
მან. ზეცაიურსა ცხოვრებასა ნაცრობდე.

§ 10.

ბოროტსა კაცსა ბოლო არა აქუს. სეს კოკო-
რი ასხია. ლაძი ძლიერი ცხოველი არის. ჭორს
ნუ იტყვი. ძმაო ჩემო! შენ ხარ ჩემი ნუგეში.
ჭოი ბოროტო, ვეშინოდეს ბოროტისაგან. ვუ-
ლადს ამხანაკთან ნუ ვეშინიან. ყურებით გაიკო-
ნე რაც ვითხრა. წუხილით ვერას უშველი. ეს
დარიგება ტკუით მოინძარე. ხელით დაიჭირე კა-
ლაძი, ენით გამოხსდე ეს სიტყუა. ბეჯითობით
მოიგებ ჭსწავლასა, თვალმან მიტყუა. კვალმან
შემატდინა. ქრწყანამ იცის შენი სიკეთე. ცზრო-
მან ჩემმან სისარული დამაგიწყებინა. კარგი ჭსწავ-

ლა სასარგებლო არის. ცუდსა რჩევასა ნუ აჭყვე-
ბი. მოითმინე მასუკან გაიგონებ. შემდგომ ამისა
წერას ვიწყებ. ამიერიდგან გასსოვდეს ჩემი სიჯ-
ეუა. წადი რომ სწავლა გაიგონო. ღღეს ან ჭსწე-
რე ან წაიკითხე. დედ-მამის მორჩილი შვილი
ყოველთა-თჳს საყვარელია. წადი სასეირნოთა
მაგრამ მალე მოდი. შენ ხვალ ქალღი მოიჯა-
ნე ჩუქნ ღღეს დავგავიწყდა. ამათი მეღასნი ცუ-
დია. შენ ურიგათ ზიხარ. საწერ-კალამი უხდა
თანა ჭქონდეს ყოველს მოწაფეს შკოლამი.

§ 11.

იესო ქრისტე მიუყარს. ღუთის-მშობელი ჩუქნი
დგდა არის. ჭსთხოვე მამამ ვაკურთხოს და დე-
დამ დავლოცოს. კეთილი ვიყვარდეს ნეჯარი-იქ-
მნები. ცოდუასა და ბოროტსა მოშორდი. მოწყა-
ლება მიეცი გლახაკსა. სამოთხე მართალთა და ჯო-
ჯოსეთი ცოდვილთაჲს. რომელმაც კაცმან წიგნი
არ იჯის იმას სრულებით არა ესმის რა და არცა
რა იჯის რა. ისაწვლე წიგნი და ყოველი-ფერი

გუცოდინება. ღმერთი ვიუწარდეს ჩემო მეგობარო. დედ-მამას ზაჯივი მიეცი. ჭსწავლაში ბეჯითი იყავი. წარმაცს მოწაფეს ზური არ შეერგება. ერთმანეთის სიუწარული გქონდესთ. ცუდი სიტყვისაგან ეკრძალებოდე. ანხლი ნუ იქმნები. მარხილი და მოძიმენი იყავ. ჭსწავლა განახალეებს ვონებასა. უეუხურს ქეცყანაში არ გამოვსვლება. ეკლესიაში ჭკვიანად დადგვი. ლოცუა ვიუვარდეს. ყოველი ფერი ღუთისაგან ვაქუს მადლობა ეძართებს. კეთილის-მოქმედი კაცი ბედნიერია სააქოხსაც და საიქოხსაცა. ყოველი კეთილი დიდის ღუაწლით მოიგება.

§ 12.

ბაჯონი ადღეგრძელოს ღმერთმა. როგორ მძულობით ბრძანდებით. მადლობა ღმერთსა. მძულობით ეხსეთ. დიდათ მიამა თქეცხნი ხსავა. როგორ აჯარებთ დროებასა. როგორ მოეწონთ აქაურიცხოვრება. მეონია ყოველთჳს სისარულში ბძანდებით. ნუ მოგაკლოხთ ღმერთმან ყოველი კეთილი.

თქუენი მჲ შინ არის. შინ ვასლავს ავერ ვიას-
ლება შენი ჭირიძე. ღიას სასიამოვნოა იმისი ნას-
ვა. მისი შუქსნიერი ღაპარაკი დაუფასებელია. რა-
საც იტყვს სულ დასასწავლებელია. სამსახური
მიბრძანეთ ყოველთვს თქუენი უმორჩილესი მო-
ნა ვასლავარ.

§ 13.

რასაც ვერ აიტან სხვისგან ნუ უჩამ სხუასა.

§ 14.

კეთილნი ბაგენი აღმოიტყუან კეთილსა, ხოლო
ბოროტნი აღმოანთხევენ შუთავასა და ურიგოებასა.

§ 15.

მდიდარნი ნუ დასციხით ელახაკთა, ვაითუ სი-
ცილი ცირილად გადაგმტყესთ.

§ 16.

რეგუქსნთა ასწავებდე რაოდენიცა შეგემლოს,
ეგება როდესმე გონსე მოვიდნენ.

§ 17.

საუკუნო დიდებას ეძებდნე სააქო ყოველივე
ამო არს.

§ 18.

უკეთუ ესურს ისწავლო სსარეებლოდ მოიგე
თავდაბლობა წინაშე ღუთისა. ჭეშმარიტი სიბრძნე
არს ნიჭი ზეცური მამისა. ძალით ვერ მიიღებ
მას ყოვლად შემძლებელისა-ვან თუ არ ვედრე-
ბითა, სიძაბლითა და სსოებითა.

§ 19.

ვინც მოიგო მსწავლა და სიუყარული იესო ქრის-
ტესი მას აქუს დაუფსებელი საუნჯე. ქრისტესა
ეკუთნის უა და ქრესანჯა.

ს ნ ე ა რ ი უ ი.

ა. ერთი.

ბ. ორი.

გ. სამი.

დ. ოთხი.

ე. ხუთი.

ვ. ექვსი.

ზ. შვიდი.

თ. რვა.

ი. ცხრა.

ი. ათი

კ. ოცი.

ლ. ოცდაათი.

მ. ორმოცი.

ნ. ორმოცდაათი.

ე. სამოცი.

ო. სამოცდაათი.

პ. ოთხმოცი.

ჟ. ოთხმოცდაათი.

რ. ასი.

ს. ორასი.

ც. სამასი.

უ. ოთხასი.

ფ. ხუთასი.

ქ. ექვსასი.

ღ. შვიდასი.

ყ. რვაასი.

ძ. ცხრაასი.

ჩ. ათასი.

ც. ორიასი.

ძ. სამიასი.

წ. ოთხიასი.

ჭ. ხუთიასი.

ხ. ექვსიასი.

ყ. შვიდასი.

ჯ. რვაასი.

ჟ. ცხრაასი.

რ. ათიასი.

ფ უ ლ ი ს ა ნ გ ა რ ი შ ი .

ქ. ერთი ფული	ფ. ათი შაური.
ჩ. ორი ფული.	ქ. სამი აბაზი.
ც. ერთი ბისჯი.	ღ. თოთხმეცი შაური.
ღ. ექვსი ფული.	ყ. ოთხი აბაზი.
შ. ორი ბისჯი.	შ. თურამეცი შაური.
ნ. ერთი შაური.	ჩ. ერთი მინალოუნი.
ა. სამი ბისჯი.	ც. ორი მინალოუნი.
ბ. თოთხმეცი ფული.	ძ. სამი მინალოუნი.
ვ. ოთხი ბისჯი.	წ. ოთხი მინალოუნი.
ყ. თურამეცი ფული.	ჭ. ხუთი მინალოუნი.
რ. ორი შაური.	ხ. ექვსი მინალოუნი.
ს. ერთი აბაზი.	კ. შვიდი მინალოუნი.
ც. ექვსი შაური.	კ. რვა მინალოუნი.
უ. ორი აბაზი.	კ. ცხრა მინალოუნი.

ა. ერსი თუძანი.	ნ. სამოცდაათი თუძანი.
ბ. თრი თუძანი.	ვ. თხმოცი თუძანი.
გ. სამი თუძანი.	ჟ. თხმოცდაათი თუძ.
დ. თხი თუძანი.	რ. ასი თუძანი.
ე. ხუთი თუძანი.	ს. თრასი თუძანი.
ვ. ექსი თუძანი.	ც. სამასი თუძანი.
ზ. შვი თუძანი.	ყ. თხასი თუძანი.
წ. რე თუძანი.	ფ. ხუთასი თუძანი.
თ. ცხრა თუძანი.	ქ. ექსასი თუძანი.
ი. ათი თუძანი.	ღ. შვიასი თუძანი.
კ. თცი თუძანი.	ყ. რეასი თუძანი.
ლ. თცდაათი თუძანი.	შ. ცხრაასი თუძანი.
მ. თრმოცი თუძანი.	ჩ. ათასი თუძანი.
ნ. თრმოცდაათი თუძანი.	ც. თრიათასი თუძანი.
ა. სამოცი თუძანი.	ძ. სამითასი თუძანი.

Խ. Լաւեր-ատան տղմանո. Կ. Կոյա-ատան տղմանո.
Գ. Եղտու-ատան տղմանո. Զ. Մեհա-ատան տղմանո.
Ե. Եղիւն-ատան տղմանո. Է. Ետու-ատան տղմանո.
Ը. Մզոց-ատան տղմանո.

საკითხავი საღმთა-თჳს

I.

ა.

სიბრძნე სიჯრუვის ზღაპრისა-გან.

ა. ერთი მკერვალი იყო ღია ქურდი, რაც
ნაქსოვი გამოსტრის ბევრი მოიპარის. ღამეს ერთ-
სა ნასა სიზმარი, პირთა სე ამოსულოდა, უოვე-
ლი ნაპარევა ნაჭერი ზედეკიდა რულოთა. ვაელ-
ვიდა, შეშინდა, შეილს უთხრა. «როდესაც შემაც-
ყო მაკრატელი სმარებაშია პარვა სეს მოძაგო-
ნებდეთ». ერთმან დიდებულმან ერთი უჯხო ძვირ-
ფასი ოქრო-ქსოვილი გამოატრევიან, რა პარვა
დაიწყო, შეილმან სე მოაგონა. ვწყინა მკერვალი-
სა და მაკრატელი პირში ხაჭსკა, ევრე უთხრა.
«ამისთანა ნაქსოვი როდის ეკიდა იმ სეზგდოთ.

ბ. ერთი მეღა დაჯანჯალედა, ძველთაგან
თურმე ნასოფლარი ყოფილ-იყო, სამღებრო ძველ-
რი ლილით სავსე ჰირ-ლია დარხომილ-იყო. იქით
აქათ ცუნცულში მეღა თურმე შიგ ხავარდა.
ბორცყვით ამოვიდა შავად შეღებილი, დაიწყო
სიარული და ერთი მამალი შემოეყარა, ჭკითსა
მამალმა. «რა დავმართებიაო». მეღამ უთხრა. «ხემნი
დღენი ცოდვაში დავალამე, ასლა გკუჲ მოვისმა-
რე, ეს სოფელი დაუტევე, ბერად შევდექი და
იერუსალიმს მიხდა წავიდეო». მამალმა უთხრა, «რად-
უან ცოდვისაგან სელი ავილია ძველის საქმეს
შედგომისარო მეც წამიჯანე მადლი მოვსუდებო».
მეღამ წაიყვანა და წავიდნენ, შემოეყარა ძერა და
უთხრა მამალსა. «რას ვაუბრიყვებისარ, ვის მისდეო».
მან უთხრა. «მეღა ბერად შემდეკარა და იერუსალიმს
მივა და იმას მივსდეო». მოეწონა ძერას და იგიც
ვაჭყვა. შემოეყარა ოფოფი და იგიც ვაჭყვა.
შეიყარნენ ოთხნი ამხანაგნი, მეღო სიაროსაკენ
ვაუძლვა, თავისი ხერხიანი ენა ცკბილად აუბნა
და გერე უთხრა. «იერუსალიმს უძოდუროდ კაცს

არ მიესვლება ცოდვის აღსარება უნდა სთქვათ
და მოხანულნი წავიდეთო». იეინი დამორჩილდნენ,
საოროში შეასხა და უთხრა. «სამოძღვრო სასლო ეს
არისო». და თვით კარებისაკენ დაბძანდა უთხრა:
«აროლის ცოდვის შენდობა შემიძლიაო. და მე-
სამისა კი აღარაო». მათ მადლი მოასსენეს. «თუ-
რომ არაოლს ცოდვას მოგვიტყევებ შესამის
შენდობას ვინლა ითხოვსო». მათ თავნი უცოდ-
ველნი ეგონათ და მელი მიწეწს ეძებდა. უბრძა-
ნა ჰირველს მოწაფეს მამალს. «ღმერთმან ქათ-
მის ყივილი გათენებისს ბძანაო და შენ ვახშამს
უკან რად წაივდენ სოლმეო». მის შენდობა მო-
ითხოვა და აღარ ქმნის აღთქმა დაუდო, და მანც
შეუხდო. მეორეთ უბრძანა. «ყოველს კაცს თი-
თო ცოლი ჰყავს და შენ ათსაუც არ ჰსჯერდებიო,
და ვისაუც იბრიყვებ შენს ამხანაგსა იმასაუც არა-
მეო». მისი აღთქმაც დასდო და მოძღვარმაც შე-
უხდო». შესამედ ჰკითხა. «მხედარი არა ხარო და
მშვილდოსანი დეზები რად გაკრავსო, შენ ხომ
შენს ყამში ცხენს არა მჯდარხარო». მამალი მე-

სამე ცოდვასე რაღას იტყუდა, მოსწყვიტა თავი და წინ დაიდო. უბრძანა მერას. «ირომ ავი მგალობელი ხარო, არც სცგებს გივარცა და არც მახლიო მუდამ რად ჭყივიო». მერამ აღოქმა დასდო და მანც შეუხდო. მერმე უთხრა. «ღმერთ მან შენ საზრდოდ ხელოვი და თავვი მოგცაო, ერთს ქვრივს დედაკაცს სარხოდ ერთი ქათამი ეგულებს, იმას კრუხად დასომს, წიწილებს გამიასსმევიებს, იმ წიწილებს შენ დასცავებო, ეს რა სამართალი არისო». ესეც შეუხდო. მესამედ უთხრა. «ექუს თთვეს მამლოდ და ექუს თთვეს დედლოდ, ამის შეხდობა აღარ იქმნებაო.» მოსწყვიტა თავი და დაიდვა წინ. სანამდისინ მულა ამ ორისაგან მოიკლიდა მხამდინ ოფოფმა ასეთი ხერხიანი მოწაფეობა მოიგონა, რომ მოძღუარს გადააქარბა. ოფოფს ჭკითხა მელამ: «სა მეფო ჟილა ვინ მოგცაო», ოფოფმან უთხრა: «სოლომონ მეფემ თავისის ხელით დამადგაო». მულამ უთხრა: «მოწამე ვინა გყავსო». ოფოფმა უთხრა. «ერთი მსუქანი ბაგი და ერთი მსუქანი

ისვია». მელას სიხარბით და სუხავიობით ჭკუა და მცნება დაეფანჯა, ასე თქუა გულში: «ეს ოფოფი ერთი ლუკმად არ შეყოფის და ერთი ისვი და ბაჭი ერთს კვირასაც შეყოფაო». ბევრის ნდობა კაცს ასე წახდენს, მამალი და ძერა იქვე შეუჭმელი დარჩა და თან ვაჭყვა. ოფოფმა მელა ერთს სევში დააწვინა, მონადირე ვინმე დასწდა ქორითა და მეძებრებითა და ძაღლებითა. ოფოფი წყნარა ფრენით და წინ-გდომით ეხვეუნება, ამდონი ისერსა რომ ის მონადირე მელოსაკენ წაიყვანა. რა სევს დაუხლოვდნენ მეძებრებმა იერძნეს, კვალი იპოეს, მელო, გაისტუენეს მწვევრებმა, ასე ეახადეს ძვალი და რბილი გაუერთეს, ძლივ დახეჩქილძან სული ვარდაარჩინა. ოფოფმა დაუძახა: «მომღუარო, მოწაფე ვერ ვიპოვეო». მელამ უთხრა. «რასაც მომღუარს აღსარება სამოწმოდ გაუხდიაო ამასედ უარესიმც დამართვიაო». ოფოფმა ჭავრი კი ამოიყარა; მაგრამ მამალსა და ძერასა აღარა ეშველა რა.

ვ. კაცი ვინმე იყო ზევანთა ადგილთა მყოფი

ფი, რომელსა წაღკოტი არ ენახა. შევიდა ში-
ვან, ნხა ეოველივე სესილი მწვანილი, დია მოე-
წონა და ღმერთს მადლი მისცა: «ეველა კარ-
გათ ვაგირიგებიათ და ეს ავათათ, ცოცხს ბალა-
სისათვს ნესვი მოვიბამს და დიდის სისათვს
ნიეოზიო». მიიარა მოიარა და ნიეგზის მირში
დაეძინა. მოვიდა ევაგი, ზე შემოჯდა, კაკალი ხა-
მოადლო, მას კაცს შუბლს დაეცა და გაუცესა.
ადგა კაცი იგი და თქვა: «ღმერთო, შენ უკეთ
ვაგირიგებიათ, თუ იქ ამასედ უდიდესი ჭბმოდა თავს
ცამიჭყლევდათ.

დ. ერთი ძალი და ერთი მამალი დამბობილ-
დნენ, მამალმა უთხრა: «სოფელი ავაშენოთო». -
ძალმა უთხრა: «როგორაო». მამალმან უთხრა:
«შენ იეეფე, შე ვიეივლებო და აშენდებო». -
წავიდნენ ცეეში ძალს ეეფაში დაეძინა, მამალი
სეზედ შეჯდა და ეივილი დაიწყო. შელას სმა
ესმა, მივიდა და მამალს ჭკითხა: «მანდ რასა იქო». -
მამალმან უთხრა. «სოფელს ვაშენებო». შელამ

უთხრა. «ჩამოდი სახლის ადგილი მომიზომეო». მამალოძან უთხრა. «მამასახლისი მანდა წეგსო, გა-
აღვიძე ეგ მოვიზომსო». მელი მამლის ნდომით
ჭსცდა, ველარა გაიგორა, ძაღლთან მივიდა, წა-
მოდგა ძაღლი გაისიგა წინა, მოეწია ამოიღო ქვეშ,
ჯყავი ვარშემოასია და კუდი ძირში მოაკუნოცა;
მოვალ რიგად დაკოდილმა სული ძლიეს გაასწივა.
წავიდა მელა ვაკლუჯილი და ხათრევი და ერთს
ვარაზე წამოდგა. დაუძახა. «მე ნომ ხემის ჭკუ-
ვისა დამემართათ, და თუ რომ თქუქსნ მეკ საქ-
მით სოფელი აშენოთ თქუქსნუკ შეიჯყობითო.

ე. ერთი კაცი და ერთი დათვი დამოიბილდნენ.
იწვია კაცმან დათვი და ლხინი უხვეენა, დათვი
დაეთხოვა და გამოესალმა. მან კაცმან აკოცა, და
ჯოლოსუკ აკოცნინა დათვისათუნ. მას დიაცსა რა დათ-
ვის სიმურაღე ეცა ვანერაწეა და თქვა. «პირ-
მურაღს სჯუძარს არ ვეწყობითო». წავიდა ის დათ-
ვი და მერმე ეს კაცი მივიდა ჯოლოსუკ წაიყვანა
და ჯულის თან-წაიღო, «შეშას მოგკათავ და თან-

წამოვიღებო». მოვიდა დათვი და რაც შეეფერებოდა იმ ვეზარდ უალერსა და შეეძახნენ. მერმე დათვმა დაუხიჟა. «თავსე ერთი ცულო დამკარ და დამკოდეო». მან კაცმან უარი თქვა. დათვი არ მოეძვა, დაჭკრა ცულო და თავი გაუტყნა. დათვი ცუეში წავიდა და კაცი შინ წამოვიდა. მეორეს თვეს შეიყარნენ, დათვმა უთხრა. «შენ რომ ცულო დამკარ ის კი გამიძთელდაო, და შენის ცოლის ენით დაჭრილი გულო კი არაო».

გ. მეფე ვინმე იყო დიდებული, ოცდაათი ვაჟი ჰყვანდა. რა მოიწია დრო სიკუდილისა მისისა მოუწოდა მეთა თვსთა, მოაღებინა ოცდაათი ისარი, შეჭკრა მავრად და მოიხიდა, რათა ვაცგესოს და ვერ ვაცგესა; მერმე თითო თითოდ მოიხიდა და ყოველივე დაღეწა. უთხრა შეილთა თვსთა. «თუ რომ ერთად ხართ და ერთ-პირსე ჰსდგესართ მცერი გერე ვერ ვავსცესთ, ვითა წელან მე შეკრული ისარი ვერ ვავსცესე; თუ ვაიყარენით ესრეთ თვთო თვთიად დაღეწისთ, და თუ ერთობა ვაქმსთ და სიყვარული გექმნებათო,

მცერს თქუჲს დაღეწთო და მეფობაც დაყარე
ბული გექმნებათო, და თუ ერთი მეორის ურხი
იქმნებითო წაუხდენელი ვერ მოურხებითო».

ზ. ერთი მეელი მოუხუდა ვირს შექმას ლაძო-
და ვირმა უთხრა. «ვიცი შემქამ და ეს ანდერ-
ძი აღმისრულე, ქახახში ლურსმნის ნაცენი დარძ-
ხა და იგი ამოიღეო». მეელმა პირი მიჰყო ურ-
და ამოელა, ვირმა წისლი ჰკრა, კბილები ხაძ-
ცურია, ვირი გელარ შექამა მეელმან, თქვა.
«მამა ხემი ხარაზი არ იყოთ და მე ნაღბანდო-
ბას რა მრჯოდათ».

წ. ორნი ძმანი იუზენს; უხუცესს ცოლ-შვი-
ლი ჰყვანდა, უმცროსი უცოლო იყო. გაიყარნენ
ძმობისაგან და ერთად გელარ დასდგენს; ყოვე-
ლივე გაიყვეს რაც ჰქონდათ. რა პური გაიყვეს,
ერთისა ორმო კაღას აქეთ იყო და მეორისა კა-
ღოს იქით, უხუცესი მოიპარეგდის თაყის ორმო-
დამ პურსა და ძმის ორმოში ხაჰყრიდის, და იც-
ყადის. ამე ღმერთმან ცოლი და შვილი მიბო-

მა, მოძებნი შევსო და მას მას არა ვინა ჭყავ-
სო, ეს მისი იყოს და მან მოისძაროსოა. ეგ-
რეთვე უძკროსი მძა მოიძარევედის თავის ორძო-
დამ და უსუცესის ორძოში ხაჭყრიდის და იცყო-
დის. ამე მარჯო ვარ, სდაჯ იქმნებოა ყოველ-
თვინ ხემს საზრდოს ადვილად ვიშოვნიო, იგი
მძა ხემი წვრილ-შვილი არის და მას უფრო მოუნ-
დება და მისი იყოს». ესრეთ დაჭყვეს ყოველნი
დღენი და ღმერთმან ორთავ ვაუძრავლა ყოვე-
ლი საჩხო მათი, და ამ ბედნიერებით აღსრულდ-
ნენ.

თ. ერთი კუ და ერთი მორიელი დამძობილდ-
ნენ, წავიდნენ ვსასა და ვასავალი წყალი დახუ-
დათ. მორიელი დაღონდა ვასულა არ ეძლო. კუძ
უთხრა. «ზურგს შემჯექო, მე ვავიყვანო». შე-
აჯდა მორიელი ზურგზე, კუ რა წყალში შე-
ცურდა, მორიელმა ზურგზე კბენა დაუწყო, კუძ
ჭკითხა. «ძმაო რას იქო». მორიელმა უთხრა. «რა
გჭქმნა არც მე მნებავს, მაგრამ ასეთი გვარისანი
ვართ მცერსა და მოყვარეს უველას უნდა გჭკბენ-

დეთი». კუმ დაიუურუემელაჲ, მორიელი წყალს
მისცა და უთხრა. «ძმაო არც მე მნებავს მაგრამ
ჩემი გვარი თუ გესლიანს სორცს არ ვაიბანს ვა-
სივდება და მოკუდებაო».

ი. ერთი თხა და ერთი მელა დამძობილდნენ
და საზიაროდ ყანა დაიესეს, რა მოვიდა დია კარ-
გი ყანა, მოძკეს, დაღეწეს და დაანიავეს, სვა-
გი ცალ-კერძო დაგროვეს და ბზე ცალ-
კერძო, მელამ უთხრა თხას. «სვაგი მე და ბზე
შენაო». თხამ უთხრა. «არა, სამართალი ეს არის
ორიგ შუა ვავიყოთო». მელამ უთხრა. «მაშ მე
წავალ ბიძა ჩემს მოვიყვანო და მან განგვიყო-
სოა». ვირემ მელი ბიძას მოიყვანდა, თხა წავიდა
ცხვრიდამ ორი დიდი ქოფაკი მოიყვანა და ბზე-
ში დამალა. მოვიდა მელი ერთი ასეთი მეელი
მოიყვანა თხას თვალთ დაუხებელდა. უთხრა მეელ-
მა: «ჩემს დისწულს რაცოდ აჩივლებო». თხამ
უთხრა: «მაშ რადგან მოწმად მოწყობილსართ მეც
მაძა ბიძანი აქ მისაფლაგინს, მათ საფლაგზე შე-
დგე და ისულე და მართალი მოწამე იქმნებო».

მკელმა რა თხის შეგმა მოინდომა, წამოსლცნენ
ძაღლები მელი და მისი მოწამე ასე გახადეს
შარშანდელივც დაგიწყეს, არამც თუ წლეული
ეპოვნა.

ბ.

ი გ ა ვ ნ ი

ე ზ ო ზ ე ს ზ ლ ა ზ ა რ თ ა გ ა ნ

ა. ჯ ო რ ი და მ ე ლ ა.

ჯორს ერთხელ ეპოვნა სადღაც ლომის ტყავი
და ზედ ხაიჯვა, დაიწყო სიარული და აშინებდა,
რაც პირუტყვი შესვდებოდა. ერთხელ შორი-მს-
ლო თვალი შეასწრო მელას და იმასაც დაუპირა
შეშინება, მაგრამ მელამ წინათვე გაიგონა ჯო-
რის სმა და დაუძახა: გაიგონე ჯორო, მართლად
ძალიან შემაშინებდი, რომ შენი სმა არ გაგვეგო-
ნებინა ჩემთვისაო.

ეს იგავი იმ რეკვენ კაცთ ამხილებს, რომ
მელნიცა ცდილობენ სსუათა შორის, გამოხნდნენ

ბრძნად, მაგრამ ბევრის ლაპარაკით აცხადებენ თავისს უცოდინრობასა.

ბ. კუ და ორბი.

ერთი კუ მხვეწებოდა ორბსა, ვინდა თუ არა ფრენა მისწავლე შენსავითაო. ორბმა ბევრი ურჩივა, ნუ ახირებულხარ, შენ ბუნება არა გაქვს ფრენისაო. კუმ მაინც არ დაიძალა და უარესად ხააჯივდა ორბსა, მაშინ ორბმა აიჯავა კლანტე-ბით მალლა ჭაერში, და იქილამ ვადმოუშო—აჭა, შე მისწავლებია ფრენა, ახლა კი შენ იციო. კუ რასაკვირველია ხამოფარდა, ქვაზედ დაეცა და შეიმუსრა.

ეს იგავი იმას გვასწავლის, რომ ვინც ტკუიან სწავლასა და რჩევას არ გაიგონებს იმას ცუდი საქმე მოუვა.

გ. მკელი და დედაკაცო.

ერთხელ ძალიან დამხეული მკელი, ეძებდა საზრდელსა და მიადგა ერთ სახლსა, საიღამაც შე-

მოესმა ემაწვილის ჯიროლი. დედას უხლოდა და
ხუბება ემაწვილისა და ეუბნებოდა: დახუძდი თო-
რემ მკელი მოვა და მიგცემო. მკელმა ეს სიტ-
ყვა მართლად მიიღო და დიდხანს ელოდა აღსრუ-
ლებასა. ამობაში ვაგიდა რამთენიძე საათი, ემაწ-
ვილი დახუძდა და დედამ აღერსი დაუწყო: არა
შვილო, მკელი რომ მოვიდეს, მაშინვე მოვ-
კლამთო. მაშინ მკელმა ამოიბნრა და სთქვა: ეჰ,
ამ სოფელში სიტყვა სსუა ყოფსლა და საქმე სსუა.

ბ.

ანდრეები.

ადამიანის ზირის კანი ხასვის შუა გარსზედ უფ-
რო თხელია, და თუ ერთხელ ვაინა, კამბეხის
ცუავზედ უფრო გასქელდება და შეიქნება ურცხვი.

ავი კაცი აღდგომასაც ავია.

ავი მუშა კვირეს-ძალს განაღობს.

ავი შემხანავი ქურდის ამხანავია.

აგი შვილი დედ-მამის მაგინებელია.

აგსა კაცსა აგი სიტყვა ურხევნია სულსა გულსა.

ამანათს მეგლოც შეინახავს.

ამირან გულში იმღეროს, ბძანებს, ემანო ბანი
პითხარითო.

ამსანაკი ნუ გპუოს, სპოივარი ნუ გპურს.

არცა ვისი ემა გეოფილვარ, არცარაგინ ემათ
მეოლია, მეელი, ჰური, მეელი ღვინო, წლის
წლობადინ გამეოლია.

ქლეშის ქურდი და ნემსის ქურდი, იარიგე
ქურდია.

ერთი ალილუია სუცესსაც წაცდება.

ეშმაკის მუშა ღმერთიან დაფუშა.

მცუქანს ტყუილის კარებამდინ მიჭყვებიან.

ნუ დასცინებ სსუასა, გადაეხდება თავსა, ვინც
დასცინებს სსუასა, მოიბრიყვებს თავსა.

ობლის მამა ღმერთია.

ზირში მაქებელი ეშმაკის მოციქულია.

ზურ-მარილის დასწავლა ქუამაც იცის.

ზურმარილს სურს ფეხს ამოჭკრავ, სურს ვაე-
ქცევი.

სცუძარს უთხრეს. «გაისარჯე, შენი სახეთ-
ქიუც არისო».

ცუუვილის მოქმელს რა სარგებელი აქუს? ეს
სარგებელი, მართალსაც აღარ დაუჯერებენ.

ცუუვილს მოკლე ფეხები აბია.

ქალი მორცხვი, ვაჟი სასი, ქვეყნის ფასი.

ღარიბის კაცის ზურის ჭამა მადლია.

ცუდად ეოფნას ცუდად შრომა სჯობია.

ღ.

გამოცანები.

ა. კაცი ეხანა სთესვიდა, ბრძენი და ვულის
სმიერი. გუთანი ჭქონდა ხალისა და ხარი მისი
ძლიერი. გვერთ ედვა თოვლის ნამქერი და შავი
კუპრის მიერი, და მით უნდა ღმერთს ესვიდეს
ყოველი ადამიერი.

ბ. თეთრი სხული შავი თესლი.
თესლი მთესვარს ეუბნება.

გ. შვიდი ფიცარი
შვიდათ შეკრული,
ვერც შეფე ვასხნის
ვერც მისი ჯარი.

II.

ა.

ისტორიულნი ლექსნი.

ვახტანგ მეფის საყლაგსა ზედა დაწე-
რილ არს ლექსი ესე:

მე უმცირესმა მმათაგან, ვახტანგმან სახელდე-
ბულად,
ვქექმენ იათს წელ მცხეთა, ურბნისი, სადგურ კა-
მარა ვებულად,

ცფილისს სიონი ხელ ახლა შევკერწე ქანდაკე-
ბულად.

და ხემთივისცა სასლო სარკისა, შიგ ღსინი მო-
წონებულად.

სუამბა მოვიღე ვლასეთით, გამრავლე წიგნთა
მელანი,

ქციის რუ სუნანს წაგიღე, გაღმითად მოგწერე
ველანი,

მაშაგრის რუ სომ ცბას შევრთე, შიგ თევზი
ხავსნი ეველანი,

და ესე მთა მოვინადირე, ვჰსოცე ირემი ძველანი.

სამართლის წიგნი დაგჰსწერე, მსაფუელს არ უნ-
და ცილიობა,

ვეფხვის ცუაოსნის თარემნობა, სხვა წერილთა არ
გჰსთქვა ცილიობა

ხემთანა მყოფთა ჭაბუკთა უქმნია კარგა ზრდილობა,

და ბოლოს მიმიღო სოფელმან სიმდიდრე, მე-
ფეთ-ძვილობა.

ნარას სოფელს ნუსლა საყდარზედ და
წერილი ლექსი.

ხვენ ვიყავით ცხრანი მძანი: ხარჯობიდე-ქარა
ნილანი,
ოხ ბაყათარ, დავით-სოსლან, ოთხ სიმეფოთ მე-
ბრძოლანი.

ფიდაროს, ჟადაროს, საყურ და გიორგი მცერთა
რისხვით შემსედვარნი:

ხვენნი მძანი ისაკ, რომანოზ და ბასილ, იქმნენ
ქრისტეს კარცნი ყმანი.

ხვენ ვგეჭირავს მიძავალთა მოძავალთა ოთხის
კუთხის ვიწრო გზანი,
კასარზედ სიძავრე მაქუს, და საბაყო, აქ მიჭი-
რავს ხილის კარი.

საიქილს მოიმედე, სააქილს კარვა მდგარი.
ოქროსა და ვეცხლის მიწა აძენი მაქუს, ვითა
წყალი:

კავკასიონი დავიწყარ, ოთხს სამეფოს ვაგუძ-
კლავდი.

ქართველს ბავჯონს და მოვსტაყე, არ ღავადე
ხემი გვარი.

მამწუდა, ფიჯით მილალაჯა, მან დაიდვა ხემი ბრალი.

ბაყათარ წყალსა მიეცა, აღინაჯა ოსთა ჟარი.

ვინც ესე ლექსი იხილოთ, მცირეთ ბმანეთ
შენდობანი.

ბ.

ისჯორიულნი მოთხრო- ბანი, ციმოთეს მოგზა- ურობისაკან.

აღვედით მთაწმიდად კოშკსა და ზღვის
ნავთსაუდელსა რომელსამე მონასტრისასა, და
მას ღამესა წარგავლინებით კაცნი მონასტერსა
ქართველთასა, და ვაცნობეთ მისელსა ხუცსნი.
მკსწრაფლ აღეკასმათ ჟორნი და წარმოეგზავ-
ნათ. აღვსვდით და წარვემართებით. გამოსხნდა
ციხე და შენებულება მონასტრისა, რომელიცა

იხილვებოდა ვითა ქალაქი მოასა ზედა დაძენე-
ბული. და მივეასლენით რა, შექნეს რეკა ზარ-
თა, და მოგვეგებებენ სკეოფილაკი თეოკლიტე
და წინამძღვარი ნათანაილ, და უძრავლესნი ღირს-
ნი მამანი და ძმანი, ვგონებ სამასნი-ოდენ. მო-
კუართვეს მდინარე და კვერასნი, შევედით ეკ-
კლესიად და თაყუანის-გეცით ჯერისა-ებრ, იუ-
ვლიან შეგვიწყალებსა შევეთა-თვს ქართველ-
თასა და ვიამბორეთ ურთიერთარს. შივნითი ეკ-
კლესია ესოდენ გვეუცხოვა, კნინლა და აიამო-
ნის ეკკლესია დაგვაფიყა, რომელმანმე სელოგ-
ნებაძან მოჰქსოვნა ათრანგნი სავედანი, ვითა იმა
ეკკლესიისა იაჯაკნი ჩაწყობილ იყუნეს ფერა-
დითა იასნითა და გუმის ქვითა. აღუძენებია ვი-
ორგი მთა-წმიდელსა, მეფისა ბაგრატ კურატაღა-
ტის საფასითა, და გუმბათის ჩამიასწვრივ სინით
მოხვეულს ნახსზედ ეწერა: ვიორიგი მღუდელ-
მონაზონი ქართველი: სხვასა ამას ვიცყოდეთ,
ვითა რუკა მეჭარდაკეთა ახვენებს სლოჯასა, ყერეთ
მუნ იაჯაკნი ახვენებენ ღამის თევას, ღღესას-

ჩაუღთასა, სადა საკუროსნი ზურნი ჯერ-არან
დადგამდ, სადა სასანთლოეთა დადგმა, სადა მღუ-
ღეთა და დიაკონთა დგომა, სადა ისე დია-
მგალობელთა განწყობა. კედელნი არიან მარმა-
რილოსა წმინდისა და ქაძანურისანი, კანკელი უც-
ხოს ყვავილებით და სრასილებით ოქრო ცურ-
ვებულნი, უცხონი ფანჯარანი თვით-სასისა მინისა-
ნი, ყრავილებად მოჭრილნი. დიდი პალატიელო-
და, და სოფლნი და ქორკანდელნი ჭიქისანი და
გეცხლისანი, გასაკვირვებელ იყო შეენიერება
ჯამრისა მის. გზოსა შინა არს სამარხო ლუსკუ-
მა ღირსთა მამათა ხეგნთა იოანესი, ევთიძისი
იოანეს მისა, და გიორგი მთა-წმინდელისა, კან-
დელთა ნოყბითა ზაჯაოსნად შემკული, სოლო-
გარეთნი მრისობლ-კეცნი კარის ბჭენი და ვალო-
განი და სხვა სოფი შენებულება აღუშენებია
თორნიკს, იცევიან ამისსა ქსნის ერის-თავი იყოთ.
ესე თორნიკ ყოფილა სწასალარი ქართლისა სა-
სელთავანი და ძლიერი ბრძალასა შინა. ამისსა
შემდგომად უფშნია მსოფლიოთა დიდებთაგან,

მოსრულ-არს დის-წულისა თვისისა ევთიმი ქარ-
თველისად. და მონაზონ ქმნილთ (თორნიკს აქეთ
არიან წელნი წარსულნი ღედ). მას უამად ეოფილ-
არს მეფე ქართველთა-სე დავით, და ბერძენთა
სედა მიხაილ, ჯერეთ შვიდისა წლისა და გა-
ნაკებდა სამეფოსა მას ავსტინა დედა მიხაილი-
სა თეოდორა. მაშინ სწარსნი აღმსედრდეს და
მოაწივნეს ვიდრე ბრუსადმდე. დედოფალმან თეო-
დორა სსუა ღონის მიება ვერა ჰპოვი, თორნიკ
ეოფილი იიანე, მონაზონი ქართველი აწვიეს სწა-
სალარად კოსტანტინოპოლედ. მას არა ენებთ
წარსლოვისა, არამედ მამისა ევთიმის შენდობითა
წარვიდა, და აღხადეს სასე მონაზონებისა, შე-
მოსეს მსედართა, მოერთუნენ სწანი სებერძენე-
თით და საქართველოთ, ჰბრძოდა სწარხთა, მძლე
ექმნა მათ და დევნა უყო ვიდრე შუა სწარსე-
თადმდე, იავარ ჰყუნა ივინი, და ეპარჯებულთ
შემოიქცა კოსტანტინოპოლედ. კვლად აღვი-
და მოაწმიდად და იქმნავე მონაზონ. ამას მო-
ხსსტერსა შინა არს სსუა ცამარი ნათლის-მცემე-

ღისა ევთიძისაგან აღმენებული, ოთხს მწუხანე არ
ღაგნის სვეცხედ, რამეთუ ოდეს წმინდის ათანასის
ღაგრიდამ გამოეყარნენ, აღაშენეს სსუა გუშბათიანო
ჯამარი. ხოლო ნიორჯაიჯისა (რომელ არს კარისა)
ღუთის-მშობელისა-თვის იცუოდენ, ვითარმედ უამსა
თყოფილე მეფისა ბერძენთასა, ოდეს სძულობ-
დენ თაუგანის-ცემასა საჯთასა და კერანთ-მსასუ-
რებად შერაცოდენ, დევნულებაჲ ფიცხელი აღჰს-
ძრეს საჯთა-თჳს. მაშინ მალე-მსრბოლი წარიგ-
ლინა მეფისა მიერ ქალაქსა ნიკიას საქმისა რაი-
სათჳსმე, და მისრული შევიდა დავანებად სახლსა
ვისმე დედაკაცისა ქერივისასა, რომელსა აქუნდა
დაფარვიით საჯი ყოვლად-წმიდისა, რომელიცა ისი-
ლა რა მალე მსრბოლმან, განრისხნა, ისადა მას-
ვილი და ჰსცა ზირსა საჯისასა, და იცუვიან: კარ-
დამოეცაო სისხლი, და აღუვსო წიაღი კაცსა მას.
ამის-თჳსცა შეშინებული ივლცოდა მუნით, და
ქერიგმანცა შეშინებულმან, ნუ უკვე საცხაურ
იქმნეს, აღიღო საჯი იგი და შთააკლო ზღუად.
ამისსა შეძგომად გამოსხნდა საჯი იგი ზღუასა.

შინა ჰირის-ჰირ მთა-წმინდისა, და იხილვებოდა
მთებარისა ცეცხლისა სახედ მრავალ ყამ. ამაღ
შემოჭკრბეს წმინდანი მამანი მთა-წმინდისანი ხრლ-
ვად, თუ რამე იყოს, მთებარი წყალოთა მათ შინა.
მთაჭყარნეს ნაენი და მიივლვოდეს მისდამი, სოლო
რაცამს მიეხლებოდეს, შორს ვანივლვოდა მათგან
ბრწყინვალება იგი, და იუზნეს მკმუნვარე ამას.
ზედა. მაშინ ისმა სმა რამე, ვითარმედ გაბრიილ
ქართველი არს ღირს გამოხვეწებად საჯისა ყოვ-
ლად-წმინდისასა. ამაღ მოვიდნენ მონასტერსა
ქართველთასა, და იკითხვიდნენ, თუ ვინ არს
გაბრიილ. და ჰპოვეს მათთა შინა დაყუდებულთ
მონაზონი გაბრიილ. მთასვეს იგი ნავსა და მთას-
ლოვდნენ რა ცეცხლ-მგზებარესა, იგიცა მოეხ-
ლებოდა; მაშინ მივიდა გაბრიილ და აღმოასვენა
საჯი ყოვლად-წმიდისა; ზღუათა ზედა, იცუ-
ვიან, ფერხითა ვიდოდათ, და პასექისა სამ-მა-
სათსა ჰყვეს ლოცანია და გედრება, მიერიდვან
ღამთა მონასტერსა ქართველთასა, და დაასვენეს
ცამარსა მონასტერისასა (ესრეთ გვით-რობდენ და

თქმულისა-ებრ მათისა აღვსწერეთ). კვალად იც-
უადენ, ვითარმედ საჯი იგი მიფარულ იქმნა, და
ძიებათა შინა ვერ მპოვნელნი აღვიდეს სენაკსა
ვაბრიილსსა, და აუწყეს უხინია-ქმნაჲ მისი, სოლო
იგი ეცყოდა ვითარმედ არა არს ნება ყოვლად
წმინდისა, რათამცა დაკრძალულსა შინა ესვენოს
საჯი მისი, არამედ მოავლინა აგი, რათა კართა
წედა დასვენებულსა ყოველნივე ეგედრებოდენ
და თაყუანის-ჴსტემდნენო. და წარმოასვენეს სე-
ნაკით ვაბრიილისით და დასვენეს კარის ბჭესა
შინა, ამისთვის უწოდებენ კარისა, (სოლო ბერ-
ძნულად ჰორცაიჯისა) ღვთის-მშობელსა. შემ-
დგომად მაუტკედია მძიმედ ათაბეგსა და ამირ
სწასალარსა სამცხისისასა წაყელ ტისის-ჯუარელსა
უუარევარეს, მესა ქაიხაძროსსა და დედის-იმე-
დის მუხრან-ბაგონის ასულისსა (მე ეგრეთ ვჭეო-
ნებ წმინდისა ქეთევან დედოფლის დის-წულსა).
სოლო კარსედ საჯისა-თვს გუძმათიანი მცირე
ჯამარი აღუგია ამოთან მუხრან-ბაგონსა, თვთუცა
შიე საჯია და მე მისი იესე თან უსაჯია. მა-

ღაღმან ჯერ იხინა გარღამაჯებულოთა მოწყალე-
ბითა თვისითა ხემსედა მიგრდამა ხემი მუნ, სა-
დაცა მე უძიოთე უფროსად მდაბალი, ღირს-
ვიქმნებოდი სამარად ზიართა მათ თანა ზოგად
უსოგრებულობასა, და ლოცვასა, და აღსარებასა
ბაეეთასა, ზიარ და უკლებელ ჰურის-მჯედ და
ინახით ჯდამა მონასჯრისათა მათ ასარება სულსა
ხემსა, და მადლობასა შეგსწირვედი ღუთი-მძო-
ბლისა მიძართ ქალწულისა, სსოებსა ყოველთა
ქრისტიანეთასა, და უმეჯეს ნათესავისა საქართველო-
თასა, და განსჯიურებულო-ყო გონება ხემი ამის-
თვს, თუ ვითარ მე უადვილი და უმეჯეს სა-
ქართველოთა კაცთასა ბრალეული, მოძიწოდა აქა,
და გზათა მარეულთა სლოქსა შინა და ზღუათა
ღელვათაგან უგნებელად განძარინა, და ღირს მი-
ხინა აღრიცხვად ღირსთა მამათა ხუცნითა ქართველთა
კირხახულისა, უკვილ მოყურებით, და რუდუნე-
ბითა ნაღვაწსა მონასჯერსა, რომლისაგან განა-
თლდა საქართველო წიგნთა თარგმანებითა. უკეთე
უნარხევესისა ამის სათნო იყო აქა მოგრდამად,

როდეს უმეტესად ჰსონდეს მეუფეს სულიერთა
საქართველოსათა მამათა აღმოსლვა, რომელთა
სრულიად დაგეწყებოესთ დიდებული ესე ადგილი,
და არღარავინ არს მოწადე მოსლუად აქა.

მ.

ისჯორიულნი წერილნი.

წერილი რომლისაჲ ქართველისაგან.

„ მიწერილი რუსეთის კელმწიფის მი-
ხეილ თეოდორეს მისადმი.

ივანე კელმწიფის აქათ, ჩვენი კელმწიფე
მაგათი ცხსცის ყმა არის, მაგათის ზურგისა და
წყალობით ყოფილან იქიური ქრისტიანობა, და
მეფე აღექსანდრე მაგათი ცხსცისა რაევარი
გროგული მოსამსახურე იყო, მაგათ დავთარძი
ჰქაწერია და მხსლოვარი კაციც არის: აწე უსჯუ-
ლოს კელისაგან დაუსცდა საქართველო. ჩემ-

მან ბავჯონმან სსვა ღონე ვერა მონახა რა, თა-
გისი თავი და ეკვლესიანი და სბავჯონო თქვეს
მოგებარა და თავი კალთაში ჩაგიდვა: დიდის კოს-
ჯანის მსვაესი კელმწიფე ეგ არის, ყოვლის
ქრისჯიანის შამხანავი ეგენი არიან: პირველმც
მაგათი ჯახჯის მოსამსასურენი ყოფილგართ, და
ა:ლა ჩვენი კელმწიფე ფიჯით ემობია. მაგ კელმ-
წიფეს: საქართველო ყოვლად წმიდის ღუთის-
შობლის წილ-ხლომილია, წმინდას ღუთის-შობ-
ბელს დამადლოას. ერთს წელიწადში ათასი და
ორი ათასი ხათლის-ღებული ყოყელი გაათარ-
ღების, ქრისჯეს ემობენ, ეკვლესია შეურაცხდა
და საკუთხეველსა მოვლიჯეს, ძალღებს შესხ-
მენ: იბრძვის ჩემი კელმწიფე მაგრად, როდემ-
დის ვავიდებთ თავსა: შეორედ მოსლვას ქრის-
ჯეს, რომ დაჯდეს ვანკითხვად. ამას შეზღვევ-
ნით ამდონი ქრისჯიანის მოხმარება: ორი საქმე
გვიყვავით ქრისჯეს გულისათვის. ერთი ესე
რომე რაც წყალობა ჯამაგირი გვქონდეს დაუკ-
ლებლად გვიბოძო, რაც მამინ ნიკიფორე მიც-

რობოლოცის კელით ებოძა ჩვენძან კელმწიფე-
ძან, იმისძან მსემან, ხსეგარი ქრისტეს საფლავს
და მონასტერს მისცა და ვაცრცვილი ეპკლემ-
სიას გაუყო, სახაგავად და საშენებლად, და ძაე
კელმწიფის სადღეგრძელოდ და სასულიეროდ,
და ხსეგართ აქამდინ თითონ დარჩა და ლაშქარ-
საეც მისცა. აქამდის თაგი ხელთა არა ჰქონდა
უქონლობით ვერა მოვიკითხეთ. მეორეს ამას
გმეგმწებით კელმწიფეს, რომე ერთი დიდი ვლ-
ხი უბოძოს ყიზილბაშით კელმწიფესა, რომ დაე-
გესხნას, ჩვენ არას შეგვცოდებთ, ნუ ვგარბევქს,
ამჯონს ჩვენის რეჟულისას ნუ აცყოებთ: «თუ
ჩემი მოყრობა ვინდოდეს თქო, დაესენ თქო-
ჩემის გულისათვის თქვენ ეპკლესიას ნუ აქცევთ,
კმა ამდონი ძალი უსამართლო. თუ არ დაესხნე-
ბით, მეც დავემცერები თქო».

ბ. ფიცი თუშთა, სეგსურთა და ფშავთა,
ყმობასა ზედა რუსეთის კელმწიფის
ალექსი მისეილის მისა. ხქნს-სა წელსა.

დიდო და ყოვლის მწყობელო ბაგონო, დი-
დო მეფე და ყოველო ქრისტიანეთ კელმწი-
ფე ალექსი მისაილის შვილო! ყოვლისა მწყობ-
ბელო! შენის ბრძანებითა ხვეს დედოფალსა და
ბაგონის შვილსა კაცი ებოძა, და ხვენი ქვეუ-
ნის კაცი დაებარებინა, რომე ხვეს ამ დიდის
კელმწიფის კელთა ვართო, და თქვენს ამისი
ყმანი შეიქენითო და თქვენს ამას დაუკარით
თავიო აწე... კელმწიფე. ხვენი კელმწიფეს
თქვენი არის, და ხვეს თუშეთის და სეგსურე-
თის და ფშავლის ქვეყანათა, სამთავ ქრისტიანთ
ქვეყანასა ზირობა გვიქნია და ზურგი მოგვიბამს
ერთმანეთისათვის და ელხები გამოგვიგზავნია.
კვეის ბერი სოზამე მესიძის, და გრიგოლ სი-
დორის, და ზაგლე ივანის, და შენი ყმანი მე-
ქნილვართ და თავი დაგვიკრავს, როგორც თქვე-

ნი ბძანება იქმნება ხვენი იმისი შეხელი ვართ: ხვენი ერთი ღმერთი ვიციოთ და მეორე კელძწი-
ფე თეიმურაზ. ხვენი შაჰარს აღავს ვართ და
არას კაცს შეგებოვებით. ამდენი ხანი არის სა-
ქართველოს ენი ებძვის და ხვენი არც შემო-
კვიპვია ეენის კაცი და სადაც მოგვისელებია
მოგვიკლავს, და მისი სარდარი ვაგვიქცევია და
ლაშქარი ვაგვიწვევია: აწე, დიღო კელძწიფე,
ხვენი კელძწიფე ეენმა წახდინა, და ზურგი
აღარ საღით ეგებინდა და მღვთისაგან ველოდუ-
ბოდით, რომე ერთი შენი ბძანება და კაცი
მოესვლიყო: აწე მოგვივიდა შენი ბრძანებაცა
და ხვენი დედოფლის კაციცა და თქვენი ბძანე-
ბა ვაგვითავებია, და შენ შემოგსვენინივართ, და
შენთვის თავი დავგიკრავს ვვიძსასურე და ვვა-
ლაშქრე, ამდღეშიოთ შენი ემანი შევქნილვართ.

ვ. წერილი საქართველოს ქათალიკო-
ზის ნიკოლოზისა, რუსეთის წაჯვარი
ქის იოაკიმესადმი. ჩქწსსა წელსა.

დიდთა მღუღეღ-მთავართა იოაკიმ.

ეჭა, რომლისა მიერ იქმნეს ყოველნი და-
ბადებულნი სილულნი და უხილავნი, რომელი იბ-
ყრობს და მართებს უათა და ქვეყანასა, სილულთა
და უხილავთა, რომელმან დაუღვა ზღვასა წესი,
რათა არა გარდახდეს საზღვარსა თვისსა, რომ-
ლისა ბრძანებითა შეიძუროან მათნი ძალაღნი და
სადუქველნი ქვეყანისანი, რომლისა ბრძანებით
სათობს მსე დღისი და ღამე შუქმუენობს მთა-
ვარე, რომელსა შიძით და ძაწალთი აქებენ ან-
კელოზნი და მთავარ-ანგელოზნი. დიდება, მად-
ლი და თაყვანის-ცემა მამასა უშობელსა, ძესა
მამისაგან მსოლოდ შობილსა და სულსა მამისა-
გან გამოსრულსა. განგებულეობასა მისსა, მის მიერ
მწყემსად ზირმეცყეველთა გამოარჩეულთ, მეათ-
ცადეგო მარციტულთ, და მესუთე მსარებელთ,

იესო ქრისტეს მიერ, ვითარცა მის უფლისა იაკობ მის მსგავსად კუროხევის მიძღებელი, ბასილის კესარიელის-ებრ უძანკოდ მქცევო, იოანე ოქრო-წირისებრ სიმართლის მიქმელი, გრიგოლი ღვთისმეტყველის-ებრ, ღვთის მიერ საკუთრად გამოჩენული, ნიკილოზ მირონ ქალაქისებრ უბრალათა სიკვდილისა დამსხელი, ქრისტეს რჯულის დამამცვიცებელ-დამამყარებელი, მონასტერთა და ეპკლესიათა შემკობით განმაშველებელი, ხაჯათა და ჯვართა ურიცხვითა სურვილით შემამკობელი, გლახაკთა და უნაგართა დიდოსიძიდრეო, მეორე ზავლე ქადაგო ტეშმარიცებისათ. შენ სვეტო მეურყეველო სიმცკიცისათ, მსგავსად ნაშობთა უმეტესისა მქადაგებელი სონახულისა, ყოველთ ქრისტეიანეთაჲს საქებელ-სა-დიდებელი, შენ დიდისა და სიკაცისა და თეთრის რუსეთის და ყოვლის ხრდილოეთისა მწყემსო-კეთილო, რომელსა მეელნი ბოროტნი ვერ განრყენიან, შენ წმინდაო და ზავიოსანიო, შენ ნურგო ყვავილ ვარდაფენილო, შენ წყაროო მა-

დინებელი წყლისა ცხოველისაო, შენ სახთელი
ლაუშრეცელი, რომელი ხათიბ ერსა დიდსა და
ცოცასა, თეორსა რუსეთისასა და ყოვლისა ხრდი-
ლოეთისასა, შენ რომელსა ზაჯივ-ვცემენ დიდნი
შეგენი, დიდნი კელმწიფენი, დიდნი კნიაზნი, ივანე
ალექსის შვილი, ზეჯრე ალექსის შვილი და სულა
დიდისა და ცოცასა და თეორისა აღმოსავლეთის,
დასავლეთისა და ხრდილოეთისა, მამით ზაზად-მდე
თვით-მპყრობელი კელმწიფეთ ცახცხა ქვეყანისა
და საბაჯონას განძნათლებელი, უფალო, უფალო,
ზაჯრიარქო, ბაჯონო იოაკიმ, დიდისა საქართველოსა
მაკურთხეველი, ქართლისა, კახეთისა, სამცხისა-
სათაბაგასა მწყემსთ და საჭეთ მპყრობელი, დედა
ქლაქისა მცხეთისა, რომელსა შინა მკვიდრ არს
კუჩარი უფლისა ხეგნისა იესო ქრისტესი და სა-
ლენი ელიასა, კათალიკოზი ნიკოლოზ, სურვი-
ლით და სიყვარულით მოგიკითხავ, შენ კაცო
ზეცისაო და ანგელოზო ქვეყანისაო, სადგურო
და საფანგო სულისა წმინდისაო, ღვთისაგან შეყ-
ვარებული და მის მიერვე გამოჩეული: ლოცვა

თქვენ მიერი და კუროსევა იყოს ხვენ ზედა და
ხვენ მიერ მოწლედ ამბორება ურთიერთას და
მარჯვენასა ზედა შემოსვევის ნეცარება მოგვის-
სენებია: მერმე, ხვენი ქვეყანა და ხვენნი ქრის-
ტიანენი და საყდარნი და მონასტერნი დიად ძალ-
დამართებული შეიქმნა უსჯულოთა აგარიანთა გე-
ლისაგან და მრავალი უწესური და ავი საქმე
მოინდომეს საქნელად. ამდონი ავი საქმე ხვენის
რჯულისა, ვერ დაითმინა და არც ამით უსჯულოს
ბრძანებას დაემონა და მოძარია დიდს მეფესა,
დიდს კნიაზსა თეოდორე აღექსის შვილსა, დი-
დისა და ცოცხას, თეთრის რუსეთის ძამით ზანით
შპერობელსა, და მისის დიდის იმედითა და სურ-
კით წამოვიდა ბავონი მეფე არხილ ვასცანკის
შვილი იმერეთისა და კასეთისა. ეელმწიფე თეო-
დორე აღექსის შვილს სოფელმან აღარ დააცალა
და მეუფემ სასუფეველში მისცვალა. აწე, რად-
გან იმისივე ბრძანება და იმედი ჰქონდა და დაება-
რებინა მოძარია თქვენს დიდს ეელმწიფეთ, დიდს
მეფეთ, დიდს კნიაზთ, ივანე აღექსის შვილთა,

პეტრე ალექსის შვილთა და სრულიად დიდისა
და ცოცხას და თეთრის რუსეთის მაჰით. პაპით
მპყრობელთა: აწე, მოვიდა და მობძანდა თქვენ-
გან კუროსეულსა და თქვენის მადლით კეთილად
დამწესულს, თქვენის მალათ ცელმწიფეთ ცან-
ცსა და საბაჯონოზე და რომელიც თქვენს ან-
გელოზთ მიმსგავსებულს თავს და თქვენს პა-
ციოსნებასა და ღირსებასა ეკადრების პატივით
მეწყნარება და ნუგეშინის ცემა გიქნიათ. მაკაზე,
ჯერ ღმერთი დაგიმადლებსთ, რომე უსჯულო-
თაგან ძალ-დამართებული ცელმწიფე არის იმე-
რეთისა და კასეთისა, მართლ-მადიდებელი მეუბ-
ნაჯონი არილ ვახტანგის შვილი, შემწე ეყავ,
ვითარცა შემწე ეყო უფალი იაკობს უცხოებასა
შინა, შემწე ეყავ ვითარცა დამბადებელი დაგიოს
კოლიათსა ზედა, შემწე ეყავ, ვითარცა უფალი
ხვენი იესო ქრისტე თავსა მოციქულთასა პეტრე-
რეს, რომელი არა დაუტევა ბრალთაგან დახო-
ქმად: სოლომონ ბრძანებს ბრძენთან ერთი სიტყ-
ვა კმა არსია. აწე, ხვენ მრავალ სიტყვით ამას

გვედრებით და გვეგვიწებით, რომელიც სჯობ-
დეს და ქრისტიანობას მოუხდებოდეს, იმისთანა
მაძა-შვილოური საქმე მოუხდინეთ, რომ ეს ხვენი
ქვეყანა და ქრისტიანობა, მონასტერი და საყდარი,
საჯი, ჯვარი, უსჯულოთ აგარიანთაგან დასაცავები
და წასახდენი არ შეიქმნას. შენს მეუფესა და
მადლს და შენის ზაჯიოსნებისა და ღირსების
შსვაესი საქმე მოუხდინე, რომ ამისგან უფრო
ხვენს ქვეყანას უსჯულოდ ძალი და ავი საქმე
არ გვიყოს და რჯულო არ დაგვიკნინონ: თავად
გვ მართლ-მადიდებელი მეფე, ბაჯონი არჩილ
ვასცანკის შვილი, თქვენის მადლის მონდობილი
და თქვენი სულიერი შვილი არის და მერმე
მართლ-მარწმუნე და მართლ-მადიდებელი მეფე
ბაჯონი გიორგი ვასცანკის შვილი, ბაჯონი ქარ-
თლისა, ბაჯონი სამცხე-საათაბაგოსა, ბაჯონი ლა-
რესა და სომხითისა: თქვენ იცით და თქვენმა
დიდმა, ზაჯიოსანმა თავმა რასაც მავასა და ამასე
და მავის ქვეყნებსა და ამას ქვეყნებს ქრისტიან-
ობას სჯულს ზურგსა და იმედს მოსცემ და

ამისგან უფრო ამთონი ქრისტიანის გაურჯულოე-
ბასა და დაკარგვას მოარჩენთ და დაიხსნით: სხვას
ხვეწს სიჯეგვას არქიმანდრიჯი, პაპა ლავრენჯი
მოვასსენებს, მეუჯეო: ადამს აქეთ, შვიდი ათ-
ას ას თთხ-მოც და თხუთმეცსა, თთვესსა იე-
ლოსს იე:

კათოლიკობის ნიკოლოზი:

დ. წერილი თუშთა, სეგსურთა და ფშაგ-
თა, რუსეთის კელმწიფის ალექსი მი-
სეილის მისადმი. ხქნწსა წელსა.

დიდო და ყოვლის-მწყობელო კელმწიფეკე,
ყოველო ქრისტიანეთ რჯულის დამამცვიცებელო,
სრულეხ საქრისტიანოს სატყედ-მწყობელო, და
ყოველო ურჯულოთ გამაქარგებელო, დიდის მოს-
კოვის ცასცხე მჯდომელო და სრულ საქრის-
ტიანოს ზურგო და სიქადელო, დიდებულო კე-
ლმწიფეკე. მლოთვ გვირგვინოსანო, მეუეთ მეუეკე,
დიდო მეუეკე ბაცონო ალექსი მისაილის შვილო:
თქვენმა მონდობილმა ქვეყანამა თუშეთმა, კეგ-

სურმა და ფშავმა სრულ ერთობილთა თავი დაუ-
ვიკრავს, და თქვენს ნადგომს მიწას გმთხვევ-
ნივართ: აგრეთვე ამასწინათაც, დიღო კელმწიფევე,
ხვენი ელხები ვასელით და სრულად ერთო-
ბილთა თავი დაეიკარით და ასრე მოვასხენეთ,
რომე ხვენ ერთი ღმერთი ვიცით, და მეორე,
საქართველოს კელმწიფე, მეფე თეიმურაზ და
ხვენ სხვას ურჯულოს კაცის კელქვეით არა
გეოფილვართ, თუ არ ქრისტიანის კელმწიფის
ემანი გეოფილვართ და გვიმსასურებია და ასლა,
ხვენს კელმწიფეს ურჯულომ ეენმა დასძლივა
და რადვან ხვენი კელმწიფე თქვენ კელთ ქვეშ
არის, დიღო კელმწიფევე, ხვენს თქვენს კელთ
ქვეშ შევიქნებით და არც უსიკვდილოდ ურჯუ-
ლოს კაცის ეძობა არ შეგვიძლიან, თუ არ ქრი-
სტიანის კელმწიფის, და ასლა მაღალია კელმწი-
ფევე, ხვენი ელხები რომ გამობრუნებულ იყო,
და ხვენის ბაცოანის რძლის კაცს ივანე მაქსი-
მეს შვილი და თერვსე რომ მოსულ იყუნეს,
ხვენი კელმწიფე წინ შემოჭყროდა, და ერთი

ჩვენს ელხი იქ დაეჭირა და ორი კიდეც გამო-
უძო და ერთი თავისი კაცი ივანე მაქსიმეს შვი-
ლი და ასრე ებძანა ჩვენს კელმწიფესა ჩვენ-
თვის რომე «ერთი ღმერთი იცოდეთო, და მეო-
რე ეს დიდი კელმწიფეო. როგორაც ამისმა
ბრძანებამ დაგარიგოსთ ისრე ქებითო, და სხვას
კაცისათვის არამც თავი მოვიდრეკიათო, და ან
სხვა კაცი თქვენს ქვეყანაში შემოვიბეჯიათო»:
მოვიდა ჩვენი ელხებიც და ჩვენის კელმწიფის
გამოგზავნილი კაციცა, და ჩვენთვის შრავალი
წყალობა ვებძანებინა და მათი ბედნიერი ხელი
დაუღებია, ასრე ვებძანა. «ჩემი ყმანი შეიქენითო
და შემსახურეთო და ვისაც გამცერო უმცერე-
თო. თუ რამ დაეჭირდეს, შემაჯყობინგითო და
ლაშქარს მოგამეღლებო, და თუ ჩემი ლაშქარი
გამოუძახო, ან ლეკხედა ან სხვაგნით, თქვენ
შხას იევენითო, რა ხან ჩემი ბძანება მოვივი-
დეს, შეიყარენითო და ჩემს ლაშქარში ვაერივე-
ნითო და მილამქრეთო». და სხვა შრავალი წყა-
ლობა ვებძანა ჩვენთვის: ღმერთმან ბედნიერის

კელმწიფის ჭირის სსხსუვლონი ვეამყოფოს, და
მაგათი დღე ერთი ათასად ქნას: ხეენ არა ღირს
ვიუკენით, რომ ბედნიარს კელმწიფეს ხვეთთვის
წყალობა ექნა: ახლა კიდევ ელხები ვასელთთ
დიდს კელმწიფესა რვა კაცი. ნაუმ ივანეს შვი-
ლი, პეტრო ნაუმის შვილი, ალექსანდრე აბრა-
მის შვილი, მისაილ გრიგოლის შვილი, ვრო-
გოლ მისაილის შვილი, ივანე ივანეს შვილი,
სვიძონ შაქარიას შვილი, კუზმა სვიძონის შვილი:
გამოგვიგზავნია და შევიტყუებით, რომ ხვენი
კელმწიფე აქვენიან წამოსულა და როგორაც
აქვენი ბძანება მოგვივია, ისრე ვიქთ, და ისრე
გმსასურებთ:

ე. აქა ვასჯანგ ვურგასლანისაგან სწარს-
ათა მეფის შველა ჭინდოთა, სინდელთა,
ბაშათა და ჯორჯანთა ზედა და ყოველ-
თა ზე გამარჯვება ვასჯანგისაგან.

მივიდეს ჯორჯანეთს, და წამოსტყუენეს
ჯორჯანეთი, ყოვლად უმკვდრო ჭევეს იგი და

დასხნეს ადგილსა მათსა ნათესავნი სწარსთანი და
ელაძნი, და მიერიდვან იქმნეს ჯორჯანნი ვლუ-
სად რომელნი აჲ არიან მობეგრენი სწარსთანი.

შესვლა ჭინდოეთს ვასტანგ მეფის გო-
როვასლისაგან და გამარჯვება მათ ზედა.

და მუნთ შევიდეს ინდოეთად, და მუნ იქმ-
ნეს წყობანი ძლიერნი ბუმბერაზთანი თითო-
თითოთანი. და იყო მუნ წესად, რომელმანცა
მათგანმან სძლის ბუმბერაზთა, ივლცის მის წი-
ნაჲე ბანაკი მათი. სოლო ვასტანგ მეფემან მოჭ-
კლა ბუმბერაზი თხუთმეტი მუნ შინა, რომელ-
თაგან დაეცნეს მრავალნი ვოლიათნი სწარსთანი.
დაჭევეს ბრძოლასა შინა ჭინდოეთისასა სამი წე-
ლი და წარმოსცუესნეს უმრავლესნი ქვეყანანი
ჭინდოეთისანი. არამედ მტკიცე ქალაქნი გერგან-
ცესნეს, რამეთუ ზღუათა შინა იუენეს და წარ-
მოიღეს ხარკი ჭინდოთა მეფისაგან: მუშკი ლიტ-
რა ათასი, ამბარი ეგვრომივე, ალგაჲ ხავი ათი,
თვალეები იაკინთი და ზურმუხვი ხავი ერთი, და

მასთანა საფირონი თვითსახე ოქროჲ აქლემი
ასი, ვეცხლი აქლემი სუთასი.

შესვლა სინდეთს ვახუანგ გორგასლი-
საგან და გამარჯება.

და მუნით შევიდეს სინდეთს, მაშინ სინდთა მე-
ფემან განჰყურნა ერისთავნი ცისეთა და ქალაქთა
შინა, რომელსაჲცა კერძოსა განვიდიან სწარსნი
მცურებნაენი, გამოუხდიან ლაშქარნი სინდელნი
ცისეთა და ქალაქთაგან და დასდიან ვნება დიდი
სწარსთა ზედა და მოჰსწყედა ურიცხვ სწარსთა-
გან. სოლო ძალითა ქრისტესითა არა სადა იძლიე-
ნეს ვახუანგის სწათაგანნი, და ყოვლადვე მძლედ
გამოსხნდეს მცერთა ზედა. სოლო ოთხნიცა იგი
წარხინებულნი ვახუანგისანი და ლეონ ბერძენი
მხნედ მბრძოლად გამოსხნდეს, რამეთუ მათ
დასცნეს მრავალნი ბუმბერაზნი. სოლო სინდთა
მეფე იყო ქალაქსა შინა სინდას, მაშინ ყოვლი-
თა ძალითა მათითა მივიდეს სინდას და მუნ მისე-
დეს ბრძოლანი ძლიერნი, და დღეთა ყოველთა

გამოვიდის თუთ სინდთა მეფე, რამეთუ იყო იგი
მსხე გოლათი და შემართებელი, და გამოი-
ყვანნას მსედარნი სინდელნი, და იწყის ბრძოლს
ბუმბერაზთა, რომელ-სამე დღესა ამათ სძლიან და
რომელსამე მათ. და სინდთა მეფემან სძლო ყო-
ველთა ბუმბერაზთა მბრძოლთა მისთა თავის თა-
ვითა, და არა მისუდეს იგი ვახუცანს ბრძოლას.
შინა დღეთა მრავალთა. მაშინ სინდთა მეფემან
ველსა მას ზედა კართა ქალაქისათა, ღამე თხარა
მთხრებლი დიდი, და სამალავები შიგან მთხრე-
ბლსა მსედართა და სიმარჯვით დაუტევნა გზანი
გამოსავალნი, და ხადგიინნის მუნ შიგან მსედარნი
ათნი გამოიჩეულნი. და დილასა აღრე გამოი-
ყვანა ბუმბერაზნი ერთი. მას დღესა ხვედრი იყო
ვახუცანგისი კართა ცხსათჳს. და მიდგა ესე ბუმ-
ბერაზნი და ჭსონოგა ბრძოლას ვახუცანგს თავის-
თავს, რათამცა წარუცეუა და შეჭნადა მათ მსედართა
ზედა. მაშინ საურმაგ ეჭიბი ვახუცანგისი განვიდა
და ჭრქუა. «არა ხარ შენ კადნიერი ბრძოლად მე-
ფისა, არამედ მე გებრძოლო მონა მონასა და

მიეცევა. ხოლო სინდელი იგი ვაიქცა, და მის-
დევდა საურმაგ ხვეულებისაებრ, რაძეთუ ძრავალ-
გზის ბრძოლილ-იყო ველსა მას ზედა, და ვი-
თარ წარხდა დამალულობა მხედართა მათ, გამო-
უხდეს ზურგიით მისსა და იგი მეოცი შემოიქ-
ცა. ხოლო საურმაგ ჭსცა ჭოროლნი წინასა მას
და მოჰკლნა. ხოლო ათთა მათ მოჰკლეს საურ-
მაგ. მაშინ მიეცევა თვთ მეფე ვახტანგ და მის
თანა სამნი იგი წარხინებულნი მისნი: არცვან,
ბივრიჯიანი, და ხასრ და მათ თანა ლეონ ბერ-
ძენი. ხოლო სინდელნი იგი ივლცოდეს და მის-
დევდა ვახტანგ მოუწითურთ ვიდრე კართამდე
ქალაქისათა. სინდნი იგი შეივლცოდეს ქალაქსა
შინა. მაშინ ვახტანგ სავსე მწუხარებითა შეიქცა
და ივლოვდა გუჟამსა ზედა საურმაგისსა, ვითარცა
მძისა საყურაელისასა, თანა ზრდილა იყო მისი,
მძის-წყლი მამა-მძუძისა არცვანის მამისა, ერთ-
ეული მიხდობილი და ქველი. მაშინ სინდთა მეფე
გამოდება კართა ქალაქისათა და სმა-ჰყო მალლითა
და თქვა.

«ვასტანგ მეფეო, მსგავს ხარ შენ ერეკის
მის უგუხურისა, რომელმან ჰპოვა ქორი მოწ-
კლული და ვაგლუჯილი არწივისაგან, რომელსა
შერ ეძლო აფრენაჲ და მიახლებულ იყო სი-
კუდილსა. და არა ჰქმნა ერეკმან მან ვითარცა
წესი არს ერეკისა, რამეთუ სსრუამან ოდეს იხი-
ლოს ქორი იწყის სმა ძალად ყივილი და ის-
მინის სსრუათაცა, და დასსის სიმრავლე ერეკთა
ქორსა, რათამცა განიარცხეს საყოფელთაგან მის-
თა და უშიძრადცა დაჰყურეს დღენი მათნი, რა-
მეთუ ზირუცყუთაცა იციან სარგებელი თავისა.
არა ჰქმნა ერეკმან მან ესე ვითარი, რამედ შე-
იწყალა ქორი იგი, ვითარცა კეთილის-მყოფე-
ლი მისი, დაუწყეო ზრდაჲ მართვეთა თჳსთა-
თა, მარადის უკრებნ მკალთა და გველსა, რამეთუ
სხჳსა შეწყრობაჲ არა რასი ძალუქს ერეკსა და
მით ზრდიდა ქორსა. ვითარცა მოეზარდნეს ქორ-
სა მას ფროენი, თქვა ვიანებსა თჳსსა: «ესგონა
დღეთა მრავალთა ვაზრდილ-ვარ მკალითა და
გველითა და არა მოძუემიო შე ძალი მამა-დედა-

თა ჩემთა, რამეთუ მკალითა ვერ ვავსდლოერდებო, თუმცა ძალ-მედვა მიწევსაჲ მურინგელთა და მით ვამოზრდა თავის ჩემისა. არამედ შევიანურა ყუაგი ესე მსრდელი ჩემი და შევტყამო და ვან-ვისგუნო ორ-დღე, მომეცეს ძალი და ვიწყო სქისაებო მამათა ჩემთასა ნადირობად, რომლისა-თჳსცა აღასრულა ესე, შევიანურა ყუაგი იგი და შესტყამა, მიერითვის იწყო ნადირობად დიდთა და ძალეთა მურინგელთა.

არა მიეცა ყუავსა მას ქებაჲ მოწყალებისა, არამედ უგუნურად და თავის მკლელად ითქმის; არცა მიეცა ქარისა მას ეგედრება უწყალოებისა და კეთილის-უქსენებლობისა, და იგი არს გვარად და წესი ქარისა; ვანილგოდა, მოკუტებოდა მკალითა, და ჭქმნა წერისაებო და ვანერა სიკუტდოლისაჲს. სოლო ყუავმან მან არა წესისაებო თვისისა ჭქმნა, და მითცა მოკუტდა.

აჲ სწარსნი ზირველოთვან მოაქამოდე და წარა მართი მიუკუნისამდე მცერნი არიან. ყვარის მსა-სურთანი, ყამსა მინა უღობაობისა ლიქნით ჭყვიან

სიყვარული, და ოდეს ეცის უაძი არა ჭყვიან წყა-
ლობა და კეთილის სსენება. ესე ბევრის-ბევრე-
ულავერ ქმნილ-არს, რომელი ვგასძია წიგნთა-
ვან. და ოდეს ისილენ სწარსნი ხემ მიერ შეკ-
ნინებულნი არა ჭყავ იგი, რომელი ჯერ-იყო
შენდა საქმედ; სისარული და მადლისა შეწირვა
ღვთისა შენისა, და ზრასება სსუათა ნათესავთა და
მტრად აღზრდენა სწარსთა ზედა, და შეწევნა
მტერთა სწარსეთისათა, არა ჭყავ ესე-გითარი; არა-
მედ დაგიცვობთა საყოფელი მამათა შენთა და
წინამძღუარ ქმნილ სარ სწისა. დიდისა საქრისვი-
ნოსა საბერძნეთისასა და მოგივლითა ორისა წლი-
სა ვსაჲ, და მოსრულ-ხარ ძალად სწარსთა, რათა
უანძლიერდენ და მოაწევენ და წარგწყმიდნენ
შენ და ქვეყანა შენი, და დაიპყრეს წარსაწყემენ-
დელად ყოველი ჯგარის მსასური. ჭეშმარიტად
ამს იმხადებ თავისა შენისა-თვს, და ყოველთა
ჯგარის მსასურთა-თვს, რად ვსთქუ მე შენთან
უქავისა ივაგი, რამეთუ მეფე სარ თვთ-მპყრო-
ბელი, ახოვანი, და ნებითა შენითა მივიტყმია

თავი შენი ძაზად მტერთა შენთა, ვითარ არა უკუნურად ვსთქუა თავი შენი».

მაშინ ჭრქუა, ვასჯანგ. «შენ ვითარძედ სირბძ-
სით გამოხასულად იხრასე, არაძედ ცრუ არიან
სიჯუტანი ევე შენნი, მე ვითხრა და გაუწყო ჭეშ-
მარიჯად».

უკუნურად მსგავს სარ შენ, თაყვისა მის
მთხუნველისა, რომელსა არა ასეს თვალნი და
საყოფელი მისი არს მიწასა ქვეშე, და არა უწ-
ყინ ბრწყინვალება მხისა, და მუხწნიერება ყო-
ველთა, და დაჯერებულ არს იგი ცხოვრებასა
თვსსა, რაძეთუ ევოდენ ჭკონიეს მას ცხოვრე-
ბა ყოველთა იძრვისთა, ვითარსა ცხოვრებასა
თვსსა თვთ არს, და არა სურვიელ-არს სილოჟად
ნათლისა და შეგნიერებასა ცისა და ქვეყანისასა.
ეგრეთვე შენ ბრმა სარ ვიანებისა თუალითა, და
ყრუ-სარ ვიანებისა ყურიითა, და არა ხედავ და
არცა ვესმის, და არცა უწყი ცხოვრება სრული,
და არცა სურვიელ-სარ შენ მისულად ცხოვრე-
ბასა მას საუკუნესა, ნათელსა მას დაუსრულებელ-

სა, არა იცნობ შენ შემოქმედსა ყოვლისსა,
რომლისა მიერ შეიქმნა ყოველივე. არა მიქ-
მნის მოსულს ამს ქვეყანასა დადებისა-თჳს სოფ-
ლისა, არცა მსახურებისა-თჳს სწარსთა მეუისა,
არამედ მსახურებისა-თჳს ღუთისა დაქსადამოსა
სამებისა, ერთ-არსებისა, დამბადებელსა ყოველ-
თასა, და დადებისა-თჳს მერმისა საუკუნო-სა დაუ-
სრულებელსა, რამეთუ ხვენითა ესა მოსვლითა,
წირველად გამოძისსნია იერუსალიმი წმიდა ქა-
ლაქი, სადა დადგეს ფერსნი უფლისა ხვენისა
იესო ქრისტესნი, და მუნ აღსრულნა ყოველი-
ვე სსნისა-თჳს სულთა ხვენთასა, და შემდგომედ
ყოველი საქრისტეიანო დამისსნია მომხრებისაგან,
რამეთუ მისცემოდა ყამი სწარსთა მეუვესა მოც-
ეუბნვად ყოვლისა საქრისტეიანო-სა, დაღაცა-თემ-
ცა ქუბყანა ხემი დაცულ-იყო ძალითა ქრისტე-
სითა და სიმსნითა სწათა ხემთათა, არამედ უცა-
ლო იუბნეს ბერძენნი და ვერ-წინა-აღუდგებო-
დეს. და ესრე ჯერ-არს ხვენდა ქრისტეს მოს-
ვლითაგან, რათა ერთისა მოუჴასისა ხვენისა-თჳს

დავსდვათ სული ჩვენი, ხოლო ბევრისა ბევრე-
ული სული დახსნილ-არს ჩემითა აქა მოხვლითა,
და ამის-თვს მიქმნიეს ესე, რათა ღმერთიან დამ-
ბადებელმან ჩემმან შეიწიროს მსახურება ესე ჩემი,
და აღმისუბუქნეს ცოდუანი. და რომელ სთქუ-
შენ, თუ მოიწყონ რაჲ სწარსთა მცერ-ექმნე-
ბიან ქრისტიანეთა. მე ძალითა და შეწევნითა
ქრისტესითა ყმსა ამას დამიხსნიან ქრისტეანენი ჭი-
რისაგან დიდისა, და უკანის ღმერთიან დამბადებელ-
მან წყალობა-ჰყოს კვალად მოხავთა მისთა ზედა,
დალათეძცა არა იყო მიზეზი ქრისტიანეთა ხსნი-
სა-თვს, და ძალიად სწარსთა მოსრულ-ვიყავ აქა
ფერ-იყო ესეცა: პირველად ნათესაობისა-თვს, და
შემდგომად ამის-თვს, დალაცათუ არა ჭეშმარიტს
სჯულსა ზედა არიან სწარსნი, არამედ მეცნიერნი
არიან ღუთისა დამბადებელისანი, და ჭრწამს ცხო-
ვრება სულიერი; ხოლო თქვენ სრულად უმე-
ცარნი ხართ ღუთისანი, და თუ გულის-ხმაჰყო-
ვითარცა ცხენი და ფორი.

ვითარ უბვე არამცა მსახურებად შეიწირა

ღმერთმან დაძაღებელმან ყოველისმან, და სა-
წყუთოსაცა ამის საქმეთაგან სამაგელარს გონება
შენი, რამეთუ ქორმან ღაღარმან, რომელმან შე-
სტამა ყუთავი იგი მწრდელი მისი, აქებ ნაქმარსა
მისსა. სოლო ბუნება ხვენი ესე არს, რათა კე-
თილის-მყოფელისა ხვენისათჳს დაესდრუათ სული
ხვენი, და მოვიგოთ ძალი ღუთისაგან და გჳპო-
ვით ცხოვრება საუკუნო, და სიფელსა ამას მო-
ვიგოთ ქებაჲ კაცთაგან, და სასელსა ზედა ღუ-
თისსა და მცნებათა მისთათჳს თუ მოგჳკჳტდე
უპაღვნივე ვართ, და სიკუდილისაგან ცხოვრე-
ბად მივიცვალებითა. მაშინ ჳრქუა სინდთა მეფე-
მან: აცუდ არის სიგრძე ზრასჳსა ხვენ შორის,
რამედ რომელი ჳსოქუ შენ, თუ სასელისათჳს
ღუთისა ხემისა მოგჳტდე, სიკუდილისაგან ცხოვ-
რებად მივიცვალები; მაშინ უკეთუ უწყოდის
კაცმან მის ზედა მოძავალი დიდება და კეთილი
ფერი არს ესრეთ, რათა ისწრაფოს მიძთხუეგად
სუფევისა მის. აჲ უკეთუ ჳემძარიცად უწყი
სუფეგად მისულა შენი, გამოვედ ბრძოლად ხემ-

და, რათა ჩემ მიერ მიიჯიქალო დღეს სიკუდი-
ლისაგან ცხოვრებად, რაძეთუ წარხინებულიცა
შენი წარძივლენია წინა-მარბედად შენდა, რათა
ვანგიშადოს სადგური შენია». ჭრქუა ვასტანგ.
«მე აწინდელი არა მიხსს სინარულად, რაძეთუ
ცოდვლი ვარ და არა სრულად აღმისრულებია
მცნება ღმრთისა, და არცა სრულად აღმისოციან
ცოდნისი ჩემნი სინანულითა, არამედ ძალითა ქრის-
ტესითა არა მეშინიან შენგან სიკუდილისა, რაძე-
თუ იგი არს მეარველი ჩემი, რომლისა-მიერ
დაცულ ვარ ყოვლადგე, და მრავალ-მოწყალემან
ღმერთმან, მრავლითა მის მიერითა ძალითა ჩემ
მონისა მისისაგან მოგვლას შემობარი მისი, და
სული შენი წარვიდეს ბნელსა მას გარესკნელსა
და ცეცხლსა უშრეტსა». მაშინ გამოვიდა სანდთა
ქეფე, და ვასტანგ ჭრქუა, მოაუყასთა თვსთა.
«ღმერთსა ეგვდრენით და ზურგით კერძი ჩემი
ვანძიძაურეთ». და ვანვიდა ვასტანგ და იართავე
აქრბლათ ჭოროლები. მაშინ აწყეს რბევად მრგუ-
ლთაგ ნაგარდსა და ღონესა ეძიებდეს თრნივე,

რათამცა შეჭყუებს წვერსა ჭოროლისასა. მაშინ
დაიყამა სინდთა მეფემან შეყოლა ვახუცანის ჭო-
როლის წვერისა და შეუტეგნა, რათამცა ჰსცა
ჭოროლნი; ხოლო სიმსნითა და სიკისკისითა ცა-
ნისა მისისათა წარისადნა და მიუდრკა ჭოროლსა.
და შემოუძრკუტალა, ვითარცა გრიგალმან, დაჰსცა
ჭოროლი სინდთა მეფეს ბეჭსა მარცხენასა, ვერ
უფარა სიმაგრემან სატურგლისამან, და ჰსწელა
წელულებითა დიდითა, რამეთუ წინათ, განავლო
წერთად, და ჩამოიჭრა სინდთა მეფე, და მი-
უქდა ზედა ვახუცანე, ჩაჰყო ხელი და უპყრა
ფერსი მისი და თრეგით მოიღო წინაშე სწარს-
თა მეფისა. მაშინ ყოველმან სწამან სძითა მალ-
ლითა შეასსა ქებაჲ ვახუცანეს. და აღივსო სინა-
რულითა სწარსთა მეფე და ყოველი ბანაკი მი-
სი, და მოვიდოდეს ყოველნი წარხინებულნი
წინაშე ვახუცანე მეფისა ძღუენითა და შესწირვი-
დეს ძღუენსა. მაშინ სწარსთა მეფემან მოიყუ-
ნა მკურნალი ხელოვანი, და დაადგინა ზედა სინდ-
თა მეფესა, რათა განჰკურნოს წელულებისაგან

და მის მიერ წარიღოს ყოველი სინდეთი. სო-
ლო სინდთა დაიჭირეს ნაცულოდ მეფისა მათისა
მე მისი. მაშინ მეუბნენ ვასტანგ, აზრასა სწარს-
თა მეუბნენ ვასტანგება სინდთა მეფისა, აღება სარ-
კისა და მძევალთა, რამეთუ ვერ წარიღებდეს
სინდეთს. ჭსთნდა მეუბნენ სწარსთასა განსწარსუჯა
ვასტანგისა, განუცხვება სინდთა მეფე, აღიღო
მისგან სარკი ორი ეგზამი, რომელი ჭინდო-
თაგან აგლო და ორნი შეიღონი მძევლად, და ესე
სარკი სინდთა, მაშინ სწარსთა მეუბნენ ყოვე-
ლივე მანაჟა ვასტანგს.

სოლო მეფე იგი სინდთა დაემოყურა ვას-
ტანგს საყურადღობითა დიდითა: ზირველად ამის-
აჲს რომელ ოდეს შევარდა სელსა ვასტანგისსა
აჲს მოჭკლა და ცოცხლებით მოიყენა წინაშე
სწარსთა მეფისა, შემდგომად ამის-აჲს, რამეთუ
ვასტანგის მიერვე განთავისუფლდა ცეცხობისა-
ყან, და უძღვნა ვასტანგს ძღვენი მიუწლომე-
ლად დიდ-ძალი. და წარმოვიდეს სინდეთით წელ-
სა მეოთხესა სინდეთს შესლუსასა, და დარხო-

მოდეს ქალაქნი სინდეთისანი მოყოლსრებულად:
სინდაჲ, თაფლარი, კიძარაჲ.

ვ. შემოსულა თამაზ-სანისა ცფილისს.

რაჲჲმს გარდაიცვალა მეორე ჰეცრე იძვერა-
ჯორი და დაჲდა იძვერაჯრიცა ახნა, ამან მიუწოდა
მეფეს ვასტანეს ჰეცრებუსს, მისცა ნიჭი და
წარმოაგლინა დარუბანდს, რათა დაიწყოს შამასია
და მეორე ქართლი. წარმოსრული გამოვიდა და-
რუბანდს ქს. ხლდ. ქორ. ყვბ: რამედ თამაზ-
სან ჰირველვე დაიწყო სორასანი და განასხნა ის-
პაჰნიდამ ავლანნი და დასვა მუნ შჰათამაზ: კვა-
ლად აღილა ოსმალთა-გან თავრიზი და დაუცგვა
ყვენი ბრძოლად ერევნისა და თჳთ წარვიდა სო-
რასანს: რამედ შჰათამაზ აოცეს ურუძთა ერე-
ვანს და ლჯაღვილი მივიდა ისპაჰნს. ესე ჰსცნა
თამაზ სან მივიდა, ისპაჰნს და შეიწყო შჰათამაზ,
რამეთუ იყო შემთვრალე და ქებადობ-მქცევი.
სოლო თამაზ-სან წარვიდა ბაღდადს, მოჰკლა თო-
ფალ-ფაშა და მივიდა ისპაჰნს და განემსადებოდა

წარსვლად ბაღდადსა ზედა. არამედ ესმა წარსვლა
მეფის ვასტანგისა დარუბანდიდამ შამასიასა ზედა,
დაუტყევა ბაღდადი და მოვიდა უცხოებლად შამა-
სიას, აღიღო იგი სულსაგისა-ვან, და მერმე შე-
უხდა სულსაგს კულმუხსა, მოსწევიცხა და მოსტყუ-
ვეგნხა, აღიღო ალაფი მისი, გარდმოვიდა შაქს
და მუნიდვან მოადგა ვანჯას: მიუვლინა დარუ-
ბანდს ვასტანგ მეფესა კაცი, რათა მივიდეს მის-
თანა. არამედ ვასტანგ არა ანება და ვანვიდა ამ-
ჯარსანს, ვინადვან მისცეს რუსთა ყოველნი სწარ-
სეთისანი თამაშ-სანს. გარნა თამაშ-სან გერ აღი-
ღო ვანჯა ზამთარსა ამას: მაშინ ქართველთა მო-
სწევიცხეს ოსმალნი ტფილისის ვარეთნი სრუ-
ლიად, ეგრეთვე ვიგი ამილახორი შეეცუჟა გო-
რის-ციხეს ოსმალთა, და მოსრნა ივინი და დაიპ-
ურა ციხე, მერმე მოერთვნენ ქართველნი ვან-
ჯას თამაშ-სანს. არამედ მან მკირედითა ჰაჯივ-
სჯა ნიჭითა, წარმოაჯანა ხანჯალ-სან სპიითა, რათა
ბრძოლს ოსმალთა, მოვიდნენ ესენი, შეკრბენ გვა-
ლად და დასდგნენ ავტალას: მაშინ გამოვიდა ტფი-

ღოსიღამ მაჰმად-ბეგ სწითა ოსმალთათა, ამათ ეკ-
გეტენე ყიზილბაშ-ქართველნი, აოცნეს ოსმალნი
და მოსწყვიტნეს და სსვანი შევიდნენ ცფილისს:
შემდგომად დასდგნენ კოყო-ზედა, ყიზილბაშ-
ქართველნი და ცვლანი ამათნი წაკვირსს. მოვიდ-
ნენ ოსმალნი ღამე და მოსრნეს ცვლანი სრუ-
ლიად და დილას დაესსნენ ყიზილბაშ-ქართველთა
და ეკგეტენეს ესენიჯა. არამედ ივლცოდნენ ოს-
მალნი და მოსვრიდნენ, და მოჰყუნენ და მოად-
გნენ ცფილისს: ხოლო გაზაფხულსა ამას დაუ-
ცევა თამაზ-სან განჯა თვით, და გარძიადგომილ-
ჰყო სხვითა სწითა. მან შემოვლო სომხითი, დბა-
ნისი, გარდავლო ყაიყულს და მივიდა ყარსს, მა-
შინ მუნ მოსრულ იყო სარასკრად ქოფრული სწითა
დაღითა, გერა-რისა მეოფელი ყარს თამაზ-სან
მოიქცა და დასდგა ერევანს ზეით. ხოლო მე-
სამის დღის დილასა მოვიდა ქოფრულიჯა სწითა,
ეწევნენ და იქმნა მუნ ბრძოლა ძლიერი, მოკ-
ლეს ქოფრული და ივლცოდნენ ოსმალნი, რამეთუ
ერთი ასთა შეიპყრობდა, ამის ძხილველთა ოს-

მართა მისცეს ერევანი, ვანჯა, ლორე, ცვილისი და ღაიყრა თამაზსან და ქართველთა მიუწოდა ერევანს, არამედ მუნ შეიპყრნა, თვინიერ ქაიხოსრო ყაფლანის-შვილისა, რომელი იყო მას ყამსა სპასნევი და ზაჯიძარნი წარმოაგლინნა ცვილისს.

კვალად აჭყარა ყაიყული სრულიად და წაგზავნა ხვარასანს, მერმე მოვიდა თვითცა ცვილისს. ეს. ხლლე, ქრ. უკვ: სოლო ქართველნი მოგზაურნი განივლცვენენ თვინიერ, ვახუშვი აბაშიძისა. სოლო ცვილისიდან წარაგლინა სპანი და მიუხდნენ ბარძიძს არაგავსა ზედა, მუნ აოცნეს ყიზილბაშნი. არამედ შემოქართლს და საციციანოს აჭყარნა სულნი მრავალნი და წარგზავნა ხვარასანს: ისილე რისხვა, რამეთუ არა კმა იყო ზირველი, არამედ სილსილიდამ ანჯამდე სამასი დედათავან მოგდებული ჩვილნი ყყარნეს მკვდარნი: სოლო თამაზსან სრულიად აოსრებისა ქართლისა განმწრასნა მოესმა მოსვლა თათარსანთა დარუბანდს, დაუცევა ქართლი, ჩავლო კახეთი ოსრებით და მივიდა დარუბანდს. არამედ თათარსანნი უკუნქცეულ-

იუტნენ, და ამან შემუსრა უკმი და მოვიდა მუ-
ლამს, და მუნ გახელმწიფდა და იწოდა კვალად
შაჰნადირ. მერმე მივიდა ისნაჰნს წარსლვად ეან-
დაარს: ხოლო ქართლს დაეცევა აღიძირსა ძე იმან-
უულისა, ვითარცა ვალი და სეუი-სან. ამან სეუი-სან
მოიწყუენს ვორს ქართველნი, შეიპურს თეიმურაზს,
გიგი ამილასორი, ბარძამ ერისთავი და სხვანი. ხო-
ლო შანშე იგლჯოდა და წარუგლინა ისნაჰნს შაჰ-
ნადირს. ხოლო მან არა რაი აგნო და წარიყვანა.
ყანდაარს: შემდგომად მისცა სანჯალსანს სანობა
ქართლისა, წარმოაგანა ქართველნი და გამოუცევა.
ხოლო თვით აღიღო ყანდაარი და წარვიდა ინ-
დოეთს: მაშინ მოსრულ-მან სანჯალსან დასდვა
სარკი და ჭირი დიდი, რამეთუ სეთა, გენასთა,
სასნაგთა და პირუტყვეთა, ამათ ყოველთათან იღებ-
დნენ და ამით დაიპურეს სპანი და უწოდეს ხო-
ქარი და მოაგართაგა სასელთივე მათითა პაჯივ-
სცეს და მიუხვნეს მამულნი და მსასურებდენ
ცფილისის სანსა, რამეთუ მისვე ეანსაყო იყო
კახეთი, ბორჩალო და ყანასი: კვალად მოჰკრეფ-

დიან უყუთა და წარუვლენდიან შაჰ-ნადირს: ხო-
ლო შანშე ყამად ერხდის და ყამად უკუდებს:
ხოლო მეფე ვასტანგ დაღვა ამცარხანს და წა-
რავლინა ბაქარ მე თვისი ქართველით-ურთ მოს-
კოვს და მოიყვანა დედოფალიცა მუნ და იყო
ვასსვენებით წელი ერთი. შემდგომად გარდაი-
ვალა, ქს. ხლლზ. ქრ. უკე, მარტის კვ. და დაუ-
ლეს მუნვე დიდითა ზაჭივითა და კელმწიფურიითა,
შემდგომად მისსა წარვიდა დედოფალიცა მოსკოვს
და დაშინენ ივინიცა მუნ: ხოლო მოკუდა ბესა-
რიონ კათალიკოზი: შემდგომად მოვიდა კათალი-
კოზი დომენტი სცამბოლიდამ იმერეთს, მოიყ-
ვანეს იგივე კათალიკოზად, მოსრულს მიეგება
ხანჯალხან და ყოველნი წარჩინებულნი და ქალაქი
და ჰსცეს ზაჭივი დიდი. ხოლო მოკუდა რა ხან-
ჯალხან მისცეს ლავერდის ხანობა მესა იესესასა
ხაშობსა ხარჯისასა, და ვინადგან არა ერხდათ შან-
შე, მოადგნენ ყიზილბაშნი, ვერ დაუღვა შანშე
და ივლცოდა დედაწულთ იმერეთს და მუნი-
დამ რუსეთს. მისრული მოსკოვს არღარა შეიწ-

ენარა კელმწიფე-მან და მოვიდა ქართლსავე და
დაიპყრნა მამულნი თვისნი, მოიყვანა ლეკნი და
აოსრებდა ქვეყანათა. არამედ ლჯოლვისა შანშესა
წავგარეს იესეს ძმსა მისსა ცოლი არიგვის-
ერისთავთა და მისცეს უიზილბაშთა: იმისთვის
შეიკრიბნა შანშემ ლეკნი, და მოადგა ახანურს,
შემეუსრა, აღიღო იგი და მოსწევიცნა არაგვის-
ერისთავიანნი სრულად, რამეთუ არა ვინ განერა:
ისილყ რამეთუ ვიორგი ერისთვის ცოლი მარი-
ლის-ქვით კიდული წარიქციეს: ვარნა არა დას-
ცხრა შანშე და ატყვევებდა ქართლს ლეკით. ესე
ლეკნი მოვიდნენ ტაშირს, ჭსცნა სეფი-სან ყა-
ზასს მდგომ-მან, რომელი პირველ იყდა ცვი-
ლისის სახად და შესმენითა ქართველთათა რის-
ხვით წარიყვანა შაჰ-ხანადირ: ესე მოვიდა ჭ. კაცო-
თა დბანის, წარიძვანა ქაისოსრო. სწასპეცი და
მიუწერა ტაშირიდამ გარდმოვალთა ლეკთა, ეკ-
ვეთა და მოსწევიცნა, რამეთუ მტარედნი ივლ-
ცოდნენ: კვალად გარდაუსწრა კახეთს და ქარ-
თლიდამ გაოდმოსრულნი მოსწევიცნა მრავალნი.

არამედ ეიხილბაშთაცა მრავალ-ჯერ მოსწყვიტნეს
ლეკნი: გარნა აქუნდათ სადკურად ქსანი და მა-
რადის იყო მათ-გან რბევა და ტყვევნა, რამეთუ
არღარა იყო მოსასლე, ვინად-გან შეშინდნენ
ფრიად ლეკთა-გან, რამეთუ სუთ-მან ლეკ-მან
ხსიკვთას დაჭყვეს სამთარი ტყვით დედა-კაცე-
ბით, მიდგომილთა ლეკთა-გან შობეს და საფ-
სულოს აღკიდეს მათვე შეილნი მათნი და წარ-
ვიდნენ (ამის-თვის მიუშვა ღმერთმანცა, ვინად-
გან იყო უშიშრობა ღმრთისა):

შემდგომად მოიქცა რა შაჰ-ნადირ ინდოეთი-
დამ, მოვიდა და მოადგა ლეკეთს, წარმოაგლი-
ნა სპანი და მოადგენენ შანშეს, გამაიყვანეს მათ
აწერის სეგის ცინილამ ცოლ-შვილი შანშესი და
ტყვენი მრავალნი. ხოლო შანშე ივლტოდა ახალ-
ციხეს და აღიყულისან, რომელი იყო თავ-სპა-
თა და ხანი ცვილისისა, შევიდა მალრან-დვალეთს,
მოსტყვევნა იგი და მათნი შანშესანი: არამედ
ყამურის ოვსთა აოცნეს ხანი და მოსწყვიტნეს
სპანი მისნი: ხოლო თხოვნითა შაჰ-ნადირისათა

მოსცეს ოსმალოთა შანშე მას. არამედ შაჰ-ნადირი
ინება ვან-ცევეება მისი თავ-მდებობითა ქართველ-
თათა, ვარსა ქართველთა არა ინებს და წარგ-
ზავნა სვარასანს. არამედ მოგზაური შანშე გა-
მოიწარა, შეიპყრეს კვალად და აღმოხადნეს თყალ-
ნი შიითურთ: სოლო ქართველნი იყუნენ წინაშე
შაჰ-ნადირისა მარადის დარუბანდს. მაშინ მოვიდა
კათალიკოზი სიკა დომენტი და ზაჯივით შეიწყნა-
რა და წარმოავლინა ქროლსავე კათალიკოზად:
არამედ ქართლს იყო ჭირი დიდი საზრდელთა-
თჳს, ვინადგან თათჳსა ერთსა ძიაღებინა სამსი-
ათასი კოდი ზური ქერი, რამეთუ ჰყვათ წარხი-
ნებულთა ცოლ-შვილნი ცვილისს და გერვინ
იკადრებდა ურხებად: სოლო ქართველთა შეას-
ძინეს აღიყულო-სან და მოგზავნა შაჰ-ნადირი
ყოფა-სან ცვილისს: მაშინ მოსრნეს ყაფლანბანი
ვაჭარნი ქრავნისა ოსმალოთა, შესხივლეს შაჰ-ნა-
დირს, შეიპყრა გლისბარ და მოაძთო იგი. სო-
ლო ქაინახროს მიულო ფ. თუმანი და მისცა მათ
ვაჭართა, კვალად დაჰკვეთა ბრათიანთა ყურნი

საზრდელთათვის: შემდგომად მისცა ვიგს ამი-
ლასორს ქსანი და ვეჭილობა ქართლისა, ბეყანს
ერისთაობა არაგვისა და უბრძანა მოსეღა ლეკთა
ზედა კახეთის მთიდაძ: სოლო მოვიდნენ რა ცფვი-
ლისს სრულიად ქართველნი წარხინებულნი, ამ
ყამსა მიიჯგალა კათალიკოზი დომენჯი ქს. ხლმა,
ქრ. უკთ. დაუღეს მცხეთას. არამედ დასვა თვით
მანვე კათალიკოზად ნიკოლოზ სერსეულიძე.
სოლო ვიგი ამილასორი ემსასლა ბეყან ერის-
თავს და დაიპყრა ქსანი და მორხილებდა ბეყან
ვიგს: არამედ ვინადგან ერწმუნა შაჰ-ნადირს
მისთვის ქართლი, მოითხოვნა ქვირგნი ქალნი,
ქალწულნი ქალნი და ვაყნი სამას-სამასნი, სუ-
თასი კომლი კაცი და ოცი-ათასი სარგარი პური,
ამისთვის ეზრასა ვიგი ქართველთა: «არა ძალ-
ევიცს ყოფად და განვდგეთ, ვინადგან ვერა
ნებისა-ებრ დაიპყრა შაჰ-ნადირ ლეკნი»: სოლო
მათ მისცეს ჰირი მუკიჯე: ამისთვის განაზრასა
სანი წარსლვად ლეკსა ზედა და განვიდაცა სანი
ეიზილობაშ-ქართველთა; მაშინ ვიგი ცამიჯელუცა.

ცალ-შვილით ცულისიდა სიმაგრეთა იმედ-
 ბული და მოვიდა ქსნის-ხეგსა შინა. არამედ ქარ-
 თველნი არაარავინ გამოჰყუენენ, არცა უკუდ-
 ცნენ: ესე რა ესმა ხანსა მოიქცა ცულისვე
 და მოთხოვილისათვის მთავართა შეაძირებდა და
 მრავალთა ჰგვემუა და ზერობილყბა შეამთხვივა,
 და მოუსდაციებს, ვერ შემუსრას, მოაძისრა გარე-
 მონი და მოიქცა ცულისვე...

ცხოვრებანი.

1. მეფის დავითისა, აღმაშენებლად
წოდებულისა.

დავით, რომელი იყო ჭასაკითა ათექუსმეცის
წლისა, ამას მარცოდ შობილსა ვიორვის-გან,
თუთ მამამან დაადეა გვრკვნი მეფობისა: ოდეს
დავით მეფე იემნა მოთხრებულ-იყო ქართლი,
და თზნიერ ცხვითასა სადამე, არა-სადა იყო სო-
ფელსა შინა კაცთ, არჯარა შენებულეს მით
ყაძთა შინა. ჭეონდეს ორიოლეთი და კლდე-
კარნი, და მიმდგომი ქრწყანა მათი, ლიპარიცსა,
და მეფეს დავითს წინაშე იღვის რეცა ერთ-
გულად. ევრეთვე ნინია კასაბრის მეცა, და
სსუანიცა აზნაურნი მკირედ მკირედ შემოკრიბ-
ნა, დაშთომილნი სადამე, და სოფლებთაცა დაიწ-
ყეს შთამოსვლად და დასსდომად.

მეოთხესა წელსა დავითის მეფობისასა, მა-
კუდა სულთანნი მელიქ-შაჰ, და ლიპარიც ამირა

მან იწყო მათვე მამულ-პაპურთა კვალთა სლვა.
რამეთუ ზაკვიდა წინაშე მისსა მოპოვნებად უს-
ჯულოვებისა, დაღატათუ ქრისტეანე იყო სხითა,
ვარნა ორ-გულებითა და სიძულთი პაჯრონთა
კვარისა-გან მოაქუნდა გონებითა, და ვინად-გან
გულის-ხმის-ყოფა არა ინება კეთილისა, და ყო-
ველსა გზასა არა კეთილსა: ამას-რა ესე-ვითარ-
სა სედვიდა მეცე დავით, ინება გაწურთა მისი.
ამის-თვსცა პერობილ-ჭყო იგი ყამ რაოდენ-მე,
რომელი კმა იყო განსასწავლოვად გონიერისა
ვისსამე, და ესრეთ მამცვიცებელი შრავალთა
და მცვიცე ფიცთა მიერ, და ერთობისა-თვს
ღვთისა შუა-მდგომელად მოძცემი, განუცევა
იგი, და მითვე დიდებითა ამყოფა, და არა შე-
უცვალა: რამეთუ კეთილ-მან არა-თუ მართალსა,
არამედ არცა-თუ ბოროტსა ადგილად აბრალის,
ვინათ-გან სიბოროტედ არა განსწავლოულ არს,
არცა მეტვეულ იყო: სოლო იგი, ვითარცა ძალ-
ლი, მიექცა ხათხევარსა, და ვითარცა ღორი
იწუმბა სანკორყელსა მწვირისასა. განაცხადა მეცე-

რობა, და უკეთურებასა იწვრიოდა საწოლსა ზე-
და თვისსა: ისილა-რა მშვიდმან და ღვთივ გან-
ბრძნობილ-მან მეფე-მან დავით, რამეთუ კუდი
ძაღლისა არა განემართებინს, არცა კირხსიბი მარ-
თლად ვალს, მეორესა წელსა კვალად შეიპყრა,
და ორ წელ ზერობილ ჰყო, და საბერძნეთს
კაცსავნა. მუნ განესვა ცხოვრებასა.

ამას ყამსა გამოვიდეს ფრანგნი, აღიღეს იე-
რუსალიმი და ანჯიოქია, შეწევნითა ღმერთისა-
თა. მოეშენა ქუჩყანა ქართლისა, ენძლიერდა და-
ვით და განამრავლა სწანი, და არცა-რა მისცა
სულჯანს სარაჯა, და თურქნი ვერლა-რა დაი-
წამთრებდეს ქართლს. რამეთუ მოაქამოდგე სამ-
თრისა მოწევნასა, ფალანგებითა მათითა ჩამოდ-
ციან ჰაგჰალას და დილოძს, ჩაღმართ მტკვრისა,
და იარის ზართა, რამეთუ მათი იყო სადგომი:
ცხეთს მეფობდა გვირიკე, კაცი მეფობისავე
თანა მეფე ქმნული ვნებათა. ზედა, და ჰეშმა-
რივი ქრისტეანე: მოსცა ყამი ღმერთმან მეფე-
სა დავითს, წარუღო კვრიკეს ციხე ზედა-სადე-

ნი. წარემოცებოდა დიდებითა და გამარჯვებულ-
ლებითა. რომელთა თანა ესეცა იქმნა, მოკვდა
რაცა, ძე ლიპარიჯისი, კაცი ორგული და ნამ-
დვილვე ნაშობი იქედნესი. და ესრეთ დასრულ-
და სასლი ბაღვიჯათა.

მას ყამსა განიკადა მეფემან გონებისა თუა-
ლითა და კეთილად-კულის-სიმაჰყო საქმე, რომ-
ლითა მიამადლებოდა ღმერთი, და სარგებელი
დიდი იქმნებოდა: რამეთუ წმიდანი მკბლესიანი,
სასლი ღვთისანი, ქვამ ავაზაკთა ქმნილ იყუნეს,
და უღირსთა და უწესთა, მამულობითა უკრახ
ვიდრე ღირსებით, დაეპყრნეს უკრახსნი საგანის-
კობოსანი, არა კართა მწყემს-ებრ შესრულნი,
არამედ ავაზაკ-ებრ ერდოთ შესრულნი. და მათ-
ნივე მსევსნი სუკესნი და ქორენისკობოსნი და-
კდგინნეს, რამელნი ნაკვლად სჯულოთა ღვთი-
სათა პყრობისა, უსჯულოებესა წვრთადეს მათ
ძვეშვითა ყოველითა, და თვით სასელითა უკლისათა,
და მღვდელთაგან გამოვიდოდა ყოველი უსჯუ-
ლოებია და წოდება, რომლითა თვალა ღვთისაჲ

მხედველი ყოველთა, ესოდენ რისხვად აღბრუნ
იყო ვითარცა ზემორე სიწყევამან გამოაცხადა:
და რამეთუ არა სწორ არს ცოდვა მღუდლისა და
მხედრისა, არცა ერისა და მღუდელთ-მთავრისა,
არცა მწყემსისა და სამწყესისა, ვითარცა | ერილ
არს. ამონამან რომელმან იცოდის ნება უულისა
თვისისა, და არა ვანეკრძალოს იგვემოს დიდალი:
ამათ უკუწ გსგ-ვითართა დიდთა წყლულებათა
კურნებად შემოკრება კრება, ერი მრავალი. რამე-
თუ სამეფოსა თვისისა კათალიკოზნი, მღუდელ-
მთავარნი, მეუღახოენი, მოძღუარნი და მეცნი-
ერნი, შემოკრიბნა წინაშე მათსა, ყამსა და ად-
კილსა ჟგროახსა, და მრავალ დღე გამოწვლილ-
ვითა და ფრიადითა შრომითა კეთილად გამოიძიეს
და ყოველი ცთომილი განძართეს, და კეთილ-
წესიერება ყოვლითურთ დაამტკიცეს: უღირსად
გამოხინებულნი ვარდამოსახინებეს საყდართა-გან
და შეახვეწნეს, დალათუ არა ადვილ იყო ესე:
რამეთუ იყუნეს კაცნი მთავართა და წარხინებულთა
მკლნი, რამეთუ რომელთაცა უწყსოდ დაიწყნეს.

საღვრები, და მათწილ ჭეშმარიტნი მწყემსნი
და სათნონი ღვთისანი დაადცივნეს, და ძეგლი
ძვენიერი ჭეშმარიტი სარწმუნობისა აღწერეს,
მიძღვომი და მოწამე წმიდათა ათორმეტთა კრე-
ბათა, და ესრეთ ყოველნი ნაჭიათა სამეუფოთა
კანგზავნეს, თვითთვეული სახიდ თვსად: შეძღო-
მად აღსართან, კასთა მევედ სსენებული, შეიძ-
ერეს წერთა დიდებულთა და მოსცეს მეფესა
და აიხვნა მევე-მან წერთი და კასეთი, და გო-
წიქს ქმნა წყობანი დიდნი, და სმა-განსმენილი-
ოცი და დიდი ძლევა, რომელ მცირედითა ლამ-
ქითთა, და განწირულთა ერთთა დასოცნა სულ-
ცხისა იგი სპანი ურიცხუნი, ათბავი განძისა, და
უძრავლესი კასთა და ქვეყნისა ერა, მცერთავე
თანა ვარგ-მოღვომილი ხვეწ-თანა, ესე-ოდენ
ადვილად და მოსწრაჳედ კელთ უსსნა ღმერთ-
მან საკვირველებათამან, რომელ ერთი ათ-ასთა
ათ-ათუ სდევდა, არამედ კელთთა იპურობდა, და
არათა არათუ წარექცივნეს ბევრნი, არამედ სას-
ულთთა თვთ მათვე ცეცეთათ და მოსრებლათათ.

ტყვედ მაჭყვანდეს იეინი ყოველნი ქრისტეანენი.
ესრეთ რა თვთ მხურობელობით დაიწერა წერე-
თი და კასეთი, და ნებიერად ახვანა უსიგნა და
ხიმაგრენი მათნი, მსეებრ მიჭუნა წყალობა ყო-
ველთა სედა მკვიდრთა ქვეყანასსა, და გინათ-
კან ღმერთი ესრეთ განაკებდა საქმეთა დავითის-
თა, და წარუძართებდა ყოველთა ცხათა მისთა,
და მოსცემდა ყამათი-ყამად ძლევათა საკვარვე-
ლებათა, და უძღოდა ძალითი-ძალად, არცა იგი
უდებებდა განძრავლებად საქმეთა კეთილთა და
სათნოთა ღვთისათა, არამედ სრულითა გულითა
მსასურებდა, და მათ იქმოდა რომელნი ნებისა
ღვთისად დაამცკიუნის, და სათნო ყოფილად
მისდა აღუხნდის, ვითარცა აწ ითქვას: რა-
მეთუ მოიგონა აღმქეება მონასჯრისა და დაამ-
ცკიუნა, რომელიცა გამოირხია მადლ-მან საღმრ-
თო-მან, ადკილსა ყოვლად მეცნიერსა და ყოვე-
ლითურთ უნაკლულოსა, რომელსა შინა ვითარცა
მეორე ცა ვარდაართსა ცაძარი ყოვლად-წმიდისა,
და უგროსად კურთხეულისა ღვთის-მშობელისა;

და ზღვსა სიწმიდეთა მიერ ჰაჯიოსახთა ნაწილ-
თა წმიდათასა, წმიდათა საჯთა და სიწმიდისა სამ-
სახურებელთა ყოვლად დიდებულთა, და სსუათა
ნივთთა ძვირად საპოვნელთა: ამათ-თანა დასსნა
მუნვე დიდთა და სვასროვანთა მეფეთა ცახცხნი
და საყდარნი, სასანთლები და საკიდელნი ფერად
ფერად იავარად მოხმულნი, და კვლად გვირ-
გვინნი, მანიაკნი და ფიალანი, და სასუმელნი, რა-
მელნი მოუხვნა მეფეთა არაბეთისათა, რა-ყამს თვთ-
ივინიუცა ცუვედ მოიუვანსა, დამსვე ცაძარსა ში-
ნა შესწირსა ღვთისა, სასსენოდ და სამადლობელოდ
ქლევისა-ძის საკვირველისა. და მუნვე შემოკრიბნა
კაცნი ჰაჯიოსახნი ცხოვრებითა, და შემკულნი ყოვ-
ლითა სათხოვებითა, არა თვსთა სამეფოთა ოდენ ში-
ნა ჰოვნილნი, არამედ ქრწყანისა კიდეთა, სადაცა ესმა
ვიეთმე სიკეთე და სისრულე, სულთაერთითა და კარ-
ციელთა სათხოვებითა აღსავსეობა: იმია და კუა-
ლად გამოიძია, მოიუვანსა და დაამკვიდრნსა მას
შინა, მამული ღიბარიცეთი უმკვიდროდ დაძთო-
მილი იყო სრულიად: სხვათა ძრავალითა და სა-

მართლიანთა, უსარხლოელ-მიუსევებელთა სოფლებთა
თანა მისცნა დედასა ღვთისასა, სამსასურებელად
მისსა წინაშე მდგომთა-თჳს და უზრუნველი ცრა-
პეზი განუხინა, რომელიცა აწ წინა-მდებარე არს
ყოვლისა აღმოსავალისა მეორედ იერუსალიმად,
სასწაულად ყოვლისა კეთილისა, მოძღუერად სწავ-
ლულებისად, სსლად ათინად, ფრიად უაღრეს მის-
სა საღმრთოთა შინა, წყსად, კანონად ყოვლისა
საეკლესიო-ესა შვენიერებისად:

და კვლად სსრუა მოიგონა საქმე, შემსგავსე-
ბულად მოწყალისა და ცკბილისა ღვთისა, სასიე-
რისა, კაცთ-მოყვარებისა მისისა, აღაშენა ქსენო-
ნი, ადგილსა შემსგავსებულსა და შვენიერსა, რო-
მელსა შინა შეკრიბნა ძმანი თჳთი-სასითა სენი-
თა განცდილნი, და მოუძნადა ყოველივე სასმა-
რი მათი, უხაკლულოდ და უხვეებით, და განუ-
ხინნა შესავალნი და საღვაწნი მათნი ყოვლადგე-
ხილო თჳთ მოვიდის, მიიხილნის, მოიკითხნის და
ამბორს უეგნის თჳთა-ეკლესიას, ჭუუფუნების მა-
მებრ, სწყალობდის და ჭხაჯრიდის, განამსხეობ-

ღის მოთმინებისა მიმართ, მონახის თვისითა კე-
ლითა ცსედრები, და საგებელი მათი, ჰინაკი და
ყოველი სახმარი მათი, მისცის თვითოეულსა თქ-
როაჲ კმასაყოფნი და განაკრძალნის ზედა-მდგო-
მელნი მათნი, განაგის ყოველი საქმე მათი დი-
დად შეენიერად და ღვთის მსახურებით:

ხოლო ვიდრე ამაღ-მდე ქალაქი ცვი-
ლისი, რუსთავი, სომხითი და ყოველი სამშვილ-
დე, და აგარანი, თურქთა აქუნდეს, ხოლო თრია-
ლეთნი და კლდე-კარნი ჰქონდეს თევდორეს,
ჰყონდიდლისა დის-წუღსა, კაცსა ეონიერსა და
დიდად მყოფსა, რამეთუ მეფე, რა გარდავიდის
აფხაზეთად, უმცრორე ემინოდის თურქთა და მათ-
თა ცინოვანთა: მას ჟამსა მეფე გარდავიდა იმე-
რეთს, და შეკრბეს უიორგი ჰყონდიდელსა, მწი-
გნობართ უხუცესსა წინიშე, თევდორე, აბულე-
თი და იოანე ორბელი, და სიმარჯვით მოიპარეს
სამშვილდე: მაშინ იემნა დიდი სისარული, რამე-
თუ ღლითი ღღე შეემაჯებოდა საზღვართა სამე-
ფითა: სცნესრა თურქთა აღება სამშვილდისა, უმ-

ზავლესნი ცისენი სომსითისანი დაუცვევნეს, და
ღამე ივლცოდეს.

და მას წელსა მოვიდა ძალი სულჯნისა და
ყოველი თურქობა, კაცთა ვითარ ორასიათასი,
უგრძნეულად, სიძარვეითა. ხოლო მეფე დეა
ნაქარმაგებს, ცაძრეულითა: ვსუნარა მოსლვა
მათი მიძწურითურთ თრიალეთს, ღამე ყოველ
წარვიდა მასლათა, კაცითა ათას ხუთასითა, რა-
მეთუ ესოდენნი დასვდეს მას წინაშე: ცისკარს
მოვიდეს თურქნი, იქმნა ბრძოლა ფიციელი მას
დღესა, და შეწყვნითა ღვთისათა იძლია ბანაკი
მათი. და მიდრეკასა დღისისა მიდრკეს სივლცო-
ლად, ესეოდენ ზარვანსდღინი და მოსწრაფე-
ნი, ვიდრემდის არცათუ კარავთა მათთა და ტურ-
ტელთა მისედნეს ყოვლად, არამედ მოსწრაფე-
ბასა ზავივსცეს ფერხთა მათთა უფროს სავიბ-
ლისა მათისა, და ესრეთ განიბნივნენ თვსთა ქუჩ-
ყანათა.

ხოლო მეორესა წელსა ბზობად წარმოემარ-
თა მეფე ღანუსით, მუნ მოაროვეს აძიავი ბემ-

ქენ ჯაყელისა ჯაყასეთს თურქთა-გან მოკულისა,
და ამის-თჳს უძლიდეს დიდებულნი მას ყამსა
წარსვლად. და ყოვლად არა მოისმინა, არამედ
დაესსა თურქთა, რაცნის ზირს მდგომთა, და მოს-
რა სიძრავლე მათი ურიცხვი, წარმოიღო ცეცე
და აღაფი ურიცხვი: ამასვე წელსა აღიღო სომ-
ხითისა უისე-ქალაქი ლორე, და მასვე წელსა,
ივლისსა, აღისენა აყარანი.

შემდგომად ამისა მოიყვანა დავითმან სანაჯრე-
ლი და ყოვლად განთქმული სიკეთითა გურან-
დუხუც დედოფალი, შვილი ყივჩაყთა (*) უძთაგ-
რესისა ათრაქა, შარალანის მისა, სჯულიერად მე-
ულლედ თჳსად და დედოფლად ყოვლისა სა-
ქართველოსა. ამის-თჳსუა წარავლინნა კაცხი სარ-
წმუნონი, და მოუწოდა ყივჩაყთა და სიმამრსა
აჳსსა. სოლო მათ სინარულით მიითვალეს, გარ-
ნა ითხოვეს გზა შვიდიობისა თჳსთა-გან. ამის-

(*) ესე იგი აწინდელთა ხერქეზთა.

თვსცა აიძულა მეფემან და ბრძანა წარსვლად
ოვსეთს, და სიჯეფასავე თანა წარემართა და თა-
ნა წარიცანა ვიორგი ჭყონდიდელი, მწიგნობარ-
თა-უხუცესი თვსი: შევიდეს ოვსეთს, და მოე-
კებნენ მეფენი ოვსეთისანი, და ყოველნი მთა-
ვარნი მათნი და ვითარცა მონანი დადგეს წინაშე
მისსა. აიხვნეს მძევალნი ორთავან-ვე, ოვსთა და
ყივხაყთა, და ესრეთ ადგილად შეაერთნა ორნივე
ნათესავნი, და ჰყო შორის მათსა მშვიდობა და
სიყვარული, ვითარცა ძმათა: და გამოიყვანა სიმ-
რავლე ფრიად დიდი, სიმამრი და ცოლის ძმანი
თვსნი: და არცა ცუდად დაშვრა არცა უსაქმაოდ
მათი გამოყვანება, არამედ მათითა კვლითა მოს-
რა სრულიად სწარსეთისა ძალნი: სოლო ყივხაყნი
დააყენა ადგილთა მათ მარჯვეთა, დედა-წულთა
მათითა, რომელთა თანა იყო წყობად განმავალნი,
რხეულნი, ორ-მოცი-ათ-ასი: უძრავლესნი მათგანნი
ქრისტეიანე იქმნებოდეს დღითი დღე, და სიმრავლე
ურიცხვი შეეძინებოდა ქრისტესსა: დააყენა რა
ესენი გვარად გვარად, და დაუდგინნა სწასალოარნი

და შმართებელნი, და იყუო რბევად სწარსეთისა,
შარგანისა და სომხითისა დიდისა. რამეთუ არა
დაშვრებოდა, არცა მოეწყინებოდა არამედ ყაძიე-
რად და წესიერად აღაძქრებდა მათ, ჭმართებდა
და განაგებდა, მსევასად მისსა, დიდ გონებითა და
გინლამცა წინა-აღმდგომი იყო მისი, ანუ მიმ-
შართი ომისა მის წინაშე.

აღილო მეფე-მან ქალაქი უფილოსი, შირ-
ველსაგე ომსა, ოთხას წელ ქონებული სწარს-
თა, და დაუძკვდრა შვილითა თვსთა საჭურჭლოდ,
და სახლად თვსად საუკუნოდ:

ხოლო გარჯიელთა საქმეთა ესრეთ მოქმე-
დისა-გან უკეთუ ვიეთმე ჭკონიან, ვითარმედ
რადლამცა მოეცალა საღმრთოთა და სულიერთა
სათნოებათა მიერ მისედგადცა და მოგონებად,
არათუ ქმნად, ვინათ-გან ფრიადცა კმა არიან-
ესენი ერთისა ხორცთა შინა მეოფისა კაცისა
ქმნადცა და წარმართებად. გარნა ყაძსა თვსსა ესე-
ვითარნი საყაფნი გამოისვენა, რომლითა არ-კერ-
მოვე ცხოვრება თვსი განაშვეგნა, რომლითა მე-

ამკენა საქმენი თჳსნი, რომლითა განაგნა ხორ-
ციელნი და წარძართა სულიერნი.

ხოლო ისმენდი თუ ვითარ გონიერად დედად
სიბრძნისა რა ჳნაოვა შიში უფლისა, შიშისად ღვთი-
სად საღმრთოანი წერილნი: იეინი იუჳნეს მისსა
საზრდელ, ყოველთა ზედა გემოვან, და სასმელ
ჯგბილ და სწადელ, იეინი შვებად, განცხრო-
მა საწვრთელ და სარგებელ, ღლე და ღამე მი-
მოსლვათა შინა: მიმდეთა ღამქრობათა, მოუწყე-
ნელთა შრომათა განუსვენებელთა წიგნები ეტ-
ზრთა, სამრავლესა ჯარითა და აქლემებთასა, და
სადა გარდაჭედის ჳუნესა ჰირველ ყოვლისა წიგნ-
ნი მოაქენდიან კელითა, და არა დააცადის კითხუა
ვიდრე არა დაშვრის: ხოლო შემდგომად სერო-
ბისა, ხაცვლად მილისა ანუ სსვისა რაესამე საქ-
მისა, კვლად კითხვა წიგნთა, და რა-ყაძს თჳაღ-
ნი დაშვრიან, სმენილნი ანაცვალნის არა სადა გა-
რეწარად, არამედ ყრიადცა ფრთხილად ისმენნ წი-
ნაშე თჳსსა მკითხველისასა, გამოეძიებნ, და უფ-
როსლა თჳთ განმარჯებნ ძალსა და სიღრმესა მათსა:

ესეცა წინა-დაიდვა ოდესმე წიგნი სამოციქუ-
ლო წარკითხვად, და რა-ყამს დასრულის ნიშანი
დასვის ბოლოსა წიგნისასა:

კვლად ლოცვისა და მარხვისა-თჳს რადღა
სასმარ არს თქმად, რომელსა-იგი საქმარ ოდენ
იყო: და კვლად მონასტერნი და საეპისკოპოსნი
გეგლესიანი წესსა და რიგსა ლოცვისასა, და ყოვ-
ლისა საეგლესიოსა განგებისასა დარბაზის კართ-
მიიღებდიან, ვითარცა კანონსა შვენიერსა, ყოვ-
ლად უცთობელსა, და დაწყობილსა, კეთილ-წე-
სიერებისა, ლოცვისა და მარხვისასა: რამეთუ
საეპისკოპოსნი სიმღერანი, სახიობანი და განცხრო-
მანი, და ვინება ღვთისა განმარისხებელი, და ყო-
ველი უწესოება მოსწობილ იყო ლაშქართა ში-
ნა მისთა, და ურიცხვსა-მას შინა სიმრავლესა ენა-
თა ხათესაფთა, ვითარცა ცათა შინა მყოფთა შო-
რის: კვლად წყალობა გლახაკთა: ესე-ოდენი
აქუნდა, ვიდრემდის აღავსო ზღვა და ხმელი
ქველის საქმე-მან მისმან. რამეთუ ლავრანი და
საკრებულონი, და მონასტერნი, არა თჳსთა ოდენ

სამეფოთა, არამედ საბერძნეთისანიცა, მთა-წმიდისა
და ბორღალეთისანი, მერმეცა ასურეთისა და კი-
პრიისა, და შავისა-მთისა პალესტინისანი, აღავსნა
კეთილითა. უფროსლა საფლავა უფლისა ჩვენისა
იესო ქრისტესი და მეოფნი იერუსალიმისანი,
თვთა-ფერთა მიერ შესაწირავთა განამდიდრნა:
კვალად უძორესცა ამათსა. რამეთუ მათსა სინასა,
სადა იხილეს ღმერთი, მოსე და ელია, აღაშენა
მონასტერი, და წარსცა ოქრო მრავალ ათასეუ-
ლი, და მოსაკადელნი ოქსიონნი, და წიგნები
საგებულნი სრულებით, და სამსახურებელნი
სიწმიდეთა, ოქროსა რხეულისა: და კვალად
დღითი-დღე წარსაგებელთა, რომელთა თვსითა
კელითა მისცემდა ფარულად, ვინ აღრიცხოს,
თვნიერ მამისა ზე-ცათასა, რომელი მიაგებს ცხა-
დად: რამეთუ იყო მისა კისაკი მცირე: აღავსის
დრაჭკნითა რაჲ დღე, სარწმუნოთა თვსთა კელი-
თა, და სამწუსროდ ცალიერი მოაქუნდის იგი
მხიარულისა სულითა და პირითა. და ოდეს-მე
ნახევარი წარავის მისი, და ოდეს-მე არავინ

ენოვნის და ეგრე სავსე მისცის დამარხვად სვა-
ლისა, და სულ-თქმით თქვის. «დღეს ვერა მი-
ვეც ქრისტესა მარცხებითა ხემდა ცოდვითათა».
და ამას არა თუ კელოსანთაგან მართმეულისა
თქმოდის, ანუ საჭურჭლითა, არამედ კელთა თვს-
თა ნადირებულთა, რომელთაგანი თვსსა მოძღუარ-
სა იოანეს მისცა ოდესმე დრატკანი ვითარ ოც
და ოთხი ათასი, რათა განუყოს გლახაკთა: და
ესეცა მცირედი მრავლისაგან თქუმად შეუ-
ძლებელი:

ბ. თ ა მ ა რ მ ე ფ ი ს ა.

მაშინ, ვითარცა შემოკრბეს შვიდთავე სამეფოთა
მთავარნი და დიდებულნი, პატრიარქით, თანა ყოფ-
ლით ეპისკოპოსით და სამღუდელოთ კრებულთ,
აღსვეს და აღამაღლეს საყდართა ზედა სამეფოთა
მსე-იგი მსეთა თამარ ვინათ-გან ლობთ-იმერთა-
გან იყო დადგმად გვრგვინსა თავსა სამეფოსა, აწ-
ვიეს მონაზონი ღირსი, მადლით შემაასილი,

მთავარ-განსკოპოზი ქუთათელი ანტონი საღირის
ქე, რომელმან აკუროს იგი:

მიიღო რა სამეფო თამარ, სივრცითა გონებისა
თვსისათა შემოიკრიბა ყოველივე საღმრთონი და
საერონი წესნი, და განგებანი, და იყო განგე-
ბად ვითარ-იგი მოჭბერვიდა სული: მიძოისილა
სიძასვილითა ცნობისათა გარემოს ყოველი, და
მეისსა შინა შეემეცხა ხილვითა იადენ წრფელთა
და დრკუთა, გვლარძნილთა და უძანკოთა, ერთ-
გულთა და ორ-გულთა, და სიბრძნით განგებითა
თვსითა, ზირველად ყოველთა ზედა დასსხნა წყა-
ლობა უსვებით, რათა ყაძსა საქმეთასა ერთ-გულ-
ნი ერთ-გულობითა მადრიელობდენ, ხოლო დრკუ-
ნი და განდრეკილნი გულითა უსიჯეველ იუზენ, მი-
გებისა-თვს უშურველად წყალობათასა; განას-
ვნა საუნჯენი მამა-პაპათანი და განფინნა ყოველ-
თა ზედა მოწყალეებანი და შეწყენარებანი: ზირვე-
ლად ყოვლისა, ზირველისა მის-თვს იღვაწა, სა-
და-იგი დაიუნჯების სიმდიდრე წარუზარველი, რომ-
მელსა მზარავი არ მიცხების და ძლილთა მიერ

არა განიოყუენების: მუნ წარგზავნა უსგებით, კელთათა გლასაკათა და მოქენეთათა, რომლისა რიჯსვი ურიჯსვი არს და ჭამრი უამრავი, და დაისსნა მოვალენი ვალთა-გან: და მისცა ობოლთა და ქვერივთა კმა საყოფელი მათი, და კელმწიფება, განქორწინებად ობოლთა მათთა: ღონიერ ეგნა გლასაკნი და ღონიერნი მდიდარ: ამა ესე-ვითარსა შინა დაწყებასა წყალობისასა, იმერთა და ამერთა, ზემოთა და ქვემოთა, შვიდთავე თემთასა, არა დაუტევა მოქენე რომელსაცა ზედა არა უსგებით მიჰყენა წყალობა და სამართალი.

ხოლო ჭსკრულთათჳს საღმრთოთა მეორე კოსტანტინე იქმნებოდა, და მისებრვე მოსწრაფე იყო დაწყებასა საღმრთოსა საქმეთასა: რამეთუ იყო აღლესვად ორ-პარსა მახვილსა, სამსილებელად უღმრთოთა და მოსასვრელად თესლთა ბოროტთა, და იხება რათა იქმნეს შეყრა და გამოჩევა დილთა-მათ და მსოფლიოთა კრებათა: პირველად აღმოუწოდა წმიდით ქალაქით იერუსალიმით ნიკოლოზ გუგუბრის ძესა, რომელსა სიმდაბლისა ძლით

ეჴმნა ქართლისა კათალიკოზობისა-გან: ესე რა
მოიყვანნა, შემოკრბინა ყოველნი სამეფოსა მღუ-
ღელთ-მოაფარნი, მონაზონნი და მეუღაბნოენი,
კაცნი მეცნიერნი სჯულოსა სამართოსანი. და
მოსწრათე იყო რათა ძართლ-მადიდებლობასა ჴედა
შემოთესილნი ბოროტნი თესლნი აღმოფსვიანეს
სამეფოსა-გან თჴსისა. რომელი ესე განყმარჴვა
ადრე, სასოებითა კეთილის მქონბელითა: ხოლო
შემოკრბეს ყოვლით კერძო სამეფოსა მისისა
განსკობოსნი: რომელითა ჴირველად აქვნდა ჴემო-
სსენებული იგი ნიკოლოზ, მსგავსი სენისა თჴ-
სისა წმიდისა ნიკოლოზისი, და ახჯონი ქუთა-
თელი საღირის ძე, დიდად განთქმული სათნოე-
ბათა შინა, და ძლიერი სიჯყუთ და საქმით: მიე-
გებოდა მათ თამარ დიდითა სიმდაბლითა, ვითარ-
ცა ერთი კაცი შეურაცხი, და არა ვითარცა მეფე,
ვითარ ახველოსთა და არა კაცთა: შეჴკრიბნა ყო-
ველნი ერთსა სადგურსა, და დახსნა საყდრებითა
და თჴოცა დაჴდა შორის მათსა:

შემდეგ, ვახინა ამირ-სპასალარი სარგის ძეკარ

გრძელი, კაცი გვარიანი და აღსრდილი ლაშქრობათა შინა და ჭაბუკობათა, და უბოძა ლორე სააგადო და სამთავრო, სომხითს შინა: და წყალობა ჰყო მისაჲ მისისა ზაქარიას. ესე ზაქარია და ივანე მკარ-გრძელის ძენი, დაღაცათუ მეფეთაჲს ერთ გულნი იუჲნეს და დიდად გამოცდილნი ლაშქრობათა შინა, კაცნი სასელოვანნი, არა მედ სჯულითა სომეხნი იუჲნეს: ესე იოანე წერილთა ზედა-მიწევნით მეცნიერ იყო, რომლითსათჲსცა გულისხმა-ჰყო სიმრუდე სჯულისა თჲსისა, ნათელ-ილა და იქმნა ჭეშმარიტი ქრისტიანი. და გაახინა და უბოძა ჭაბუკოს მანდაცურით-უსუცესობა, და მისცა არვანი ოქროსა კელთა მისთა, და შთააუცვეს საკრამანგი ჯანსა მისსა. და დასვეს სელებითა ოქრო-ჭედილებითა, რომელნიმე მარჯვენით მისსა, და რომელნიმე მარცხენით: კვალად უბოძა მეტურჭლეთა-უსუცესობა, დიდ-გვარიანსა. კაცსა კახაბერსა ვარდანის ძესა, და მსასურით-უსუცესობა ვარდანს დადიანსა, და ხურხერასობა მარუშიანსა, ძესა ხურხერასისასა,

ვინაცა მათ ორთავე შამა მოსუცებული იყო, და დასდგა ზაჯივი შამისა შათისა, და დასსნა სასთაუ-
ლითა: და მისცა ამილასობობა გამრეკელსა თორელ-
სა, რომელი შემდგომად სარგის მსარ-გომელისა
ამარ-სნასლარცა იქმნა:

ამათ-თანა აღავსნა ენისკობოსნი და საცდარნი
შესაწიროვითა, თავის-უფალ ჰეგნა ეკკლესიანი ხარ-
ჯისა და ბევარისა-გან:

მაშინ შეკრბეს ყოველნი ამის სამეფოსა დი-
დებულნი, სპასლარნი და ერის-თავნი, წინაშე ზა-
ჯრიარქისა და ენისკობოსთა, და მოასვენებდეს
მათ, რათა შიგად ყოველთა იღვაწიან შემოყვა-
ნებად სიძისა თამარისა-თჳს:

გარნა ვინათ-გან უკუდ სეგონებელ იქმნა, და
არა-სადა დაებადა ლმერთსა სწორი ამისი, მაშინ
წარმოდგა კაცი ვინმე, ცუილისისა მკვიდროთა-
განი, თავადი, და მეფეთ მეფისა-გან წყალობა
კელ-დასსმული ამირად ქართლისა და ცუილისისა,
სასელით აბულ-ასან: მან თქვა: «მე ვიცი შვილი
რუსთა კელმწიფისა, ანდრია დიდისა მეფისა, რი-»

მელსა ჳმოხებენ სამ ასნი მეფენი მის კერძო-
სანი, და იგი მკირე დარხოძილი მამისა-გან, და
ბიძისა-გან, საგლთად წოდებულისა, ექსორიას
ქმნით დევნილი, გარდმოხვეწა და არს იგი
ყოფილთა მეფისა სვინჯს ქლაქსა შინაა:

მაშინ, განსრასუითა ყოველთათა, წარავლინნეს
კაცი ერთი მკვიდრითა-გან ცფილისისათა, დიდი
ვაჭარი, სასელით ზანქან ზორაბაბელო, რათა
მსწრულ წარვიდეს, ცვალებითა ჳუნეთათა, და
წარმოიყვანოს იგი: რამეთუ იყუნეს, მაშინ რუს-
ნი ქრისტიანენი და მართლ-მადიდებელნი. ამი-
თჳს უფრო მოიყვანებდეს მას: შემდგომად მკირ-
რედისა ყამისა მოიწია კაცი იგი წარვლინებული
და მოიყვანა კაცი იგი დიდად გვარიანი, და უდი-
დესი ყოველთა-მათ მეფეთა მის კერძოსათა, და
სსვითაცა არა უძარჯვი, არამედ ჳირითა მშვენი-
ერი, სრული ანაგებითა და მკვრეცთა-გან დიდად
სახენი, რომელიცა იხილეს-რა, ყოველთა სთნდა
სილვა მისი: არამედ შინაგანსა მისსა არ-არს
მეცნიერ იყუნეს, არცა ხვეულებასა მისსა: შეკრ-

ბეს წინაშე რუსუდან დედოფლისა ზაგრაიარქი და
დიდებულნი, სპასპეცნი და ერის-თავნი, და მო-
ასხენებდეს თამარს, და აწვევდეს ქორწინებასა,
და ასწრაფებდეს ამის ზირის-ოჲს.

არამედ იგი მიუგებდა, ვითარმედ, «კაცსო,
ვითარ ღირს შეუცყობლად ესე ვითარისა საქ-
მისა ქმნად: არა ვიცით კაცისა ამის-ოჲს უცხოთა,
არცა ქცევა, არცა საქმე, არცა ბუნებისა და
ჩვეულებისა, არცა მსედრობისა და სიქველისა:
მაცადეთ ვიდრემდის განიცადოთ ყოველთა სი-
კეთე ვინა სიდრკუქს მისთა. სოლო ივინი წინა
აღუდებოდეს და უშვილოებასა მოასხენებდეს
და სახლისა მისისა უნაყოფოებასა, დრცუნგიდეს
და წინა-მძღვარსა სწათსა ითხოვდეს, და ყოვე-
ლით-ურო შეაწრებდეს სულსა მისსა: განმზადეს
და ქმნეს ქორწილი, სახე-დაუდებელი და ივან-
მიუწოდომელი.

შემდგომად ამისა, სელ-ჰევეს ვალაშქრებად
და განვიდეს ცვილისით, მეფე რუსთა, და უფ-
როსლა აფხაზთა: ზირველად ილაშქრეს ქვეყანასა

კარისა და კარნიფოლასსა, და მოარბიეს ვიდრე
ბასიანამდის, და გამარჯვებულნი და აღვსებულნი
შემოიქცეს.

ამისა უწინარეს მოვიდეს ლაშქარნი რანისა
და ველაქუნისა თურქთანი, და მოარბიეს ქვეყანა
პალაკაციოსი, ძაღლის-სეგად წოდებული. მაშინ
მიუხდა მათ-ზედა გამრეკელი კახას მე, სვისა-
ვან თამარ უძღვევლოსა, და მცირედთა-ვან დიდ-
ნი იძლივნეს, ვააქცივნეს, ამოსწუვიდნეს და
მოიღეს არძალანი წინაშე თვთ-მპყრობელისა.

და მსგე ყამსა შინა მოვიდეს კარხუქლაქელნი,
შამელნი, და თურქნი გარძიანელნი, ცხენოსანნი
და ქვეითნი, და აღვისო შავშეთისა და კლარ-
ჯეთისა ქვეყანა: აქეთ შეიყარნეს გუზან აბულ-
ასანის მე, ცაოელნი და მის ქვეყანისა ლაშქარ-
ნი, და ბოჯია და ვინცაღა იასლა, და მიესწრნეს
მესსნიცა, და მარბიელ გამგებულთა შეებნეს.
მან-ვე ბედმან და სვე-მან თამარისა-მან სძლია.
ვააქცივნეს და დახოცნეს, და მუხითცა მოიღეს
ურიცხვი კაცი და ცხენი წინაშე მეფისა ღვთივ-

გვრგვინოსნისა ღლითი-ღლე აღმატებულისა და
წარმართებულისა:

კვალად მეფემან შემოიკრიბა სწა თვისი, ბრძა-
ნებითა თამარისათა, მიმართა ღვინად და მოაოსირა
ქვეყანა ჰირთათა. წარუსვენეს ქალაქნი და გამოი-
ღეს მას შინა მეოფი საუნჯე დიდ-ძალი, და
ცხვეთა სიმრავლე: შემდგომად ამისა, წვევითა
ასათ გრიგოლის მისათა, დიდი და სასელოვანი
ლაშქრობა გარდაისადეს განძას ქვემოთ, ბაღ-
ყუნაძის.

არა მრავლისა უამისა შემდგომად მიიღეს აღ-
სასრული თამარის სიციყვათა. რამეთუ შემოჰქდა
უცხო რამე და უმსგავსო საქმე, შეუმსგავსე-
ბელი, დაუჯერებელი კაცთა გონებისა-გან მე-
ულღესა მისსა. და ამის-თვის დაუცევა იგი.

გარნა წუხდეს და იურგოდეს შემტირნენი
საქმეთანი, უნაყოფოებისა-თვის და შვილის უსმე-
ლობისა-თვის თამარისა: და ვითარ მოეცვა შვი-
დივე ესე სამეფო შეტირვებასა ამას საქმისასა,
რამეთუ ჰხედვიდეს უშვილოდ და მარტოდ მკვიდ-

რად სსსლოსა თვისსა, ჳპაგს ღონე განგებითა
და ნებითა ღუთისათა, და შერთეს ქრძად ღვით
ოვსთა მეფის შვილი რომელიცა იყო ბაგრა-
ჯიანი. რამეთუ დიმიტრი, მე გიორგი მეფისა,
რომელი დაშთა ოვსთა მეფის ქალისაგან, მის
დიმიტრის მეექვსე ნათესავი იყო.

და ღაშქრობდა ღვით, და ეძარჯვებოდა ყო-
ველი, განგებითა და შეწევნითა ზეგარდამითა.

მასედა ღმერთმან, და მიძაღლა მათ მე პირ-
შო გიორგი, რომელსა უწოდეს ღაშა. და
შემდგომად ასული რუსუდან.

III.

ა. ჭ ა ე რ ი ს ა - თ ვ ს .

რამ არს ჭაერი?

ჭაერი არს ფრიად თხელი და წმინდა ნივთი, რომელსაცა ჩუქნ ღრასა სულთქმისა ჩუქნისასა, თჳს შორის მივიღებთ და კუალად ვახუცევეთ.

შეუძლიანა კაცსა, ანუ სხუათა ცხოველთა, ცხოვრება თვინიერ ჭაერისა?

არას ღონის მიებითა, ივინი მოკუდებიან, თდესცა მოაკლდებიან ჭაერსა, ვარსა რომელნი-მე ერთი მეორის უფროს ხან-გრძლივად სცხოვრებენ თვინიერ ჭაერისა, მაგალითი: თევზნი, მუვარნი და სხვანი წყლისა ცხოველნი.

რანთ არიან ღრუბელნი, რომელთაცა ჭაერსა შინა თავთა ჩუქნთა ზედან ვხედავთ?

ივინი არა რამ სხუანი არიან, ვარსა მხოლოდ ართქლნი წყლისანი.

რამ არს ნისლი?

ოდეს ღრუბელი ესრედ დაღლა მიდის, რო-
მელ ვიდრე მიწასა ზედან განროსმულ-არს, მა-
შინ ეწოდების მას ნისლაღ.

ბ. წ ვ ი მ ი ს ა - თ ზ ს.

რამ არს წვიმა?

ოდეს წყლისა ოროქლნი ღრუბელსა შინა
ერთად შეიყრებიან, მაშინ მისგან იშობებიან
წვეთნი, რომელნიცა იქმნებიან რა უმძიმეს ჭაე-
რისა ქუჩმარე შთამოაცვივიან.

გ. ც ი ს ს ა რ ც ე ე ლ ი ს ა - თ ზ ს.

რამ არს ცის სარცეელა?

ოდეს ძლიერად სწვიმს, და მისა სხივი ხა-
მოვარდნილთა წვეთთა შინა დაიმცურევის, მა-
შინ ჭკმნის ცის სარცეელასა.

დ. ს ე ც ე უ ი ს ა - თ ზ ს.

რამ არს სეცეუა?

სეცეუა არა რამ სხუა არს, ვითარ შიშოდ
ვაყიხულნი წვეთნი წვიმისანი.

იქმნება რადგან მსვილი სეცეუა?

იქმნება, რადგან ჭერადვან შთამოვარდების
საქყონი ყინულნი სიდიდითა ქათმის კვერცხისა
რადგან.

ე. ე. ლ. უ. ი. ს. ა. - თ. 5 ს.

რად არს ელუა?

ელუა არს უცესლო, რამელიცა ღრუბელითა
შიგან გამოხდვიონ.

ვითარისა ვნებისა შემოსევსა ძალუქს ელუასა?

იგი კაცთა და ცხოველთა შააკუდინებს, სლუ-
დეთა დაარღვევს, სახლთა დასწვავს და სხუანი.

ვ. ქ. უ. ს. ი. ლ. ი. ს. ა. - თ. 5 ს.

რად არს ქუხილი?

ელუა გამოხდემს თვისაგან ჭექასა, მსვავსა
შარბასნის სროლისასა, და ამა ჭექასა ეწოდება
ქუხილი.

ძალუქსა ქუხილსა ვნებად რადმე?

არა ძალუქს, შთალოდ ელუა ჰყოფს ვნება-
სა, და ქუხილი არა რად სხუად არს, ვითარ შთა-

ლოდ ჭექა, რომელიცა იყოფება ელუისაგან.

ვითარ შესაძლო არს ცნობად, რაოდენ შორავს ხუცხვან ელუა.

ოდეს ელუა ერთბაშად ქუხილისათანა იქმნება, მაშინ იგი აქლოს არს, და ოდეს შემდგომად ელუისა ხან გრძლივად არა ისმის სმა ქუხილისა, მაშინ იგი შორ-არს ხუცხვან.

ზ. ცისათჳს.

რაჲ გულის კმა იყოფების სიჯეჳსა ამის ვაშორ ცა?

ბუნებითსა გულის-სმის ყოფასა შინა, ნიძნავს იგი სიგრჯესა ამას, რომელსაჲცა შინა იყოფებიან გარსკულაჳნი და სსუჳანი ჴასა შინა მყოფნი ნივთნი.

რომელი ნივთი უნირველეს არს მათ ყოველთაგან, რომელთაჲცა ხუცხვან ჴასა შინა ვსედავთ?

მსე.

შორს არსა ხუცხვან მსე ანუ არა?

შორს არს. გამოირიჳსჳსა მეტრ სდვას იგი ანუ

შორავს ჩუქვნან, უმეტეს ასისა მილიონისა გერ-
სისა. (*)

ამისა მეძრ მზე ფრიად დიდ არსა?

ჭეშმარიტად. იგი რაოდენმე ასი ათას გზის
უმეტეს არს ქუჩყანასა ზედა.

რასა სარგებლობასა გვაძლევს მზე?

იგი გვაძლევს ჩუქვნ ნათელსა, და სლუთა თვი-
სითა გუჩუჩუნებს დროთა და ყაძთა წლისათა.

შორავს ჩუქვნ ზედა მთოვარე, ვითარცა მზე
ახუ არა?

არა; იგი არს ჩუქვნ ზედა მხოლოდ სამას სა-
მოცი ათასს ვერსზედა.

რაოდენ დიდ არს მთოვარე?

იგი ორმეოც გზის უმეტირეს არს ქუჩყანისა.
მარადის ერთ გუარად ანათებსა მთოვარე ახუ არა?

არა. ოდესმე სრულებით არ ანათებს, ოდესმე
სხანს მხოლოდ ნახევარი მისი, და ოდესმე სრუ-
ლად ნათელ არს, და მაშინ ეწოდება, სუხე
მთოვარეობა.

(*) ერთი ვერსი არის ჩუ. აღლი.

მოთვარეს აქეს ესრეთვე საკუთარი ხათელი
თვის ვითარცა მხესა ანუ არა?

არა. იგი ახაიებს მხოლოდ ამის-თვის, რომელ
მხე ახაილებს მას.

რასა ეწოდება დაბნელება მოთვარისა?

ოდეს ქრესყანა სდვას საშუალო მხისა, და მოთ-
ვარისა, მაშინ მხე ვერ შეძლებელ იქმნება გა-
ნათლებად მოთვარისა, და ესე ვითარითა საუციოა
მოთვარე დაბნელების.

რას არს დაბნელება მხისა?

მოთვარე წინაშე მოქცევისა თვისისა იმგრეუ-
ლივ ქრესყანისა, ვაგლის ოდესმე სწორედ სა-
შუალო მხისა და ქრესყანისა, და მით გუბრკო-
ლებს ხუცს, რომელ ხილუა მხისა არა ძალ-გვიძს.

კუთლად ვითარნი არიან სხეულნი უისანი.

ვარსკულავნი.

ყოველნი ვარსკულავნი ერთისა ვერისანი
არიან ანუ არა?

არა. რომელნიმე სდვანან მარადის ერთსა ად-
ვილსა, და ეწოდებთ უძრავ ვარსკულავად; და

სსუქანი გამოხსულოან ადვილსა თჳსსა უასა ჴედა,
და ეწოდებათ პლანეტებად.

ძრაველ არიანა უძრავნი ვარსკულაენი უასა ჴე-
და ანუ არა?

ლოცონითა, თვლითა სხანს ივინი რაოდენნიმე
ათასნი, სოლო ჴოვრიითა, ესე იგი დიდითა ღუ-
რბინდითა ურიცხუნი სიმრავლენი.

წ. ქუჭყანისათჳს

რამე ვულის-სძა იყოფება ქუჭყანის სვერისა-
ვამო?

მუკიცე ქუჭყანა, რომელსაუა ჴედა ვსუხოვ-
რებთ ხუჭს, და ჴლუქა, რომელნიუა შეადგენენ
ერთად, დიდსა ქუჭყანის სვერასა, რომლისაუა
სიმრეტლე ირიცხება ჴუჯოე, მილადმდე. (*)

ანუ ოცდა ხვიდმეტი ათას ექუსას ოცი ვერსო.

რამსაგან უწყებულ არს, რომელ ქუჭყანა
მერგვალ იყოს, და მსგავსი ბურთისა აქუნდეს
შესედულება?

(*) ერთი მილი არს შვიდი ვერსი.

მისგან, რომელ ხრდილსა რომელსაცა ქუჭ-
ყანა მოთვარის დაბნელებისა ყამსა, მოთვარეს
ზედა ვარდასცემს, მარადის იყოფება მერგულო;
და მის გამოცა, რომელ სრულიად სიმერგულე
ქუჭყანისა მრავალ გზის შემოვლეს ზღვთა.

IV.

ს ა ე კ კ ლ ე ს ი ა - ს ა მ ა ქ ა ლ ა ქ ა ჳ ს ჯ უ ლ ნ ი .

ყოველი კაცი უნდა შევიდოდეს ეპკლესიასა
შინა, შიძითა და კრძალულებითა.

წინაშე საჯთა უნდა იდგეს კაცი, ვითარცა
ჳმეგნის სიწმიდესა ადგილისასა.

დროსა საღმრთო-მსახურებისასა, კაცმან არ უნ-
და იკადროს ლაზარაკი და არცა ვარდავიდოდეს
ერთის ადგილიდგან მეორისადმი, არამედ უნდა

იღვეს შიშითა და კრძალულებითა. უბეტუ ვარ-
დახდეს ვინმე ამა ბრძანებთა იგი მიეცემის სამს-
ჯავროსა.

ზოლოცია ანუ მასლობელნი შიძანებელნი თა-
ნამდებ არიან, რათა აქუნდეთ ფიცხელი ყურადღე-
ბაჲ, რომელ დროსა სამართო-მსახურებისასა არა
იყოს ეკპლესიასა შინა, არცა ვარემე ეკპლესი-
ისა საზოგადო რაჲმე უწესობაჲ, ე. ი. ჩხუბი,
ევირილი და სსუჲანი.

ყოველნი მართლ-მადიდებელნი ქრისტეანენი
თანამდებ არიან, რათა წელიწადში ერთხელ მი-
იღებდენ წმიდათა სიღუძლოთა, ე. ი. გარჯსა
და სისხლსა იესო ქრისტესსა.

ხვალნი ემაწვილნი შვიდის წლიდგან ყო-
ველს წელს უნდა მიიყვანონ აღსარებისადმი
აღსრულებისათჳს ამა ვალდებულებისა, უნდა ას-
წავებდენ ვითარცა სამღუდელონი; ეგრეთვე სა-
მოქალაქო და სამხედრო მთავარნიცა.

რომელიცა თრსა ანუ სამსა წელსა არ ეწიას

რების, იგი მიეცემის სულიერსა და სარციელსა სასჯელსა.

ვითარცა კვირისა დღენი, ეგრეთვე სხუანი დღენიცა რომელნიცა არიან დაწესებულნი სადღესასწაულოდ, თანამდებ არს ყოველი მართლმადიდებელი რათა განატაროს სიწმიდით, და მოიხმინოს ამა დღეთა ეპიტელისასა შინა წირვა და ლოცვა.

ქადაგობა, მკითხაობა, და სხუანი ცრუ წინასწარ-მეცხეულობანი აღკრძალულ არიან საეპიტელსით და სამოქალაქო ჭსჯულობათან.

მღუდელნი და სამოქალაქო მოაფარნი თანამდებ არიან, რათა დაუძლიდენ ცრუ სარწმუნოებით აღსარებასა, და სხუა და სხუა უწესობასა.

ის ჰიარნი რომელნიცა ცრუ-მეცხეველებითა, ქადაგობითა და სხუა და სხუა მკითხაობითა აუთუნებენ უმეცართა ხალხთა, მიეცემიან სამოქალაქო სასჯელთა.

იმათ რომელთაც მიუღიათ მართლ-მადიდებლობითი სარწმუნოება, აღარ შეუძლიანთ უარ ყო-

ფა ამა სარქმუნობისა, და უკეთუ რომელიმე
მათგანი უარ ჰყოფს, იგი მიეცემის საეკლესიო
და სამოქალაქო სასჯელსა.

ახლად მონათლულნი უნდა დადიოდნენ ეკკლესი-
ასა. შინა უმეტესად კვირიაკეთა და სსუა დღე-
სასწაულთა დღეთა, და ყოველს წელიწადს უნდა
ივყოდნენ აღსარებასა და გზიარებოდნენ წმიდათა
საიდუმლოთა.

უკეთუ რომელიმე ახლად მონათლული არ
აღასრულებს შემო სსენებულთა, იგი მიეცემის
საკუთარსა ყურადღებასა ადგილობრივი ძღუდლი-
სასა, რომელიცა უნდა ჩაავიწყებდეს აღსრულე-
ბასა იმა თანამდებობათა.

არავინ არ უნდა ღოთობდეს და ითრობოდეს,
წოდოიკით თანამდებ არს რათა აღუკრძალოდეს
ამას ყოველთა.

ბ. მშობიერობისათვის და მოვლისა
მისისა.

ბუნებითი შობაჲ იქმნების ცხრა თთვის არ-
სულობითა, ნიშნები რომლითაც იცნობების და-

მლოება შობისა, არიან შემდგომნი: მუცელი იწეებს ხელ-ხელად ძირს დაშვებასა, და განდიდებას ქუჩმორე კერძოსა მუცლისასა, და დაემართების სშირი წადილი შარდზედ და ცანში გასვლისა, და ეგრეთვე მათი ყაბზობა, და წინათვე შობისა გამოხსნების ცკივილი, რომელიც იწეებს წელიდგან და განგრცელდების წინა კერძო მუცლისა, და უმეცეს საღამოზედ, ხოლო ღამე დადგების. ოდესცა ორსულმან შენიშნოს ნიშნები, შობის მოახლოებისა, მაშინ არ უნდა განეშოროს სასლსა თვსსა, რათამცა არ შეემთხვას უადვილო ადვილს შობაჲ, ვინაჲდგან ამისთანას მდგომარეობაში უმჯობეს იქმნების მომაცებული სიფრთხილის ქონაჲ. უნდა დაუცეოს ყოველი საქმობა თვსი, და მოთმინებით იცვიროთ ცკივილი: არ უნდა კიოდეს, და არც უნდა უდროით ძალის დაჯანებით თავი დაისუსტოს: და უნდა უფრთხილდებოდეს ძალის და ღონის დაუსუსტებლობასა ყამისათჳს შობისა. ოდესცა შედგების ცქესაჲ, მაშინ არ უნდა ძალის დაჯანებით მოა-

იქცეს სანამ არ მოუაროს ხელმეორეთ ცეხამა:
უკეთუ ამისთანა მდგომარებაში ორსულს მოუვი-
დეს ძალი, მაშინ არ უნდა გაუფროთხოს იგი და
მისცეს განსვენებასა და გაუფროთხილდნენ, რომ
არა ვინ მისცეს წინააღმდეგი რჩევაჲ, ესე იგი,
ძალზედ სველება, ანუ დაბერცევაჲ ორსულისა,
და მსგავსნი ამათნი მძლავრებანი, რომელნიც
ხუცელად სარგებლობისა იქმნებიან დიდად მავნე-
ბელ. ეამსა შობის ცეხისასა, ბებიაჲ არ უნდა
დაიწყოს ყაყანი და კივილი ანუ ჩქარობაჲ, მხო-
ლოდ მოვალე არს იგი, რათა მშობიარეს ჰსცეს
ხუცეში და იმედი აღერსიანთ, და უვლიდეს
გულს-მოდვინებით, და აქუნდეს გარემო მშო-
ბიარისა დიდი სიწმინდე და სიფაქისე. და ოდეს-
ცა გამოხნდების თავი ემაწვილისა, არ უნდა ძა-
ლით გამოასწიოს იგი, არამედ უნდა დაიჭიროს
სიფროთხილით ვიდრემდის ბუნებითის ძალით.
იმგეს ყრმა. ჰირველთა დღეთა შინა მშვიდო-
ბიანის შობისათა, ოდესცა ექმნების მშობიარესა.
ნიშნები ციებისა, ესე იგი, სიციხე თავის ცვი-

ვილითა და სხვანი, მაშინ არ უნდა მიეცეს არ-
ცა ერთი საცემელი, გარდა ძალზედ მოსარძულის
ბრინჯის, ანუ ბურღულის შორვისა, ახალი ერბო-
თი ანუ კარვის ზეთით უმსუქნოთ შესავებული,
ანუ მოსარძული გამშარი შავი ქლიავი, ანუ
შემწვარი ვაძლი, გინა კომში, სსმელად უნდა
მიეცეს წყალო ბროწეულის წვენით შესავებუ-
ლი და დამცობარი შაქრით, უნდა დიდად ცდი-
ლობდენ რომ ვარეშემო მშობეარისა იყოს სი-
წმინდე და სიფაქიზე, რათა მით არ მიეცეს
მიზეზი სხვათა სხეულებათა მოსვლისა, სადაც
მშობიარე წევს უნდა იყოს სადგომი ზომიერად
თბილი და ჭკერი ზშირად განახლებული და არა
ვიწრო და ბნელი.

~~განათლებლობის~~

V.

ს ი მ ლ ე რ ა .

ეჭა მთიები მოენია,
 შუქი მისსივე შენია.
 შენი ბეჭეტი მადრწყენი,
 ხეშს გულსა მოსაღსენია.
 ჟი კვიარაოზ ქება მსშენია.

შენია ეთერთა ველი.
 ვარდია შენგან სოველი.
 მნათნი გეცრფიან ეოველნი,
 რაოდენს ვსლებენ ზენია:
 ეჭა მთიები,

შენ ვარდო მაისისაო,
 სსიგნი შენ ექონან მზისაო,
 მარადო კეთილ დღისაო,
 შუქი ქვე დაგიფენია:
 ეჭა მთიები,

~~81.159~~

მარისი ჭრილობს გულებსა,
შენ ჭკურნამ სეგდა რგულებსა.
ასნიროზ აღხენს წყლულებსა,
მე აღარ ცრემლი მდენია:
ეჭა მთიები,

გული შენა გცრფის, გონება,
მიათ ვქენ შენი მონება.
ბარამი შენ გემონება,
ყოველ ყამ, ყოველი ღღენია:

ბ. ლექსთ-თხზულებანი. წიგნისათვის
ხასრუსას-მისა.

ყარეუმს და არამს, მით ზედა არანს,
როსჯომ ებრძოლა, თვით შემღებულად.
ყოველითვე მჯობენ, ჭსძლო დიდად მჯობენ,
ვინ ჭსხნდეს მას თემსა, გამთავრებულად.
სსუჯა ჭსხანს მათი, შარავანდ მნათი, მისგან
ნაოჯი, დამონებულად.
ჭმონებდეს ზღუანი, სიჯეუჯა მავნი, არ ვინ
ჭსხნდა თქუზნდა, ასწორებულად.

ვამოხნდა ზუგუი, მძლედ ჰქონდა თაგი, იბრ-
ღუქსნდა მკეცებო, განძვინებულად.
მდედრნი და ცუდნი, ძალ შეუზღუდნი, კაცნი
რამე ჰეგეს დატყუებულად.
მათსა ძლეგასა, და აწ ხუჭვასა, ვაგეამაენეს, აღა-
ღებულად.
უოსარ მოაფართა, ესე აკართა, მათ ზედა გან-
მჭედენ, ვასახლებულად.

.....

ვჭსთქუ შიშით მკრძალძან, საღმრთოდან ძალძან,
მობერა სიონს, ბრძნად მეცნიერსა.
მუნ თქმული მან ცნა, მაუწყა მამცნა, მისა ვას-
წავებდ, და მის მიერსა.
ფილოსოფოსნი, წინასწარ-გრძნობად, იცყვიან აქმ-
სა, შესაქმიერსა.
ვიდრე მოხვალთ, მწადთა მიძეილთ, ღმერთსა
თუ უნდეს, სრულ მყოფიერსა.
დასაბამს დადრკა, ცხადად არ დადრა, რასთჳს მიდ-
რიკა, მისგან მიერსა.

არამედ თვსა, ერსა და თვსა, მიდრკა მისდამი,
საღმობიერსა.

ეწოდა მამად, ქეთა თვს მამად, სული ეწოდა-
ლა, მთაგრობიერსა.

დაეუხა ოა წყალხა, ზეცისა ძალხი, დაჰბადნა ხან-
სა, ერთ წამიერსა.

წიგნისა-გან შავთელისა.

ბანაკად საღმრთოდ, ერსა სეგანუროდ, ხარ ღვთის-
მეცხუესლითა მათ ჭურვილთათგან.
ექმენ სახმილად, იევენს სახმილად, მზიონი ფა-
რულად, შორს ქალაქთათგან.
მწარედ ღმობილხი, გერეთ ცხობილხი, უღონო
იქმნეს, თვსთა სულთათგან.
გულ-დრკუ ხენეხნი, განძოყვენელნი ეძენი, აქი-
ცოფულ ჰყვენს განზრახვათათგან.

თვალი სარ ბრძათა, თვთ მზრდელი ყრძათა, მშია
ერაა ჰური, უსსელოთ სართული.
მამა აბოლოთა, მსაგულო ქურივთა, შიშველოთ სა
მოსლად, მინიჭებული.
მოსუცებულთა, შრომით რებულთა, სიმცკიცის
კვერთსად მისაყრდნობელი.
ბოგუფენ სიბრძნესა, წერილოთ სიღრმესა, თვით
ვანგვიმარცებ მადლოთ მთხრობელი.

.....

საფარველ ერთა, სამღეველ მცერთა, მარცვიად
ჰბრწყინავს თვალი სოფლისა.
ეონება ვჭრცელი, ეოვლვან მსედუშლი, ქრის
ცეს-თვს მთხევი თვსთა აფლისა.
ნიჭთა მთხრობელი, წინა-მსწრობელი, მადლით
სწეცაკი უფროს ნათლისა.
მის-თვსვე ქმნილი, თვთ ვანკუთიგნილი, უფლად
ცა მსედი ნავითა ეოვლისა.

.....

უცხოთ მოყუარე, ვლახაკთ მოწყალე, მქსჯე-
ლი მქსჯავრისა და სამართლისა.

აღბარებითა, აღშფოთებითა, მსაცვათა შორად,
წარმდევნელისა.

შვიდის კრებისა, დამცვიუცებისა, დამბეჭდულ
გუშემნა, მათვან თემულისა.

მან ჰყო არიოზ, და ეგნომიოზ, საბელოოსით შორს
სუჭმულისა.

დავით აღმაშენებელისა.

როს ნაჭარმაგევს მეფენი შვიდნი მე ჰურად
დამესხნეს,

თურქნი, სპარსნი და არაბნი სამხლგართა ვარე
ვამესხნეს;

თევზნი ამერთა წყალთავან იმერთა წყალთა შთა-
მესხნეს.

აწე ამათსა მოქმედსა გულზედან ხელნი დამესხნეს:

თამარ მეფისა.

უბას ავაგე საყდარი, უწყლოსა წყალა ვადანე.
იხანას დავსდეგ ბეყარა, სჯამბოლს ხარაჯა ავიღე.
თეთრ ზღვაში რკინა ჩავაკდე, სმელეთი ჩესკენ
მოვიკდე.

მდენის საქმის მომკმედმან ცხრა აღლი ცილია
წავიღე.

ვ. პრეზა.

მკითხველთათვის სიტყუთა, ვითარმედ
რადსათვის იქმნა შეკრება საქართვე-
ლოს მაჯიანესი.

წიგნნი ფილოსოფოსთა მიერ ქმნულნი, აღ-
კრავსებენ სიბრძნითა, ეელოგნებითა და სიტ-
ყვიერებითა. გრაცობებენ თავსა, და გრაცწავე-
ბენ ვითარ ჯერ არს ცხოვრებად, და მღვდელ-
ვით გრყოფს ღრთისა მიძარით. მხოლოდ მაჯიანე
მოკრავსენებს ქმნულებასა და ყოფათა მეფეთა,
მთავართა და დიდებულთა, ვიდრე მკირედმდე.

ვითარებათა მათთა, განგუაძორებს ბოროტსა, და
მეგუერთავს კეთილსა: ხოლო წიგნი დედა-ბერე-
ბული ზღაპართა, განათუ არა არს მანასსენებელს,
არამედ იგიუა აღსინებს, ოდესმე და გონიერი
მოისთლობს მის-განსა ნაყოფსა: ვითარცა იუ-
ყვის დამსკელი იოანე, წიგნსა და თავსა ის,
ამის-თჳს ჯერ არს რათა ვიკითვიდეთ წიგნთა,
რამეთუ მის მიერ მოვისთობთ სულთა ნაყოფ-
სა: და უკეთუძა ვერ შევიგნოთ, კვალადცა
ჯერ არს კითხვად, და არა უკულებელს ყო-
ფად. რამეთუ ვცნობთ მის მიერვე და არათუ
საღმრთოთა, არამედ გარეშენიცა არა არიან
უანსაკლებელნი. რათა უძუობესნი მისნიცა
შევიგრიბოთ, ხოლო უჯერონი ძალთა მიუძ-
ურათა.

განა თუძა არს ესოდენ კეთილობანი მის
მიერ, არამედ უკულებელს იქმნებიან და საგ-
მიობელ ვიგითა-განმე. განა ესრეთთა არა ჯერ
არს რიჯსუად, არამედ მეცნიერთაგანცა დაჯემ-
ბული იქმნებიან, მისგნითა უცალოებისთა. და

არათუ უცალოებითა, არამედ უცრფილოებითა
წერილისათა, და კნინლა სანოვნელ მნიად არს
ცრფიალი ათასათა-შინანი ერთ: რომლისათჳს
მკითხველთა მიუგებდა სოკრატ ბრძენი, ოდეს
ჰკითხვიდენ. «რასათჳს არა რამე სიბრძნისა
წარსწერე». მიუღო სოკრატ. «ამისათჳს ვინადგან
ვხედავ რამეთუ ქალაღდი უძვირეს არს, ვიდრელაწე-
რილი?» ხოლო უკეთუ ქალღდი უძვირეს არს,
ჩუცა რადლა სახმარ არს შრომა და წერა, ვნად-
გან ჰსხანს მის-გამო რამეთუ არს წიგნი უნაჯიო:

არამედ ხვევ ვისმინოთ დამსკელისა თქმუ-
ლი, და ჰლინი სჯოიკის სიჯეუთა, ვინადგან არა
ვანსადებელ არს გარეშენიუცა წიგნნი, და ვი-
თარისა უჯეროსავანცა მოვიგებთ სარგებელსა.
რადგენით უძჯობეს არს რომელნიცა წარმოვ-
საქეით მათნი კითხუანი, და რაოდენ სასარგებ-
ლო და შესაწყნარებელ არს წიგნი მაჯიანეთა:
რომლისათჳს იჯევის ბრძენი უცეროან. «უკე-
თუბცა ყოველი ღვთის-მეცუველეთა, ფილასო-
ფია, ფიზიკა და რიჯორუბანი შევიკრძალოთ, და

არა ძაჯიანენი ბუნებისანი, სერეთა და ცხოველ-
თა, ვერა რაჲმე შევიგონათა. რამეთუ ძაჯიანე
მოუტასსენებს დასაბამითვანსა უამსა, წელსა და
საუკუნოსა, ძაჯიანე განარჩევს კეთილსა და ბო-
როვსა. ძაჯიანე აღამაღლებს კეთილის ქმნილე-
ბასა, და ჰკემობს უკეთურთ ქმნილებასა. ძაჯიანე
მეცუველებს ჰემძარივსა, და არა სუბის, და
მოაქმობს სსუათა და სსუათა. ძაჯიანე განამხნობს
კაცსა, და ერთ-გულ ჰყოფს ქვეყნისად. ძაჯიანე
აჯნობებს ხათესავთ შთამომავლობასა, და დას-
დებს თავსა სარქმუნობისათვს, და მოუქარულთ
ჰყოფს მოუტასსა მოუტისა მიძარი.

VI.

ა.

ლოცუნი.

სასელოთა მამისათა, და ძისათა, და სულისა წმი-
დისათა. ამინ.

ღმერთო მილხინე მე ცოდვილსა ამს.

უფალო იესო ქრისტე ძეო მღუთისაო, ლოც-
ვითა წმიდისა დედისა შენისა და ყოველთა წმი-
დათა შენთა შემოწყალებს ხუცს. ამინ.

დიდება შენდა, ღმერთო ხუცსნო, დიდება შენდა.

მეუფეო ზეცათაო ნუგეშის-მცემელო, სუ-
ლო ჭეშმარიტებისაო, რომელი ყოველ-გან სარ-
და ყოველსავე აღავსებ მადლითა შენითა, საუნ-
ჯეო კეთილთაო მოძნიჭებელო ცხოვრებისაო,
მოვედ ხუცს შორის და წმიდა მუცს ხუცს ყოვე-
ლისაგან ბიწისა და აცხოვნე სასიგრო სულნი
ხუცსნი.

წმიდაო ღმერთო, წმიდაო ძლიერო, წმიდაო უკუდაო შეგვიწყალენ ჩუხს.

დიდება მამასა, და ძესა, და წმიდას სულსა. აჲ და მარადის და უკუნიითი უკუნისამდე. ამინ.

ყოვლად წმიდაო სამებაო შეგვიწყალენ ჩუხს; უფალო გვისსენ და გვილსინე ცოდუთა ჩუხს-თავან; შეუფეო შეგვინდევ უსჯულოებანი ჩვენნი; წმიდაო მოისილე და განკურნე უძლურებანი ჩუხსნი სასჯელისა შენისა-თჳს. უფალო შეგვიწყალენ. (სამ კზის.)

მამაო ჩუხსო რომელი ხარ ცათა შინა, წმიდა იყავნ სასელი შენი, მოგედინ სუფევა შენი, იყავნ ნება შენი ვითარცა ცათა შინა, ეგრეცა ქრესტ-ნასა ზედა. პური ჩუხსნი არსობისა მოძევ ჩუხს დღეს, და მოძივევენ ჩუხს-თანა ნადებნი ჩუხსნი, ვითარცა ჩუხს მიუცევებთ თანა მდებთა მათ ჩუხსთა, და ნუ შემიუტანებ ჩუხს განსაცდელსა, არამედ მისსენ ჩუხს ბოროტისაგან. რამეთუ შენი არს სუფევა, და ძალი და დიდება უკუნისამდე. ამინ.

ღმთის-შობელთა ქალწულო! ვისაროდენ მი-
მადლებულო მარიამ, უფალი შენთანა: კუროსეულო
სარ შენ დედათა ზარის, და კუროსეულ არს ხა
ყოფი მუცლისა შენისა, რამეთუ მაცხოვარი გვი-
შევ სულთა ჩუწნათა.

აცხოვრე უფალო ერი შენი, და აკუროსე სა-
შვიდრებელი შენი, ძლიერა ჯვართა კეთილ-
მორწმუნესა ელმწიფესა ჩუწნსა აღექსანდრე ნი-
კოლოზის ძეს მთანიჯე, და ერი შენი საფარველ-
სა ქვეშე მისსა დაიცევე, რათა ვიცუოდეთ უფალო
დიდება შენდა.

უწინარეს სწავლისა.

ყოვლად-სასიერო უფალო! გარდამოგვივლინენ
ჩუწნ მადლი სულისა შენისა წმიდისა, მოძნიტე-
ბელი გულის-ხმის ყოფისა და განმადლიერებელი
ძლითა სულთა ჩუწნათასა, რათა ჩუწნ ყურად-მღე-
ბელნი მოცემულისა ჩუწნდა სწავლისა, აღვი-
ზარდნეთ შენ შემოქმედისა ჩუწნისა სადიდებლად,
შობელთა ჩუწნათა სახუკეპოდ, ეკკლესიისა და
მამულისა სასარგებლოდ.

შედეგომ სწავლისა.

ეძღვებო შენ შემოქმედო, რამეთუ ღიოს
მეუბნ ხუბნ მადლსა შენსა, ყურადღებისათჳს
სწავლისა. აკურთსე ხუბნნი მთავარნი, მშობელნი
და მასწავლებელნი, მიმეუბნელთა ხუბნთა ცნობად
კეთილისა, და მომეც ხუბნ ძალი და სიმსნე,
რათა ახლად შეუდგეთ სწავლასა ამას.

სიძვოლო სარწმუნობისა.

მრწამს ერთი ღმერთი მამა ყოვლისა მზურ-
ბელი, შემოქმედი ცათა და ქუჩყანისა სილულოთა
ყოველთა და არა სილულოთა.

და ერთი უყალი იესო ქრისტე, მე ღუთისა,
მსოლოდ შობილი, მამისაგან შობილი უწინარეს
ყოველთა საუკუნეთა, ნათელი ნათლისაგან, ღმერ-
თი ჭეშმარიტი ღუთისაგან ჭეშმარიტისა, შობი-
ლი და არა ქმინილი, თანა არსი მამისა, რომ-
ლისაგან ყოველი შეიქმნა.

რომელი ხუბნთჳს კაცთათჳს, და ხუბნისა
ცხოვრებისათჳს გარდამოსდა ზეცით, და სიარუ-

ნი შეისხნა სულისაგან წმიდისა, და მარიამისაგან
ქალწულისა განკაცუნა.

და ჯერ არს ეცნო ხუცხ-თ-ჯს ზოხცოელისა
ბილატეს ზე, და იგნო და დაეფლა.

და აღსდგა მესამესა დღესა მსკავსად წერილსა.

და ამაღლდა ზეცად და მქდომარე არს მარ-
ჯუცხნით მამისა.

და კუთლად მოძაგულ არს დიდებით განჭსჯად
ცხოველთა და მკურდართა რომლისა სუკვევისა არა
არს დასასრულ.

და სული წმიდა უფალი, და ცხოველს მიერ-
ფელი, რომელი მამისაგან გამოავალს, მამისათანა
და ძისათანა თაყუანის იცემების და იდიდების,
რომელი იცუოდა წინასწარ-მეცხველთა მიერ.

ერთი წმიდა კათალიკე და სამოციქულო
ეკლესია.

აღვიარებ ერთსა ნათლის-ღებასა მოსაუფეგე
ბელად ცოდრათა.

მოველი აღდგომასა მკურდრებით.

და ცხოვრებასა მერძისა მის საუკუნესასა. ამინ.

სასიკვდილად ჩემდა შიშა, შესავედრობელად ჩემდა
მე, მფარველ ჩემდა სული წმიდა. სამეცხაო წმი-
დაო დიდება შენდა.

ათი მცნება.

ა. მე ვარ უუალო ღმერთი შენი, და არა იყუ-
ნენ ღმერთნი უცხონი ჩემსა ვარემე.

ბ. არა ჰქმნე თავისა შენისა კერპი, არცა ეოვ-
ლადგე მჰსიკავსი, რაოდენი არს ცათა შინა ზე,
და რაოდენი არს ქრსტეანასა ზედა ქრსტ, და რაო-
დენი არს წყალთა შინა და ქრსტზე ქრსტეანისა:
არა თავგანი-ჰსუცე მათ და არცა მსახურებდე მათ.

გ. არა მოიბლო სასელი უფლისა ღმრთისა შე-
ნისა ამოსა ზედა.

დ. მოისვენე ღღე იგი შიშათი, და წმიდა ჰყავ
იგი: ექუსთა დღეთა იემოდე, და ჰქმენ მათ ში-
ნა ეოველივე საემე შენი: სოლო ღღე იგი მუ-
შვიდე შიშათი არს უფლისა ღმრთისა შენისა.

ე. ზაჯივ-ეც მამსა შენსა, და დედასა შენსა,

რათა კეთილი გეუოს შენ, და დღე-გრძელ იყო
ქრესტანასა ზედა.

გ. არა კაც-ჭკლა.

ზ. არა იმრუშო.

წ. არა იპარო.

თ. არა ცილი ჭსწამო მოუქსსა შენსა წამე-
ბითა ურუთათა.

ი. არა გული ვითქმიდეს ცოლისათვის მოუქ-
სისა შენისა. არა გული ვითქმიდეს სასლისათვის
მოუქსისა შენისა, არცა ყანისა მისისა, არცა მო-
ნისა მისისა, არცა მსყვლისა მისისა, არცა ხარისა
მისისა, არცა კარაულისა მისისა, არცა ყოვლი-
სა საცხოვარისა მისისა, არცა ყოვლისათვის
რაიჯა იუოს მოუქსისა შენისა.

ლოცუა შემდგომად მილით აღდგომისა.

გმადლობ შენ უფალო, ყოვლითა გულითა ხე-
მითა, რამეთუ სიმრთელით და უვნებელად აღ-
მადგინე მე მილისაგან, და განმდევნელმან ღა-
მისა სიბნელისაგან განაბრწყინებე დღე ესე მხია-

რულებიას ნათლიათ. გეგედრები შენ შეუორგუ
ლებელიათ შენ-დაძი სარქმუნობითა ჩემითა:
ვანჴსდევნე სიბნელეცა უმეცრებისა ჩემისა და
გნებათა მათ ჩემთა, და განანათლე გონება და ნება
ჩემი ნათლიათა ყოვლისა-შემძლებელისა მადლისა
შენისათა. მომანიჴე მე ძალი მონასა შენსა, რა-
თა საქმეთა მათ შენ მიერ ჩემდაძი რქმუნე-
ბულთა, სრულთა სურვილთა ჩემითა ვისწრაფდე
აღსრულებად, და გულის-მოდებებით გამოვიძი-
ებდე საიდუმლოსა წმიდასა ჴსჯულსა შინა შენსა
დამარსულსა, და კადნიერებით გჴსადიდე სასველსა
შენსა წმიდასა.

ლოცუა მილა დ მისულისა.

ღმერთო ყოვლისა-მწყობელიო, რომელმან
ვანსრასუათა შენითა ღირს-მყავ მე მოწევნად
ყაჴსა ამის ღამისასა, ყოვლისა მის-თჴს მოწყა-
ლებისა შენისა, რომელიცა დღესა ამას მივიღე
მე უხვსაგან სეღისა შენისა, მმადლობელსა, და
შეცოდებისა-თჴს ჩემისა მონანულსა გულისა ჩემ-

სა. შეგწირავ შენ. და ვევედრები ძილად მიმა-
გაღსა ამას მფარვედ მე წმიდითა საფარველითა
შენითა. და მომანიჭე მე რათა ვისვენებდე საუ-
კუნოსა მას განსვენებასა, რომელიცა განუმზადე
შენ მოუფარეთა შენთა, რომელთავე რიცხუსა
შინა დამაწესე მეცა უფალო.

ბ.

ქაღაგება.

თქმული ქუთაისის ეპისკოპოსის ვაბ-
რეელის მიერ.

სასელითა მამისათა, და მისათა და სულისა წმი-
დისათა.

მძანო ქრისტიანენო! ჩვენ ყოველნი, მადლი-
თა ღუთისათა, ვართ მართლ-მადიდებელნი ქრის-
ტიანენი. ვარსა ვიცით ყოველთა, რომ არა საკ-
მაო არს ვიყოთ ქრისტიანენი მარჯო სასელითა,
არამედ თვთ საქმითაჲცა უნდა ვიყვნეთ ჭეშმა-
რიჯნი ქრისტიანენი. მარა ვინა არს ნამდვილი
და ჭეშმარიტი ქრისტიანე? არს მარჯო იგი, რომ-
მელსა აქუს, ორი ესე: ჭეშმარიტი რჯული ანუ
სარწმუნოება და კეთილი ყოფა ქცევა, ანუ სჯუ-
ლის აღსრულება; ვერ შეუძლია ვინმემ აცხოვ-
ნოს სული თვისი თუ არა აქუს ეს ორი: ჭეშ-

ძარივი სჯული და კეთილი ყოფა-ქცევა, და თუ
ეს ასრე არს, ყოველი სული იმას უნდა უღი-
ლობდეს, რომ შეიწყოს და ისწავლოს როგორ-
მე რა-არს ჭეშმარიტი სარჩმუნობა, ანუ რა-
უნდა სწამდეს ჭეშმარიტსა ქრისტიანესა, და შემდ-
გომ უნდა ეცადოს რომ აღსრულოს სჯული
იგი, (ასლა ის ვსაქვათ: სად, ანუ როგორ, ან
ვისგან შეუძლიან ისწავლოს კაცმან სჯული ქრის-
ტესი ანუ სარჩმუნობა?)

რა საკურგელია რომ ვისაც შემღება ჭქონია
და თავის-უფლება და უსწავლია წიგნი იგი, წიგ-
ნისგან აღმოიკითხავს სახარებასა, სამოციქულოსა,
ჟამნსა, დაგიონსა და სსუათა საღმრთოთა წიგნ-
თა და იცნობს სარჩმუნობასა. მარა ზოგს არ
ჭსცალია და არც შეუძლია ისწავლოს წიგნი, მან
რავა ქნას? მას შეუძლია მძანო, ისწავლოს
სჯული ეკლესიასა შინა როდესაც ჭსდვას ღოც-
ვაზე და წირვაზე. სომ იცით თქუხსუ ყო-
ველია რომ წირვა ღოცვაზე ყოველივს
იკითხება საღმრთო წიგნები, ითქმება წმიდა გა-

ლობა, წაიკითხება ლოცვები. და ვინც უურად-
ლებით ისმენს წირვას ლოცვასა იგი ცოცხ ცო-
ცხათ უთაოთ ისწავლის სკულისა ქრისტესა. ყო-
ველ წირვასე და ოდესმე ცისკარსე წაი-
კითხება სასარებისაგან რაოდენი მუხლი, და
თუ უურად-ლებით ისმენს ვინმე სასარებასა შე-
იჯყობს, როგორ სცხავრება უფალი ხუცნი
იესო ქრისტე კაცთა შორის, რა სასწაულები ქქმნა,
რა მცნება და შიძღვრება გვითხროს; აგრეთვე
წაიკითხება სამოციქულო და თუ კარვით ვაიგო-
ნებ შეიჯყობ როგორ უნდა იქცეოდეს ყოვე-
ლი ქრისტიანე, რაა არს სათნოება და რაა არს
ცოდვა. ვარდა ამისა ყოველ წირვასე წაიკით-
ხება, «მრწამს ერთი ღმერთი». და ამ მოკლე
ლოცვაში საკმაოდ არს გამოხატული ყოველი,
რაც უნდა ქსწამდეს ქრისტიანე კაცსა. ამ ლოც-
ვაში არს თქმული, რომ ხუცნი უნდა გვრწამდეს
ერთი ღმერთი, მამა და შემოქმედი უცისა და ქუცყ-
ნისა, უნდა გვრწამდეს რომ ღმერთი არს სამ-
პროვანი, მამა, ძე, და სული წმიდა. ძე ღუთი-

სა განკაცდა მარიამისაგან ქალწულისა, ესე იგი მიიღო ხუცნი სორცი და სული, მოგუჯა სჯული, ჯვარს ეცვა ხვენიცა ცხოვრებისათჳს, ეამოგვისიდა სისსლითა თვისითა ცოდვისა და წყევლისაგან: აღსდგა მკუდრეთით, ამაღლდა ზეცად, მოვალს მეორედ განჰსჯათ სოფლისა; უნდა გვრწამდეს სული წმიდა რომელი განგუჟმედს ცოდვათაგან შვიდთა საიდუმლოთა შინა, ნათლის-ღებას, მირონის-ცხებას, მონახებას, ზიარებასა, და სსუათა; უნდა გვრწამდეს ერთი ეკკლესია, რომელი ზრუნავს ხვენიცა ცხოვრებისათჳს. მოკლედ ვიტყვი, ვისაც სურს იგი კარგათ ისწავლის ეკკლესიაში სჯულსა ქრისტესსა, და თუ ვინმე ვერ მიხუდეს რასმე, იგი უნდა მივიდეს მოძღუართან, და მოძღვარი აღუხსნის მას ყოველსა.

მარამ დიდათ კი ჰსჯობია რომ სიყრმიდგან მიეხვიოს კაცი სჯულის სწავლასა; ამისათჳს ეცადეთ ძმანო, რომ თქუცნმა შვილებმა ზაჯარობიღვანვე დაიწყონ სწავლა, და წინა ზირველად ლოცვებში მაინც ისწავლონ, წმიდაო ღმერთო,

მამია ხუცნი, მრწამსი და სსუნი. მღუდელთა
ამს დავაბარებ, რომ უთუოთ ასწავლონ თქუცნს
ნაცარა შეილებს ეს ლოცვები და თქუცნ ნუ და
უშლით, არამედ სისარულით მიიყვანეთ შეილები
თქუცნი. მეორედ, როგორც წინათვე ვსთქვი,
კაცსა უნდა ჭქონდეს კეთილი ყოფაქცევა ანუ
სჯულის აღსრულება. მარცო სარწმუნოება ვერ
აჯხოვნებს კაცსა, თუ კეთილი საქმე არა აქვს.
შეიძლება რომ კაცმა იჯხოვნოს სული, თუმცა
კარგათ არ იჯის ყოველი მუსლი სჯულისა, მხო-
ლოდ კეთილი ხასიათი აქუს და კეთილი ყოფა-
ქცევა; და თუ კაცს ცუდი გული აქუს და ცუ-
დათ იქცევა წარწყმდება, თუმცა ძლიერ კარ-
გათ იჯოდეს სჯული; ამის-თვის მძანო, რადგანაც
კარგათ არ იჯით სარწმუნოება, ყოფაქცევა მაინც
კარგი ექონდეთ. მართალი რომ ვსთქუათ ხუცნი,
ამ იმერეთის მხარეს მცხოვრებთ სარწმუნოება
არ გვაკლია; ლუთის მადლით მცკიცეთ გვიჭო-
რავს გულში რაც მიგვიღია მამათაგან სჯული
და ხუცულება; ვერავინ ვერ გვაყვედრებს რომ

დაგვევიწყოს რომელიმე ქრისტიანებრივი წესი; რასაც ვგასწავლის წმიდა ეკლესია იგი მაგრათ შეგვინახავს, მარა ყოფაქცევაშიდ სუსტნი ვართ.

ახლა მოვიდეთ ვსთქვათ, რა ნაკლულეგანება ანუ რომელი ცოდვა ეგვირს ჩვენს საზოგადოთ. პირველი და საშინელი ჩვენს ცოდვა ის არის, რომ არა ვგაქვს კარგი დაწყობილება, ერთი მეორისათან არა ვგაქვს თანხობა და სიყვარული. პირველი ნიშანი ქრისტიანობისა არს თანხობა და სიყვარული. ვინ აღასრულა მთელი სჯული? მან აღასრულა, რომელმა შეიყვარა ღმერთი უმეტესად ყოვლისა, და მძა თვისი როგორათავე თავი თვისი; მარა ჩვენში ვერ არის სიყვარული და თანხობა. არ დარჩა ისრეთი მოსახლე რომ არ ეხსუბებოდეს და არ ედაგებოდეს თავის მეზობელს; მძა მძასთან ვერ დამდევარა და მძა შეილთან, ამდენი ღვა და ჩივილი რაც ამ ზაგარა ჩვენს ქვეყანაშია ერთმანეთშიდ, არსად არ არის. მეორე ჩვენს ცოდვა ის არის, რომელ არ ვვიყვარს სიძაროლე, ყოველთს ღა-

ნარკში და ყოფიქცევაში ბრუნდე ვსას ვირხევთ;
მოწმით არის თუ ვინმე მოწოდებული, ან ვა-
მოიკითხავს ვინმე რასმე ან სსუა შემოსვევაში
ყოველთუნ ისე სხანს, რომ სწორეთ უბნობას
ვერ მახვეულ-სართ. მესამე: თქუქსნი უოდვა ის
არის რომ რალაჯა მკითხავეები ვახენილან თქუქსნი
შორის და უუდს საქმეს იზამენ. არ ღაივიყოთ
ძმანო, რომ მკითხაობა ღიდი უოდვა არის, ვინუ
მკითხაობას ან მკითხაუთან მივიდა, იმან სჯული
უარჯყო, ის ქრისტიანე აღარ არის, იმან ეშმაკს
შესწირა თაგი თვისი. რომელს ბოროჯებას არ იზამს
მკითხაუა? მამას და შვილს ვადაჯკიდებს, უოლს და
ქმარს აძლის, ურუ და უყუილს აზრსა არქმუნებს
კაცსა, ვასდა თუ ვინმე ავათ, მაშინვე ვაიქცევიან
მკითხაუთან და იგი მოაჯუუებს, რალაჯ მიხეჯებს
ვცუვის: წამალ და მოვლას კი არ ასწავლის, არამედ
რალაჯ ურუს და ეშმაკეულს აზრებს შეავანებს.

ვეცადოთ ძმანო რომ ესენი ყოველნი უოდვანი,
აჯ ვეშქარს, ვანგიშოროთ და ვიუქნეთ ნამდვილნი
ქრისტიანენი საქმიითა, და არა მარჯო სსელოითა.

ბ.

მოთხრობანი საღმრთო ისტორიიდან.

ა. ცხენებია იოსებისა.

იაკობის ძეთა მეშურნეობა და ზაკვა
იოსებ მშვენიერსა ზედა.

მამათაგარ იაკობს ათორმეტი ძე ესვა, და
ასული ერთი. და მათ ყრმათა სახელნი: რუბენ,
სიმეონ, ლევი, იუდა, ისაქარ, ზაბულონ, დან,
ნეფთალიმ, გად, ასერ, იოსებ და ბენიამინ იუვ-
ნეს. ესენი ისრაილელთა ათორმეტი თესლის მა-
მამათაგარნი შეიქმნენ. ამათ შორის იოსებ რო-
მელი რაქიელის პირმშო იყო, უყვარდა იაკობს
უძესებს უფროს ყოველთა ძეთა უცოდველობი-
სათვის მისისა. და მეორედ ვინადგან იგი ძე
მოხუცებულობისა მისისა იყო. და მისეზისა ამისა

თჳს მჰანი მისნი შურითა დიდითა იყვნეს იოსებს
ზედა, და ცრუ მახეზლობითა და ცილის წამე-
ბითა ცდილობდნენ წინაშე მამისა თვისისა დამ-
ცირებასა მისსა. ვარს იაკობ საქმეზედ ზედ
მიწევნილი, არა უსმენდის მათ. იყო დღესა ერთ-
სა ეზმანა იოსებს და მზანება იგი სსვათაჲც უამ-
ბო, ვითარმედ: იოსებ მათა თანა თვისთა ველ-
სა ერთსა ზედა კონასა იფქლისასა შეჭკვირიდინ,
და თვისი შეკრული კონა ზე აღსდგა დადგრა,
და თვისთა მათათან შეკრული კონები მის შეკ-
რულის წინაშე დადრეკილნი თაყვანის-სცემდნენ.
სსვა ზმანებაჲცა იხილა ერთი, რამეთუ მზე და
ძთოვარე და ათერთმეცნი ვარსკულავნი მას თაყ-
ვანის-სცემდეს: მზანებანი ესე ესმა რა მათა მის-
თა, და გულის სმა-ჭევეს მათ ვითარმედ ესენი
ყამსა ერთსა იოსების მოსასვლელს დადებასა და
კელმწიფებასა ახვენებენ. მის გამო უმეცვსად
იწეეს მას ზედა მოშურნეობა და ფრიად მოძუ-
ლება მისი. ასრე რომელ სუროდათ წარწყმედა
მისი. შემდგომად მცირედისა ყამისა დღესა ერთ-

სა რაჟამს მენი ესე იაკობისნი წარვიდენ შორის
ადგილსა მოვნიად უსოფართა თვისთა და შრავალი
ჟამი დაგვიანეს, გული იაკობისი ამას ზედა არ
იყო მუდრო, და ამისიჲს წარავლინა იოსებ რა-
თა ნახოს მძანი თვისნი, სად უკვე არიან და რა-
სა იქმონენ, და უკუნ ქცეულმან უამბოას მას:
იოსებ ემოწილა მამასა, წარვიდა, და ჰპოვნა მძა-
ნი თჳსნი დოვდიმ წოდებუს ველსა ზედა. მა-
შინ მძათა ისილეს რა იოსებ შორით მათთანა
მოძავალი, ერთი ერთისა თანა მისა გაცინვითა
იწყეს თქმად. ჰხედავ, ჰხედავ, სიზრძის მნახვე-
ლი მოვალსო. და მაშინ თჳსს შორის სიჯევა
შეჰკრეს რათამცა შეიბურან იგი და მოჰკლან, და
გვამი მისი მუნ ადგილთა ჟურღმულთაგანსა ერთ-
სა გარდაადონ, მსოლოდ სძა დაჰყარონ ვითარ-
მედ იოსებ ნადირმა დაფხრიწაო, და მაშინ იჯ-
ეოდენ ვნახოთ ზმანებანი მისნი ვითარ აღსრულ-
დებიან; გარნა რუბენ მძაჲ მათი უსუცესი, საქ-
მესა ამას წინა-აღუდგა და ეცყოდა, არა ნუ შე-
ვალთ სისხლსა ერძისა მის, არამედ ადგილსა

ერთსა ვურდმულსა შთაგადლოთ, რათამცა თავით
თვისით წარწყმდესო, და ამ ცხით უნდა რუხენ-
სა მორჩენა ყრიძისა მის სიკვდლისაჲს, და უგ-
ნებელად ცოცხლის მიგვრა მამისა მიძაროთ თვი-
სისა. რჩევასა ამას დაემორჩილნენ დანაშთენნი ძმა-
ნი; და მათ მიძაროთ მოსვლასა ზედა იოსებისსა,
შეიანურეს იგი და განცარცვეს იგი სამოსისაჲს,
და წარიყვანეს და შთააყდეს მღვიმესა ერთსა სმელ-
სა, მოვიდენ და სხდნენ ჰურის საფუძელად. მაშინ
უკუნ ქცეულთა შიისედეს და იხილეს იმიერის-
მაიუცელნი მოვაჭრენი თვისთა აქლემებით, და სა-
ვაჭროთი ჰირდაპირ მიძავალნი ეკვიპტეს. იხილს
რა ესე იუდამ უთხრა ძმათა: რას გვარყვებს ჩვენ
სიკვდილი ძმისა ჩვენისა და ვასვრა კელისა ჩვე-
ნისა სისხლსა შინა ძმისა ჩვენისასა, მოდით ნუ
შეგსვრით სისხლით სელთა ჩვენთა, არამედ ისმა-
იუცელთა შავსუილოთ. ამას ზედ ყოველნი ძმანი
თანხმანი შეიქმნნეს. ამის გამო იოსებ აღმოიყ-
ვანეს მღვიმიით და მიჰყიდეს ისმაიუცელთ. ხოლო
ისმაიუცელთა წარიყვანეს თვისთა თანა ეკვიპტედ

იოსებ უცოდველი. შემდგომ ძმათა იოსების
დასაფარავად წინაშე მამისა თვისისა ძვირის ჰოქ-
მედებისა-თვისისა, მოიღეს სამოსელი იოსებისა,
შესვარეს იგი თნის სისხლითა და ესრეთ იაკობს
წარუგზავნეს მეცხველთა: ვითარმედ ჩვენ სამო-
სელი ესე ვინავეთ, და განიხილეთ ნუ უკუწ
ყრძისა შენისა იუოს ესე ანუ არა: სოლო იაკობ
ვითარცა განიხილა იგი და იცნა, იწყო ჯირილით
ვოდება და თქმა: სამოსი ესე მისა ჩემისა არს,
ხადირსა განჯოფებულსა შეუჭამიეს იოსებ; საყ-
ვარელი მე ჩემი; და ვითარცა მელოვარე მამა
შეიძოსა, და ყამსა მრავალსა ასრედ გლოვითა,
მელოვარება გულისაგან მისისა არა გამოვიდოდის
არცაღა ნუგეშინის იცემებოდის, არამედ იცყო-
დის: მაყადეთ მეც მოგჭკუდე და საყვარელისა მისა
ჩემისა თანა წარვიდე.

იოსებ ეგვიპტედ განისუიდეების და მუნ
ცილის წამებითა საპურობილედ მიე-
ცემის.

იოსებ ათჳიდეეცი ანუ ათგრაძეცის წლისა
იყო, რაჳამს თვისთა ძმათა იგი ისმაიციელთ მის-
უიდეს. სოლო მათ ოდეს ეგვიპტედ მიიყუა-
ნეს, მუნ მთავარსა ერთსა, სახელით ჰენცეფრეს
მიჳუიდეს: სოლო მადლი ღუთისა მარადის იოსებს
ზედა იყო; სიბრძნითა თვისითა და მოწმუნეო-
ბითა დიდად საყვარელი შეიქმნა იგი ბაგონისა
თვისისა. რომელმანც ყოველი საქმე სასლისა და
განმეგებლობაჲ მიანდო მას.

გარნა იოსებ, რომელი შესახედაობით მჳეგ-
ნიერი ჭაბუკი იყო, ცოლმან მის ბაგონისმან
ავი ფიქრით შესედა, და მრავალ გზის უნდოდა
მისთან შეცოდებად. არამედ იოსებცა მარადის მის-
გან განმორებული ეცუოდის: არა უწყია რამეთუ
უფალსა ხემსა მრთელი საცხოვრებელი თვისი კელ-
სა ქვემე ხემსა მოუცემიეს, ვინადგან დარწმუ-

ნებულ არს ჩემსედ. ხალთა შენ ცალთა მისი
ხარ მისად შენახული. მაშ სდამე ვითარ შეუძ-
ლთა ქმნად მისა მიძარით ორკულებსა, და მს-
თანვე შეცოდებად წინაშე ღუთისა; ნუ იყოფინ
ჩემდა მოქმედებად ძვირისა ძაყის. ვარნა დედა-
კაცი იგი მაინც და მაინც არს უკან სდგრობო-
დის, არამედ სცდილობდა რათა აღესრულებინა
გულის თქმად თვისი. და ღუესა ერთსა იოსებ
რაჟამს მისთანა სასლსა მარჯოდ იყო დაძთენილ
რადმე საქირო საქმისათვის, მაშინ მან უწყყო ილ-
სებს იძულებად იძულებითა დიდითა, ვიდრელა მისი
სამოსი, ანუ ზედ ჩამოსასხმისი გულში მწყრო-
ბელი იწევდ მას თავისაკენ. იოსებს რა სხვა
ღონე არ დარჩა, ძეის განძირო მოსასხმელა იგი
მას დაუცევა, და ესრეთ გამოქცეული სასლით
ვარე გამოვიდა. მაშინ მან დედაკაცმან გულის-
წყრობითა დიდითა ვაცოფიანებულმან საქმესა
ამას ზედა იოსებისსა, ზახილითა მოუწოდა კაც-
თა სასლისათა მეცუეველმან; მოვედით და იხილეთ
ჭაბუკი ესე ებრაელი, ქრძისაგან ჩემისა აქ მოყ-

ვახილო, რომელი ფერსსა ქვეშე აღებითა ჩვენ
მკიცხავს; და უძმა მათ სიჯრუითა, ვითარმედ:
იოსებ ჩემთანა მასუელსა უნდა შეცოდებად, და
რაჟამს მე ხმითა მალლითა წასილი ვიწყო იგი
ჩემგან განვავდე, და მან აღსწრაფებით დაუცე-
ვა ჩემთან წამოხასსამი თვისი და მსწრაფლ წარ-
ვიდა. და რაჟამს ქმარი მისი მოვიდა, მასცა ეც-
რეთ სიჯრუით უახლო. მასცა მწამუნებელმან
სიჯრუისა ცოლისა თვისისა, მისცა იოსებ საწყრო-
ბილედ. და მას საწყრობილესაცა იოსებ უცოდ-
ველობითა თვისითა და სათხოვითა, ასრედ საყვა-
რელი შეიქმნა მის საწყრობილის მთავრისა რომ-
ელი, მან საწყრობილისა მის მცველობა და
ზედა მხედველობა მას მოსცა. და ეს-
რედ ღმერთი საქმესა მისსა წარუძაროებდის; მათ
დღეთა შინა ფარაო ეგვიპტელთ მეფემან, ერ-
თისა ბრალისათვის მისცა იმავე საწყრობილედ თვი-
სი მეწურეთ-მთავარი და მეღვინეთ-მთავარი სადაც
იოსებ იყო: შემდგომად რაოდენისამე დღისა ორ-
თავე მათ ღამესა ერთსა ნახეს სიწმარო. ხოლო

დილას აღრე რაყამს იოსებ მათთან მივიდა ზრუნ-
ვად საქიროებისა მათისა, იხილა ვითარმედ ორ-
ნივე პირ-დასრილ დაღონებულ იყვნეს. იოსებ
ჰკითხა მათ მიზეზი. ხალხი მათ მიუცეს, და
რქმევს ვითარმედ: ხვენ ორთავ თვითო. თვითოდ
გნასეთ სიზმარი, და არავინ კაცთაგანი ვიცით რო-
მელმან ხვენ გამოძითარკმნოს მოსწავება მათი.
იოსებ რქვა მათ, უკუთუ მეცყევით სიზმარსა
თქვენსა ღუთით განვიძარგო მე იგი.

მაშინ წინ წარმოადგა მეღვინეთ-ძთავარი იგი,
და უამბო მეცყეველმან: მეზმანა მე რამეთუ ვი-
ხილე წინამე ხემსა ვაზი ერთი, რომელსა ზე-
და იყო სამი რგო სსმოიერე, და სამთავეთა მათ
ზედა თვითო თვითო ცევანი დამწიფებული ყურ-
ძენი ესსა, ხალხი მეც კელსა მზერობელი ფა-
რონის ღვინის სსმისისა, ყურძენსა მას მოფი-
ყვეტლი, და მას სსმისსა შინა დამწურველი
მოვსცემდი ფარონსა. რათამცა სმიდეს: მაშინ
იოსებ მიუგო და ჰრქვა, გამოძითარკმნა ზმანები-
სა შენისა ესე არს: რამეთუ სამნი რგონი იგი

სამ ღღეს ნიძვნენ. ვინადგან შემდგომად სამისა
ღღისა ფარაო მოგისსენიებს შენ, აღკიყვანს ჰირ-
ველსა ხარისსსა ზედა შენსა. და შენ ჩვეულე-
ბისა-ებრ მისცემ ფარაონსა ღვანის სსმელსა.
მხოლოდ ვთხოვ შენ, მომისსენიო მე წინაშე
ფარაონისა მაშინ, და გამოძისსნა მე საწყრობი-
ლისაგან ამისა, რომელ მე შემოძიეფანეს აქა არა
რახსამე დამნაძაულობისა. შემდგომ შენურეთ-
მოავარძან ვითარცა ისილა გამოთარეძნა იოსებო-
სა, რომელმან მარჯვეთ გამოუთარეძნა ზმანება
მელვინეთ-მოავარსა მას, თვითცა მიუთხრა და
ჭრქვა: მეცა მეზმანა ვითარმედ, თავს მედგა სა-
მი დაწმიდავებუთი ქბილის ჭურჭელსა, და სულ
ზემორე ჭურჭელსა შინა, ზაჯიოსანი საჭმელნი
ფარაონისნი იყვნეს, მოვიდოდინ ფრინველნი და
მის საჭმელთაგან შესჭამდინ. ამისი თარეძანოცა
ესრეთ მოსცა იოსებ და ჭრქვა: სამნი ჭურჭელ-
ნი იუი ახვენებენ ღღესა სამსა: რამეთუ შემდ-
გომ სამისა ღღისა ფარაო მოგკვეთს შენ თავსა
და ხამოჭკიდებს. მაშინ მოვლიან მურიხველნი და

შპოგრსა შესსა ჭსჯამენ. ესე ყოველივე სამისა
დღისა შემდეგ თქმულისაებრ იოსებისა აღსრულ-
და. ვინაიდგან დღე იგი წლის-თავი იყო ფარაონ-
ნის შობისა, და წვეულობა დიდი გამართა, და
ვანცსროძმასა შინა მოისსენა ორნივე იგინი: მეღ-
ვინეთ-მთავარი აწინდელსა თანამდებობასა ზედა
აღიყვანა, და მეწურეთ-მთავარი დააკიდებინა: ვარ-
ნა მან მეღვინეთ მთავარმან იმ ყამად ნათქვამი
იოსებისა არა მოისსენა და დაავიწყდა.

იოსებ ფარაონის ზმანებათა გამოძ-
თარგმნელი სანყრობილით გამოვალს
და კელმწიფებასა ეწევის.

შემდგომად არისა წლისა ფარაონ მეფესა ეს-
რეთ ეზმანა, ვითარმედ: თავად კიდესა მდინარი-
სასა მდგომარემან, იხილა მის მდინარით გამოძა-
ვალი შვიდნი მსუქანი ზროხანი, რომელნი მუნ
ადგილთა ზედა გამოსულნი მოგდეს. მერმედ
შემდგომად მათისა, კვალად გამოვიდენ მუნით
სხვაჲცა შვიდნი ზროხანი ფრიად უძვეერნი და

მკლობილ-მასუს-ცებულნი, და ესენიცა მუნ სმოგ-
დენ, მოვიდენ ესენი და იგი ზირველი მსუქანი
ზროსება შეჭამეს, ამას ზედ ფაროს გამოვლვი-
ძა, და კვალად დაემინა და იხილა, ღეროსა, ზე-
და იფქლისა ერთისასა შეიღი თავ თავი სავსე
პურით აღმოცენდენ: და მის ვგერდით მჩხობლ
შეიღი იფქლის თავ თავი ამოვიდენ ქარ ცე-
მულნი გამხმარნი, და უკანასკნელთა ამით იგი
ზირველი უკეთილესნი შთანთქეს. რაჟამს განთენ-
და, ფარო ზმანებათა ამით ზედა აღმოვითებულ-
შეძინებულმან, შეესეულად ბრძანა მიუვანებად
წინაშე თვასა ყოველთა შწინებართა მათ ვც-
ვიზვისათა, რათა საქმესა ამას, მას გამოუთარუ-
მნიდენ: ხოლო მათ-ცანი რაჟამს გერცა ერთი
კაცი იპოვა რომელს შეეძლო გამოთარემსა ფა-
როს საზრძისა, მაშინ ახაზდევულად ვახსენდა
მეღვინეთ შთავარსა იოსებო, და მიუთხრა ფარო-
სა საქმენი იოსებიისა, თუ ვითარ მას უამსა ერთ-
სა, თვით მისი და მეზურეთ შთავარისა საპურობი-
ლესა შინა ხასულნი საზმარნი რიგისად სთარემ.

ნა. და მაშინ ფარაო ბრძანა საპყრობილით გამოე-
ვანა იოსებისა და მიიყვანა წინაშე მისსა. და იო-
სებ წინაშე ფარაოსს განვიდა, უწყუო მას ვა-
მოთარგმანება ზმანებათა მეცხუველმან: ვითარძედ,
ღმერთი რაღასუც ყოფად არს რავდენიმე ვა-
მისა, ზმანებათა მაგათ მიერ შენ გიცხადებს,
რამეთუ ორნივეცა ეგე საქმესა ზედა ერთსა
არიან, ასრე რომე იგი შვიდი ძალი მსუქანი
ზროხანი, და შვიდი პურის მარცვლებით სავსე
თავ თავები, შვიდი წლის უხობასა ნიძუნენ. და
სხვა შვიდი მჭლე ზროხანი, და შემსმარი თავ
თავნი, შვიდი წლის სიყმლი არიან, რომელნი
მოსვლად არიან შემდგომ პირველ უხობისა. ამის
გამო თანა გამს მოშოვნად კაცისა ერთისა ბრძე-
ნისა, და ამა სავანზედ ზედა-შედველად დად-
ეინება მისი, რომელმან შვიდ წელსა უხობისასა,
შემოიკრიბოს ყოველი კეთილი შესაუნჯებლად
მოსსვლელის სიყმილისათვის, რათამცა არა მოსწ-
ყდეს ერი სიყმილისაგან. დიად სათხო ეყო ფა-
რაოს გამოთარგმანება ესე იოსებისი. ამისთვის

თუითუა მიექცა იოსებს და ჭრქუა; ვინ არს კა-
ცი უუროს შენისა ვინიერ და მეცნიერ, რა-
მელმან შენდა მიძართ ღუთისა მიერ გამოცხად-
დებული საქმე ეგე აღსრულოს. ამის გამო აწ-
მე დაგადგინო შენ მთავრად, და ზედა მდგომე-
ლად სასლსა ზედა ჩემსა და ჩემის ქვეყნისა,
რომლით ერი ეგე ყოველი ეგვიპტისა, ეგმორო-
ხილებადეს შენ. ხალხი მე ვახსჯითა მსოლოდ
ჩემითა უუროს შენისა ძალად ვიყო. და ამის
თქმით ფარაომ გამოიღო სამეუფო ბეჭედი თი-
თისაგან თვისისა, იოსებს თითზე შეატვა, და თვი-
სი სასელმწიფო მოწყული შემოსა მას, ჯაჭვი
ოქროსი ქედს გარდაადლო, და ეცლსა შეარგსა
თვისსა აღსვა, და ბრძანა დიდებით პროფლის ქა-
ლაქის შემოტარება წინ ქადავის სმობითა, ვი-
თარძედ ყოველთა სცხან იგი უულად ეგვიპტისა;
გარდა ამისა სასელიც იოსებისა გამოსცვალა და
უწოდა მეგვიპტელთა ენითა მსომჯოფანე, რომ-
მელი ნიშნავს ქვეყნის მსსნელსა; და შემდგომ
ქალიცა ერთი სასელით ასინეთ ასული მთავრისა

დიდისა ერთისა ცოლად შერთო იოსებსა, რომ-
ლისაგან მე არი მიეცა, ერთისა სასული მანასე
და მეორისა ეფრემ. ეამსა მას უსობის წელთასა
იოსებ ყოველი ქვეყნები შეეგვიწყელთა მიმოვ-
ლო, და იფქლი მრავალი შემოიკრიბნა და შეი-
უნჯა ესრედ მრავალი, ვიდრელა შემდგომ სიუ-
მილის წელთა, მით არა შეეგვიწყელნი მხოლოდ
ვანადლო, არამედ სხვა მის ძლოს ქვეყნის კა-
ცებიცა, რომელნი ოთხივე კერძით ეგვიწყედ
მოვიდოდინან მოსასყიდველად საზრდელისა. რომ-
ლით იოსებ ფრიად ნამეცხნავი შესძინა ფარაოსა
და საუნჯესა სამეფოსა მისისასა, ამიჯომ რიამე
სიემილისაგანცა სასჯიკისა, ერი ვერ შეუძლებ-
დის მოძოვნას ჰურის მოსყიდვის თეთრისასა, და
რაიჯ აქუნდათ თუ მამული, თუ რჩომა, თუ
საცხოვრებელი; ხოლო უკანასკნელ თავნიცა თვისნი
ცხვესავით იეთრის წილ მეფეს მისყიდეს, და
ესრეთ იფქლი მოძოვნეს საცხოვრებელად.

მძანი იოსებისნი მიხეცით სიემილისა,
მას მიმართვენ, და იოსებ მათ გამო-
სცდის.

სიემილმან ეგვიპტისამან ვიდრე ქანანელთ ქვე-
ყანადმდე მიაწია, სოლო იაკობ მამამთავარი რო-
მელ შვილის-შვილებითურთ თვისით მუნ ცხოვ-
რებდის, თვითაც იყო შეწუხების გამოვლა, და
ვითარცა ესმა ქვეყანასა მეგვიპტელთასა განსუი-
და ჰურისა, მსწრაფლად ძენი თვისნი ეოველნი ეგ-
ვიპტედ მიავლინნა მუნით მოსასუიდად იფქლისა.
და მხოლოდ ძე თვისი ბენიამენ უმცროსი, რო-
მელ იოსების დედით ერთი ძმა იყო, იაკობ
თვისთან დაშთინა და არა უცევა მათ თანა წარ-
ყვანა, არამცა, წარსულასა მისსა შეემთავასცა მას
რაიმე განსაცდელი. და იყო მისვლა ამათი ეგვიპ-
ტედ და წინაშე იოსებისა მისრულნი, თაყვანის-
სცემდენ ვერ მცნობელნი მისნი, და ითხოვ-
დენ მისგან ჰურსა. სოლო იოსებ ვითარცა ინი-
ლა ესენი, მესსეულად გაიცინა, და განსენდა.

სიზმარნი თვისნი. და პირველზედ თვინიერ ვა-
მოცხაურებისა, უცხო კაცსავით დაიწყო მათთან
ფიცხად მოქცევა და ჭრქუა: საითვან მოსრულნი
ხართ თქვენ, ხანს რომე თქუწნ დაძვეერავნი
მეთვალენი ხართ, რომელნი მოსრულ ხართ და-
სათვალთერებლად ადგილთა ამათ: ხოლო ივინი
ეცუოდინ: ნუ იყოფინ უფალო, ხვენ მოხანი
შენნი ვართ, რომელნი ქანანელთ ქვეყნისავან მო-
ვედით. ხვენ ყოველნი მენი ვართ კაცისა ერ-
თისა; ათორმეცნი ძმანი ვართ, ხვენვანი ერთი ძა-
მისათანა ხვენისა არს, და სხვაიუცა ერთი წარ-
წყმედილ არს. იოსებ კვალად გული შეიძაგრა
და ჭრქვა მათ: აჰა სიჯეყვანი თქვენნი თქუწნ ვაც-
ხადებენ, რამეთუ თქუწნ მეთვალენი ხართ. ამის
გამო გამოსაცდელად თქუწნის სიძართლისა, მე
არა ვიჯეგებ თქუწნ წარსულად, ვიდრემდის წი-
ნამე ხემსა არა მოვიდეს თქმული იგი ძმა
თქუწნი უძროსი; და ამის თქმით შეიპყრნა ყო-
ველნი და საჩურობილეს შეაყენა. და შემდგომ
სამი დღისა შეიწყალა ივინი და გამოასხა სან-

ყრობილით და უბრძანა მათგანისა: ერთისა სოლო-
მუნ დადგრომა, და სხვათა იფქლისა თან წაღე-
ბით წარსვლა, და კვალად მოქცევასა მათსა მუნ
მძაღვსა იგი უმრწემესი თან მოიყვანონ; თუ
არა, თქვენ ყოველივე მოვწევიტო გცუოდ,
მაშინ ათთა მათა იწეეს თავიანთ ძორის ერთი
ერთთან თქმად: ღირსად სამართლისად გამოვლით
ჩვენ ცანჯვასა ამას, მიუქმედებისათვის უსამართ-
ლოებისა რომელი უყავით მძასა ჩვენსა, რაჟამს
საწყალობელი იგი ჩვენ გვევედრებოდის, რათამცა
შეგვეწყალა ჩვენ იგი; მაშინ რუბენ მიექცა და
ჭრქვა მათ: ნუ თუ მე არა გიცუოდო თქვენთანა:
ნუ შესვალთ სისხლსა ერძისა ამის, და თქვენ
არაოდესმე მისმენდით მე. აჰა აწ ესევე არს
სისხლი მისი, რომელი ჩვენგან მოითხოვის. სიჯ-
უგათა ამათ იცუოდინ თავიანთ ერთ, და არა უწ-
უოდენ რამეთუ იოსებს ეყურება ნათქვამნი მათ-
ნი, რამეთუ მათთან მოენით იცუოდა. იოსებს
ვითარცა ესმა სიჯუგანი ესე, გული ამოუჯდა,
გერღა უძლო, და მათგან განცალკეებულნი წარ-

ვიდა მარჯოდ და სჯიროდა. შემდგომ კვლად
მათთან მისრულმან უბრძანა, მათგანისა სიძეონ
წოდებულისა შეპყრობა, შეკვრა და მუნ დაშთენა
ვიდრემდის სსვანი მიიქცენ მუნ. და მათი ჭურ-
ჭლების ხორბალი ჰურიით ვავსების მერძე, დაუნ-
დო ფარულად მსახურთა თვისთა, რათა მათგან
მიტყემული ჰურში ფასი კელმეორ კაცად კაცა-
დის ჭურჭელშივე შთაუდონ და ჰირი მოჰკრან. ვარ-
და ამისა სსვა სავსალიცა ვსისათვის მისცა მათ,
და ასრედ ვაისცუქრა. სოლო მათ უგუხურობით
ცვირთანი თვისნი აქლემები სედა მოჰკიდეს და
კვას ვაუდენენ; და რაჟამს მიაწიეს შთამოსცენ
ადვილსა ერთსა დასასვენებლად, ერთმან მათგან-
მან თვის ცომარას ჰირი მოხსნა, რათამცა საჭ-
მელი მისცეს აქლემსა თვისსა, და იხილა თეთ-
რი იგი თვისი მიტანილი, ჰირსედ ცომრისა მდე-
ბარე და ვანუკვირდა. და სსვანიცა მსოღველნი
მისნი შეშფოთდენ და იცუოდენ, ესე ღუთის
საქმე არისო.

და იყო მიწეგნა სახით თვისა, და კაცად კა-

ცადმან იწყო მითსრობად მაშისა მიმართი თვისისა
თავს ვარდასავალისა ეკვიპტესა შინა. ხალხი იხი-
ლეს რა წაღებულთეთრი იგი შესვეული ცოდმარის
წირს მდებარე, დაეცათ შიში დიდი და არა იცოდნენ
რამ ჰყოინ. მაშინ იაკობ მოხუცებულმანცა დამ-
წვარი გულითა და სულ-თქმითა ჰრქვა მათ: შეილ-
თავან ხემთა მოწყვეტილ შეავთ მე. სადა არს
იოსებ? სადა არს სიმეონ? და აწ ვინდათ ბე-
ნიაძინიუც ხემგან განაშოროთ. ნუ მოვალს ხემსე-
და ყოველი ესე საწყლობანი. მიექცა მას რუ-
ბენ და ჰრქვა: ორნივეცა მენი ხემნი ჰკალ, უკმ-
თუმცა ბენიაძინი შენვე არ მოგვევარო, მხოლოდ
მე შთამაბარე. ჰრქვა იაკობ: არა, არა, შეუძლე-
ბელ არს მისა ხემისა თქვეენტანა მოსვლა, ვი-
ნადგან მამა ამისი მკუდარი არს, ესე ხალხი
დამთენილ არს რაქილის ნაშობ შეილთავან; ამის
გამო უკეთუ ამასუც რამ განსაცდელი შეემთხვას,
მაშინ მოხუცებულებასა ხემსა უნუეგეშინისცემულ
ხალმობითა საფლავსა დასდებთ. და საქმე ესრეთ
ვაჩერდა, ვიდრე მოკლებადმდე მიცანილისა მის

პურისა. შეძღვომ მოკლებისა სიყმილი დღითი
დღე ვაცხარდა. იაკობს ღონე მიუწედა, და ჭრქვა
ძეთა თვისთა კიდევ ეგვიპტედ წარსვლა და პუ-
რის მოგანა. მაშინ იუდაცა მიექცა მას და ჭრქვა:
უწეია შენ რამეთუ მის ადგილის მთავარმან გვი-
თსრა ხუცს: გერლარა ისილოთ პირი ხემი, ვიდ-
რემდის არ მოძკვართ მე მძაე თქუცნი უმც-
როსი. ამის გამო უკეთუმცა არა ნახოს იგი ხვე-
თანა, ხვენ არ ძალ ვვიძს მუნ წარსვლაე. ჭრქვა
იაკობ კვალად: გვე ვითარი ვაე მოძკვარეთ მე?
და რად უთსარით მას სხვა მძისცა თქვენისა ყო-
ლა. ივინიუც გუყოდენ; რაესა ქმნა ხუცს ვგმარ-
თებდა, როდესუც დამიწყო ხვენ თვითვეულად
გამოკითსვა, და ვგაროვნებისა ხვენისა გამოძ-
ძიებელი გვეცყოდა ხვენ, ვითარმედ ნუ უბმე
მამა თქუცნი უიუცხალ არსა? და სხვა მძაეცა
უგვანანა? ხვენუც მიძთსრობნი გვეცყოდით. რაესა
ქმნად ვიყავით. და ვინ იუცოდა თუ იგი მიყვა-
ნასა მძისა ხვენისასა შემოგვიკვეთდა. შეძღვომ
იუდა საძუალში შესულმან თავად თავდებად დად-

ვინათა ძლივს იაკობს ურმა იგი ხელიდვან დაა-
ცალა მუნ წარუვანად. და გარდა მისა ჭრქვა იაკობ,
თვისა ქვეყნის ნაყოფათვან ძღვნის წაღება და
ძირთმევა მის ადგილის მთავრისა-თვის, და იგი
უკუნქცეული ჰურის ფასისაჲ თან წაღება და
უკან მიტემა. და ყვრეთ იაკობ აკურთხა მენი
თჳსნი განამეზავრა და წარვიდენ ივინი.

იოსებ მშათა თვისთა მუცირედ ერთსაჲ
გამოსცდის, და შემდგომ თავსა თვისსა
მათ გამოუცხადებს.

და იყო მეთა იაკობისთა ბენიაძინის თვისთა
თანა წარუვანითა მიწევსა ეგვიპტედ. მაშინ იოსებ
უბრძანა ზედა მსედგელსა სახლისა თვისისასა,
წარუვანება მათი სახლსა თვისსა და საღალის დამ-
ზადება, რათა შემდგომ თავადჲა მისული მათთან
სტამდეს: გარნა მშანი მისნი მაშინ იტყვნეულე-
ბასა მიტეპულნი იცუოდინ, ვითარმედ მის თეო-
რის გამო ხვენ სახლში ვაგვზავნის სამართლის
საქმნელად, და უამბეს მას კაცსა, თუ ვითარ

თვინიერ მათის უკიდრისა, ყოველმან კაცდან კაცდმან თვის ჭურჭელსა შინა ჰოვნა. და აწ ყარდა მის თეთრისა სსვა თეთრიცა მოუცხანიეს კვალად მოსასყიდავად იფქლისა და წასაღებლად: მან კაცმან გული დაუღო და რქვა მათ: საქმე ეგე საქმე ღუთისა არს, რომელმან თქვენი მოცემული თეთრი თქვენვე დაგიბრუნათ. მაგაზედ ნურას ნაღვლობთ, მე მისაღები მიმიღიეს, და ამის თქმით წარიყვანა ივინი სასლოში და განასვენა. ეგრეთვე მძაჱცა მათი სიმეონ აღმოიყვანა და მათთან მიიყვანა: შემდგომ იოსებცა მივიდა მუნ. სიყვარულით მიიღო მათი პირთმეული ძღვენიცა, კითხა რა ვითარება მამისა მათისა ჰქრქვა. კაცი იგი ღუთისაგან კურთსეულ არს. შემდგომ მიმხედველი ბენიამინ ზედა (რომელი ღვიძლი მამა მისი იყო) ეცყოდა. ნუ თუ ესე არს ნათქვამი მამა იგი თქვენი უმცროსი, მას ეცყოდა, შვილო ღმერთმან შეგიწყალოს შენ; ამ დროს თვალნი იოსებისნი ესრე აღივსო და ნაწლევნი დაეკლანმა, ვიდრეღა ვერღა შეუძლო.

დაეყენება ცრემლები, და მათი მუნ დამცოვე-
ბელი წარვიდა ცალკე და სციროდის: შემდგომ
ჟამსა ჭამისასა ყოველნი რიგით თავისიან დასხ-
ნა, და ცაბლასა ზედა პატივი ნამეცხნავი ასვენა
ბენიამინსა და ესრედ გულის სინარულით ჭამი-
სა და სუმის შემდგომ, იოსებ ამცნო ზედა-მხედ-
ველსა უკეთ ვავსება ჯურის ცომრებისა მათისა,
და კვალად მათი მოცემული ჯურის ფასისკა-
თვითყულის ცომარის ძირსა შდადოს და პირი
მოაკრას. ესეცა უბრძანა, რათა ვეცხლოს ღვი-
ნის სასმელი მისი შთადას ჯურის ფასთან ერ-
თად ჭურჭელსა მისა ბენიამინისსა: და იყო დი-
ლას აღრე ვასცუმრება მათი ამ სახით ცვიორ-
თებით ურთ მათით, და წარვიდენ ივინი; შემდ-
გომ მცირე ერთი გზის გამოვლისა მათისა, ოდეს
ჯერეთ არ იყვნეს ესრეთ ქალაქით განშორე-
ბულნი, იოსებ ზედა-მდგომელი იგი გამოუ-
ყენა მათ უკანა, რათა ამხილოს ივინი მონარ-
ვისათჳს ვეცხლოს თასისა.

ხოლო მათ ვითარცა ესმა სიცივეა ესე აღ-

ძულობებულთა იწყეს თქმად: მაშოროს ხვენი, არა
ვგემქნას ეგრეთი საქმე და არცაღა ვიცოდეთ,
ვითარ შესაძლებელ არს ხვენიდა. მოპარვად ვეც-
სლი ანუ ოქროს უფლისაგან შენისა; რომელთა
ჭურჭელსა შინა ხვესსაუა პოვნილი ვეცხლი
იგი კელძეორ თქვენზე დაგიბრუნეთ. ხოლო
შარათბასა ამას ზედა სრულიად იტვირთება არა
აქუნდათ, უთხრეს ესეცა კადნიერად ვითარმედ
ხვენი შარათის რომელსა შინა გამოხნდეს იგი სას-
მისი იგიც მოჭკალთ და ხვენი ყოველნი ცუდენი
მის მთავრისა ვიყვნეთ. ამის თქმით ჭვირთები
ძარს ვადმოჭყარეს და დასხნეს: მან ზედამდგომელ-
მან რიგით ძაულობებულო თვითვეულად განიხი-
ლა, და მებნაში სასმისი იგი ჭურჭელსა ბენა-
შენისსა გამოხნდა. ამის მსილგეღნი ადგილსა
მას ყოველნი გაძრნენ და დაძთენ, და სამეც-
ნავი სასოწარკვეთილებისაგან სამოსთა თვისთა
იწყეს დაურეწა, და ესრეთ თავ დასრილი მისთა-
ნა ქალაქად მოიქცნენ. და ვითარცა ესენი მუნ
მისრულნი წინაშე იოსებისა განგედენ, მანცა უწყო

თქმად: რა არს მოქმედება ეგე თქუნი? ხოლო იუდა მივიდა მსწრაფლ ფერხთა დაემხო და სთქვა: ხვენი ამიერთ არლარა ვვაქვს სიჯევა ჰასუსნის ვებისა, რა ვსთქვათ რათამცა ვანვერნეთ ღმერთმან ცოდვანი ხვენი ვკვითხა. აჰა ხვენი უოველნიცა ცევენი უფლებისა შენისანი ვართ. ეცუოდა იოსებცა: არა, რომლისა თანა სსმისი ვამოვიდა, იგი ცევედ ხემდა იეოს; და თქვენ ვანთავისუფლებულნი წარვედით მამისა მიძართ თქვენისა. მაშინ იუდამ მიუთხრა, თუ ვით რმედ ბენიამინ საყვარელი არს მამისა მიხუცებულისა. და რაოდენ სიმნელით ვამოხთხოვეს იგი მამასა თვისსა, რომელი იცუოდა: ვითარმედ რაქიელ ცოლმან ხემმან შენი ორნი ხოლო მიშობა მე. ერთი მე ვანმეძორა, რომლისთავის თქვენ მეცუოდით მე რამეაუ ნადირმა დასფრიწაო, რომელ ვიდრე აქამომდე ვერლარა ვისილე მე იგი. ხოლო აწ ამასაცა უკეთუ მე მომაძორებთ და წარიყვანთ, ვინ იცის ვხასა ზედა დასნეულდეს, ანუ რამე ვანსაცდელსა შეყუაროს იგი, მაშინ

მკულელოცა ხემი იქმნნეთო. ამის გამო ეცყო-
და იუდა, მე წინაშე მამისა ერმისა ამის თავ-
დებად ვსდე, და ამის წილ მე ვიყო ტყვე უფ-
ლებისა შენისა. აბა თუ არა, ვითარი ჰირით გა-
მოვსხნდე წინაშე მამისა ხემისა და ვინილო
ლმობაჲ სიმწარე მისი.

მაშინ იოსებმანც ვერლა შეიძლო დაფარვად
თავისა თვისისა, ამისთვის უცხო კაცნი გარე გა-
აუვაგინა, და მსოლოდ თვისთ ათერთმეტო მძა-
თა თანა დაძთენილმან შეის იწყო ჯირილით სა-
სილო. მე ვარ იოსებ. და მართლად ცოცხალ
არსა მამა ხემი? სოლო მძანი მისნი სიჯყვისა
ამის მსმენელნი მუნ ადგილობრივ გამჰრალნი
დაძთეს, რომელთა ჰირი არა ეღებოდეს. იოსებ
კვალადცა თვისთან ასლოს მათის მოწოდებითა
ეცყოდის: მე იოსებ ძმაჲ თქუწნი ვარ. რომე-
ლი თქუწნ მიმსუიდეთ ვაძართა მათ, რომელ
მათცა აქ ეგვიანჯედ მომიყვანეს. არამედ ნუ გე-
შინინ მის მოქმედებისა თქუწნისა-თვის. ღმერთს
ვსრეთ დაურიგებოც, რათამცა მე ამ გზით აქ

მოვიდე, მთავარი და უფალი ეგვიპტის მეფე-
მე, და ეჰსა სიემილისა ამის თქუხს გამოე-
წრიდე, არა წაწყმედისა-თვის ნათესავისა ჩვე-
ნისა პირისაგან ქუხუნისა. და აწ მეორე წელი-
წადი არს სიემილისა, და სიემილი ესე იქმნება
კიდევ სუთს წელსა.

და ესრედ სიეგარულითა დიდითა მათთანა გრა-
დასვევისა და ამბიარის ეოფისა შემდგომ, და-
ვედრა რათა მწრაფლ წარვიდენ და მიუთხრან
მამასა მისსა, რომე მე მისი იოსებ ეგვიპტელთა
ზედა მთავრად დაუდგენია ღმერთსა. და უახბონ
მას დიდებაჲ მისი და დიდობაჲ და ჭრქვან, ვი-
თარმედ არა ეოფნოს, და გამოვიდეს სასლოეუ-
ლითურთ თვისითა და ეგვიპტედ მოვიდეს, რა-
თა ეჰსა სიემილისა ამის გამოეწარდა იგი. გა-
მოცხადება ესე იოსებისი ძმათა, ვითარცა ესმა
ფრაოლსაჲ, ფრიად განისარა, და დაუბარა იოსებ-
სა მოცემად მათდა ურმებისა და სხვა გზის სა-
ჭირო საგნლისა, რათა მუნ მისრულთა ძამა თვისი
ეოფლის სასლობით ურთ ეგვიპტედ მოიყვანონ.

იაკობ ეოველი სასლელუობითურთ გა-
მოგალს, და მოგალს, ეგვიპტედ და
კურთხეგითა მეთა თვისთა გარდაიუ-
ვლების მოხუცებულებითა კეთილითა.

ათერთმეტნი მენი იაკობისნი ერთად მივიდენ რა-
სისარულითა და მიუთხრეს მას, ვითარმედ მე შენი
იოსებ უოცხალ არს. და მთავარი არს ეგვიპტისაო.
იაკობ მსმენელი ამისსა ურთად განკვირდა, ჰირველ-
სედ არა ჰრწმენა, მარამ როდესაც ისილა ურმები,
და სხვა გზის სამზადისნი, რომელნი წარმოაგანა
მათ იოსებ წარყვანისათვის მისა, მაშინ გული-
ცა იაკობისა აღეგზნა და თქვა: უკეთუ მე ხემი
იოსებ უოცხალ არს, მე სისარულით წარვალო
რათა ჰირველ სიკვდილისა ხემისა ვისილო იგი.
ამისთვის დაემზადა, და შვილებით და შვილის
შვილებით ურით, რიცხვით სამეოცდა ათხუთმეტი
სულით გზას გამოდგა. გარნა წასვლასა ამას ზე-
და იაკობ მცირე ოდენ იტვირთულად იყო.

ამის გამო ოდეს მიიწია ჯურღმულსა ფუს-

ვისა წოდებულ ადგილსა, მუნ აღთქმისა-ებრ
მსხვერპლი შესწირა ღმერთსა. მას ღამესა ეხ-
ვენა მას ღმერთი და ჰრქვა: ნუ გეშინის წარს-
ვლად ეგვიპტესა, იოსებ ყაშსა სიკვდილისა შე-
ნისასა დაგისუტამს თვალითა. ეგრეთვე აღუთქვა
მუნ ნათესავისა მისისა აღარძინება, განძრავლება
და შემდგომად გამოყვანა მათი სელძეორ ეგ-
ვიპტით. ამით უმეტეს გული დაიღო იაკობ და
იწყო მოგზაურობა, და ოდეს მიესლოვა გე-
სემ წოდებულ ადგილსა მოეცება მას წინ იო-
სებ, და ვითარცა ისილა მამა თვისი მივიდა ტი-
რილით ყელს შემოექნა, იაკობცა გარდაესვია
მას და იცყოდა: ასლა გინა კიდეს მოგპყდე რად-
გან გვალად ცოცხალი ენახე. იოსებ ასწავა მამასა
თვისსა და ძმათა, თუ რამსა თქმად არიან წი-
ნაშე ფარაო-სა. რათა ეგვიპტელთაგან განცალკე-
გებულნი მას გესემ ქვეყანასა დაემკვიდრონ, რომელი
ღიად მათდა შესაბამი ადგილი იყო. შემ-
დედგ იაკობ მამა თვისი და ძმათაგანნი სუთნი ჰირ-
ნი წარუდგინა ფარაო-სა, რომელმანცა მიიღო იგი-

ნი სიყვარულით; და რაჟამს ცულის სმა ჰყო ვი-
თარმედ კვლოვნება ერძათა მათ არს მწვემსი-
ბა, სურვისა ებრ იოსებისა მისცა მათ საცხოვ-
რებლად გესემ, და მუნ დაემკვიდრნენ.

ბ. ესთერისა.

დიდ და ძლიერ არცაქსარ ვინა არცაჲე სწირსთ
მეფემან, მესამე წელსა თვისის მეფობისასა ჰქმნა
ხინებულო გამარჯვება, ასე რომ ას ოცდა შვი-
დი სამთავრო ინდოეთის ადგილისაჲს თვით და-
იბყრა. ამისა გამო ჰყო მან წვეულება დიდი მთა-
ვართა თვისთა, სისის წოდებულ სამეფო ქალაქსა
შინა, რომელმან ექუს თვეს ოდენ ვასწია. შემ-
დგომ ამისა ექვსს დღესა უყო წვეულება მდა-
ბალ კაცთა, რომელ ესოდენ დიდებული იყო, ვიდ-
რელა არ ვაგონილ იყო მის მსგავსი ქვეყანა-
ზედ; და არა მამაკაცთა სოლო, არამედ ევრეთ-
ვე მეორე კერძოდ ცალკედ წვეულება უყო ას-
თინე დედოფალსა და შროელს დიდ დიდო კაცი
ცოლებსა: განსწროძათა მათ უკანასკნელსა დღე

სა არცაჲ მეფე ნამეცხავად გამსიარულებულმან
მოუწოდა აბთინე დედოფალი, რათა გამოეღეს
წინაჲჲ მთავართა და ყოველ კაცთა, და ახვეწოს
შეენიერება თვისი; ხოლო აბთინე დედოფალმან
არა აღასრულა თხოვა ესე, და ფრიად ვასწერა
მას ზედა მეფე; და ზრასვა ჰყო უხუცესთა თანა,
ვითარმედ უკეთუ საქმე ესე ურისსავად დაუცვათ,
დედა-კაცნი ყოველნი ამ ბოროტი მავალითის
მნახველნი არა რად შერცხვიან ქმართა თვისთა;
და ამის გამო აბთინე დედოფალი ძირს შთამო-
აგდა და განაგდა. და იყო ბრძანება მრთელს
საბრძანებელსა შინა სწარსთასა: რათა ქალწულნი
შეენიერნი ქალნი შეიკრიბნენ, და მათგანი სხვა
ერთი აბთინეს საცვლად დედოფლად აღმორჩეულ
იქმნას.

მათ დღეთა შინა სისის ქალაქსა იყო ჰური
სასელით მარდოსე, ნათესავისაგან ბენიამენისა;
ესე ინახავდა მამის მამის გინა ბიძის ქალსა ეს-
თერ წოდებულსა, რომელი სიყმაწვილემი იყო
და მთენილ ობლად. ესთერ ესე იყო ფრიად შვე-

ნიერი, და არცაშე მეფისათვის გამოსარჩევ ქალებ
შინა აღიუფანეს; რაჟამს მოვიდა დრო და ქალ-
წულნი ქალნი წინაშე მეფისა წარადგინნეს, მათ
შორის ესთერ სათნო ეყო მეფესა, და დედოფ-
ლად თვისსა გამოირჩია ასთინეს მაგიერ, და
ჰქმნა დიდებული სასელმწიფო ქორწინება. ხოლო
ესთერ თანხმად დარიცებისა მარდოხესისა, ჰირვე-
ლად არა გამოაცხადა გვაროვნობა თვისი, არამედ
ფარულად ღუთის სამსახურსა არა დაუცვეებდა.
მათ ღვთაა შინა ორთა საჭურისთა ერთი რამ მო-
ხეზით მტრობა დაიდგეს მეფისა გულსა შინა
თვისსა, და ჰირობა შეკრეს მეფის მოკვლისა. ხო-
ლო მარდოხემ შეიჯყო რა ესე, ფარულად აც-
ნობა ესთერ დედოფალსა, მეფემან შეიჯყო რა
ესე იაყრა და დასოცინა საჭურისნი იგინი.

ხოლო შორის არცაქსარ მეფის მთავართასა
უძთავრესი იყო ჰამან სასელით, კაცი ამპარცავა-
ნი რომელმან ნამეცხავი ჰირის ჰოვნითა მიიღო.
მეფისაგან ბრძანება მას ზედა რომელ, ყოველნი
ბალაჯის კაცნი მეფის შემდგომ იმას იცნობდნენ,

და მას თაყვანს-ჭსკემდენ, და ყოველნი დამორ-
ხილებულნი ასრედ უყოფდენ. და მარდოსე იყო
ხოლო, რომელსა არა უნდა თაგის მიადრეკა და
თაყვანის-ცემა ჳამანისა. ჳამან ეს ესოდნად იწ-
ყინა, რომელ იწყო შურის მიებად არა თუ მარ-
დოსესედ, არამედ მრთელ ურიათა ზედა და რად-
გან იცოდა მარდოსეს ურიაობა; აცნობა მეფეს
ვითარმედ, ნათესავი ესე ურიათა ერთი რამ მაც-
ყუარი, მამულოთარი და მავნებელი ნათესავი არს.
და ჯერ არს ჩვენგან აღიხოცონ, რათა სწარსთ
მთავრობამან მოიპოოს მშვიდობა. ამის გამო ვა-
მოცემინა სსხელმწიფო ბრძანება, რათა აღარ თვის
ათცამეტსა დღესა, ყოველთა ურიათა რომელნი-
ცა იმყოფებიან სწარსეთის მთავრობასა შინა სმა-
ლი ჳკრან. და ყოველი მონაგები მათი სსხელ-
მწიფო საუნჯეში შეიჯანონ: ბრძანება ესე პირ-
ველ სამეფო ქალაქსა შინა იქმნა წაკითხულ, და
მას შემდგომ ყოველგნით გაიგზავნა, რათა დღე-
სა მას აღნიშნულსა ყოველნი მზად იყვნეს: სო-
ლო ურიათა ვითარცა ესმა საქმე ესე, სამეცნავი

სასოწარკვეთილებისაგან არ იტოვებს რაღაც ჭყონს,
და მარსვითა და ლოცვითა ღმერთისა ევედრებო-
ბო-ღეს გამოსსნასა საცთურისა მისგან.

ხოლო მარდოხე ამისა მსმენელმან ტკეუა დააბნია,
ამისთვის დაიბო სამოსნი თვისნი ნაკვეთ ნაკვეთად
შექმნა, და ძაძა მოსილმან თავს ნაცარი დაიყარა, და
ისრე ფოლორცთა შინა აქათ იქით დასდიოდა და
ამსდა თუ, რაღაც უჯერო უქმნიეს ნათესავსა ხემსა,
რომელ ესრეთ ცუდ უბრალოდ უნდა აღმოიხიოცოს.
შემდგომ შემწვიობითა ერთისა სატურისა აუ-
ნობა ესთერსა, და შეუთვალა: მომიხსენიე მე და
ხათესავი შენი. და სთხოვე მეფესა, რათა ვაგ-
ვმორდეს განსაცდელი იგი: ესთერმან ჰასუსი
ვაუგზანა, მე არა შემძლებელ ვარ მაგის აღ-
სრულებასა, ვითარცა შენც იცი ჭსჯული, ვინად-
ვან უკეთუმცა მოუწოდებლად მეფისა მოვიდეს
ვინმე მის წინაშე მოკუდების, და მიხეზისა
ამის გამო აგერ ოცდა ათი დღე არის მე არ
მივსულ ვარ მეფეს თან. მარდოხემ სელმეორეთ
მოუგზანა და ჭრქუა მას: ესთერ, ნუ გვობნია

შენ განთავისუფლებული იყო განსაცდელისა ამი-
საკან, არამედ უკეთუშცა შენ უზრუნველად იმ-
ყოფო ამასედ, იცოდე შეძლე არს ღმერთი,
ხვენ უოველნივე გვისსხას, და შენ მონათესავე-
ბითურთ გრისსოს, რომელს სელიდვან გამოგი-
ვა საქმისა ამის შევლება მხოლოდ არა ჰყოფ.
ესე ვითარცა ესმა ესთერსა შეშფოთდა და შე-
წუხებულმან არ იცოდა რომელი კერძით მიიტ-
ცეს და რა ჰყოს. წარუვლინა კაცა მარდმსეს და
ეცყოდა წარსვლასა მის სისის ქალაქის ურათა
ერთად შეკრებასა, რათა სამ დღე და სამ ღამე
მასთან იმარსვიდენ და ილოცვიდენ, რათა მის-
ცეს მას ძლი ღმერთმან შეძლებად მეფის წი-
ნაშე განსვლისა, უკეთუ ამით ცხოვრებასა მის
რამ შენებელობაჲ შეემასვიოს. შემდეგ ამისა
ესთერ განიძარცვა დიდებული სამოსელნი თვის-
ნი, და ძამა შეიძოსა, განიძარცა თავისაგან ერ-
ბონი ტკბელ საყნოსელნი და საკმეველნი და
ხატარი ვარდაიყარა თავსა ნიშნად საკანისა. და
ესრეთ დაგრდომილი წინაშე ღუთისა სიმდაბლით

ილოცვიდა და ეგებებოდა. რათა უჩვენოს მას
გზა მოქცევისა.

და ესთერ დღეს სამსა შენახებით ლოცვის
შემდგომ, მესამე დღეს განიძრო მამანი იგი, და
თვისი დიდებული სამოსით მოსვილ-მორთულმან,
აღიყვანა თვისთან შიშუნვარნი არი და ესრეთ
გაბედვით მივიდა მეფისა წინ; ვარსა რაჟამს ზი-
რის სახე მეფისა განწყურომილსავით იხილა რად-
გან მოუწოდებლად მივიდა მის წინაშე, ესთერს
გულშემოყვარა სამეცნავი შიშისაგან, და დაეცა. მა-
შინ ღმერთმან გული მეფისა აღსძრა, რომელი ფიცი-
სლავ წამოსცდა ცაცისაგან, მოვიდა იწყრა და აღად-
ყინა იგი, და სიტყვებითა ცკბილითა გულის მდე-
ბელი მას ეცუოდა. ნუ გუშინინ ესთერ დედო-
ფალო, მე ვითარცა მმა შენი შემრაცსე და ისრე
კადნიერად იცუოდე ჩემთანა. ამის თქმით სკინ-
ჯრა იგი თქრომსა მოილო ზედ დასდო. ესთერ
მცირეთ განმსწევდა, ვარსა თქმითა ამით კვალად
გულის თრთოლა მიეცა და გულს შემოყვარა.
დაესვივნეს მეფე მსასურებით ურთ თვისით და

აღაყენეს. და ჭრქვა მეფემან, დედოფალო ესთერ, რაჲ არს სათხოვარი შენი მითხარ მე? იცოდე რამეთუ უკეთუძცა ზოგად სამეფოცა ხემი ითხოვო, მიგცე შენ. მაშინ აღალო ჰირი ესთერ და მოახსენა. სათხოვარი ხემი ესე არს, რამეთუ დღეს მე ცაბლა განმიმზადებიეს და ვთხოვ უფლებიანთა თანა თქვენისა აღიუგანო ჭამანცა და მობძანდე სუფრასა ზედა ხემსა; მეფე თანასმა შეექმნა ამასედ, და მოუწოდა ამანი: და ესრედ ერთად მას დღეს აღსდგეს ესთერის გამზადებულს ცაბლას მივიდეს, რაჟამ სჭამეს, სვეს, მრჩობლ მეფე ეცუოდა ესთერსა: ითხოვე ხემგან რაიც ვინდეს რათა მოგცე შენ. ესთერ ეცუოდა: ვითხოვ სვალე კვალად მობძანდეთ ამითთან ერთად ხემს სუფრასედ: საქმესა ამას ზედა ამან ფრიად განცხრომილიცა, ოდეს გამოვიდა და სასით მიიქცეოდა, შემთხვევით ისილა მარდოსე ჰირდაპირ მიმავალი, რომელმან მას თაყვანი არ მისცა, სელმეორ აღიძრა მის ზედა მრისსანობითაჲ, შემდგომ სსლსა მისრული სისარულით მიუთ-

ხრობდა დიდებასა და პატივსა თვისსა ცოლსა და
მოუვარეთა თვისთა, და კვეხნით იტყუოდა ამას:
ვითარმედ დედოფალმან ესრეთ უბოლო ვაჟმართა
მეფესა და მასთანა ვარდა ჩემსა კაცთაგანი არა
ვინ მიიწვია. ვარნა ესე ყოველნი არაფრად მი-
მახნიეს მე, ოდეს ვსედავ მას მარდოხეს რო-
მელ უბრალო ურია ერთი მეფის პალატად შეს-
რული არა რად მრაცსს მე: ეტყუოდენ ივინი მას.
ეგე საქმე ერთი ძნიადი არა არს, არამედ აღა-
მართვინე ძელი ერთი ორმეოცდაათი წყრთა მა-
ღალი, სვალე მივედ აღილე ბრძანება მეფისაგან
და ისრე იაყარ მარდოხე მას. ზედა დააკიდვი-
ნეო. სიტყვა ესე სათხო საყოფელ ექმნა ამანსა.
და უბრძანა ძელის დამსაღება: ვარნა. შენ უმზო-
რე საქმესა ღუთისასა. რამეთუ მას ღამესა მე-
ფეს ესთერის სუფრისაგან მიქცეულსა სრულიად
ძილი არ მოუვიდა, აღდგა ჭსჳდა და უბდა რათა
შემთხვეული საქმების მოსასვენებელი წიგნნი
იკითხონ. და რაჟამს კითხულობდენ და მოაწიეს
ადგილსა მას, სადაც დაწერილ იყო, რამეთუ ორ-

თა საქურისთა უნდოდათ მოკვლა მეფისა, და მარ-
დოსე ყრთეულობით განუკსადა მეფესა განსრახვა
მათი; მაშინ მიექცა მეფე ჭკიონსა, თუ მის სამაგიერო
რა სასყიდელი უყავთ ჩვენ მარდოსეს. უპასუხებდენ
მსახურნი: არა რაჲ სასყიდელიო. შემდგომ მეფე ამა
საგანსა ზედა თავით თვისით განმსრახველი დილას
ადრე აღსდგა და იკითხა ვინა არს ვარე მოძაგალი?
ხოლო მონათა ვარე მიმხედველთა მოასხენეს
მეფესა მოსვლა ამანისა. მეფემან მოუწოდა
ამანს და ჭკიონსა: მითხარ მე, უკეთუძცა მინდეს
გამდიდრება ვისამე კაცისა, ვითარ-თანა მამს მე
რათა უყო მას. ამანცა ფიქრობდა, ვითარმედ
ვარდა ჩემისა რომლისა გამდიდრებად არს მეფე?
და მიუგო და ჭრქვა: შესაშვენ არს კაცი იგი
ვასამდიდრებელი. შეიმოსოს სამოსლითა სამეფო-
სითა, და აღვან ცხენსა მეფისასა, შემდგომ
ხელსა მეფის ფრიად საუგარელისასა მოსცენ იგი,
რომელმან აღიყვანოს, ქალაქი მრთელი მოაჯაროს,
და წინაშე მისსა ქდაუი სმობდეს მეცხეველი;
ესრეთ ეყავს კაცსა მას რომლის გამდიდრება

მეფეს ნებავს. ნათქვამი ესე ამანისა ფრიად სა-
თხო-ეყო მეფესა და ჭრქვა: მივედ ნათქვამნი
ეგე შენნი ყოველივე მარდოხეს უყავ, რომელს
ერთ დროს ერთგულობა ესრეთი უჩვენებდეს
ხემდამო. და ამ სახით ამანცა სიწყევებითა თვა-
სითა ვაბმული სწრაფლ დაემორჩილა მეფესა,
მივიდა და უყო საქმენი იგი მარდოხეს. და ამას
საგანსა ზედა გაცემილი და დაღონებული ისრე სა-
ხით მიიქცა: შემდგომ მოვიდა ყამი, მივიდა მე-
ფე სუფრასედ ესთერ დედოფლისა, და ამანცა.
მუნ მეფემან, ჭამის და სმის შემდეგ, კვალად
ჭკითსა ესთერსა, რაჲ არს სათხოვარი შენი მით-
ხარ მე? იჯოდე უკეთუშცა თხოვად იყო ზო-
ვად მეფობისაჲ ხემისა მივცე შენ. მაშინ ეს-
თერ გამსწვევებულმან საქმე გაუმსილა და მოას-
ხენა. უფალო ხემო მეუფეო, ვითხოვ შენგან
სიკოცხლესა ხემსა ხოლო და ნათესავისა ხემი-
სასა, რომელ მაგა მზაკვარ და მაცყუარ ამანსა
მრუდად უცნობებიეს შენთვის, და უნდა ჩვენ
ყოვლისავე ვაწუხეცა, და ქვეყანისა ამისგან აღ-

ხოცვა. მეფე ამისა მსმენელმან ფრიად განრის-
სნა, მიაგოა სუფრა და გარე გამოვიდა. მაშინ ამან-
ცა მარცოდ დაშთენილი აღსდგა თრთოლით
ფერხთა ესთერისათა დაემსია, და ევედრებოდა
შებრალებასა თავისა თვისისასა. ამას დროს მობ-
რუნდა მეფე და ისილა რა იგი, ვუღძოხულო-
ბისაგან ვაცეცსლდა. ვინათვან ეგონა რომე იმუ-
ლებულ ჭყოფს დედოფალსაო, ამის გამო მეუ-
სეულად ბრძანა შეჭყრობა, წარყვანა მისი და
დაკიდვა მას ძელსა ზედა, რომელი ერთი დღის
უწინ მას მარდოხეს-თვს დაემზადებინა. და დღესა
მას მონაგები ყოველი ამანისა გამოიჯანა სეფე-
მან ესთერს უძღვნა. ეგეთვე გულის ხმის მყო-
ფელმან მონათესავობისაგა შორის ესთერისა, და
შორის მარდოხესა, კელმწიფებაგა იგი ამანისა
მარდოხესედ გარდილა. და ფიჯსლაყ ურიათა მათ
ზედა გამოცემული განხინებისა სსვა ეპისჯოლე
ვააკეთა, ჰირველი ნათქვამნი უკან დაიბრუნა, და
მის წინა აღმდევად ბრძანება გამოასცა რომე,
ურიებმან ადარ თვის ათსამეცსა დღესა მას,

რომელსა შინა იუინი უნდა გაწევეტილ იეგნენ
ამანის განსაზღვრილობისა მეზრ მტერნი თვისნი
მათ გაწევიჯონ. და ესრედ სისის სამეფო ქა-
ლაქსა შინა სოლო დღესა მას სუთასი სული
მოკლეს. და ამანის ათ შვილითა თანა ასობითა
სულნი ურიათა მტერთაგანნიცა დაჰკიდეს. და
ყოველს სამთაგრობოსა შინა სწარსთასა აქათ იქით
მიზეზისა ამის გამო ათასობით დასოცეს. შემ-
დგომ ღვთის სამადლობოდ განთავის უფლები-
თვის ამისა, დღესასწაულიცა განაწესეს ურიათა
ათოთხმეცსა ადარ თვისასა.

დ.
სასარგებლო ქსეფლან-
ნი, წიგნისაგან სიბრძნისა
ისო მისა ზირაქისა.

თ ა ვ ი, ბ.

გრქმენი ღმერთი და შეგეწიოს შენ, და
წარმართენ გზანი შენნი, და ესეველი მას ზედა-
მოძიშნი უფლისანი ელოდით წყალობასა მისსა,
და ხუ მისდრკებით, რათა არა დაეცნეთ. მოძიშ-
თა უფლისათა გრქმენი მისი, და არა აქვს გან-
გრდობა სასყიდელსა თქუქსსა, მოძიშნი უფლი-
სანი ესეველით კეთილთა ზედა, და შეგებასა ზე-
და საუკუნობსა და წყალობასა. მისედეო ზირველ-
თა ზედა ნათესავთა და ისილეთ, ვის ჭრქმენა
ღმერთი და ჭრცხვენეს. ანუ ვინ ეგო შიშსა.
შინა მისსა, და დაუცევა; ანუ ვინ ზადა მას, და

უკულებელს ჰყო იგი. რამეთუ შემწუნარებელ
და მოწყალე არს უფალი, და მიუტევებს ცოდვასა
და აცხოვნებს უამსა შინა ჭირისასა. ვაჲ გულითა
მოძიბთა, და ხელითა დახსნილთა და ცოდვილსა
მაგალსა მრჩობლითა ზედა გზათა. ვაჲ გულსა დას-
ხნილსა, რამეთუ არა ჰრწამნ, ამისთვის არა და-
ფარულ იყოს. ვაჲ თქვენ წარმწყმედელთა მოთ-
მინებისათა. და რაჲ ჰყოთ ოდეს მოვსედნესთ
უფალმან. მოძიბი უფლისა არა წინა აღუდგების
სიტყვათა მასთა. მოუვარენი მისნი დაიმარსვენ
გზათა მისთა. მოძიბნი უფლისანი ეძიებენ სათ-
ნოებასა მისსა, და მოუვარენი მისნი აღასრულე-
ბენ რჯულსა. მოძიბნი უფლისანი განუმზადებენ
გულსა თვისსა, და წინაჲ მისსა დაიმდაბლებენ.
სუკითა თვისთა. რათა შევარდეთ ხელითა შინა
უფლისათა, და ნუ ხელითა შინა კაცთასა. რამეთუ
ვითარცა სიმდიდრე მისი გერეთცა წყალობა მისი.

თ ა გ ი, გ.

ჩემ ძმისა ისმინეთ ზვილნო, და ესრეთ ჰყავთ
რათა ჰსცხოვნდეთ. რამეთუ უფალმან აღიდა მა-

მა შვილთა ზედა, და მსჯავრი დედისა დაამც-
კიცა მეთა ზედა. რომელი ზატიგ-ჭსცემს მამისა
ვანჭსქმედს ცოდვასა. და ვითარცა რომელი დაი-
უნჯებდეს მადიდებელი დედისა თვისისა. ზატი-
ვის-მცემელი მამისა ისარებდეს მეთა მიერ, და
დღესა შინა ვედრებისა მისისასა სასმენელ იქ-
მნების. რომელი აღიღებს მამისა დღე გრძელ
იქმნების, და მთარხილი უფლისა განუსვენებს დე-
დასა თვისისა. მოშიში უფლისა ზატიგსცემს მა-
მისა, და ვითარცა დედოფალსა მსასუროს შუა-
ბელსა მისსა. საქმით და სიტყვით ზატიგეც მამა-
სა შენსა და დედასა, რათა ვარდამოვიდეს შენ
ზედა კუროსევა მისგან. რამეთუ კუროსევა მა-
მისა დაამცკიცებს სახლთა შვილთასა, სოლო წყევსა
დედისა აღმოფხვრის საფუძველამდე. სუ იდი-
დები უნაჯიოებასა შინა მამისა შენისასა, რამეთუ
არა არს შენდა დიდება უნაჯიოება მამისა. რამე-
თუ დიდება კაცისა ზატიგისაგან მამისა მისისა, და
უგედრება შვილთა დედისა უდიდებულობასა შინა.
შვილო შექმნიე საბერესა შინა მამისა შენსა, და

ნუ აჭირვებ მას ცსოვრებასა შინა მისსა. უკე-
ოუძცა მოაკლდეს იგი მეცნიერებასა შენდობა
აქვს, და ნუ უნაჯიო ჭყოფ მას ყოვლითა მა-
ლითა შენითა. რამეთუ წყალობა მამისა არა და
გაწყებულ იქმნების და ნაცულად ცოდვისა შე-
ნისა ღვევოს. დღესა ჭირისა შენისასა მოვეს-
სენოს შენ. ვითარცა ყინელნი სიცილისაგან გერკით
დადნენ ცოდვანი შენი. რამეთუ ვინადგან შემოა-
ბარნი დამცვევებელი მამისა, და წყეულ უფლი-
სა მიერ განმარისსებელი დედისა თვისისა. შეი-
ლო, საქმენი შენნი სამშვიდით აღიუვანე, და კა-
ცისა მიერ შემწყნარებელისა საუვარელ იქმნა.
რაოდენ დიდ ხარ, კეოდენ დამდაბლდი, და წი-
ნაშე უფლისა ჭპოთ მადლი, მრავალნი არიან მა-
ღალნი და დიდებულნი, არამედ სიდაბლით გა-
მოიცხადებიან საიდუმლონი. რამეთუ დიდ არიან
ძალნი უფლისანი, და მდაბალთა აღიდებს. უმაღ-
ლესობასა თავისა შენისასა ნუ ეძიებ, და უძლიე-
რესსა თვსად ნუ გამოეძიებ. რომელი ბრძა-
ნებულ არს შენდა, ესე ვულის-სმა ჭყავ, რა-

მეთუ არა არს სახმარ შენდა საიდუმლოთა. სა-
მეცნაგთა შინა საქმეთა შენთასა ნუ სიეგარულის
გამომცდელია. რამეთუ უმეცეს გულის სმის
ყოფისა კაცისა ხვეწებულ შენდა არიან. რამეთუ
მრავალთა შეატოუნეს განზრახვა მათი, და გან-
ზრახვა უკეთურად წარსწყვიტა გონება მათი. და
მოეგარენი ჭირისა შთაცვინეს მას შინა: გულ-
ფიცსელი განბოროტნეს უკანასკნელსა ზედა.
გულ-ფიცსელი დამძიმდეს საღმობითა, და ცოდ-
ვილმან შეიძინაჲს ცოდვა ცოდვასა ზედა. გან-
საცდელსა შინა მოქადულთასა არა არს კურნება,
რამეთუ ნერვი სიბოროტისა განუუწმებულ არს
მათ შორის. გული მეცნიერთა, გული სმა ჭყოფს
იგავთა, ყური მსმენელი საწადელ ბრძნისა. ცე-
ცხლს აღცვიანებულს დაშორეს წყალი, და ქვე-
ლის საქმენი განჴსწმედს ცოდვათა. მისაგებელი
მადლისა, მოსხენებით იქმნებიან შემდგომად ამათ-
თა და ეამსა შინა დაცემისა თვისისასა ჴბოებს
სიმტკიცესა.

თ ა გ ი , დ .

შვილო ცხოვრებასა გლახაკისასა ნუ სვებულ-
ჭყოფ, და ნუ მიიქცევ თვალსა მონოველისაგან.
სულისა მძიერობასა ნუ შეაჭირვებ, და ნუ განა-
რისხებ კაცსა სიგლახაკესა შინა მისსა. გულისა
ვანრისხებულსა ნუ შეაძრწუნებ, ნუ განუგრ-
ძნობ რომელსა უხმდეს მისაცემელი. მონასა
შეწუსებულსა ნუ აჭირვებ, და ნუ მიიქცევ
პირსა შენსა გლახაკისაგან. ნუ მიიქცევ თვალსა
სასძარებელისაგან, და ნუ სცემ ადვილსა კაცსა
წევვად შენდა. რამეთუ რომელი ვწევვდეს შენ
სიმწარესა შინა სულისა მისისათა ვედრებასა მისსა
ისმენს დამბადებელი მისი. შემწყნარე შესაკრე-
ბელისა იქმენ თავისა შენისათვის და მთავართა
დაუძაბლვე თავი შენი. მიუტყარ ყური შენი
გლახაკთა მიმართ და მიუცე მას მშვიდობათა შინა
სიმშვიდითა. ისენ შეწუსებული სელისაგან შე-
მაწუსებელისა და ნუ სულ-მოკლე იქმნები ოდეს
სუიდე.

იყავ ობოლთა ვითარცა მამა, და ნაცვალ ქრმის
დედისა მათისა. და იქმნე ვითარცა მე ძაღლისა, და
შეგიუფაროს შენ უფროსად დედამან შენმან. სობრ-
ძნემან ძენი თვისნი აღამაღლნა, და შეეწევის
მეძიებელთა მისთა. რომელსა უეგარს იგი უე-
გარს ცხოვრება, და რომელნი აღმსობენ მის
მიმართ, აღივსებიან სისარულითა. რომელი ია-
ყრობს მას დაიძვიდრებს დიდებასა, და სადაცა
გამოვალოს, აკურთხევს მას უფალი. რომელი მსა-
ხურქებს მას მსახურებს წმიდასა, და რომელსა უე-
გარს იგი უეგარს უფალსა. მარჩილსა მისსა სჯად
აქუს, წარმართნი, და რომელი იკრძალავს მას,
დაეშენოს სასოებით. უკეთუ გრწმენეს, დაიძ-
ვიდრო იგი, და ძლიერებასა შინა იქმნენ ნა-
თესავნი მისნი. რამეთუ გარდაქცეული ვალს მის-
თანა ზირველთა შინა, სოლო კრიომა და შიში
მოიუფანოს მას ზედა. დაჯანჯოს იგი სწავლათა
ზედა თვისთა, ვიდრე სარწმუნოება აქუნდეს სულ-
სა მისსა და გამოსუცდის მას განმართლებასა შინა
მისსა. და კვლად მოაქციოს წრფელად მისდა მი-

მართ და აუაროს მას. და განუცხადოს მას დაფარულნი, ოგისნი. უკეთუ შესცთეს დაუცვოს იგი, და მისცეს იგი სელსა შინა დამცემელისა შინასასა. დაიძარსე ყაძი, და დაიჯგა ბოროტისაგან. და სულისა შენისათვის არა გრცსუქსნეს. რამეთუ სირცხვილ-არს მოცუეჭბა ცოდვისა, და არს სირცხვილი დიდება და მადლი. ნუ მიიღებ ზირსა სულსა ზედა შენსა, ნუ გრცსუქსნის დაცემისათვის შენისა. ნუ აყენებ სიჯეუასა ყაძსა შინა ცხოვრებისასა. რამეთუ სიჯეუათა შინა იცნობების სიბრძნე, და ჭსწავლა მეცუველებათა შინა ენისათა. ნუ იჯილები, წინა-აღმდგომ ჭემშირიცებისა, და უსწავლელობისა შენისათვის გრცსუქსნოდეს. და ნუ გეშინის აღსარებად ცოდვისა შენისა, და ნუ აძულებ ხქერასა მდინარისასა. და ნუ დაეგები ქუჭ კაცსა ცოდვსა, და ნუ მიიღებ ზირსა ძლიერისასა. სიკუდილადმდე იღვაწე ჭემშირიცებისა თვის, და უჯალმან ღმერთმან ბრძობს შენ წილ. ნუ იქმნები მოსწრაფე ენითა შენითა, და უღებ და დასხნილ საქმეთა შინა შენთა. ნუ

იქმნები ვითარცა ღარი სსლსა შინა შენსა, და
ფიციელ ცბიერი მონათა შორის შენთა. ნუ იქ
მნების სელი შენი განმარცხებულ სესსსა ზედა,
და მიკვამდ მოძუტულ.

თ ა ვ ი ე

ნუ სსოებ მონაცებთა ზედა შენთა, და ნუ
იჯევი კმა არიან ხემდა. ნუ შეუდგები სულსა
შენსა, და ძლიერებასა შენსა, რომელ სელად
გულის თემასა შინა გულისა შენისასა. და ნუ იჯ-
ევი, ვინ მე შემიძლოს, რამეთუ უფალი რომე-
ლი შურაგებს შურგავოს შენ. ნუ იჯევი, ვჰს-
ცოდე, და რა იქმნას ხემდა, რამეთუ უფალი არს
სულგრძელ. განსმედსათვის ნუ იქმნები უშიშ,
შემინებად ცოდვასა ცოდვასა ზედა. და ნუ იჯ-
ევი: მოწყალება მისი ძრავალ არს, სიძრავლუ
ცოდვათა ხემთა განწმინდოს. რამეთუ წყალობა
და რისხვა მისთანა, და ცოდვილთა ზედა განის-
ვენებს გულსწყრომა მისი. ნუ ჰყოვნი მოქცე-
ვად უფლისა მიძართ, ნუ დამატებ დღეს დღით

ვან. რამეთუ შეის გამოხდეს რისხვა უფლისა, და
ყამს შინა სასჯელისასა წარწყმდე. ნუ ესავ
ქონებასა ზედა უსამართლოასა, რამეთუ არა რაი-
თავე სარგებელ გექმნენ დღესა შინა განსაცდე-
ლისასა. ნუ აქროლებ თავსა ყოვლითა ქართთა, და
ნუ სვალ ყოვლითა გზითა, ესრეთ ცოდვილი არ
ენაჲ იყავ მტკიცე მეცნიერებასა შინა, შენითა,
და ერთი ოდენ იყოს სიცყვა შენი. იყავ მსწ-
რათლ სასმენელითა შენითა, და სულ-გრძელებით
მიუგე მიგება. უკეთუ არს შენ შარის მეც-
ნიერება, მიუგე მოუგასსა და უკეთუმცა არა, მაშინ
იყავნ სელი შენი ჰარსა შენსა ზედა.

ზატივი და უზატიოვება სიცყვასა შინა, რამეთუ
ენა კაცისა დაცემა მისი. ნუ იწოდები განმაქი-
ქებელ, და ენითა შენითა ნუ მოინადირები. რა-
მეთუ შარავსა ზედა არს სირცხვილი და ზრას-
ვა ბოროტი არ ენათა ზედა. დიდისათვის და მცო-
რისათვის ნუ უგულისხმოებ

თ ა გ ი ბ

დახატვლად შეგობრისა სუ იქმნები მცერ, რამე-
თუ სასელი ბოროჯი სირცხვილი და უუედრება
დაგიპვიდროს, ესე ცოდვილი არ ენა. სუ
ამაღლები თავით შენით ზრახვასა სულისა შე-
ნისასა. რათა არა წარიცავს ვითარცა კუროჲ სული
შენი. ფურცელი შენი შესჯამო, და ნყოფი შე-
ნი წარსწყმიდო, და დაუცეო თავი შენი ვითარცა
სე სძელი. სული ბოროჯი წარსწყმედს მონა-
გებსა მისსა, და სინარულსა მცერთა მისიასა
ჰყოფს. სსა ცუბილი განამრავლებს მეგობართა
თვისთა, და ენა კეთილ მეცუველი განამრავლებს
კეთილ-მეცუველებსა. მშვიდობის-მყოფელნი
შენთანა რათა იყვნენ მრავალნი, ხოლო თანა მწრახ-
ველი შენნი ერთი ათასთაყან. უკეთუ მოიგებ-
დე მეგობარსა, განსაცდელსა შინა მოიგე იგი,
და სუ მსწრადლ გრქმენინ მისი. რამეთუ არს
მეგობარი ყამსა შინა მისსა, და არა დაადგრეს
ყამსა შინა. ჭირისა შენისასა. და არს მეგობარი
უარდაცვალებად მცრად, და ღალფა ეგედრებისა

შენისა განაცხადოს. და არს მეცობარი ზიარ ცხად-
ლათა, და არა დაადგრების ეამსა შინა ჭირისა შენი-
სისა. და კეთილთა შინა შენთა. იქმნეს ვითარცა
შენ, და მონათა შენთა ზედა კადნიერ. უკეთუ
დაძაბლდე, იყოს შენ ზედა და ზირისაგან შე-
ნისა დაიფაროს. მცერთაგან შენთა განეშარე, და
მეცობართაგან შენთა განეკრძალე. მეცობარი სარ-
ჩმუნო, საფარდული ძლიერი, სოლო რომელმან
ჰპაოს იგი უზოგნიეს საუხჯე. მეცობრისა სარ-
ჩმუნოსა არა არს ნაცვლო, და არა არს საზოძი
სიკეთისა მისისა. მეცობარი სარჩმუნო წამალ
ცხოვრებისა, და მოძიძნო უფლისანი ჰპაოებენ მას.
მოძიძმან უფლისამან წარმართოს მეცობარი თვი-
სით. რამეთუ ვითარცა თვით გერეთ და მოუ-
ვასნი მისი. შვილო სიურმაღესა შენსა შეიკრიბე
სწავლოულება, და ვიდრე მსუკოვანებად-მდე ჰპაო-
სიბრძნე. ვითარცა მსენელი და მოესველი მიესალე
მისა მიძართ, და მოელოდე კეთილთა ნაყოფთა მის-
თა. რამეთუ მუშაკობასა შინა მისსა მცირედ დაშვრე,
და მსწრავლ ჰსტამო ნაყოფნი მისნი. რამეთუ

რადგან ღრუ არს ფრიად უსწავლელობითი, და
არა დაადგრეს მას შინა უგუნური. ვითარცა ლო-
დი გამოსაცდელი ძლიერ იყოს მას ზედა, და
არა ყოვნოს გარდაეღებად მისსა. რამეთუ სიბრძ-
ნე სასკლისაებრ მისისა არს, და არა მრავალთა
არს განსადებულ. ისინე შეილო და მიილე ნება
ხემი, და ნუ განაკდებ განსრძხვასა ხემსა. და
მოიყვანენ ფერხნი შეხნი ბორკილსა შინა მისსა,
და მანიაკსა შინა მისსა ქედი შეხნი. მიუწყარ ბე-
ჭი შეხნი და იცვიროთ იგი, ნუ მოიძაგებ საკრ-
ველსა მისსა. ყოვლითა სულითა შეხითა მიეხლე
მისა მიძართ, და ყოვლითა ძალითა შეხითა დაი-
ცვებ გზანი მისნი. გამოიკულიე, და მოიგე და
გეცნობოს შენ მწყობელის წილ ნუ დაუცე-
ვებ მას. რამეთუ უკანასკნელსა ზედა ჭპოო გან-
სვენება მისი, და მოიქცეს შენდა სისარულისა
ზედა. და იყოს შენდა გზად მისი განსვენება
ძლიერი, და მანიაკი მისი შესამოსელ დიდებისა.
რამეთუ სამკაული ოქროსა არს მას ზედა, და
საკრველი მისი შეთხზულ იაკინთისა. სამკაული

დიდებისა შემოსოს მას, და გვირგვინი სისარულისა დაადგას შენ ზედა.

უკეთუ ცნებავს, შეილო, სწავლულ იქმენ და უკეთუ მისცე სული შენი, გრძნეულ იქმნეთუ შეიყვარო სმენად, მიითვალე, და უკეთუ მიუპყრა ყური შენი ბრძენ იქმნე. სიმრავლესა შინა მოსუცებულთასა დაადგერ, და უკეთუ ვინ ბრძენ მას მიეხსლე. ყოველნივე მოთსრობანი საღმრთოანი ინებენ სმენად, იგავნი მეცნიერებისა რათა, ნუ ივლციან შენგან. უკეთუ იხილო მეცნიერი აღიმსთვე მისდა მიძართ, და ხარისხსა კარისა მისისასა ვიდოდეს ფერხნი შენი. გულის-ხმა ჭყავ ბრძანებათა შინა უფლისათა, და მცნებათა მისთა წურთიდი მარადის, მან დაამცვიცოს გული შენი, და სურვილი სიბრძნისა მოცემულ შენდა იქმნეს.

თ ა ვ ი, ზ.

ნუ ჭყოფ ბოროტსა, და არა გეწიოს შენ ბოროტი. განემორე უსამართლოსა, და მიდრკეს შენგან. მეო ნუ საყსავ ნაკვალევთა ზედა უსა-

მართლობა. და არა ვაქუნდეს მოძკად იგიანი
შვიდ წილობით. ნუ ითხოვ უფლისა მიერ მეუ-
ფებასა, ნუცა მეფისაგან საჯდომსა დიდებისასა.
ნუ ვამართლდები თავით თვისით წინაშე ღუთისა,
და წინაშე მეფისა ნუ ბრძნობ. ნუ ჭსთხოვ რათა
იქმნე მსაჯულ, ნუ უკუწ ვერ შეუძლო აღებად
უსამართლოსა, რათა არა ოდეს გეშინოდეს.
პირისა ძლიერისა, და დადვა საცთური სი-
მართლესა შინა შენსა. ნუ სცოდავ სიმრავლესა,
შინა ქალაქისასა, და ნუ დასდებ თავსა შენსა
ერსა შინა. და ნუ შეიკრვი ორგზის ცოდვითა,
რამეთუ ერთითუცა არა უბრალო იქმნები. და ნუ
იჯუვი, სიმრავლესა ზედა ძლუწნთა ჩემთასა მო-
ხედავს, და შესაწირავსა ჩემსა ღმერთი მალალო
მიითვალავს. ნუ მიაუძლოურდები ლოცვასა შინა
შენსა, და ქველის საქმის ყოფასა ნუ უგულე-
ბელს ჰყაფ. ნუ ჰკიცხავ კაცსა მეოფსა სიმწარესა
შინა სულისა მისისა, რამეთუ არს რომელი
დაამდაბლებს, და რომელი აღამაღლებს. ნუ სხავ
ცუუვილსა მშასა შენსა ზედა, ნუცა მეგობარსა

მსგე უყოფ. ნუ ცნებავს მოცუეჭებად ყოვლითა
ცუეუგლითა რამეთუ დახშირება მისი არა კეთილსა
ზედა. ნუ ისწრაფი დიდ მეცუეველოყოფად, სიმ
რავლესა შიარის მოსუცებულთასა, ნუ ამოებ
სიჯეგასა ლოცვასა შინა შენსა. ნუ მოიძაგებ
შრომისა საქმესა, და ქვეყანის მოქმედება, მალ
ლისაგან შექმნილ არს. ნუ შეურაცსება თავით
შენით სიმრავლესა ცოდვილთასა. დაიმდაბლე სუ
ლი შენი ფრიად. მოიხსენე რამეთუ რისხვა არა
ჭყოვნის. ვინადგან ადგილი, უსჯულოსა ცეცხლი
და მაცლი. ნუ გამოიჯვლი მეგობარსა ურგებ
ლობისათვს, ნუცა ძმასა სამარადისოსა ოქროსა ზედა,
საფირობითა. ნუ განიშორებ დედაკაცსა ბრძენსა
და კეთილსა, რამეთუ მადლი მისი უფროს ოქ
რომსა.

ნუ ძვირს უყოფ მონასა მოქმედსა, ჭეშმა
რიცებასა შინა, ნუცა სასყიდლით დადგინებულთა
მიჯემათა შინა სულისა თვისისა. მსევალი მეც
ნიერი რათა უყვარდეს სულსა შენსა, და ნუ ხვე
ბულ ჭყოფ მას განთავისუფლებისაგან. არს თუ

შენდა ზარუცევი მიხედე მას, და უკეთუ იყოს
შენდა მოსსმარ, რათა ეგოს შენდა. არიან თუ
შენდა შვილნი, სწავლენ ივინი, და მოუდრიკენ
სიყრმიდგინ ქედნი მათი. არიან თუ შენდა მსულ-
ნი, ეგრძაღუ სორცსა მათსა, ჰკრსა შენსა ნუ
მსიარულ ჭეუზ მათდა მიძარო. მსილგელი ასუ-
ლისა, და იქმნები აღმსრულებელ საქმისა დი-
დისა, და ჯაცსა მეჯნერსა მიეც იგი. არს თუ
შენდა ცალი სულისაებრ, ნუ განაძებ მას. ყოვ-
ლითა გულითა ადადე მამა შენი, და დედასა სალ-
მობასა ნუ დაგაწყებ. მოასვენე რამეთუ მათით
მობილსარ, და რაჲ მიუგო მათ ვითარცა მათ
შენ. ყოველითა გულითა შენთა გრწმენეს
უვალი, და მღუდელთა მისთა ზაცვეც. ყოვ-
ლითა ძალითა შენითა შეეფარე რამელმან შეე-
ქმნა შენ, და მსახურთა მისთა ნუ დაუტევებ.
კემინადეს უვლისა, და ადადე მღუდელი, და მიეც
საწილი მისა ვითარცა ექმნო შენ. დასაბადი,
და ცოდვისათვის და მსაკემელი მსართა, და შესა-
წირაგი განწმედის, დასაბადი წმიდათა. და ელა-

საკსა განუძარცვე სელი შენი, რათა სრულ იქ-
მნას კუროსევა შენი. მაღლი მისაცემლისა წინაშე
ყოველთა ცხოველთა, და მკუდართა ზედა ხე აყე-
ნებ მაღლსა. ხუ დაკლდები მტირალთაგან, და
მელოვარეთა თანა იელოვდი. ხუ გცონის მისეკ-
ვად სნეულსა რამეთუ მათ თანა შეევარებულ
იქმნე. ყოველთა შინა სიტყუათა შენთა მოისსე-
ნებდი უკანსკნელსა შენსა, და უკუნიმდე არა
სცოდო.

თ ა გ ი, ზ.

ხუ ილაღვი კაცსა თანა ძლიერსა; რითა არა-
ოდეს შთავარდეს სელსა შინა მისთა. ხუ მოაგებ
კაცისა თანა ძდიდრისა, რათა არა ოდეს დავიძმი-
ძის შენ სსწორი. რამეთუ ძრავალნი წარსწემიდა
ოქრომან, და კულნი მეფეთანი მიდრიკნა. ხუ
ილაღვი კაცისა თანა ეზონისა, და ხუ დაურთავ
ცეცხლსა მისსა შეშასა. ხუ იძღერი უს-
წავლელთა თანა, რათა არა მოიღონ უნაჯიორება
ძირველთა მშობელთა შენთა. ხუ ჰევედარი კაცსა

მოქცეულსა ცოდვისიან, მოისსენე რამეთუ ყოველნი ვართ წყევასა შინა. ნუ უზატო ჭყოფ კაცსა სიბერესა შინა მისსა, რამეთუ შენცა თვით დაჭბერდე. ნუ ისარებ მკუდართათჳს შემცერეთა შენთა, მოისსენე რამეთუ ყოველნი მოჭკუდებით. ნუ უგულბელს ჭყოფ მოთხრობასა ბრძენთასა, და იგავთა შინა მათთა სცხოვრდე, რამეთუ მადგან ისწავლო სწავლა, და მსახურებად და დიდ შემძლეთა ჯეროვან. ნუ განემოარები მოთხრობისიან მოხუცებულთასა, რამეთუ იგინი განისწავლნეს მამათაგან თვისთა. რამეთუ მათგან ისწავო მეცნიერება, და ყმსა შინა სასმარისა მიუცემად მიგება სიცივისა. არა შეიწვა ნაკვერცხლითა ცოდვილისათა, რათა არა დაიწვა ცეცხლისა აღისა მისისათა. ნუ აღუდგები ჰირისა ზედა მაგინებელისა, რათა არა დაისვა ვითარცა საცთური ჰირსა შენსა. ნუ ავასხებ კაცსა უძლიერესსა შენსა, და უკეთუ ავასხო, იქმნე ვითარცა წარწყმედული. ნუ თავს-მდებ ექმნები უძალღესსა ძალისა შენისასა. და უკეთუ თავს მდებ ექმნა, ვი-

თარჯა მიძვედელმან იზრუნე. ნუ ილაღვი მსა-
ჯუღსა თანა, რამეთუ დიდებისა-ებრ მათისა იქ-
მნეს სჯანი მისნი. კადნიერთა თანა ნუ სვალ
გზასა ზედა, რამეთუ რათა არა დაძძიმებულ იქ-
მნეს შენ ზედა, რამეთუ მან ჰყავს ნებისა ებრ
თვის.სა, და სიჯიფისა მისისა თანა წარსწემდე.
კულ-მწერალთა თანა ნუ ილაღვი, და ნუ სვალ
მის-თანა შორის უდაბნოსა. რამეთუ წინაშე თვალ-
თა მისთა სისხლი ვითარჯა არა რაჲვე არს, და
სადარჯა არა არს შეწევნა მუნ დავსეს შენ. სო-
ფისათანა ნუ ზრახავი, რამეთუ არა შეუძლოს და-
მტკიცებად სიჯიფისა. წინაშე უცხოთა ნუ ჰყოფ
დაფარულსა, რამეთუ არა უწყვი რაჲ ვიყოს შენ.
ყოველსა კაცსა ნუ განუცხადებ გულსა შენსა,
რათა არა მოგაგოს შენ მადლი ცუუილისა.

მ.

ქადაგება იესო ქრისტე- სი მთასა ზედა.

მათესი თავი ე.

აღვიდა იესო მთასა და დაჰსჯდა იგი მუხ და მოუხდეს მას მოწაფენი მისნი. და აღაღო პირი თვისი ასწავებდა მათ და ეცუოდა. ნეტარ-იუენენ გლასაკნი სულითა რამეთუ მათი არს სასუფეველი უათა. ნეტარ-იუენენ მელოვარენი გულითა რამეთუ იგინი ნუგეშინის-ცემულ იქმნენ. ნეტარ-იუენენ მძუნნი, რამეთუ მათ დაიმკვიდრონ ქრესყანა. ნეტარ-იუენენ, რამეთუ შიოდეს დაჰსწყუოდეს სიძარტლისათვის, რამეთუ იგინი განჰსძლენ. ნეტარ-იუენენ მოწყალენი, რამეთუ იგინი შეიწყალნენ. ნეტარ-იუენენ წმიდანნი გულითა, რამეთუ მათ ღმერთი ისილონ. ნეტარ-იუენენ მძუნობის-მყოფელნი, რამეთუ იგინი მედ ღუთისად

იწოდნენ. ნეჯარ-იუზენ ღვეზულნი სიძარითლისა-
თჳს, რამეთუ მათი არს სასუფეველი ცათა. ნე-
ჯარ-იუზენთ თქუჳს რაჟამს გუჳსდრიდენ, და
გღვეზნიდენ, და სთქუჳს ეოველი სიჯეჳჳ, ბორო-
ტი თქუჳსდა მოძარით სიჯრუით ხემ-თჳს. გისა-
როდენ და მსიარულ იუჳსნიით, რამეთუ სასუიდე-
ლი თქუჳსნი ფრიად არს ცათა შინა. რამეთუ ეგ-
რეთუჳს ჳსდვეზნეს წინასწარ-მეჯეჳჳლნი უწინარეს
თქუჳსსა. თქუჳს სართ მარილნი ქუჳსყანისანნი,
უკეთუ მარილი იგი განჳქარდეს, რაჟთამე დაიძა-
რილოს, არღარა შემძლებელ არიან მერმე, არა-
მედ განგდებად გარე, და დათრგუნვად კაცთა
შიერ. თქუჳს სართ ნათელნი სოფლისანი, გერ-
კელეწიფების ქალაქსა დაჟარვად მთასა ზედა და-
შენებულსა. არცა აღანთიან სანთელი, და დაჳსდ-
ვიან ქუჳსჳე სჳშირსა, არამედ სასანთლესა ზედა,
და ნათობნ იგი ეოველთა, რომელნი იუჳსნიან
სახლსა შინა. გერეთ ჳბრწყინეგდინ ნათელი თქუჳს-
ნი წინაჳე კაცთა რათა იხილნენ საქმენი თქუჳს-
ნი კეთილნი, და აღიდებდენ მამასა თქუჳსსა ზე-

უათასა. ნუ გონებთ ვითარმედ მოვედ, დაჭსხნად
ჭსჯულისა, ვინა წინასწარ-მეცეუჭლთა, არა მო-
ვედ დაჭსხნად, რამედ აღსრულებად. ამინ გეც-
უვი თქუჭს ვიდრემდე წარჭსდეს უა. და ქუჭ-
ყანა, იოჯა ერთი, ვინა რქა ერთი არა წარჭსდეს
სჯულისაგან, და წინასწარ-მეცეუჭლთა, ვიდრემდის
ყოველივე იქმნეს. უკეთუ ვინმე დაჭსხნას ერთი
მცნებათა, ამათგანი უმცირესთა, და ასწაოს ეს-
რეთ კაცთა, უმცირეს ეწოდოს მას, სასუფეველსა
უათასა. ხოლო რომელმან ჭყიას და ასწაოს ამას
დიდ ერქუას სასუფეველსა უათასა. ხოლო გეც-
უვი თქუჭს, უკეთუ არა აღემაჯიას, სიძარტლე
თქუჭსნი, უფროს მწიგნობართა, და ფარისეველთა,
გერ შესვიდეთ სასუფეველსა უათასა. ვესმა რა-
მეთუ ითქვა ჰირველთა, მათ მიძართ, არა კაც
ჭკლთ, ხოლო რომელმან მოჭკლას თანა-მდებ არს
სასჯელისა. ხოლო მე გეცუვი, თქუჭს, რამეთუ
რომელი განურისხნეს მძას თჳსსა ცუდად თა-
ნამდებ არს სასჯელისა, და რომელმან ჭრქვას
მძას თვისსა რაკა, თანა-მდებ არს იგი კრებუ-

ლისაგან განსუტლად, და რომელმან ჭრქუას მძასა
თჳსსა უოფუ: თამდებარს იგი, გვენიასა მას უეც-
ხლისასა. უკეთუ შესწირვიდე შესწირავსა სა-
გუროსეველსა ზედა, და მუნ მოგესენოს შენ,
გითარმედ მძა შენი გულ-ძვირ რამე არს შე-
თჳს, დაუტყვე შესწირავი იგი წინაშე საგურო-
სეველსა მას, მიგედ და დაეგე ზირველად მძასა
შენსა, და მაშინ მოგედ და შესწირე შესწირავი
შენი. იყავ კეთილად მცნობელ წინა-მოსაჯულისა
მის შენისა ადრე, ვიდრე მდე სარ მისთანა ეჭასა
ზედა, ნუ უკუშ მიტყეს შენ წინა-მოსაჯულმან
მან შენმან მსაჯულსა, და მსაჯულმან მსახურსა,
და საჩურობილედ შევარდე. ამინ გეტყვი შენ
გერ გამოხვიდე, მიერ, ვიდრე, არა მიტყვე უკა-
ნასკნელი კოდრავი. ეესმა რამეთუ ითქვა, არა
იმრუშო, სალო მე გეტყვი თქუწნ, რამეთუ
ჰყოველი რომელი სედვიდეს დედა-კაცსა გუ-
ლის-თქმად, მან მუნვე იმრუშა მისთანა ეტულსა
შინა იჳსსა. უკეთუ თვალი შენი მარჯუწნე, ვაც-
ოუნებდეს შენ. აღმოილე იგი და განაგდე შენ-

გან, რამეთუ უმჯობეს არს შენდა, რათა წარ-
წყმდეს ერთი ასოთა შენთაგანი, ვიდრე არა ეო-
ველი გუჟამი, შენი შთაგრდომად ვეენიასა. და
უპეითუ მარჯუწნე სელი შენი, ვაცთუხებდეს შენ,
მოიკვეთე იგი და განაგდე შენგან, რამეთუ უმ-
ჯობეს არს შენდა, რათა წარწყმდეს ერთი ასო-
თა შემთაგანი, და არა ეოველი გუჟამი შენი შთა-
გრდეს ვეენიასა. თქმულ-არს, რამეთუ რომელ-
მან განუცეოს ცოლი თვისი მიჰსცეს მას განა-
საცეგებელი. ხოლო მე ვეცევი თქუწნ, რამე-
თუ ეოველმან რომელმან განუცეოს ცოლი, თვისი
თვინიერ სიცუკსა სიძვისა, მან იმრუმა იგი. და
რომელმან განსაცეგებული შეირთოს მანცა იმრუმა-
კვალად გესმა რამეთუ ითქუა, ჰირველთა მათ მი-
მართ, არა ცილი ჭუუცო, არამედ მისცე უვალ-
სა ფიცი შენი. ხოლო მე ვეცევი თქუწნ არა
ფუცუჲად ეოვლადვე, ნუცა ცასა, რამეთუ საუდარი
არს ღუთისა, ნუცა ქუჭყანასა, რამეთუ კუარცხო-
ბეგი არს ფერსთა მისთა, ნუცა იერუსალიმსა რა-
მეთუ ქალაქი არს მეუფისა დიდისა. ნუცა თავსა

შენსა ჭაუყავ რამეთუ ვერ ძალ ვიძს ერათისა
თმისა განსწევაკებად ვინა დაძაგებად. რამედ იყავნ
სიჯეჲთა თქუწნი ჭე, ჭე, და არა, არა, სოლო უძე-
ცესი ამათსა უკეთურისაგან არს. ვესმა რამეთუ
თქმულ არს თვალი თვალისა წილ, და კბილი კბი-
ლისა წილ. სოლო მე გეცევი თქუწნ, არა წი-
ნა-აღდგომად ბოროტისა, რამედ რომელმან გცეს
შენ უურიძალსა შენსა მარჯვენესა. მიუწყარ მას
ერთ კერძოცა. და რომელსა უნდეს სასჯელად
და მიღებად კუართი შენი, მიუცევა მას სამო-
სელიცა შენი. და რომელი წარკიძცევდეს შენ,
მილიონ ერთ, მივლე მისთანა ორიცა. და რომ-
ელი გთხოვდეს შენ მიეც. და რომელსა უნ-
დეს სესხებად შენგან ნუ ვარე მიიქცევი. ვეს-
მა რამეთუ თქმულ არს შეიყვარო მაყვასი შენი,
და მოძულო მცერი შენი. სოლო მე გეცევი
თქუწნ ვიყვარდე მცერნი თქუწნნი და აკურთ-
სევდით მწყევართა თქუწნთა და კეთილსა უყოფ-
დით მოძულეთა თქუწნთა, და ულოცევდით მათ
რომელი ვძლავრობენ თქუწნ და კდევნიდენ

თქუწნ. რათა იუჩნეთ თქუწნ შვილ მამისა თქუწ-
 ნისა ზეცათასა. რამეთუ მსე მისი აღმოვაღოს ბო-
 როჯთა ზედა და კეთილთა. და ჰსწვიმს მართალ-
 თა ზედა და სრუთა. უკეთუ ვიუვარდენ მოუვა-
 რენი ხოლო თქუწნნი, რად სასყიდელი ვაქუეს, რა-
 მეთუ მეზუწრეთაჲ ვერეთვე ჰყვიან. და უკეთუ
 მოიკითხვიდეთ მეგობართა ხოლო თქუწნთა, რა-
 ხა უმეცეს იქმთ, ანუ არა მეზვერეთაჲ ვერეთვე
 ჰყვიანა. იუვენით თქუწნ სრულ, ვითარცა მამა
 თქუწნი ზეცათა სრულ არს.

ამდენ ასენს ყველთა და თქუწნი და
 მათთა თქუწნი და თქუწნი და
 თ * ვ * ი * ვ *

შეკრძალენით ქველის საქმესა თქუწნსა, რათა
 არა ჰყოთ წინაშე კაცთა, სასილოველად მათდა.
 უკეთუ არა, სასყიდელი არა ვაქუეს, მამისა თქუწ-
 ნისაგან ზეცათასა; ხოლო რაჲმს იქმოდე ქვე-
 ლის საქმესა, ნუ ჰქადაგებ წინაშე მენსა, ვითარ-
 ცა იგი, თრგულთა ჰყვიან შესაკრებელთა მათთა,
 და უბანთა ზედა რათა იდიდნენ კაცთაგან. ამინ
 კაცებო თქუწნ მიუღებდით სასყიდელი მათი. ხოლო

ლო შენ რაყამს ჭყოფდე ქველის საქმესა, ნუ
სცნობნ მარცხენე შენი, რასა იქმოდეს მარჯვენე
შენი. რათა იყოს ქველის საქმე შენი ფარულად,
და მამამან შენმან, რომელი ხედავს დაფარულთა
მოგაგოს შენ ცხადად. და რაყამს ილოცვიდე
არა იყო გერე ვითარცა იგი ორგულნი, რამეთუ
უეგარან შესაკრებელთა შორის, და უბანთა ზედა
დგომა, და ლოცვა, რათა უხვეწონ კაცთა; ამინ
გეცეო თქუწნ მიუღებეს სასუიდელო მათი. სოლო
შენ რაყამს ილოცვიდე შეგედ საუნჯესა შენსა,
და დასშ კარი შენი, და ილოცე მამისა შენისა
მიძართ ფარულად, და მამა შენი რომელი ხედავს
დაფარულთა მოგაგოს შენ ცხადად. და რაყამს
ილოცვიდეთ ნუ მრავალსა იცევით, ვითარცა იგი
წარმართთაგანი. რამეთუ ჭკონებელ, ვითარმედ
მრავლის-მეცეველებთა მათითა ისმინოს მათი.
სოლო თქუწნ ნუ ემსგავსებით მათ: რამეთუ იცის
მამამან თქუწნმან რა იგი ეხმს თქუწნ, ვიდრე
თხოვადმდე თქუწნდა მისგან. სოლო თქუწნ ეს-
რეთ ილოცევიდით: მამო ხეუწნო, რომელი ხარ

ცათა შინა, წმიდა იუავნ სსელი შენი, მოგედან
სუფევა შენია იუავნ ნება შენი, ვითარცა ცათა
შინა, გვრცა ქუჩყანასა ზედა. ჰური ხვენი არ-
სობისა, მოძეც ხუწნ ღღეს. და მოძიცივეც ხუწნ-
თანა ნადებნი ხუწნნი. ვითარცა ხუწნ მიუცევეით
თანა მდებთა მათ ხუწნთა. და ნუ შემიყვანებ
ხვენ ვანსაჯდელსა. არამედ მიხსნენ, ხუწნ ბიარო-
ცისაგან. რამეთუ შენი არს სუფევა და ძალი და
ღიდება საუკუნეთა მიძართ ამინ. უკეთუ მიუცევე-
ნეთ თქუწნ კაცთა, შეცოდებანი მათნი, მოვი-
ცევენს თქუწნცა მამამან თქუწნმან ზეცათამან.
ხოლო უკეთუ არა მიუცევენეთ კაცთა შეცო-
დებანი მათნი, არცა მამამან თქუწნმან მოვიცევე-
ნეს თქუწნ შეცოდებანი თქუწნნი. და რაჟამს
იმარსვიდეთ, ნუ იყოფით ვითარცა იგი ორგულნი,
მწუსარე, რამეთუ განირყვნიან ჰირნი მათნი რათა
ეხვენნენ კაცთა მძარსველად: ამინ გეცყვი თქუწნ
მიულებიეს სსყიდელი მათი. ხოლო შენ რაჟამს
იმარსვიდე, იცხე თავი შენი და ღაიბანე ჰირი
შენი, რათა არა ეხვენო კაცთა მძარსველად. არა-

მედ მამასა შენსა დაფარულად: და მამამან შენმან
რომელი ჭხედავს დაფარულთა მოგაგოს შენ ცხა-
დად. ნუ იუნჯებო თქუენს საუნჯეთა, ქუეყანასა
ყედა, სადა მლილმან და მჭამელმან, განჭრეუნის.
და სადა მპარავთა დასთხარიან და განიპარიან. სო-
ლო თქუენს იუნჯებლით საუნჯეთა ცათა შინა.
სადა არცა მლილმან და არცა მჭამელმან განჭრ-
ეუნის, და სადა არცა მპარავთა დასთხარიან და
განიპარიან. რამეთუ სადაცა არს საუნჯე თქუენი,
მუნცა იყოს გული თქუენი. სანთელი გუამისა
არს თუალი, უკეთუ თვალი შენი განმარცხებულ
იყოს, ყოველი გუამი შენი ნათელ იყოს. სო-
ლო უკეთუ თუალი შენი, ბოროტ იყოს, ყო-
ველი გუამი შენი ბნელ იყოს. უკეთუ ნათელი
იგი შენ შორის ბნელ არს, ბნელი იგი რაო-
დენმე. გერგის კელექიფების ორთა უფალთა მო-
ნებად, ანუ ერთი იგი მოიძულოს, და სხვა იგი
შეიყვაროს: ანუ ერთისა მის თავს-იდვას და ერ-
თი იგი შეურაცხ-ჭყოს. ვერ' კელექიფების ღუ-
თისა მონებად დამამონასა. ამის-ოჲს გეცევი თქუენს.

ნუ ზრუნავთ სულისა თქუქსნისა-თჳს რაჲ სჭამით
და რაჲ სჭათ. ნუცა სორცთა თქუქსნთა-თჳს რაჲ
შეიძოსთ. ანუ არა სული, უფროს არს საზრდე-
ლისა, და გუჲამი სამოსლისა. მიხედეთ მფრინველ-
თა უცისათა, რამეთუ არა ჳსთესვენ, არცა მკაან,
არცა შეიკრებენ საუნჯეთა, და მამა თქუქსნი, ზე-
ცათა ზრდის მათ, არა მე უფროს თქუქსნ უძჯო-
ბეს სართა მფრინველთა. ანუ ვინმე თქუქსნგანი
ზრუნვიდეს და შეუძლოს შემინებად, ჳსაკსა თვის-
სა წყრთა ერთ. და სამოსლისა-თჳს რასა ზრუ-
ნავთ, განიცადენით შრომანნი გელისანი, ვითარ
იგი აღარძნდის, არა ჳმერებინ, არცა ჳსთავნ. სო-
ლო გეცყვი თქუქსნ: რამეთუ არცაღა სოლოძონ,
ყოველსა მას დიდებასა მისსა შეიძოსა ვითარცა
ერთი ამათგანი. უკეთუ თივა, იგი გელისა რო-
მელი დღეს არს და სვალე თორნესა შთაეგზნის,
ღმერთიან ესრეთ შემოსის, არა მე უფროს თქუქსნა
მკირედ შორწმუნენო. ნუ ზრუნავთ და იცყვი
რაჲ ვსჭამთ ანუ რაჲ ვსუთ, ანუ რაჲ შევიძოსთ
რამეთუ ამას ყოველსა წარმართნი ეძიებენ. რა

მეთუ იჯის მამამან თქუცხმან, რა გიხმს ამათ ყო-
ველთაგანი. სოლო თქუცხ ეძიებდით ზირველად
სასუფეველსა ღუთისასა, და სიმართლესა მისსა,
და ესე ყოველი შეგეძინოს თქუცხ. ნუ ზრუ-
ნავთ სვალისა-თჳს, რამეთუ სვალემან იზრუნოს
თავისა თჳსისა, კმა არს ღლისა მის სიბოროტე
თვისი.

თ ა ვ ი, ზ.

ნუ განიკითხავთ რათა არა განიკითხნეთ, რამე-
თუ რომლითა განკითხვითა განიკითხვდეთ განი-
კითხნეთ, და რომლითა საწყაულითა მიუწყოთ
მოგეწყოსთ თქუცხ. ანუ რასა ჳსედავ წუჭლსა,
თვალსა შინა მძისა შენისასა, და დვირესა თვალსა
შინა შენსა არა განიხდი. ანუ ვითარ ჳრქვა მძისა
შენსა, მაჳადე და აღმოვილო წუჭლი თვალისა-
გან შენისა. და აჳა ეგერა, დჳრე თუალსა შინა
შენსა. იარეულ აღმოილე ზირველად დვირე თუა-
ლისაგან შენისა, და მაშინ იხილო აღმოღება
წუჭლი თვალისაგან მძისა შენისა. ნუ მისცემთ
სიჩმიდეს, ძალღთა. ნუცა დაუტუნთ, მარგარიტსა

თქუწნსა წინაჲე ღოროთა. ნუ უკუწ დასთარგუნობ
იგი ფერხითა მათითა. და მოიქცენ და განკსეთ-
ქნენ თქუწნ. ითხოვდით და მოგუცეს თქუწნ,
ეძიებდით და ჰპოათ. ირეკდით და განკელას
თქუწნ. რამეთუ ყოველი რომელი ითხოვდეს მოი-
ღოს. და რომელი ეძიებდეს ჰპოოს, და რომე-
ლი ირეკდეს განკელას. ანუ ვინ არს თქუწნკანი
კაცი, რომელსა ჰსთხოვდეს ძე თჳსი პურსა, ნუ
ქუა მისცესა მას. ვინა თუ თეგნსა ჰსთხოვდეს
ნუ გუწლი მისცეს მას. უკეთუ თქუწნ უკუ-
თურთა იცით მისაცემელი კეთილი მიცემად
ჰგილთა თქუწნთა, რაოდენ უყროსლა მამამან
თქუწნმან ზეცათამან მოსცეს კეთილი, რომელ-
ნი ჰსთხოვდენ მას. ყოველი რომელი ვინდეს
თქუწნ, რათა ვიყონ კაცთა, ეგრეცა თქუწნ
ჰყავთ მათდა მიძარით. რამეთუ ესრეთ არს ჰსჯუ-
ლი, და წინასწარ-მეცხეველნი. შევედით იწრო-
საგან ბჭისა, რამეთუ ვჭრცელ არს ბჭე, და
ფართო არს გზა რომელსა მიჰყავს წარსაწყემე-

დელად. და მრავალნი ვლენან მას ზედა. ვითარ
იგი იქრო არს ბჭე და საჭირუჭლ გზა რომელი
მიიუქანებს ცხოვრებასა, და მუცირედნი არიან რომ-
ელნი ჳპობენ მას. ეკრძალებით ცრუ-წინასწარ-
მეტყუეჭლთაგან, რომელნი მოვიდოდეს თქუეზნდა
სამოსლითა ცხოვართათა. სოლო შინაგან იუქნენ
მგელ მტაცებელ. ნაყოფთა მათთაგან იცნნეთ იგი-
ნი. ნუ უკუჭ შეჭკრიბიან ეკალთაგან ყურძენი.
ანუ კუროს თავთაგან ლელვი. ესრეთ ყოველ-
მან სემან კეთილმან. ნაყოფი კეთილი გამოიღოს.
სოლო სემან სენეშმან, ნაყოფი სენეში გამოიღოს.
გერ სელეწიფების სესა კეთილსა, ნაყოფისა სე-
ნეშისა გამოღებად, და არცა სესა სენეშსა ნაყო-
ფი კეთილი ყოფად. ყოველმან სემან რომელ-
მან არა ჳყოს ნაყოფი კეთილი, მოეკვეთოს და
ცაცხოს დაედვას. ნაყოფთა-სამე მათთაგან იც-
ნეთ იგინი. არა ყოველმან რომელმან მრქვას მე
უფალო, უფალო, და მევიდეს იგი სასუფეველსა
ცათასა: არამედ რომელმან ჳყოს ნება მამისა ხე-

მისა ზეცათასა. მრავალთა მრქვან მე მას ღღეს
შინა: უფალო, უფალო, არა სასელითა. შენითა
წინასწარ-გმეცუეშლებდითა, და სასელითა შენითა
გშმაკნი განვასენით, და სასელითა შენითა ძალნი
მრავალნი გჳქმნენით. მას უამსა გჳრქუა მათ, გი-
თარმედ არა გიჯნი თქუწნ. განმეშორენით. ჩემგან
ყოველნი მოქმედნი უსჯულოებისანი. ყოველძან
რომელძან ისმინნეს სიჯუჳანი ესე ჩემნი, და ჳუჳნეს
იგინი. გამჳსგავსო იგი კაცსა გონიერსა, რომელძან
აღაშენა სასლი თჳსი კლდესა ზედა. და გარდამოხდა
წჳმა, მოვიდეს მდინარენი, ჳქროდეს ქარნი, დაე-
კუშტონეს სახლსა მას, და არა დაეცა, რამეთუ და-
ფუძნებულ იყო კლდესა ზედა. და ყოველძან
რომელძან ისმინეს სიჯუჳანნი ესე ჩემნი, და არა
ჳუჳნეს იგინი, გამსგავსოს იგი კაცსა ცოფსა,
რომელძან აღაშენა სასლი თჳსი ქვიძასა ზედა. და
გარდამოჳხდა წვიმა, მოვიდეს მდინარენი, ჳქრო-
დეს ქარნი, დაეკვეთნეს სახლსა მას და დაეცა,
და იყო დაცემა იგი მისი ღიდ ფრიად. და იყო

რამს დასრულნა იესო სიჯეუანი ესე, განუ-
კრდებოდა ყრსა მას მოძღურება იგი მისი. რა-
მეთუ იყო ჭსწავლა იგი მისი მათდა მიმართ,
ვითარცა იგი ვის კელმწიფება აქუნ. და
არა ვითარ იგი მწიგნობარნი მათნი და ფარისე-
ველნი.

მ.

იგავნი იესო ქრისტესნი.

ლუკასი თავი, წ. მუსლი, ე.

გამოვიდა მიესტარი, თესუად იესოსა თვისსა, და
თესუსა მას მისსა, რომელიმე დაგარდა გზასა ზე-
და და დაითრგუნა, და მფრინველთა უსათა შე-
ჭსჭამეს იგი და სხუა დაგარდა კლდესა ზედა,
აღმოჭსცენდა და განჭსმა, რამეთუ არა ეყო სი-
ღრმე მიწისა. და რომელიმე დაგარდა შორის
ეკალთა, და აღმოჭსცენდეს ეკალნი და შეამთუშს
იგი, და სხუა დაგარდა ქუჩუანასა კეთილსა, და
ჭყო ნაყოფი მთავარი. ამას ეცყოდა სმითა, რომ-
მელსა ასეც უურნი სმენად მძინენ. ჭკითხვიდეს
მას მოწაფენი მისნი, ვითარმედ რაჲ არს იგავი
ესე? ხოლო თავადმან ჭრჩუა მათ, თქუენდა მო-
ცემულ-არს უნობად საიდუმლო სასუფეველისა
ღუთისა, ხოლო სხუათა იგავით, რათა ჭხედვიდეს

და ვერ იხილონ, და ესმოდის და ვერ გულის-
ხმა-ჭყონ. ხოლო იგავი იგი ესე არს: თესლი
იგი არს სიჯეჴა ღუთისა. ხოლო გზასა ზედა
იგინი არიან, რომელთა ესმის, მერმე მოვიდის
გშმაკი, და მოულის სიჯეჴა იგი გულისაგან მა-
თისა, რათა არა ჰრწამნეს და ცხონდენ. ხოლო რა-
მელ იგი კლდესა ზედა, რომელთა იგი რაჟამს
ისმინიან სისარულით შეიწყნარიან სიჯეჴა იგი, და
ამათ ძირი არა უბნ, რომელთა იგი ყამ ერთ ჰრწამნ,
და ყამსა განსაცდელისასა განდვიან. ხოლო რა-
მელი იგი ეკალთა შორის დაფარდა, ესე არიან
რომელთა ისმინიან სიჯეჴა და ზრუნვისაგან და
სიმდიდრისა და გემოთაგან ამის სოფლისათა, გელ-
ნედ, და შეაძთვიან და არა ნაყოფიერ იქმნიან. ხოლო
რომელი იგი კეთილსა ქეჴყანასა დაეთესა ესენი
არიან, რომელთა გულითა კეთილითა და სახიერითა
ისმინიან სიჯეჴა და შეიკრძალონ და ნაყოფი გა-
მოიღიან მოთმინებითა.

უძღების შვილისა.

ლუკასი თავი, იე. მუხლი ის.

კაცსა ვისმე ესხნეს ორ ძე. და ჳრქუა უძრ-
წემესმან მან მამასა თვსსა. მამაო მომეც ძე რა-
მელი მსუდების ნაწილი სამკვდრებელისა. და
განუყო მათ საცხოვრებელი იგი. და შემდგომად
არა შრაფაღათა დღეთა, შეიკრიბა ყოველი უძრწე-
მესმან მან ძემან, და წარვიდა შორსსა სოფელსა, და
მუნ განაბნია ნაყოფი იგი მისი. რამეთუ ჳსცსონდ-
ბოდა იგი არა წმიდებით. და ვითარცა წარავო
მან ყოველივე მისი, იყო სიემილი ძლიერი მას
სოფელსა და იწყო მან მოკლებად. და მივიდა
და შეუდგა ერთსა მოქალაქესა მის სოფლისასა.
ხოლო მან წარავლინა იგი ველად თვსსა მოგ-
ნად ღორთა. და გული ეცყოდა განძლებად მუც-
ლისა, რქისა მისგან რომელსა ჳსტამედ ღორნი.
და არავინ ჳსცის მას, და მოეგორა თავსა თვისსა
ჳსთქუა, რადგენთა სასყიდლით-დადგინებულთა მა-

მისა ხემისათა ჳმაცს ჰური, და მე აქა სიუმილითა
თა წარგჳსწყედები. აღვსდგე და წარვიდე მამისა
ხემისა, და გჳრქუა მას, მამათა გჳსცოდე ცად მი-
მართ და წინაჲ შენსა. და არღარა ღირს ვარ მე
წოდებად მედ შენდა. რამედ მეავ მე ვითარცა
ერთი მუშაკათავანი. და აღჳსდგა და მოვიდა იგი
მამისა თვისსა, და ვიდრე შორს-ღა იყო იხილა
იგი მამამან მისმან და შეექყალა, და მიიბოძა
იგი და დავარდა ქედსა ზედა მისსა, და ამბორს-
უყოფდა მას. და ჳრქუა მას მემან მან, მამათა
გჳსცოდე ცად მიმართ და წინაჲ შენსა, და არ-
ღარა ვარ მე ღირს წოდებად მედ შენდა. ჳრქუა
მამამან მისმან, მოხათა თვისთა, გამოიღეთ სამო-
სელი ჰირველი და შეჳმოსეთ მას, და შეაცუთ
ბეჭედი ხელსა, და ხაძლნი ფერხთა მისთა. და
მოიბთ ზუარაკი იგი ჳამებული, და დაჳკალთ და
გჳსჳამოთ და ვინარებდეთ. რამეთუ მე ესე ხე-
მი მოძეჳდარ-იყო, და განსცოცხლდა, წარწყ-
მედულ-იყო და იპოვა, და იწყეს განცხრომად.
და იყო მე იგი მისი უხუცესი ველსა ვარე,

და ვითარცა მოვიდოდა და მოესალა სახლსა მას, ეს-
მა სმა სისარულისა და განცხროძისა. და მოუ-
წიდა ერთსა მონათა-განსა და ჰკითხვიდა ვითარ-
მედ რაჲ არს ესე. სოლო მან ჰრქჳა მას, რა-
მეთუ ძმა შენი მოსრულ არს, და მამამან შენ-
მან დაჰკლა ზურააკი იგი ჭამებული, რამეთუ
უკაცხლევით მოვიდა იგი. სოლო იგი განრისხნა
და არა უხდა შინა შესულად, სოლო მამა მისი
უამოვიდა და ლოცვიდა მას. და მან მიუგო და
ჰრქჳა მამასა თჳსსა, აჳა ესერა ესოდენი წელნი
ემონენ შენ და არა სადა მცნებასა შენსა ვარ-
დავსუდ და მე არა სადა მოძეც ერთი თიკანი,
რათამცა მეგობართა ხემთა თანა ვინარე. და აღეს
მე ესე შენი მოვიდა, რომელმან შეჰსტამა საც-
ხარებელი შენი მესავთა თანა, დაუკლო მას ზურა-
აკი იგი ჭამებული. სოლო მან ჰრქჳა მას, შეილო
შენ მარადის ხემთანა სარ და ხემი ყოველი შენი
არს. სოლო აწ მსიარულება და სისარული ჯერ-
არს, რამეთუ ძმა ესე შენი მოძეცდარიყო და
განჰსუკოცხლდა, წარწყმედულ-იყო და იბოგა.

ლ უ კ ა ს ი თ ა გ ი ი დ . მ უ ს ლ ი ი გ .

ჭრქუა უფალმან იგავი: კაცმან ვინმე ჭყო
ზური დიდი, და მოუწოდა მრავალთა. და წარაგ-
ლინა მონაჲ თჳსი ყამსა ზურისსა, რათა ჭრქუას
რხეულთა მათ მოსულად, რამეთუ აჴა ესერა ზური
ხემი მსა არს ყოველი. და იწყო თითოეულმან
ყოველმან ჯმნად, ზირველმან მან ჭრქუა მას აგა-
რაკი ვიყიდე, და უნებელი ზედამამს მისულად
და სილუად იგი, გლოცავ შენ განმიტევე
ჯმნულმცა ვარ შენგან. და სსუამან ჳსთქუა, ულ-
ლეული ხართა ვიყიდე სუთი და მივალ გამოც-
დად მათდა, გლოცავ ჯმნულმცა ვარ. და მერ-
მე სსუამან ჭრქუა, ცოლი შევირთე და მისგამო-
ვერ კელმეწიფების მოსულად. და მოვიდა მო-
ნა იგი და უთხრა ესე უფალსა თჳსსა. მაშინ
განჭრისხნა სახლისა-უფალი იგი და ჭრქუა მონა-
სა მას თჳსსა. განვედ ადრე უბანთა დაეურეთა
ქალაქისათა; და გლახაკთა, და უცხოთა, და ბრძათა,
და მკელობელთა შემოჴნადე აქა. და ჳსთქუა მო-

ნამან მან უფალო იქმნა ბრძანება შენი და აღ-
ვილი არსლა. და ჭრქუა უფალომან მოხსა მს,
განვედ გსათა ზედა და ფალოცთა, და აიძულე
შემოსულად, რათა აღივსოს სასლი ხეძი. სალო
გეცევი თქქსნ, არავინ მათ კაცთაგანმან გემო-
ნილოს სერობისა ამის ხეძისა, რამეთუ მრავალნი
არიან ხინებულ და მკირყდნი რხეულ.

მ.

სამკბლესიო ისჯოროიუ- ლი მოთხოვნანი.

ა. მოქცევა მირიან მეფისა და ყოვლი-
სა ქართლისა, წმიდისა და ნეჯარისა დედო-
სა ხუცხისა ნინა მოციქულთა-სწორისა
მიერ.

ვასეხით ცხოვრება წმიდისა და ნეჯარისა დე-
დისა ხუცხისა და ყოვლისა ქართლის განმანათ-
ლებელსა ნინა მოციქულისა, რომლისათვის მანვე
ნეჯაოდან მოგვიითხოვ ყამსა აღსრულებისა მისი-
სასა, რომელი აღჰსწერა მორწმუნებან დედაფა-
მან სალომე უფარძალსამან, მის ცოლმან მირიან
მეფისამან, ასულმან თრდავ მეფისა სომეხთასამან.

და იყო მათ ყამთა შინა ოდეს წმიდა გიორგი
კაბადუკიელი იქამა ქრისტესთვის, იყო კაბადუკიით
ქლაქით კაცი ვინმე მთავარი, შესაბამი მონა ღუ-
თისა სასელით ზაბლოან. ეს წარვიდა რომედ წი-
ნაზე მეფისა მკსიმიანგსა მსახურებად და ნიჭი-

სა მოღებად მისგან. და მათვე დღეთა შინა კაცი
გინმე იყო კოლასჯრას შინა, და ესწეს მას ორ
შვილ ძე და ასულ, და სასელი მისა მისისა იო-
ბენალ, სოლო ასულისა მისისა სოსანნა. აღეს-
რულნეს ქმარი და ცოლი იგი, და დაჰმთეს და-
ჰმანი ობლად, აღდგეს და წარვიდეს ქალაქად
წმიდად იერუსალიმად, იმედ ჰყვეს იმედი იგი
ყოველთა ქრისტიანეთა და მიეგედრნეს მუნ. ესე
ჰმა იობანალი მიემთავია დევჯალარობასა, სოლო
დაე იგი მისი სოსანნა ჰმსახურებდა ნიაფორსა სარ-
რს ბეთლემელსა. სოლო ჰბუკმან კაბადუკიელ-
მან სასელით ზაბილონ, განუყო ყველი მონაგები
თჳსი გლასაკთა და მიიწია ჰრომედ წინაჲე მეფისა.
და პირველ სსენებული იგი დევჯალარი ზაჯრიარქ-
ქმნილ-იყო, და ფრიად დაიმეგობრნეს ურთიერ-
თარს ზაბილონ და ზაჯრიარქი. რქუა სარრანია-
ფორმა ზაჯრიარქსა. ესე კაცი ზაბულონ, სრული
ღუთის-მოშიშებითა და სიბრძნითა, მიეც უკუჲ
დაე მენი სოსანნა ცოლად მისსა. და ჰსონდა წმი-

დასა ზაცრიარქსა და მისცა სოსანსა ცოლად, და
წარვიდა თვსად ქლაქად კოლასურედ.

ესე წმიდა ნინა მოძღუარი ქართლისა მათ-
ვან იშუა. ოდენ მხოლოდ თვნიერ სსვსა შევი-
ლისა, და აღზარდა დედამან სოსანსა მსასურებასა
შინა ელასაკთასა, და ვითარმედ იქმნა ნინა ათორ-
მეცისა წლისა, შობებლთა მისთა ყოველი მო-
ნაგები თვსი განჰყიდეს, და წარვიდენ იერუსა-
ლიმად. მაშინ ზაბილონ დაიწერა ჯვარი ზაცრი-
არქისაგან და იჴმნა ცოლისაგან თვსისა. შეიჯ-
გბო მკერდსა თვსსა ასელ თვსი წმიდა ნინა და
დაღვარსა, ვითარცა წყაროზი ცრემლი თვალთა-
გან ზირსა მისსა, და ჰრქუა: «შენ მხოლოდ ასულო
ხემო, ესერა დავიჯეობ ობლად ხემგან, და მი-
ვითვალავ მამსა ზეცათასა, ყოველთა მწრდელ-
სა ღმერთსა, რამეთუ იგი არს მამა ობოლთა და
მსაჯული ქურავთა, და სუ გეშინინ შენ შეილო
ხემო. შენ მხოლოდ მარიამ მაგდალინელისა შე-
რი აღილე ქრისტეს სიფვარულისა-თვს და დათა
მათ ლაზარესთა, და თუ ეგრეთ შეიყვარო იგი,

ვითარცა მათ, მან ეგრეთვე მოგცეს შენ ყოველ-
ლივე რაღაცა ჭსოსოგოა. დაუცევა ამბორის ყოფა
საუკუნო, და წარვიდა წილ იორდანესა კაცთა
მათ-თანა ველურთა, სადა ყოფა მისი უწყის ყოვე-
ლისა დამხადებელმან ღმერთმან. ხოლო დედა
მისი მისცა ჰაგრიორქმან მსასურებად გლახათა
დედათა. და წმიდა ნინა მსასურებად ნიაფორსა
სომეხსა დვინელსა ორ-წელს; და ჭკითსვიდა ყოვე-
ლადვე ვნებათა მათ ქრისტესთა; ჯუარცმისა, და-
ფლჳსა, და აღდგომისა ძალსა, და სამოსლისა
მისისა ტილოთა და სუდარისა მიწყებით ყოველ-
სა, რამეთუ არა-ვინ ყოფილ-იყო, და არცა იყო
შორის იერუსალიმსა ჭსწარ მისსა, მეცნიერე-
ბითა სჯულისა ძველსა და ახალსა ყოველსავე
ზედ მიწევნილ. ხოლო იყო მან უწყებად მისსა
და ჭრქუა: «ვხედავ, შეგილო ხემო, ძალსა შენსა
ვითარცა ძალსა ლომისა ძუისსა, რომელი იხა-
სებნ ყოველთა ზედა ოთხ-ფესთა, ვინა ვითარცა
არწივი დედალი, რომელი აღვიდის სიმაღლესა
ჭაერთასა უფროს ძამლისა, და ყოველი სძელეთი

გუვასა თვალისა მისისასა მცირისა მარგარიტისა
ჰსწორად შეიყენის, განიხილოს და განიკდის სა-
ტყელი მისი ტეცსლებრ რაჲ ნასის, მიუტყევნის
ფრთენი და მიეცევის მას ზედა, ეგრეთ იყოს
ტსოვრება შენი. აწ ვიწყო და მიგითანაჲ შენ
ყოველივე. თდეს ისილეს ღმერთი იგი უკუდავი
კაცთა მოკუდავთა ქუჭყანასა ზედა, რომელი მოს-
რულ-იყო მოწოდებად წარმართთა, ვითარცა თვთ
ინება ჰსსნა სულისა, იწყო კეთილის-ყოფად ურია-
თა, მკუდართა აღდგინებად, ბრძთა აღნილვად,
სხეულთა განკურნებად. ესე შეიძურვეს, შეიზ-
რასნეს და წარავლინეს სჯრაცოინი ყოველსა
ქუჭყანასა სწრაფით მოსულად ურიათა და ჰრქუჭს:
რამეთუ ესერა წარგჰსწყმდებით, მოგედით და
შემოგჰკრბეთ ყოველნი.

მაშინ მოიწივნეს ყოვლით ქუჭყანით კაცნი
მრავალ რიცხვნი სწავლულნი სჯულისა მოსესსა,
რომელნი იგი ახცაკრად წინა-აღუდგეს სულსა
წმიდასა, ახცაკრად რაჲ იგი ჯერ იყო ყოფად
ქუჭყანასა მათ აღასრულეს, ჯუარს აცუჭს, და სა-

მოსვლსა ზედა მისსა წილ-იგდეს, და ჳხუდა წი-
ლითა ხრდილოელთა მცხეთელთა მოქალაქეთა
კუართი იგი უკერავი». ვითარცა ესმა ესე ყო-
ველი წმიდასა ნინას ნიაფორისაგან, მისცა კურ-
თხევა და მადლი ღმერთსა, და კუალად ჳკითხა:
სადა არს ქუჭყანა იგი ხრდილოსა, სადაცა არს
სამოსელი იგი უფლისა ხუჭნისა? ჳრქუა ნიაფორ-
მან: ქალაქი მცხეთა, ქუჭყანა ქართლისა, სომნი-
თისა, მთიულეთი არს საწარმართოჲ, რამეთუ აქმს
ამს უყიკთა სახელმწიფოდ შექმნულ არს იგი.
ხოლო მათ ღლეთა შინა მოვიდა დედაკაცი ვინმე
ეფესოდ, თაყვანის-ცემად წმიდისა აღდგომისა,
და ჳკითხვიდა დედაკაცსა მას ნიაფორი, ვითარმედ
ელენე დედოფალი ჯერეთუა ეგე ვითარსა ცთო-
მასა და ბნელსა შინა არსა? ხოლო მან ჳრქუა
ესრეთ: «ვითარმედ ვარ მსევალი მათი და მს-
ლობელი განზრახუასა მათსა ყოველსა ცხადსა და
დაფარულსა, და უწყი მე მისი, რამეთუ აქუს მას
დიდი წადიერებაჲ ქრისტესს სჯულისა და ხათლიხ-
ლებისა-თჳს». ხოლო ესმა რა ესე დედაკაცისა

მისგან წმიდას ნინას, ჳრქუა ნიაუარსა ესრეთ:
«ვითარმედ წარმგზავნე მე და მივიდე დედოფ-
ლისა ელენასა, ნუ უკუე მთევასლო სიცივის-
გებად ქრისტესთვის წინაშე მისსა». ხოლო ნიაუარ-
მან აუწყა ჳაცრიარქსა წადიერება ესე და საქმე
ნინასი. მაშინ ჳაცრიარქმა დედისა ძმამან მისმან
მოუწოდა წმიდას ნინას დის-წულსა თვსსა, და
დაადგინა იგი აღმთავალსა წმიდისა საკუროსევე-
ლისასა, და დასსნა კელნი მისნი წმიდანი მხართ
ზედა მისთა, სულთ-ითქუნა ცად მიმართ სიღრძით
კულისა მისისათ, და ჳსთქუა: უფალო ღმერთო
საუკუნეთათ, კელთა შენთა შეგვედრებ ობოლსა
ამას შეილსა დისა ხემისასა, და წარგავლინებ ქა-
დაგებად ღუთაებისა შენისა, რათა მხროს აღდგო-
მა შენი, სადაცა სათნო იყო სობა ამისი, ექმენ
ქრისტე ღმერთო, ამასთანა მოგზაურ, ნაგათსა-
დკურ, მოძღუარ, ენა-მეცხიერ, ვითარცა უწინა-
რეს ამისა მოშიშთა სახელისა შენისათ. და უჯმნა
დედისაგან ოვსისა ამბარის-ყოფითა განძიარები-
სათ, და გამოხსნა მას ჳედა სასწაული ჳუარისა,

და ესრეთ ლაოცგითა ლუთისა მამართ და კურთხევითა განუცევა.

და წარემართა წმიდა ნინა დედაკაცისა მისთანა ევგნოდ მოსრულისა, და ვითარმედ მიიწიგნეს სამეფოსა რომს სახით დედაკაცისა, რომელსა იგი თანა მოგზაურ ექმნა, ისილეს მუნ დედოფალი ვინმე ცოძი მეფეთა სახელით რიფსიმე, და დედა მძუძე მისი გაიანე, რომელნი ესე იყოფოდეს მონასტერსა შინა ქალაქულთასა, და მსუროდათ ქრისტეს-თავის, და მოძლოდინე იუჟნეს იერუსალიმით ნათლის-ღებასა. მაშინ დედაკაცმან მან წარუდგინა წმიდა ნინა, და აუწყა საქმე მისი დედოფალსა რიფსიმეს. რომელი იგი ისილა რა ქრისტეს მოეგარემან რიფსიმე, სინარულით შეიკვბო და შეიწყენარა სახიდ თვსად წინაშე მისსა წმიდა ნინო კელთაგან მის დედაკაცისა თანა-მოგზაურისათა. და ესრეთ იყოფოდა რა მისთანა წმიდა ნინო, მასვე შინა წელიწადსა ნათელს-ილა რიფსიმე, რომლისათვს იგი სურვიელ-იყო, მისთანა გაიანეცა დედა მძუძემან მის-

მან და სსეათა მათ სასლელელთა მისთა, რიკსკთ
ორმოკდა ათთა სულთა, სელსა ქვეშე წმიდისა
ნინასსა, და იყოფოდეს მონასტერსა შინა თვსსა,
და მათთანა წმიდა ნინო ორწელ. მათ დღეთა
შინა წარავლინნა კეისარმან მიებად ქალისა ქმნულ-
კეთილისა და შვენიერისა, რათამკა უზოვეს ღირ-
სი ცოლად მისსა, და ვითარმედ მოიწივნეს მე-
მიებელნი იგი მონასტერსა ქალწულთასა და იხი-
ლეს და განიკადეს რიფსიმე, და გამოიკათხეს
გუარი მისი და სცნეს მეფეთა ნათესაობა მისი,
ფრიად სთნდა შვენიერება მისი, რომლისა ვერა
სადა ეხილვა მსგავსი ხილვითა და შვენიერები-
თა. და გამოსახეს სასე შვენიერებისა და ხატისა
მისისა ფიჯარსა ზედა და წარგზავნეს წინაშე
კეისრისა, რომელი იხილარა კეისარმან ფრიად
სთნდა და სინარულითა აღივსო, და განაწესა აღს-
რულება ქორწილისა მრავლითა სინარულითა, რომ-
ლისათვსკა მსწრაფლ წარავლინნა მოციქულნი,
და განმკებელნი ყოველთა შინა საბრძანებელთა
მისთა, რათა ყოველნი სინარულითა დიდითა მო-

ვიდენ ზრძანებითა ამს ქორწილსა სამეუფოსა.
ხოლო ისილეს რა ეოვლად-წმიდათა მათ ღაფა-
რული იგი მანქანებაჲ მუცერისა, და ისარნი მისნი
განსურგებულნი, რომლითა იგი ისწრაფდა სისრად
წმიდათა ქრისტესთა, იურვიდეს, რამეთუ ჭკურ-
რისსჯს იანოგა მეფე, ვითარცა ვეელი სამოთსე-
სა შინა მწრასველ ექმნა, ეგრეთვე აქა მსგავ-
სად მისსა უსჯულო ესე, რომელსა აქუნდა მე-
გინებული თაყვანის-ცემა ბილწთა და შევინე-
ბულთა კერბთა. ხოლო ისილეს რა ნეცართა
რიფსიმე და გაიანე და სსუათა მათ წმიდათა ღე-
დათა განსაცდელი ესე მათ ზედა მოწეგნულად,
მაშინ მოიხსენეს მათ უბიწო იგი აღთქმაჲ, და
ღირსი ქებისა მარჯოებით ცხოვრება, რომელსა
იგი იუჟნეს განსწავლულ და გოდებით ცირო-
დეს გამოხსაგვთ შესწავებისა მის თჳს წინაშე
მეფისა უსჯულოსა შეგნიერებისა წმიდისა რიფ-
სიმესა, რონელი იგი გამოესაგვათ და წარკჳნა-
ნეს. და მისცნეს თაგნი თჳსნი ფიცსელისა მოღ-
ვაწებისა კახიანსა, ლოცვთა და ვედრებითა ღუ-

თისათა დაუცადებელითა და მსურვალითა, და ერთობით განზრახვთა ურთიერთარს ყოველთავე დაუცევებს ქვეყანა იგი ფარულად ორმეოცდაათსამეცმან სულმან და მოიწივნეს ლცოლვილნი არეთა და სანახებთა სომხითისათა, ადგილსა მას რომელსა რქვიან ახალქალაქ უაღრეს შენებულსა, რომელ არს ღვნი, საყოფელი სომეხთა მეფისა და შევიდეს მუნ ცალაგართა მათ შინა საწინასყელთასა, რომელნი იგი იუქნეს შენებულ ხრდილოთ კერძო და აღმოსავალით, და იზრდებოდეს მუნ შინა სელთსაქრძისა თვისისა განვაჭრებითა. ხოლო იხილა რა კეისარმან, რამეთუ განერჩეს სელთაგან მისთა და ცრფიალებისაგან მისისა ბორჯისა, წმიდა რიფსიმე და სხუანი იგი მისთანნი, აღივსო უნუეგშინის-ცემითა მწუხარებითა, და წარავლინნა კაცნი ყოველთა ადგილთა მოძიებად მათდა. მაშინ მოიწივნეს მოცაქელნი იგი კეისრისანი წინაშე თრდაც სომეხთა მეფისა და მოართვეს წიგნი კეისრისა.

ხოლო აღმოიკითხა რა თრდაც ბრძანება ესე

კეისრისა, მეს იყო მოსწრაფებით მიება მათი, და ჳპოვნა რა საწნახელთა მათ შინა ჰირველ-სხუნებულთა, და იხილა რა რიფსიმე, აღივსო ცრფიალებითა გულის-თქმისათა და სისარულითა დიდითა, და დამცკიცა მიუვანებაჲ მისი ცოლად მისდა. ხოლო ურხ-ექმნა რა თრდაცს საქმისა ამისთვს წმიდა რიფსიმე, მაშინ იქამა იგი მიერ წამებისა ღუქლითა, მისთანა გაიანგცა ღედა-მხუძე იგი მისი და სსუქანი შრავალნი მათთანანი, ესე იგი წერილ-არს წიგნსა მას წამებისა მათისასა მოქცევასა შინა სომეხთასა, რამეთუ თრდაც მეფე განგებითა ღუთისათა ეშვად შეიცვალა. ხოლო რომელნიმე მათვანი წმინდანი დაიძალნეს და ივლცოდეს, რომელთა თანავე მაშინ ესე წმიდა ხინო დამალულ-იქმნა ეკალთა შინა ვარდისათა, რომელი იგი ჯერეთ არღარა გამოღებულ-ქმნილ იყო ევაგალისა უამსა, და ესრეთ დამალულ რა იქმნა წმიდა ხინო და იხილა მუნით გამო სსნითა მთავარ-დიაკონისათა შთამომავალი ზეცილი ხათლისა თრალითა მასილი, და მჳყრობელი

სასაკმეველისა სელთა მისთა, რომელისა კუამლი-
სა სასე სუნხელებაჲ დაფჳარგოდა ცათა; და კუა-
ლად იყო მის-თანა სიმრავლე ერთა ზეცისათა,
რამეთუ მას ყამსა განეყოფოდეს სორცთავან
სულნი წმიდათა მათ მოწამეთანი, რომელნი იგი
შეიერთნეს ბრწყინჳალეთა მათ ზეცისა ძალთა,
და ესრეთ უად მიძარით აღიწეოდა; რომელი ესე
იხილა რა წმიდამან ნინო ღაღად-ჳყოფს ესრეთ:
უფალო, უფალო, რად დამიჯგობ მე შორის ას-
პიჯთა და იქედნეთა. მაშინ სმა ესმა ზეგარდამო,
რომელი ეცყოდა ვითარმედ ესრეთ იყოს შენი-
ცა წარუგანებაჲ სასუფეველად წინაშე ღუთისა,
ყამსა მას ოდეს ეგე ეგალი, რომელ არს გა-
რემო შენსა, ყოველნივე იქმნეს ვარდის ფურ-
ცელ სუნხელი, არამედ აღჳსდევ და ვიდოდე
ხრდილოთ კერძო, სადა იგი ფრიად არს სამკა-
ლი და მუშაკი ყოვლად არა. ამისა შემდგომად
წარმოვიდა მუნით წმიდა ნინო და მოიწია ურბ-
ნითად სასლჳართავე სომხითისათა, და მუნ დაი-
წამთრა ჳირთა შინა მრავალთა, და თთვესა მეოთ-

სესა მარჯითიან, რომელ არს იგნისი წარმოემართა და
მოიწია მათთა ვაგახეთისათა, სადა იგი მიემთხვია
ცხასა დიდსა ყარდამოდინარესა, რომელსა ეწო-
დების ფარავნა. სოლო მისეცნა რა მუხით და
ისილხა მათსა ღრდილოსანი, დღეთა მათ ზაფხუ-
ლისათა სავსენი თოვლითა და ჭყერიითა სასტიკითა,
შესძრწუნდა წმიდანინო და ჭსოქუა: უფალო, უფა-
ლო; მიიღე სული ჩემი ჩემვან, და დაჭყო მუხი ორ-
დღე და ითხოვა სასრდელი მეთევზურთაგან
ცხასა მას შინა მონადირეთასა, და რამეთუ მწყემ-
სნიცა იუვნეს ადგილსა მასვე და სმილვიდეს რა
სასმილავსა ღამისასა სამწყსოსა ზედა მათსა, სა-
დოდენ იგინი შექმედ და მფარველად მათდა
ღმერთთა მათთა არმაშს და ზადენს, და აღუ-
თქმიდეს მათ შესაწირავთა, ოდეს მოვიდეთ წი-
ნაშე თქვენსა მშვიდობით. და ამას იცუოდეს
იგინი ენითა სომსურითა, რომელ ესე ესწავლს
მცირედ რამე ნინოსცა პირველვე ნიაფორისაგან,
და ჭპოვა მწყემსთა მათ შინა მწრახველი სომ-
სურისა ერთი, ჭკითხა მას და ჭრქუა ენითა სომ-

სურითა, ვითარმედ რომლისა სოფლისანი სარით.
სოლო მან მიუგო და ჰრქუა, ვითარმედ ვართ
ხვენ დაბით ელარბინით და საფურცლით და ქინ-
ძარელნი, რაბაჯელნი და დიდისა ქალაქისა მცხე-
თისანი, სადა ღმერთნი ღმერთობენ და მეფენი
მეფობენ. და ჰკითხა, სადა არს მცხეთა. სოლო
მან მიუგო და ჰრქუა, ვითარმედ გარდამდინარე
ესე ამის ცბისა თანა-წარვლის ქალაქსა მას მცხე-
თასა. სოლო წმიდა ნინას შეუძნდა სიგრძე გზისა
მის და სიბოროტე მათა მათ, რომელი იხილა
და ამის-თჳს შემწუნებულმან სულთ-ითქუნა და
დაიდრუა ლოდი ერთი სასთუნელ და ესრეთ მიი-
ძინა გარდასადანელსა მას ცბისასა. და ვითარ იგი
ეძინა, მოვიდა კაცი ერთი ხვეწებით ჰასკითა ზო-
მიერ, სოლო თმითა ნასეგარ-თმოსანი და მისცა
მან წიენი დაბეჭდილი წმიდასა ნინას და ჰრქუა:
«მთართვი ესე მსწრავლ ქალაქსა შინა მცხეთას
მეფესა მას წარმართთასა». სოლო წმიდამან ნინო
იწყოა ცირილად და ჰრქუა მას ვედრებით, ვი-
თარმედ შე უფალო, დედაკაცი ვარ უცხო და

უძეცარი და არცა ენისა შეცუქსლად შეცნიერ-
ვარ, ვითარ მაგიდუ უცხოსა ქუჩყანასა და კაცთა
მათ უცხო-თესლთა. მაშინ კაცმან მან განუსხსნა
წიგნი იგი და იყო წერილი რომაელებორ, რომ-
შელსა ზედა იყო ბეჭედი იესო ქრისტესი, და
წერილ-იუჟნეს მათ შინა ათნი სიტყუანი, მსგავს-
სადგეფი ფიცართა მათ ქვსათა მოსეს ზე მისცა
კითხუად წმიდასა ნინოს, და განადურითთა რა წმი-
დამან აქუნდა სელთა შინა, ვითარცა წარიკითხა
სიტყუანი ესე წმიდამან ნინო, იყო ვედრებად
ღუთისა მამართ, და გულის-სმა ჰყო, ვითარმედ
ზეცით იყო ხვეცება ესე და აღიხილნა თუალნი
ზეცად და ითხოვა ძალათა შინა დამკვიდრებუ-
ლისა და ყოვლისაგე შემცველისა ღუთისაგან შე-
წევნა მისი, და წარმოემართა და მიჰყუჟა წიაღ-
კერძო მდინარესა მას, ცბისაგან ვარდამოდინა-
რესა, რომელი წარმდინარეობს დასავალით, მერს
მე კვალად იწყებს აღმოსავალით დინებასა. მიუდ-
კა გზათა მნელთა და ფიცსელთა, ნასნა ჭირნი
დიდნი გზათაგან და შიშნი დიდნი მსეცთაგან,

ვიდრე მიწვევამდე აღვიღსა მას რომელსა იწყებს
წყალი იგი აღმოსავალით დინებასა, და მიერთო-
ვან იქმნა ღვინება მისი, რამეთუ ჰპოვნა მუნ
მეზავრნი, რომელთა თანა მიიწია სანასებსა ქართ-
ლისასა ქალაქსა მას რომელსა ეწოდების ურბ-
ნისი, სადა იგი იხილა ყოი უცხო და უცხოთა
ღმერთთა მსახურნი. რამეთუ თაყუანის-ჰსცემ-
დეს იგინი ღმერთად მათდა ცეცხლსა, ქუასა,
და ძელთა, რომლისა-თჳს შეეურვა სულსა
ამის წმიდასასა, და შევიდა უბანსა ურიათასა, რა-
თამცა ზრასჳდა მათ თანა ენითა ებრაულითა, რომ-
ლსა იგიცა მეცნიერ იყო და დაჰყუენა მუნ თიჳსა
ერთისა დღენი, და განიცდიდა საქმესა და ძალსა
მის ქრისტიანისასა. სოლო აღიძრნეს დღესა ერთისა
ერნი დიდნი სიმრავლითა მით ქალაქითა წარმა-
ვალნი დედა ქალაქად სამეუუოდ მცხეთად, მო-
ვაჭრებად სანძარითა რათმე და ზრასვად წინაშე
არძან ღუთისა მათისა. და წარჰყუვა წმიდა ნინო
მათთანა. სოლო ვითარ იგი მიიწივნეს ქალაქად
მცხეთად, და დაისადკურეს მათ წიაღ მოგუთასა

ხიდა მას ზედა, იხილა მუნ გმობა ცეცხლის
მსახურთა შათ ერთა და საცთური, სჯიროდა წმიდა
ნიხა წარწყმედასა მას ზედა მათსა, და იელოგ-
და უცხოებასა თვისსა. და აჰა სჯალისა დღე იყო.
ხმა ოხვრისა და საყვრისა და ზარი საძინელი და
ვამოსულა ერისა ურიცხვსა, ვითარცა ყუაფილითა
გელისათა, და ზარი საძინელი გამოვიდოდა ვიდ-
რე ვამოსულადმდე მეუვისა, და ვითარ იგი შოი-
წია ყამი, იყო სილუცოლვა და მიმოდაბნევაჲ ყოვ-
ლისა კაცისა და შიშისაგან შეივლცოდეს და დაი-
ძალვიდეს საფარველსა შინა თვსსა. და აჰა მეის
გამოვიდა ხანა დედოფალი და შემდგომად მისსა.
გამოვიდა სამრავლე ერისა ხელიად, და შემდეგ-
ნეს ყოველნი გზანი იგი და ფოლორცნი სა-
მოსელთა-მიერ თვით-ფერთა, და ფურცელთაგან
სეთასა. მერძელა გამოვიდა მეფე შირიან საზა-
რელთათა და თქალთ-მეუდგამითა სილუთა, და
იწყო ყოველმან ერმან ქებად მეუვისა. და ჰკით-
სა წმიდამან ნიხა დედაკაცსა ვისმე ურიასა: «ვი-
თარმედ რაჲ არს ესე». მან ჰრქუა: «უძეოთი

ღმერთთა მათთა არძაჲ უწესს მათ წინაშე მისსა
აღსუღად, რომლისა მსგავსი არა არს სსუჲ კერპი.
და ეუწყა რა წმიდასა ნინოს, აღვიდა სილვად
კერპისა მის არძაზისა ერისა მის-თანა, რომლითა
აღივსნეს მთანი იგი, და განაშგენებდეს დრომა-
თა მიერ და სამკაულოთა, ვითარცა ყვაგილთა მიერ
ველისათა, და შეესწრო წმიდამან ნინო ცასედ
არძაზად და დადუა იგი მასლობელად კერპისა
მის ნაწრალსა ზღუდისასა, და სედვიდა საკურვე-
ლებასა მიუწდომელსა და ენითა გამოუთქმელსა.
ვითარ იგი იყო შიში და ძრწოლა ზარის-აღსახ-
დელთა მეუვეთა მათ და ყოვლისა ერისა წინაშე
კერპთა მათ წარდგომილთა. რამეთუ იხილა მუნ
წმიდამან ნინო მდგომარე კაცი ერთი სწალენ-
ძისა, რომელსა ეცვა ტანსა მისსა ფაქვი ოქრო-
სა და თავსა მისსა ხაფსუცი ოქროსა, სამსრენი
დათუალნი მისნი იუჟნეს ზურმუსჯისა და ბიერი-
ჯისანი, და ეაყრა სძალი სელსა მისსა ელვარე
და ბრწყინვალე, რომელთა იგი იქცეოდა სელსა
შინა მისსა, და შიშითა მისისა მიმთხუჭვისა და

სიკუდ ღლისათა მას მიერთთ არავინ განუკრძალვე-
ლად შეემთხვეოდეს კერძსა მას, არამედ ესრეთ
ვანიკითის თაგა თჳსი და ქვჳს: ჟი ჩემდა უკვე-
თუ დასამე-ვაკლე დიდებასა დიდისა ამის ღუთისა
არმაზისსა, ანუ შესამეგვსკეთ სიჯგუჳად ებრაელთა
თანა, განა მოცუთა თანა სძენასა ოდენ დამთხვე-
ულ ვიყა მსსა მსახურთასა, და მათსა, რომელ-
ნი იგი იჯგუჳიან უმეცრებით დიდსა ვისმე ღმერ-
ოსა და მესა ღუთისა ზეცათასა, და იპოვოს თუ
რამე ესე ვითარა ბიწი ჩემ-შორის დამცეს მე
მასული მისი, რომლისაგან ეშინის ეოგელსა
ქუჭყანასა. და ესრეთ წინათვე განკითხვთა თაგ-
თა თჳსთათა შიშითა და ძრწოლითა თაყუანის-
ჭსკიან მას. და კუჳლად იყა მარჯვენით მისსა
სხუჳა კერძი ოქროსა სახითა კაცისათა მდგომარე,
და სახელი მისი ვაჯი, და მარცხენით მისსა უდკა
კაჯი ვეცსლისა და სახელი მისი ვაიმ, რომელნი
იგი ღმერთად უხნდენ ერთა მათ ქართლისათა.
მაშინ ვითარცა იხალა ნეცარძან ნინია, იწყო სულ-
თქმით სრემლით ცირილად ღუთისა მამართ ცითა

მილითა მათ-თჳს ქუჩყანისა ჩრდილისათა და და-
ფარვისა მის-თჳს მათგან ნათლისა და უფლებისა
მათ ზედა ბნელისათჳს, რამეთუ მისედნა მცვეთა.
მათ დიდ-ძალითა და ყოველთა მათგანითა, რომელნი
იგი ცოცხლივ მათებთქნეს ჟოჯოსეთსა, დაე-
ცვეათ დამხადებელი და ქუათა, და ძელთა, სწი-
ლენძითა და რვალსა განტყედისსა ღუთად თაყუა-
ნის-ჴსცემდენ, და ესენი იცნობებოდეს ყოველ-
თა-შემოქმედად. და მოესხენა ქმიდასა ნინოს მა-
შინ სიტყუა იგი, რომელი ამცნო დედის-ძმამან
იობენალ ზაჯრიაჩქმან ესრეთ, ვითარ მამაკაცსა
სრულსა წარგავლინებ, და მიწევნად ხარ ქუჩყა-
ნასა უცხოსა და ნათესავთა დარვევლ, ზევეელი
ბარკადულ, რომელ არს ბრანჯულად: კაცთა ღუ-
თის-შობილითა და მხდომელთათ. მაშინ აღისილნა
ზევად მიძართ და სთქუა: «უფალო მრავლითა
ძალითა შენითა გეცრუებეს მცერნი ესე შენნი,
და მრავლითა სულკრძელებითა შენითა იქმ ვო-
ნიერებად მოსვლასა მათსა, და ყოველი მცურ-
ბერ და ხაცრებრ განქარვებადნი ესე ქუჩყანასა

ზედა უხინო ჭყავ. არამედ ნუ უკულებელს-ჭყოფ,
რომელი შეჭქმნეს სელთა შენთა კაცი ხაჯად
შენდა, და რომლისათვის ერთი სამებისაგანი გან-
ჭკაცენ და აცხოვნე ყოველი სოფელი, და მოა-
სედენ წყალობით ამათცა ზედა და შერისხენ
სულთა მათ ბოროტთა და უხინოთა სოფლის-
მწყობელთა მთავართა ბნელისათა, და მთასადენ
ადგილთა მსელთა, და მიხვენე მე, უფალო ღმერ-
თო მამისა და დედისა ჩემისაო, მსევალსა ამას
შენსა და ნაშობსა მონათა შენთასა, რათა იხილონ
ყოველთა კიდეთა ქუჩყანისათა მაცხოვარება შენი
და რათა ჩრდილო ბლუარსათანა იხარებდეს და
ყოველმან ერმან მსოლოსა ღმერთსა თაყუანის-
ვცენ ქრისტე იესოს მიერ მისა შენისა, რომელ-
სა შეგნის მადლობით დიდების მაცემსა უკუნი-
სამდე.

და ვითარცა დაასრულა ლოცუჲ ესე წმიდამან
ნინო, მვის წამის-ყოყითა საღმრთოთა აღდევს
დასავალით ქარნი და ჭყარნი ღრუბელთათანა სილ-
ვითა საშინელითა და სმითა ზარისა აღსასდელისა

ქუხილისათა და მოჭებურსა ნიაგმან შხისა დასაგ-
ლისამან სუხი ჯერკუალი სიმწარისა და სიმყრას-
ლისა, რამელი ესე ისილა რა სიმრავლემან გრი-
სამან მათ ზედა მომაგალად, მაშინ იწყეს მსწ-
რავლ სირბილად და შეღვრავად ქალაქთა და
სოფელთა თვსთა, და რამეთუ მცირე დროა ჭსკა
ღმერთმან განრიხებამდე თავთა მათთა და ყოფად
ამისსა, რათამცა შეესწრნეს იგინი მომსრველსა
მას საყოფელთა შინა თვსთა, და ვითარ განიბნი-
ნეს იგინი ყოველნი, მეესეულად მოიწია რის-
სვსა იგი ღრუბელი მწარედ სასტიკი და მოი-
ლო სეცეუტა სწორი ქვსა რითა მიერ ზელთა
მძლედ და მლით საცუარცებელი ადგილსა მას
ოდენ ზედა საყოფელსა კერბთასა და შემუსურით
დააწელილნა იგინი, და დაარღვივნა ზღუდენი იგი
ქარისა მიერ სასტიკისა და შთაიბნივნეს იგინი
კლდეთა ნაპრალოთა მათ შინა. წმიდა ნინო ეგო-
უგნებელად დაცული ადგილსა მასვე, სადა იგი
წირველ შესრულ და მდგომარე-იყო.
დღესა მეორესა გამოვიდა შირიან მეფე და

ყოველი ერი იგი მიებად ღმერთთა ძაითა და არა
ჭნობდეს, რომლისა-თჳს იგი დაესა მათ შიში
და ძრწოლა, და განკვირებამან შეიწყრა, და უმ-
რავლესნი იგი ერნი იცუოდეს გულ-ფიცვლნი
და მოუდრეკელნი ესრეთ: ვითარმედ ქლდე-
ველთა ღმერთი ითრუჳან და ხვენი ესე ღმერ-
თი არმას ყოვლადგე ურთი-ერთარს მცერ არი-
ან, რამეთუ ამან არმას ოდესმე მათ ზედა ზღუა
მოაქცია, და აწ მან შური იძია და მოაწია ესე
ამს ზედა. სოლო რომელნიმე ესრეთ იცუო-
დეს: ვითარმედ რომლისა ღუთისა ძალითა თრდაც
სომქსთა მეფე ეძვად შეიცვალა, და კვალად ეძ-
ვისაგან კაცადგე მოაქცივნა, მან უკუწ ღმერთ-
მან ჭყო, და მოაწივნა ესე რისხვა თჳსი მათ
ზედა, და ამას ესე ვითარსა იცუოდეს მაშინ,
ამის-თჳს რამეთუ ვინათგან მეფე თრდაც ქრის-
ტეს ძალითა ეშუად გარდაქცეულ-იყო რა, ძალი-
თავე ქრისტესითა კვალად კაცადგე შესვლილ-
იყო, მიერიდგან ქება და დიდება ქრისტესი არ-
ღარა ფარულად ითქმოდნა ქართლსა შინა, რამეთუ

მადლსა ღუთისასა ეწყო მოფენად აღმოსავლეთს.
ხოლო მასვე დღესა რისხვისა და კერპთა
შემუსრვისასა დასცხრა სეტყეა იგი და ქარი სას-
ტიკი. მაშინ გამოვიდა წმიდა ნინო კლდისა მის-
ვან ნაწრალისა და ჳპოვა თვალი იგი ბიგრიცი,
აღიღო და წარმოვიდა წინა-კერძო დასასრულსა
მას კლდისა ცხვრისასა, საღი იგი ყოფილ-იყო
ძველადვე ცისე და ქალაქი; და იხილა მუნ მდგო-
მარედ სენი ერთნი, რომელთა ბრინჯ უწოდებან
შვენიერნი, და რჯო-მაღალნი, სადა იგი ყოფილ-
იყო ბარცამ მეფის საგრილი და განსასვენებელი.
რა მივიდა ხვსა მას ქვეშე, გამოსასა სასწაული
ქრისტესს ჯუარისა, და აღასრულნა მუნ დღენი
ექუსნი მადლობით და ვედრებით ღუთისა მიმართ,
წყალობით მოხედვისა და სხნისა-თჳს ერისა მის
ეშმაკთა შეცთომილისა. ხოლო იადეს იქმნა კერ-
პთა შემუსვრად იყო თთვე მარჯიდვან შეექუსე
ავგისცოხსი, და დღე შეექუსე, რომელსა შინა
ფერი იცუალა ქრისტემან წინაშე თავთა მათ წი-
ნასწარ-მეცხეველთა და მოწაფეთა თჳსთა. და ვი-

თარ იგი ვსთქუ იყოფებოდა რა წმიდა ნინო,
საფარველსა მას ქვეშე სეთასა, მაშინ მოვიდა
მისდა სეფე-ქალი ერთი, სასელით შროშანა, და
იხილა მუნ წმიდა ნინა ესრეთ ძეოფი, განჰკ-
ვირდა და ჰკითხა მას სსზსა მიერ ბერძულ-მეც-
ყველისა დედაკაცისა, ვინაობაჲ მისი სსზსა ყოფ-
ლისავე თანა საქმისა მისისა, რომელი იგი აუწ-
ყა რა ყოველნივე ნინო თზნიერ უწყებისა მშო-
ბელთა თვსთასა, და იხემა ცყვეობა თავასა თვი-
სისა. მაშინ შროშანა თანა-ღმობილი და მოწყა-
ლე-ქმნილი უცხოებისა-თვს მისისა, ცრემლით
აძიულგებდა წმიდასა ნინას წარსულად მისთანა სა-
სიდ სამეუფოდ; რომელი ესე არა იხება წმიდა-
მან ნინა, არამედ განეშორა და წარვიდა მისკან
შროშანა. და შემდგომად სამთა დღეთა აღჰსდგა
მუნით, განვლო მცკეთარი და მიიწია სამოთხესა
მას მეფისასა, სადა იგი აწ არს სვეტი იგი ლუ-
თიგ-აღმართებული და ეპკლესია საკათალიკოსო.
და იხილა მუნ სასლი მცირე სამოთხისა მის მცვე-
ლისა, და შერავიდა მას შინა, იხილა და მოეგე-

ბა დედა-კაცი უოლი სამოთხის მკუჭლისა მის
სასულოთა ახასჯასია, და მოწლედ ამბარის-ყოფითა
შეიტკბო, ვითარცა მრავალ ყაშიდგან მეცნიერძან
და მეგობარძან, და დაჰბანხა ფერხნი და ყანუს-
გენა უსებითა ზეთისათა და დაუგო პური და ღვი-
ნო. და დაჰყუბნა მის-თანა წმიდამან ნინა დღენი
და ყაშნი უსრათა თთვეთანი. სოლო იუბნეს ესე
ახასჯასია და ქმარი მისი უშვილო, რომლისა-
თჳს ყრიად მწუხარე იუბნეს ივინი. მაშინ ისი-
ლა წმიდამან ნინა ჩვენებასა შინა მილისასა კაცი
ნათლით-შემოხილი, რომელი ეცუოდა. «ვითარ-
მედ შევედ სამოთხესა მავას; და ჰპოვო ქვეშე
კერძო სამუთასა მცირე ბაბილო შემსადებული
ვამოდლებელად უგავილთა, და აღილე მიწაჲ
ადგილისა მისგან და ეს ჭამად მეუღლეთა მა-
ვათ და ესვასთ შვილთა». სოლო წმიდამან ნინა
ულოცა და ჰსცა ჭამად უოლ-ქმართა მათ ჩვე-
ნებითა უწყებისა მისებრ, და შუბნეს მათ მე და
ასულები მრავალი, რომლისა-თჳსცა ჩემენა მათ.
ქრისტე ნინოს მიერ და დაემოწაუნეს მას ფა-

რულად. სოლო წმიდამან ნინო შემდგომად
ცხრათა მათ თთვეთა, რომელნი დაეუქნეს სა-
მოთხისა მცველთა მათ თანა, ჰპოვა გარეგნით
ზღუდეთა მათ ქალაქისათა ქაზი ერთი ბრწყინლო
სასეღ ცალავრისა მცირის მაყვალთა მიერ შემ-
წადებული განცებითა ღუთისათა ადგილსა მას,
სადა იგი აწ არს საკურთხეველი ზემოასა გე-
კლესიისა სამთავარ-გნისკონაობისა, და ჰყო იგი
საყოფელად და განსასვენებელად თვსად, და აღ-
მართა მუნ ღუჯარი თვთ მის მიერ შემწადებული
ნახსლევითგან ვაზთასა, რომლისა წინაშე განათევნ
იგი ღამესა მარადის მღვიძარებითა, და ეგრეთვე
შეაღამებნ ღღეთა დაუცხრომელად ღოჯვთა, მარ-
სვითა და კედრებითა ღუთისათა. და განკვირვე-
ბულნი სიმრავლესა ამას ღუჯართა მისთასა, ჰმსა-
ხურებდეს მას მეუღლენი იგი მცველნი სამოთ-
ხისა მის მეფისანი; და ესრეთ მუნ მეოფე წმიდა
ნინო მრავალ-გზის მივალნ უბანსა მას ურიათასა
გნისა-თვს ებრაულისა და გამოძიებისა-თვს კუჩარ-
თისა მის უფლისა, რომლისა-თვს იგი ესმინა

იერუსალიმს ნააზრას მისკან, ვითარმედ წარუ-
ღიათ იგი მცხეთელთა, რათამცა ყოვლით კერ-
ძოვე სცნა, და ეუწყა მას კვართისა მის ვითა-
რებაჲ. მაშინ ჰპოვა მან ურია ერთი სასყლით
აბიათარ ძღუდელი, და ასული მისი სიღონია და
უქადაცა მათ სასარება უფლისა ჩვენისა იესო ქრის-
ტესი, რომელთაცა იგი რქმენა და დემოწაფნეს
მას, და მათ თანა სსუხნიცა დედანი დემოწაფნეს
ურიანი რიჯჯით ექუსნი სწავლასა მას წმიდისა ნი-
ნასსა თვნიერ ნათლის-ღებისა, რამეთუ არა იყო მას
ყამსა ძღუდელი, რათამცა ნათელ-ეცა მათდა; და
იუქნეს იგინი ფარულად მოწაფე მისი. და აღას-
რულებდა ღმერთი სელითა წმიდისა ნინასითა სა-
კვრველებათა და კურნებათა შრავალთა. რამეთუ
რეცა თუ მიხეხითა წამალთა სმარებისათა შრავ-
ალნი განუკურნებულთა სენთაგან შენგრობილნი
განათავისუფლნა უძლურებათაგან მათთა.

და ესრეთ იქცეოდა რა ქალაქსა მას შინა მცხე-
თას წმიდა ნინა ყამთა სამისა წლისათა; მათ დღე-
თა შინა იქმნა შესულსა მირიანისი, და მძის-წყუ-

ლისა მისისა დიდისა სწარსთა მეფისა საბერძნე-
თად, რომელნი ესე კოსტანტინე მეფემან ბერ-
ძენტამან იოცნა ძალითა ქრისტესითა და ჯვარი-
სა მისისა წინამძღრობითა ყოვლით სწით-ურით
ძათით.

ხოლო ვითარ მოვიდა მარიან მეფე ოცებუ-
ლი საბერძნეთით კოსტანტინე მეფისაგან, და ვიდ-
რე მოსულადმდე მისსა განსჯანა წმიდისა ხინას
მიერ ქადაგება ქრისტეს სჯულისა, რამეთუ იც-
ყოდა იგი სძა ძალად, ვითარმედ გზოვენ მკვიდ-
რნი გვე ხრდილოხანი ცთომასა შინა, და გამოე-
ხინა ჯვარი იგი ნასსლევისა, და იქმოდა მის მიერ
საკვირველებათა მის მიერ დიდთა; რამეთუ გან-
ჭკურნის განუკურნებელნი თვნიერ წამლისა შე-
სებითა მით ჯვარისათა. და კვალად ჰქადაგებდეს
მის თანავე მოწაფენი მისნი, რომელნი პირველ
ფარულად იუჟნეს მოწაფე მისდა, რიცხვით შვიდნი
დედანი ურიათანი: სიღონია ასული აბითარ მღუღ-
ლისა და სსუჟანი იგი ექუხნი, და სამოთხისა მცვე-
ნი იგი ურთიერთ-არს მეუღლენი, და აბითარ

მღუდელი ახალი იგი ჰავლევ, რომელი უძიძრად
და დაუცხრომელად ჭქადაგებდა სჯულსა ქრისტესსა,
და ფრიადცა მეცნიერ იყო ძველისა სჯულისა,
და ახალი ესე სჯული ესწავა მას წმიდისა ნი-
ნასაგან, და უმეცეს ნინასსა ამხილებდა ყო-
ველსა კაცსა და ასწავებდა სჯულსა ჭემძარიცსა.
ქრისტესსა. მაშინ აღიძრნეს ურიანი აბითარს ზე-
და, რათამცა ქრს დაჭკრიბეს მას. ხოლო შირიან
მეფემან მიაგლინსა მსასურხი და განარინა აბითარ
მოკვლისაგან ურიათასა, რამეთუ აქუნდა მას სურ-
ვილი ქრისტეს სჯულისა, ამის-თჳს რომელ ას-
მიოდეს მრავალნი სასწაულნი ქრისტეს-მიერნი
საბერძნეთით და სომხითით, და არა დააბრკოლებ-
და ქადაგებად ნინასა და მოწაფეთა მისთა, არა-
მედ ჰბრძოდა მცერი იგი ყოველთა მოწამუ-
ნეთა მიძარით ეშმაკი და ვერ დააყენებდა აღსა-
რებასა ქრისტესსა, და ეგრეთვე ნახა დედოფა-
ლიცა უმეცეს მისსა გულ-ფიცხელ და შეურაც-
ხის-შეოფელ-იყო ქადაგებასა მას ქრისტეს სჯუ-
ლისა ჭემძარიცისასა. ხოლო წმიდა ნინო იყო

ესრეთ და ილოცვიდა დაუცხროძელად საყუდელსა
მას მისსა მაყვალთა ქვეშე, და დაკვირვებულ-
იყუნეს წარძართნი იგი ლოცუასა მისსა და მღვი-
მარებასა. უცხო უხნდათ საქმე იგი, იწყეს გა-
მოკითხუად მისსა; სოლო იგი აუწყებდა ძველ-
თა და ახალთა წიგნთა და განაბრძნობდა უგუ-
ლის-სძოთა მათ, და შთაუგდებდა გულსა მათ-
სა საყვარულსა ქრისტესსა. და იყო ესრეთ სამ-
წელ, ვინაჲცა განაცხადა ქადაგება და დაიმოწაფნა
შოაგალნი. მაშინ იყო ვინმე ყრმაჲ წული ში-
რისა ვინმე სენითა შეპყრობილი და მიმოაქ-
უნდა დედასა მისსა კართთი კარად, რათამცა ვინ-
მე ჰპოვა მეცნიერი კურნებისა, და ჰყოძცა სარ-
გებელი მისი, და შეისწავეს იგი ყოველთა, და
არა ოდეს ჰპოვეს სარგებელი კურნებისა ყრმი-
სა-მისთჳს. და ძეურნალთა ჰრქვეს დედა-კაცსა
მას, ვითარმედა არა რაჲ სარგებელ-ეყვის ყრმა-
სა-მაგას. და დედა-კაცი იგი იყო გულ-ფიცსე-
ლი წარძართი და ძარადის სძაგებნ სჯულსა ქრის-
ტიანეთასა, და აყენებდინ სსუათაჲცა კითხუად და

მისულად ნინასსა. ხოლო ვითარცა სასო-წარკ-
ვეთილ-იქმნა მკურნალთა მიერ, მოვიდა და და-
ვარდა წინაშე ნინასა და ეგედრებოდა კურნებასა
ურმისასა. მაშინ ჰკრქუა წმიდამან ნინა: «კურნე-
ბაჲ, რომელი კაცთაგან არს მე არა რაჲ გჰყო,
ხოლო ღმერთიან ხვეწმან, რომელსა მე ვმსა-
სურებ, ქრისტემან მისცეს ურმისა ამას კურნება».
და რომელსა კილიკსა ზედა მარადის ილოცავნ
წმიდა ნინო მას ზედა დადებად უბრძანა მან სნეუ-
ლი იგი და იწყო ვედრებად უფლისა, და მასვე
ყამსა განიკურნა ურმა იგი განსჯურებული და
მსიარული მისცა დედასა თჳსსა. ხოლო დედამან
მის ურმისამან აღიარა ქრისტე და სთქუა: «არა
არს სსუა ღმერთი თჳნიერ ქრისტესსა, რომელ-
სა ჰქსდაცებს ნინა». და დაემოწაუა წმიდასა ნი-
ნას, და შეუდგა კუალსა მისსა და აღიდებდა
ღმერთსა. მაშინ დედოფალი ნანა შევარდა სენ-
სა ფიცსელსა დიდსა და მწარესა, რომლისა კურ-
ნება გერგინ შეუძლო, რამეთუ ყოველთა კე-
ლოვანთა მკურნალთა წარმოაცალიერნეს წამალნი

მაინი, და გერა რაჲ შეუძლეს კურნებაჲ მისი,
ულახო იქმნეს და სასო-წარკვეთილ. სოლო აუწ-
ყეს ვიეთთამე დედოფალსა, ვთარძედ დედა-კაცისა
მის რომისა ჯგუისა მიერ, რომელსა ჰქვიან ნინო,
ლოცვითა მისითა შრავალნი სენნი განიკურნე-
ბიან. მაშინ უბრძანა მსახურთა თვსთა, რათა მოი-
ყუანონ ნინო. და მივიდეს მსახურნი დედოფლი-
სანი, და ჰპოვეს ნინა ქაჩსა მას ქვეშე მაყ-
ვალთასა ილოცვიდა რა ყამსა შეეძუსესა, და
მოუთხრეს ბრძანება დედოფლისა. სოლო წმიდა
მან ნინა ჰოქიჲ: აარა ბრძანებულარს ჩემდა, სადა
ბანაკი ჩვენი არს რათა განვიდეთ მიერ, არამედ
დედოფალი აქა მოვიდეს საყოფელსა ჩემსა ჰეშმა-
რიცხსა, და განიკურნოს ძალითა ქრისტესითა. სოლო
მსახურთა მოუთხრეს დედოფალსა აქმული იგი
ნინასი. მაშინ დედოფალი გულს-მოღვინედ გუ-
ყოდა მათ: აშემიძნადეთ მე უსყდარი და მიმიყ-
უანეთ მისსა. მაშინ წარიყუანეს უსყდრითა მსა-
ხურთა მათ იგი, და ძე მისი რევ და სიმრავლე
ერისა მის-თანა. ვითარ მივიდეს საყოფელსა

მას წმიდისა ნინასა, და დადგეს დედოფალი
კილიკსა მისსა ზედა, იწყო წმიდამან ნინო
ლოცუად და გედრებად ლუთისა მიმართ მყო-
ვარ-ყამ, და მოილო ვრუარი იგი, რომელი აქუნ-
და, და შეახო თავსა, ფერხსა და მხართა ვრუა-
რის სახედ, და მეესეულად განიკურნა და აღჰსდ-
გა განსოცხლებული, ჰრწმენა ქრისტე და სთქუა:
«არა არს ღმერთი, თვინიერ ქრისტესსა, რომელ-
სა ჰქადაგებს უფვე ესე დედაკაცი». და მიე-
რიდგან შეიქმნა იგი მეგობრად თვსად შინაუ-
რად, და მარადის ჰკითხავნ და გამოიწულილავნ
სჯულსა ქრისტესსა, და ასწავებდა წმიდა ნინო
და აბიათარ ახალი პავლე, და ასული მისი სა-
დონია. და იქმნა დედოფალი მორწმუნე და იუ-
ნა ღმერთი ჭეშმარიტი. და ჰკითხვიდა დედო-
ფალსა მეფე: «ვითარ იგი მეესეულად განიკურ-
ნე». და უთხრობდა დედოფალი ყოველსა მას,
რომელი იქმნა მას ზედა, ვითარ თვინიერ წამ-
ლისა ლოცვითა ნინასითა და შეხებითა ვრუარი-
სათა განიკურნა. და სიმრავლე იგი ერთა, რო-

მელთა ესილვა, დაამცვიცებდეს სიჯეჟასა დე-
ლაფლისასა. მაშინ მირიან მეჟე განჭკვირდა და
იწყო გამოძიებად სჯულსა ქრისტესსა და მარა-
დის ჭკითხავნ ურია ყოფილსა მას აბიათარს ძველ-
თა და ახალთა წიგნთაგანსა, და იგი აუწიყებდა
ყოველსა. და წიგნიცა, რომელი ჭქონდა მირი-
ან მეჟესა, ნებროთისი მასცა წიგნსა შინა ჭპო-
ვა წერილი ესრეთ: აღძენებასა მას გოდლისასა,
სმა იყო ზეცით ნებროთის მიერ, რომელი ეც-
ყოდა: «მე ვარ მიქელ, რომელი დადვინებულა
ვარ ღუთისა მიერ მთავრობასა ზედა აღმოსავ-
ლისასა, განვედ ქალაქით მაგით, რამეთუ ღმერ-
თი დაჭფრავს. ხალხო უკანასკნელთა ყაძთა მო-
ვიდეს მეუჟე იგი ცისა, რომლისა შენ ვნებავს
ხილვა მეურაცხი ერსა შორის მეურაცხსა. შიშ-
მან მისმან განაქარვნეს ვემონი სოფლისანი, მე-
ჟენი დაუცეობდენ მეფობასა, და ეძიებდენ სიგ-
ლასაკესა. მან ვისილოს ჭირსა შინა, და ვის-
ნას შენ». მაშინ გულისსმა ჭყო მეჟემან მი-
რიან, რამეთუ ძველნი წიგნნი და ახალნი ეძი. წ-

მებოდეს, და ნებროთის წიგნიცა დაამტკიცებდა, შექმნა სურვილი ქრისტეს სჯულისა; არამედ ჳბრძოდა მტერი იგი უხინო, დააყენებდა აღსარებასა ქრისტესსა, გულსა შთაუგდებდა სსოებასა კერანთასა და ცეცხლისასა. არამედ დედოფალი მარადის ეგედრებოდა აღსარებად ქრისტესსა, და იყო მეფე დედოფლისა მოქცევიდგან წელიწადსა ერთსა ორ-გულებასა შინა. ხოლო ასწავებდა ერსა დაუცხროძელად წმინდა ნინა, და არავის აუწყებდა, თუ ვინ ვარ ანუ სადათ მოვალ, არამედ ცუგვედ იტყოდა თავსა თვსსა.

და იყო დღესა ერთსა საფხულისასა, თთვეს ივლისის ოცსა, დღესა შაბათსა, განვიდა მეფე მირიან ნადირობად მუხრანით კერძო, და მოუხდა უხინო იგი მტერი ბოროტი ეშმაკი და შთაუგდო გულსა სიყვარული კერანთა და ცეცხლისა, და იგონებდა ყოველთა მსახურებასა მათსა, და მსხვილითა მოწყვეტასა ყოველთა ქრისტეანეთასა. და ჳრქუა მეფემან ოთთა თანა-მსრანველთა მისთა. «ღირს ვართ ჩვენ ღმერთთაგან ჩვენთა ბო-

როცის ყოფასა, რამეთუ უღებ ვიქმნენით მსასუ-
რებისა-გან მათისა, და მიუშვიით ქრისტეანეთა
გრძნეულთა ქადაგებად სჯულსა მათსა ქვეყანას
ხვენსა. რამეთუ გრძნებითა ჰყოფენ საკვირვე-
ლებათა მათ. აჲ ესე არს განზრახვაჲ ჩემი, რა-
მეთუ ბოროტად მოისრნეს ყოველნი მოსავნი
ჯვარ-ცმულისანი, და უმეტესად შეუდგეთ მსა-
სურებასა ღმერთთა მათ, მპყრობელთა ქართლი-
სათა. ვამხილო ნახას ცოლსა ჩემსა შენანება და
დაცეგება სჯულსა ჯვარ-ცმულისასა. და თუ არა
შერხდეს დავიგიწყო სიყვარული მისი, და სხვა-
თაგე თანა წარესწყმიდო იგიცაჲ. დაუმტკიცეს
განზრახვა მისი თანა-მზრახველთა მათ, რამეთუ
მსურვალედ იუზნეს ივინი საქმესა ამას, და ნე-
ბავდათ პირველიდგან და ვერ იკადრებდეს განცხა-
დებულად. ხოლო მეფემან მოვლო ყოველი სა-
ნახები მუხრანისა, და აღვიდა მათსა ზედა თხო-
თისასა მალალსა, რათამცა მოიხილა კასპად და
უფლის-ციხედ. განვიდა თხემსა მთისასა შუა-სა-
მსრის ოდენ, დაუბნელდა მათ ზედა მზე და იქ-

შნა ვითარცა ღამე ბნელი უკუნი, დაიპყრა ბნელ-
მან არენი და ადგილნი, განიბნოვნეს ურთიერთ-
არს ჭირისაგან და ურვისა; და დაძთა მეფე მარ-
ჯო, და იარებოდა ძათათა მალნართა შეძინებული
და დადგა ერთსა ადგილსა და წარეწირა სასოება
ცხოვრებისა მისისა; და ვითარცა მოგეო თავისა
ცნობასა და განიზრახვიდა ესრეთ გულისა შინა
ოჯსსა: «აჲ ესერა ვხადი ღმერთთა ხემთა, და
არა ვჰპოვე ხემ-ხედა ღმერთთა; აჲ რომელსა
ჰქადაგებს ნინა ჯვარსა და ჯვარ-ცმულსა, და
ჰყოფს კურნებათა მისითა სასოებითა, არამცა ძალ-
ედგაა ხსნაჲ ხემი ჭირისა ამისგან, რამეთუ ვარ
მე სოცსლივ ჯოჯოხეთსა შინა, ვერა ვუწყო,
თუ ყოვლისა ქვეყანისათჳს იქმნა დაქცევა ესე,
და ნათელი ბნელად გარდაიქცა, ანუ თუ ჩემ-თჳს
ოდენ: აჲ თუ ხემთჳს ოდენ არს ჭირი ესე, ღმერთთ
ნინასო, განძინათლყ ბნელი ესე და აღვიარო სახე-
ლი შენი, აღვძართო ძელი ჯვარისა და თაყვანის-
ვსცე მას, და აღვაძენო სასლი სალოცველად
ხემდა, და ვიყო ძორხილ ნინას სკუელსა ზე-

და რომთასა. ესე ყოველი რა წარმოსთქვა გან-
თენა და გამოუბრწყინდა მზე და ვარდამოვიდა
მეფე ტყენისაგან დაღვა მას ადგილსა, განიპურ-
ნა ხელნი აღმოსავალით, და სთქუა: «შენ ხარ
ღმერთი ყოველთა ზედა ღმერთთა, და უფალი
ყოველთა ზედა უფლებათა, ღმერთი რომელსა
ნინა იცუვს და საქებელ არს სახელი შენი ყოვე-
ლისა დაბადებულისაგან ცასა ქვეშე და ყოველ-
სა ქვეყანასა ზედა, რამეთუ შენ მისხენ მე ჭი-
რისაგან და განძინათლე ბნელი. აჲ ესერა მიუ-
ნობიეს, რამეთუ გინდა ხსნა ჩემი და ღწინება
და მიახლებად შენდა, უფალი კუროხეული, ამას
ადგილსა აღვმართო ძელი ჯგჯარისა, რომლითა
იდიდებოდეს სახელი შენი და ისვენებოდეს საქ-
მე ესე და სასწაული უკუენისამდე». და-ისწავა
ადგილი იგი და წარმოემართა, და იხილა ერძან
მან ხათელი და გამოემართნენ ივინი განბნეულინი
ხოლო მეფე დაღადებდა: «მიეცით ღმერთსა
ნინასსა ყოველ-მან ერძან დიდება, რამეთუ იგი

არს ღმერთი საუკუნეთა და მას მხოლოსა ჰპყრ-
ნის დიდება უკუნისამდე».

ხოლო ხანა დედოფალი და ყოველი ერი
ვანვიდეს მიგებებად მეფისა, რამეთუ ესმათ,
ზირველ წაწყმენდა და კუალად მოსულა მშვი-
დობით. და მიეგებოდეს ქინძარას და ღართას. ხო-
ლო ნეცარი ხინა დადგრომილ-იყო ლოცვასა
მწუხრისასა მაყლოვანსა მას შინა, ხვეულებისა-
ებრ მისისა ყამსა თვსსა, და ხვენ მისთანა ორ-
მეოცდა ათი სული. და იყო ვითარცა შემოვიდა
მეფე აღიძრვოდა ქალაქი და ხმითა მალლითა ღა-
ღადებდა მეფე. «ხადა არს დედა-კაცი იგი უცხო,
რომელ არს დედა ხვენი, და ღმერთი მისი
მსხნელი ხვენი». ვითარცა ესმა, თუ აქა მაყლო-
ვანსა არს და ილოცავს, მოდრკა მეფე და ყო-
ველი იგი ლაშქარი, მოვიდა და გარდაიჭრა სა-
ხედრისაგან და ეცყოდა ხინას. «აჲ ღირს-მყავ
მე სახელის-დებად სახელსა ღუთისა შენისა და
მსხნელისა ხემისა». ხოლო წმიდა ასწავლიდა და
აწვევდა მსწრაფელ თაყუანის-ცემად აღმოსავალით

და აღსარებად ქრისტეს ღუთისა. მაშინ იქმნა გრგვინვა და ტირილი ყოველისა კაცისა, ოდეს ხედვიდეს მეფესა და დედოფალსა ცრემლოსანათა. და სვალისა დღე წარავლინნა მოციქულნი საბერძნეთად მირიან მეფემან წინაშე კოსტანტინე მეფისა და წიგნი ნინასი ელენე დედოფლისა წინაშე, და აუწყეს ესე ყოველი სასწაული ქრისტეს მიერი, რომელი იქმნა მცხეთას შინა, მირიან მეფესა ზედა, და ითხოვნეს მოსწრაფებით მღუდელნი ნათლის-ღებისათჳს. ხოლო წმიდა ნინა და მოწაფენი მისნი ჰქადაგებდეს ერსა მას ზედა დღე და ღამე დაუცხრომელად, და უხვენებდეს გზასა ჭეშმარიტსა სასუფეველისასა.

და ვითარცა მიიწივნეს მოციქულნი მირიან მეფისანი წინაშე კოსტანტინე მეფისა და მიუთხრეს ყოველი რაგცა იქმნა. მაშინ აღივსო სინარულითა მეფე და დედა მისი ელენე დედოფალი: ჰირველად ამისათჳს, რამეთუ მადლი ღუთისა მიეფინებოდა ყოველთა ადგილთა, და ხელსა მათსა ქუჩაშუ ნათელს-იღებდა ყოველი ქართ-

ლი. და შემდგომად ამის-თჳს გამსიარულდეს,
რამეთუ დაიდასტურეს ძირიან მეფისაგან სრულიად
მოწყვედა სწარსთა და მტკიცედ მიღებაჲ სიუ-
გარულისა მათისა, და აღიდებდეს და მადლობდეს
ღმერთსა. და წარმოგზავნეს მღუდელი ჭემმა-
რიცი იოანე ეპისკოპოსი, და მისთან მღუდელნი
ორნი და დიაკონნი სამნი; და მიუწერა მეფემან
კოსტანტინე ძირიანს წიგნი ლოცვისა და კურო-
ხევისა და ღუთისა მადლობისა და წარმოსცა ვგარი
და საჯი მაცხოვრისა, და მისთანა ნიჭი დიდი,
და ელენე დედოფალმან მიუწერა წიგნი ქებისა
და სუგეძინის-ცემისა. მოიწივნეს ეპისკოპოსი,
მღუდელნი და მოციქულნი მცხეთად, და აღიგ-
ნეს სისარულითა მეფე და ყოველი ერი მათი,
რამეთუ სურვიელ-იუჩნეს ყოველნივე სათლის-
ღებისა-თჳს. მაშინ მსწრაფლ გაგზავნა ბრძანება
ძირიან მეფემან ყოველთა ერისთავთა-თანა, სწა-
სალართა და ყოველთა ზართა სამეფოსათა მო-
წოდებად წინაჲე მისსა, და მსწრაფლ მოიწიგ-
ნეს ყოველნი ქლავად.

მაშინ ხათელს-ილო მეფემან სელსა ქვეშე წმი-
დისა ნინასსა, და შემდგომად დედოფალმან და
შვილთა მათთა სელთა ქვეშე მათ მღუდელთა და
დიაკონთასა. შემდგომად ამისსა აკურთხეს მდი-
ნარე მცკეარი, და ეპისკოპოსმან შემსადა ადგი-
ლი ერთი მიწურვილი სიღისა კარსა მოგუთისა-
სა, სადა ყოფილ-იყო სსელი ელიოზ მღუდლი-
სა და მუხ ხათელ-ჭსცემდა წარხინებულთა ერ-
თასა, და ეწოდა ადგილსა მას მთავართა სსნათლა-
ვი. სოლო ქვემოთ მის მდინარისავე პირსა
ორნი იგი მღუდელნი და დიაკონნი ხათელ-ჭსცემ-
დეს ერსა, და მთავრედობდა ერი იგი ურთიერ-
თარს, მოსწრაფებით ეუბნებოდნენ მღუდელთა-
რათა პირველად მას ხათელ-ჭსცეს; და ესრეთ
სურვიელ-იყო ერი იგი ხათლის-ღებისათჳს, რა-
მეთუ ესმინათ ქადაგებაჲ წმიდისა ნინასი რა-
მელსა იცუენ. «ყოველმან რომელმან არა ხა-
თელს-ილოს არა ჭპოვოს მან ხათელი საუკუნოა»
და ამის-თჳს მოსწრაფე იყუნეს ხათლის ღებად
ყოველნი იგი, და ესრედ სხედ ხათელს-ილეს

ყოველმან ერმან, და სიმრავლემან ქართლისამან, თჳნიერ სოლო არა ნათელ-იღეს მთიულთა კავკასიანთა მიუცხასა მას ნათლისა, არამედ დაადერეს ბნელსა შინა ყამ რაოდენმე, და ურიათა მცხეთელთა არავე ნათელ-იღეს; ვარსა ბარაბიანთა ნათელ-იღეს ორმოცდაათმან სსლმან, და იქმნეს წინაშე მეფისა დიდ, და მიუბოძა დაბაჲ, რომელსა ჭქვიან უხიე-დიდი. არამედ არა ნათელსოლო ფეროზ სიძემან მირიან მეფისამან, რომელსა ჭქონდა: რახი ბარდაგამდის მირიან მეფისაგან, არცა ერმან მისმან ნათელს-იღეს, არამედ სორცაელად ოდენ მორხილებდეს მირიან მეფესა.

მაშინ წარავლინა მირიან მეფემან ეპისკოპოსი იოანეა და მისთანა წარხინებული ერთა წინაშე კოსტანტინე მეფისა და ითხოვა ნაწილი ძელისა ცხოველისა, რომელი მას ოდენ ყამსა გამოეჩინა ლუთის მოყვარეს ელებე დედოფალსა; და ითხოვნა მლუდელნი ძრავალნი, რათა განხვლინებეს ყოველთა ადგილთა და ნათელ ჭსცემდენ ერთა, რათა მკსწრავლ ნათელ-იღოს ყოველმან

სულმან ქართლისმან. და ითხოვნა ქვით-სუროსა
მოდღარნი აღშენებისა-თჳს ეკკლესიათა. ვი-
თარცა მოიწივნეს წინაშე კოსტანტინე კეისრისა
სისარულით მიანიჭა ნაწილი ძელისა ცხოვრებისა,
ფიცარნი იგი რომელსა ზედა ფერსნი დაემ-
სტჳალნეს უფალსა, და სამსტჳალნი სელთანნი. წარ-
მოგზავნეს მღუდელნი დახურონი მრავალნი. რამე-
თუ კოსტანტინე მეფემან მეფობასა შინა მისსა, აღ-
შენა ეკკლესია ცამარი წმიდა, და მიჰსცა ვაჩძი დიდ-
ძალი ეპისკოპოსსა იოანეს, და უბრძანა: ასადაცა ჯერ
იყოს ადგილთა ქართლისათა მუნცა აღაშენენ ეკკლე-
სიანი სასელსა ზედა ხემსა, და ნიჭი ესე დიდ-ძალი
დამიძკვიდრე საზღვართა ქართლისათაჲ. და წარ-
მოვიდა ეპისკოპოსი და მისთანა მოციქული, და
ვითარ მოიწივნეს ადგილსა რომელსა ჰქვიან ერუ-
შეთი, დაუტევნა მუნ ხურონი საქმედ ეკკლესიისა,
დაუტევნა განძნი და სამსტჳალნი უფლისანი, და
წარმოვიდა და მოვიდა მანგლისს, და იწყო შე-
ნება ეკკლესიისა და დაუტევნა ფიცარნი იგი უფ-
ლისანი. მაშინ შეჰსწუსნა ძირიან მეფე, რამეთუ

პირველ არა სამეფოსა ქალაქსა მოვიდეს, არამედ
სსუათა ქალაქთა და ადგილთა იწყეს შენება ეკ-
კლესიისა და დაუცვენეს ნაწილნი. ხალხო მო-
ვიდა წმიდა ნინა და ჭრქუა: «ნუ ჭსწუს მეფეო,
რამეთუ ესრეთ ჯერ არს, სადაცა მოვიდოდინ
დასთესდინ სახელსა ღუთისასა, რამეთუ არს ქა-
ლაქსა ამას შინა სამოსელი იგი დიდებული უფლასა».

მაშინ მოიყვანა მეფემან ახოთარ და მის-თანა
ურიანი მრავალნი და გამოიკითხა მათგან კუართისა
მის თვს, და მათ მიუთხრეს ყოველი რომელი
ზემორე წერილ არს; და აღიპყრნა ხელნი თვსნი
მარიან მეფემან, და სთქუა: «კურთსეულ-ხარ შენ
უფალო იესო ქრისტე, მეთ ღუთისა უსოველი-
საო, რამეთუ პირველიდგანვე ვინდა სსნა ხვენი
ეშმაკისაგან, და ადგილისა ბნელისა, ამის-თვს სა-
მოსელი იგი შენი წმიდა წარმოევსა წმიდით ქა-
ლაქით შენით იერუსალიმით ებრაელთა მათ ღუ-
თაებისა შენისა უცხო ქმნილთა, და ხვენ უცხო-
თა ნათესავთა». და წარემართა მეფე და ყოველი
ქალაქი მუკვიტედ ქრისტეიანობასა. იწყეს სურათა

შენებად ეკკლესიისა გარე-უბანსა, მიუვალთა მათ
ზედა საყოფელთა წმიდისა ნინასთა, სადა აწ არს
ეკკლესია სამთავარ-ეპისკოპოსოსო. მაშინ ქსთქუა
წმიდამან ნინა: «კურთხეულ-არს უფალი იესო
ქრისტე და მამა უფლისა ზეენისა, რომელმან
მოავლინა სიჯეჟა მისი წმიდა უათაგან მალათა,
თვთ ძლიერისაგან საყდრისა გარდამოსრული
ქვეყანად მდაბლად, შობილი უმტველად თესლი-
საგან დაეითისა, დედაკაცისაგან მარჯოდ შობილისა,
წმიდისა და უბიწოსა, რომელი სათნო-გეო მას მი-
ზეზნითა, მიზეზნი უსოვრებისა ზეენისა, რომელ-
მან უასა ქვეშე უოველივე განანათლა, და მორწ-
მუნენი აუსოვნა. რომელი იშვა ვითარცა კაცი,
ნათელი უოველთა, სავი ღვთისა, და ვითარცა
მსასურმან ვინმე სჯულისმან ნათელს-ილო წელი-
საგან და სულისა, ჯგარს-ეცუა, დაეფლა, და აღ-
სდგა მესამესა დღესა, ამაღლდა სიმაღლესა მა-
მისა თანა, და კვალად მოვალს დიდებით. რომ-
ელსა ჳშეგენის უოველივე დიდება თანა მამით

სულით-ქმიდითურთ. აწ-და მარადის და უკუნიითი
უკუნისამდე ამინა.

მათ ღლეთა შინა მოიწია წიგნი რომით პაუ-
როარქისა, ნინასა და მეფესა და ყოველსა ერსა
ქართლისასა, და მოუვლინა ბრანჯი დიაკონი ქე-
ბისა შესხმად და კუროსევისა მიცემად, და ამის
ნეჯარებისა ნინასაგან ლოცვისა წარღებად და
მადლისა ზიარებად. აქუნდა წიგინი ბრანჯთა მე-
ფისაჲსა ნინოს-თჲს, და რამეთუ მამისა მისისა-
გან ნათელს-გლო ყოველსა ერსა ბრანჯეთისასა,
და ყოველი ესე მისმენილ-იყო იერუსალიმით
და კოსტანტინოპოლით, ვითარმედ ქვეყანასა მას
ქართლისასა მიეფინა მჴე სიძარტლისა. ამის-თჲს
სანაჯრელი წიგნი მოეწერა, რათამჴა ეუწენეს
აქაურნი იგი სასწაულნი სვეცისა მის მაყლოვა-
ნისა და ძალი იგი კურნებისა. ესე ყოველი იხი-
ლა და მოისმინნა სასწაულნი იგი ყოველნი, რომ-
ელნი ქმნილ-იუვნეს მცხეთას დიაკონმან ბრანჯ-
თამან, და ვანკვირვებული აღიდებდა ღმერთისა,
და წარიღო წიგნები.

მაშინ მეფემან ჭრქუა წმიდასა ნინას და ეპის-
კოპოსსა: «მნებაეს ესრეთ, რათა იძულებით მას-
ვილითა მოვაქცივნეთ მთიულნი და სიძე ხემი
ჟეროზ, და დავამიხნე მესა ლუთისასა და ვათაყ-
ვანნეთ ზაჯიოსანსა ჯვარსა». მაშინ ჭრქვეს მას:
«არა ბრძანებულ-არს უფლისაგან მასვილისა აღება,
არამედ სახარებითა და ზაჯიოსნითა ჯვართა უხ-
ვენით ესა ჭეშმარიტი, მიმეგანებელი ცხოვრე-
ბად საუკუნოდ, და მადლმან ლუთისამან განახათ-
ლოს ბნელი იგი გულთა მათთა. და წარვიდეს
წმიდა ნინა და ეპისკოპოსი იოანე, და მათ თანა
წარიყვანა მეფემან ერის-თავი ერთი, რომელნი
მივიდეს და დადეს წარბანსა, და მოუწოდეს
მთიულთა ზირუცუების სხეთა მათ კაცთა: ჭარ-
თაღელთა, ფხოველთა, გუდა-მაყრელთა, და უქა-
დაკეს ჯვარი ქრისტეანეთა, ჭეშმარიტი მიმეგა-
ნებელი ცხოვრებად საუკუნოდ. ხოლო მათ არა
ინებეს ხათლის-ლება, მაშინ ერის-თავმან მეფი-
სამან მცირედ წარმართა მასვილი მათ ზედა და
ძლევიტ შემუსრნა კერპნი მათნი. გარდამოვიდეს

მუნით, დადგეს ჭალეთსა და უქადაგეს ერწო-
თიანელთა. სოლო მათ შეიწყნარეს და ნათელს-
იღეს; სოლო ფსოველთა დაუტევეს ქვეყანა მათი
და გარდავიდეს თუშეთს, და სსუანიცა მთიულელნი
უძრავლესნი არა მოიქცეს. სოლო დაუძძიმა მათ
მეფემან სარკი, ოდეს არა ინებეს ნათლის-ღებაჲ,
ამის-თჳსცა წაკრბეს ივინიცა და შესცთეს, და
რომელნი უკანასკნელ მოაქცივნა აბიბოს ნეკრე-
სის ეპისკოპოსმანი, და რომელნიმე მათ-განი დაძ-
თეს წარმართობასა შინა ვიდრე დღესამოდღე.

სოლო წმიდა იხნა, წარემართა წარსუტლად რანს
მოქცევეად ფეროზისა, და ვითარცა მიეახლა კა-
სეთს დაბასა ბუდისასა და ჰყუნა მუნ დღენი და
მოვიდეს მისსა კასეთით, ჰკითხვიდეს და აღი-
ღებდეს სწავლასა მისსა სიმრავლე ერისა. მაშინ
დასხულდა მუნ, და ვითარცა ჰსცნა რეგ მემან
მეფისმან და სოლომე ცოლმან მისმან, რომელ-
ნი ცხოვრებდეს უჯარმოს, მოვიდეს ნინასსა, და
აჯნობეს მეფესა და დედოფალსა. სოლო მათ მი-
ავლინეს ეპისკოპოსი იოანე წარმოყვანებად წმი-

დასა ნინასსა. სოლო წმიდა ნინა არა ერჩდა.
მაშინ წარვიდა თვით მეფე და სიმრავლე ერისა
მლიერისა, და მივიდეს მისსა და შეჰკრბა სიმ-
რავლე ერისა, და ჰსედვიდა ყოველი იგი ერი
ჰირსა ნინასსა, ვითარცა ზეცას ანგელოზისასა,
და მოსწყევდიან ყველსა სამოსლისა მისისასა,
მიიღებდეს და ემთხვეოდეს სარჩმუნობით. და
იძულებით ეგვედრებოდეს ყოველნი დედოფალნი
გარემოს მსდომნი, რომელთა მოსდიოდეს სრე-
მლნი თვალთაგან მათთა განძიარებისათჳს მოძ-
ღურისა მის და მოღუჭისა, და სხეულთა-მკურ-
ნალისა სელოვნისა, და ეცუოდეს სალომე
უფარძელი, ჰქროყ აგრისენელი და მათ-თანა
ერის-თავნი და მოფარნი ჰკითხვიდეს: «თუ ვი-
ნაჲ, ანუ ვითარ მოხვედ ქეცყანასა ამას მაკსოგ-
რად ჩვენდა, ანუ სადათმე იყო შენი დედოფა-
ლო, მაუწყენ ჩვენ საქმე შენი, რასა იცუვი
ცუვეობასა, ცუვეთა მსსნელო სანაცრელო, რა-
მეთუ ესერა გვისწავიეს შენ მიერ, ვითარმედ
ყოფილ-არიან წინასწარ-მეცუეულნი ჰირველ მისა

ღუთისა, და შემდგომად მოციქულნი ათ-ათმეც-
ნი; და ჩვენდა არავინ მოავლინა ღმერთმან სსუა,
ვარნა შენ, და შენ ვითარ იცუვი, ვითარმედ
მე-ცუვე ვარ, ანუ ვითარ უცხოა. სოლო მაშინ
იწყო სიჯუვად წმიდამან ნინა, და თქუა: აბუღ-
ნო სარქმუნობისანო, მასლობელხო დედოფალ-
ხო ჩემხო, ვსედავ თქუცხ, ვითარცა ჰირველ-
თა მათ დედათა, ყოველთა სარქმუნობასა და
სიყვარულსა. ქრისტესსა, და ვნებავსთ ვსათა ჩემ-
თა უნობაჲ ვლასაკისა მსევლისა და ვაუწყომცა,
რამეთუ ვსერა მოსრულ არს სული ჩემი სოლო-
ცად ჩემდა, და მეძინებთან მე ძლითა დედას
ჩემისათა საუკუნოდ; არამედ მოიხვეწით საწე-
რელნი და დაჰსწერეთ ვლასაკი და უღები ცხოვ-
რება ჩემი, რათა უწყოდინან შეილთაცა თქუცხთა
სარქმუნობა თქუცხნი, და შეწყენარება ჩემი და
სასწაულნი ღუთისანი, რომელ ვიხილავნა.

მაშინ მოიხუენეს საწერელნი, სალომე უჯარ-
მელმან და ჰერუე აგრისველმან. იწყო სიჯუვად
წმიდამან ნინა, და ივინი ჰსწერდეს. და წარ-

მოუთხრა ეოველი, როძელი ზემოთ დავსწერეთ
ცხოვრება მის წმიდისა და ნეჯარისა. და შე-
ვედრა მეფესა ააკობ ძღუდელი, რათა შემდგო-
მად იოანესა იგი ჭყოს ეპისკოპოს. მაშინ იოან-
ნე ეპისკოპოსმან შეჭსწირა უსისხლო მსსუჭრძ-
ლი, და აწიარა წმიდა ნინა კარცსა და სისხლსა
ქრისტესსა. და შეჭვედრა სული მეუფესა ცათა-
სა. ქართლად მოსლვით მისით მეთიათსმეცსა წლი-
სა (იდ) და ქრისტეს ამაღლებიდეან სამას ოცდა
ათრამეცსა წელსა, დასაბამიდეან წელთა სუთი-
ათას რგაას ოცდა ათრამეცსა. მაშინ შეიძრეს
ორნივე ესე ქალაქნი მცხეთა და უჯჯარძო და
ეოველი ქართლი მიცვალებასა მისსა, მივი-
დეს და დამარხეს ძღვეით შემოსილი გუამი
მისი ადგილსავე ზედა ერთისა დაბასა ბუდისა-
სა, რამეთუ მუნ ითხოვა თუთ დაფლვაჲ მეფისა-
გან შესედვითა ღუთისათა და სიძღაბლით ჭქმნ-
ესე წმიდამან.

ბ. ღუაწლთა და გნებათა წმიდისა დიდისა
მოწამისა დედოფლისა ქეთევანისა.

მამული წმიდისა დედოფლისა ქეთევანისა იყო
ქართლი, სიღო მშობელნი მეფეთაცან დავითიან
ბაგრატოვანთა, მამაჲ მისი იწოდებოდა აშოთან, და
იყო მის-წული კოსტანტინესი ქართველთა მე-
ფისა კეთილ-მსახურისა. ასული ესე დავითისი,
ჴსწავლული სარქმუნებითა ჴსჯულის-დებულე-
ბითა, სწავლული სამღუდლოჲთა წერილითა, და
სათნობათა მოძებნი ქალწული, მორცხვი, ბრძე-
ნი კეთილ-გონიერებისა, ქალი ნარნარი, და მხნე
კეთილთა მოქმედებათადმი, ერმა შვენიერი და უძ-
ვენიერესი მიმადლებულებითა, მიეთხოვა მესა
კეთილ-მსახურისა კასთა მეფისა ალექსანდრე მე-
სამისასა დავითს დავითიან ბაგრატოვანსა, ჴაბუკსა
შუქსნიერსა კეთილ-მსახურებითა, და სიმხნითა.

აღასრულეს უკუჴს მეფეთა ქორწილი შესაბამ
უმაღლესობისა დიდ-გუარობისა წესითა ქრისტიანე-
თათა, და იქმნა ქეთევან დედა შვილთა, რომელთაცა-

ნია არს მე თეიმურაზ ჰირველი; გვირგვინი კეთილ-
მსასურებისა. ხალხი დავით გარდაიცვალა მალე.

უწყებულ-ქმნილმან უღმრთომან ჰირველმან
შაჰბაზ სწარსთა მეფემან, ვითარმედ მომკუდარ-
არს ჭაბუკი მეფე კასთა დავით, დაშთომილ-არს
მემკვიდრედ მხოლოდ ვიორგი ოდენ, რამეთუ
დროსა მას მოსუცებულ იყო მეფე ალექსანდრე,
უბრძანა კახვანჯინეს მესა მეფისა ალექსანდრეს
მაჰსმედიან ქმნილსა, (რომელიცა მისცა მამამან
თჳსმან წინად დროსა სიყრმისასა შაჰთამასს ჰირ-
ველსა). ვითარმედ წარგედ კასეთად და მოჰკალ
მამა იგი შენი მოსუცებული, და მმა იგი შენი
ვიორგი, და იმეფე კასეთსა ზედა და მაჰსმედიან
ჰყებენ მკვიდრნი კასეთისანი. . . .

აქენდა უკუწ ყოვლად უკეთურსა შაჰბაზს მვირი
არა მცირედი ქართლისა და კასეთის სამეფოთა და
მეფეთა ზედა, მიზეზითა ლუარსაბ ჰირველისათა,
რომელმანცა არა მსასურა ზანასა მისსა შაჰთამასს
ჰირველსა, და არცა აუფლა დანყრობად ქართლი-
სა და კვალად მიზეზი, ვითარმედ ირაკლი მე

მეფისა ალექსანდრესი გულ-მწყრალო საღლისა მი-
მართი თვისისა წარვიდა კოსტანტინეპოლედ; რომ-
ლისა-თჳს ენება უღმროთსა შაჰბას, რათა ჳწა-
ვოსმცა დროჲ მარჯვე ძვირის სსენებად ქართ-
ლსა და კახეთსა ჴედა.

მსმენელმან მეფისაგან ბოროტმან კოსტან-
ტინე წარმოსუტლა ჳყო ისწაანით კახეთად, და აუწყ-
ეა მოსუტლა თჳსი მამასა თჳსსა მეფესა ალექ-
სანდრეს. მაშინ მეფე მსიარულ-ქმნილი მითაურით
თჳსით გიორგით წარსრული წინა მიეგება კოს-
ტანტინეს, და შეიყარნენ ბაზარს, რომელი იყო
მაშინ ქალაქი ენისელს შინა. და აღივსნენ სი-
სარულითა მეფე და გიორგი, სოლო უკეთური
იგი კოსტანტინე მაგრა ჴაკვიდა ორგულუებით;
წარმოეგზავნა უკუშ შაჰბას მეფისად და გიორ-
გისად ნიჭნი ძრავალნი და შესამოსელნი ძვირ-
ფასნი, რომლითა მოსილნი და ნიჭებულნი ისა-
რებდეს.

და დღესა უკუშ ერისა ეცყოდა კოსტანტინე
მეფესა და გიორგის, ვითარძედ. «მაქუს რაჲმე

საიდუმლოდ ბრძანებული სიჯგუჯაჲ შაჰბასისაგან
თქუცნდამი, და უმჯობეს არს, რათა განავლინ-
ნეთ სხუანი, და ისმინნეთ თქუცნ. ოდენა. განავ-
ლინნეს უკუშ ეოველნი მუნ მეოფნი სხლსა
შინა კოსტანტინეს-თანა მსხდომარეთა მეფემან და
გიორგია, განალა დაძთენ ორნი ოდენ: აბელ ენდ-
რონიკას შვილი ეორხიბაში (მამა ადამ სულთანისა),
ცნობილი მეფისაკან ერთეულობასა თჳსსა ზედა
უქუცნრვალესს, და მამა აბელისა ენისკობლისი რუს-
თველი. ჰუქუცნ უკეთურსა კოსტანტინეს მსე-
დარნი ბირებულნი ესრეთ, ვითარჲედ ოდეს გა-
მოვიდოდენ კაცნი სხლისაგან, სადაცა მსხდომა-
რე ვიუტნეთ, შემოვედით უკუშ და მასვილითა
განემირენით, დაჰკაფუნით მამაჲ და მამაჲ ჩემია.
მაშინ ბირებულნი იგი მსედარნი მსილველნი სა-
წოლისაგან ანუ კარვისა სამეფოსა გამოსრულნი,
შერბიოდეს მსწრაფლ და ანაზღეულად მოსწყვიდ-
ნეს, ბრძანებისა-ებრ უკეთურისა მის მეფე და გი-
ორგია და მათ-თანა აბელ და რუსთუცნლი.

უქუცხოვეს ეშაკათათანა მდგომარემან კოს-
ტანტინე მოიგონა სსუაჯა ურჯულოება, აწვია
წმიდასა ქეთევანს ძმის ცოლსა თჳსსა ცაოლად
თჳსად მოუწანება და შესთვალნა მისდა სიჯეჳსანი
ყოვლად-ულმროთოებისა-ებრ ნებისა თჳსისა შეერ-
თებისანი.

თქმულსა მას ბოროტ-მოპოვნებასა ზედა გა-
ნაკვირვა უკეთურმან მან წმიდა იგი, რომელმან-
ცა დაიჯჳა ქურთობად ფანოელითისა-მებრ, და დაუ-
წინდა თავი უკუდავსა სიძესა.

ქალმან ბრძენმან და წმიდათა განჳსჯათა მე-
ქონმან მოსიბრძნა მოწოდებად მთავართა კასე-
თისათა და ეგედრა. «რათა შეწევნად ჳეოან-მცა არ
მიშეებად მისდა ნებისა-ებრ თჳსისა უკეთური
თგი და მოაგონებდაცა მკულელობასა მამისა და
ძმისასა ბოროტისა მისგან, და აღწეუცჳასა მათ
შორის მეუობითისა მემკვიდრეობისასა. კასთა უკუც
მსმენელთა არწმუნეს წმინდა იგი, ვითარმედ:
ვარდა მეუობისა შენისა არა ვისსამე დაგემორ-
ჩილნეთ, ბრძანებასა. და ესე ფიჯითა დიდითა და-

ამცვიცეს, და აღჭურვილნი მოკეტლად უკეთური-
სა მიისწრაფდეს.

შეკრებულნი უკუშ კასნი ყოველნი წარვიდეს
ბრძოლად კოსტანტინესა. ზედა, ვითარცა მესისს-
ლისა მეფისა მათისა და შბრძოლისა მათისა და
ზედა-მიუსდეს მეოფსა ბასარსაგე შინა, და ზე-
და მისრულთა ანუ აცაკითა ბრძოლებრიითა და ანუ
წაქელვითა და ზედა-გარდავლითა ანაზლითა მოკ-
ლეს უკეთური იგი, და მსაარულნი მოიქცეს
დედოფლისად.

მწყალობელმან გულისა ნიადაგ არცა აქა და-
იგიწყო მადლი ხუცულებად და თვს-შორისკებული
ცკბილ-სასკელმან ქეთევან; შესწირა ღმერთისა
მადლობა ძლევისა თვს უბრძანა კოსტანტინესი
ნაჯივად თვისსა თვსებისა და გუარ-მადლობისა
მის უკეთურისა დაფლუად.

ამას შინა საჭირო, სათანადო ექმნა განგება
მეფობისა კასთასა, მით რომელ არღარა ვინ იყო
მეფეთაგანი თვნიერ მისა მისისა მცირისა, და იგი

აყოფებოდა სწარსეთს უღმრთოსა შაჰბასის-თანა
მეფისა სწარსთასა.

ჴსწერს ვასუშვი აღწერათა შინა კასეთისათა.
«მსმენელმან შაჰბას კასეთსა შინა ქმნილისა მის
ბრძოლისა და სიკუდილისა კოსტანტინესმან, იგუ-
ლის-სიჯგუჴა, ვითარმედ ნუ სადა ვანუდგეს კას-
ნი, და ნუ უკუწ დაიწყოსმცა მეფემან ქართ-
ველთამან კასეთი, წარგსაუნა-ჴყო ამისთჴს თეი-
მურასისა კასეთად ნიჭითა დიდითა. მისრული
ისილა-რა მეჲ თჴსი წმიდამან განისარა ბუნები-
თითა თჴსებითა და მისთანა ყოველმან სამეფა-
მან მისმან.

სოლო მეტყუესლმან შვილისად იტყუან. «შვი-
ლო აწ თავის-უფალ ვიქმნებ» შუოათაგან გან-
გებითა, და რადცა გესმარების არა დავიცონებ
შეწევნასა შენდა, ვიდრემდისცა გამოცდილ-იქმნე
და განვისვენებ ამიერიდგან მოცდილი სორჯი-
ელთაგან და სოფლიითა საქმეთა, და ზრუნვა-
გჴყო სულაერთა-თჴს ამიერთიგან საქმეთა.

ფრიად უკუწ დაწყნარებულება იყო მაშინ სა-
ქართველოსა, ვითარმედ საკუდილითიან შაჰთამას
პირველსა, რომელი იყო პაპა შაჰთამას პირვე-
ლისა, არღა სადამე იყო სწარსთიან ოსრება ქართ-
ველთა. სოლო ოსრებაძან ქვეყანათა ხვეწთაძან
და მიწეზძან წმიდისა ღუაწლისაძან ესრედ ძრუად
იწყო. ოდეს იგი მოვიდა თეიმურაზ პირველად
სწარსეთით, და გვირგვინსა იქმნა იგი მეფედ,
ჰსწერენ ვითარმედ, იცხოო თეიმურაზ მეფედ
ქისოეს ეპკლესიასა შინა წმიდისა მოციქულთა
ჰსწორისა სხასსა, და რომელნიმე ვითარმედ იუო
მცხეთად დედა ეპკლესიასა შინა, საქარიას მიერ
კათალიკოსისა. ემსახლა იგი მაშინდელსა გუ-
რის მთავარსა და მოიყუანა ცოლად ასული გუ-
რიელისა ახნაჲ, რომლისაყან ჰქმუნა ძენი: ლეონ,
და ალექსანდრე და ასული თინათინ. მაკუდა დე-
დაუალი ახნა, და აწვთა და წარიყუანა მეფე თე-
იმურაზ შაჰბას ისპახანად, და სიყვარულითა და პა-
ტივიითა ისტუმრა და მიწეზითა მსაკუარითა ის-
რასა, ვითარმედ, რათა შეირთოს ცოლად ასული

ქართველთა მეფისა გიორგის მისა, სიმეონ დიდისა და დაე ლუარსაბ მეფისა. უწყოდა უკუ მსაკურამან-მან, ვითარმედ უხვედრ-იყო ცოლად ვითამე ეკკლესიაებრითა სჯულითა, და არა ერხის მეფე. ჭსწადოდა, რათა ჭპოვოს მიხეზი ღმობისა, რადგა-ღა მუცლად ელა ყოვლად ბორიჯსა მას, და ჭპვას ქვეყანათა ხვენთათჳს და მეფეთა ზედა ბორიჯის-ყოფაჲ.

ეცყოდა უკუ მსჭბას თეიმურაზს ესრეთ, ვითარმედ. «ვინადგან, ვითა მე საყვარელი მივი აღზრდილებისა ძლით და ერთ-გულებისა შენისა, ჭსასოვე უკუ დაე თჳსი ლუარსაბ მეფესა ქართველთასა ცოლად, და მეორე დაე მისი მომიცემიეს შენდა ცოლად და მრხობლობაჲ ვჭქმნათ სიყვარულისა და ერთობისა შენ და მე».

მიუგო თეიმურაზ: «მეუძლებელ-არს მეფეო რამეთუ არა შემინდობს მე ეკკლესია ქმნად ამისა. და იგი უმეცეს განძლიერებდა ბრძანებითრე მძლავრებითა თქმითა. სოლო მსიღველ-მან თეიმურაზ, ვითარმედ უკეთუ არა დაემორ-

ხილებს, მრავალთა იქმნების მიზეზს ბოროტთა
ურხებს იგი ეკკლესიათა დარღვევისა და ქრის-
ტეს მოსახელისა ერისა აღწყურებისა და ცევენ-
ვისა იქმნების მიზეზს, და ლათუ უჯერო იყო,
არამედ მიხლობითა ღუთისათა ჰქმნა უჯეროება
ესე და მოიყვანა ცოლად ასული ქართველი მე-
ფისა სურეძან და შაჰბას წარიყვანა ცოლად
დაჲ მისი უმრწემესი ელენე.

ამათ დროთა შინა მეფობდა ქართველთა ზე-
და, ლუარსაბ მეარე, ჭაბუკი იგი ყოვლად
ბრწყინვალე, რომელიცა მარცვლილებითა შემდ-
გომად გვრევზნოსან-იქმნა. მაშინ განდგომილნი,
რომელთაჲ მიზეზითა მიერ მეფისაგან ლუარ-
საბისა სააკას მე ვიორგი და ნუგსარ წარვიდეს
შაჰბასისად. ხოლო შაჰბას ძური იგი, რომელ
აქუნდა დაფარულ გულსა თვსსა მეფეთა ზედა
ხვეწთა, რომელიცა აღრიდგან დაემარსა, მოილო
მიზეზი, ვითარმედ რომელიცა დაჲ გვქსთსოვე
ლუარსაბს იგი წამართვა მე თეიმურაზს, და
მძნვარედ მბორგალი შემკრებელ სპათა იქმნა,

და წარმოვიდა საქართველოსა ზედა, და თან-წარ-
მოიყვანა ნუგზარ და სააკას მე გიორგი, კორ-
გულხი მემკვდრისა მეფისა თვისისა და მამული-
სანი. მოსრულმან შაჰბას აღვანად ქალაქსა ზედ-
წოდებულსა ვანსად, ჰკითხა გიორგის სააკას ძეს
(რომელსა უყოფდა წყალობასა და ჰაჭვივსა ეტი-
კობისა-თვს საქართველოსა და კასეთის ოსრებისა),
გითარმედ: «თქვენ შორის კაცსა ცოლ წაგვრილ-
სა რაჲმე თანა ამს».

იყუვს არაქელ ვინმე სომეხი ისტორიკოსი,
გითარმედ მიუგო გიორგი სააკას ძემან შაჰბას:
«ეკუ ვითარი კაცი, წამკვრელსა ცოლისასა აღუ-
ოსრებს მამულსა, თუ სადამე ძალ-უძს მორეგ-
ნაჲ, და წარმოსტევენავს ვოგელსავე მისსა». სო-
ლო ჰრქუა ესენი გიორგი ამის-თვს იცოდა,
გითარმედ თეიმურაზის-თვს ჰკითხავს იგი კან-
თა მეფისა. მიუგო შაჰბს: «მე გარ რომელსა
წამკვრას ცოლი თეიმურაზს». ჰსწერენ გითარმედ,
მსილველითა წინა-ძმღვრებისა ამის განსაცდელი-
სა დიდისათა კანთაჲ, არა თანა სწორი აჩვენეს ერთ-

გულებრივი განზრახვა თეიმურაზს: რომელნიმე
ბრძოლასა და რომელნიმე ლტოლვასა აზრასებ-
დენ. ხოლო შემდგომად ყოველთა გედრებით
ითხოვეს მეფისაგან თეიმურაზისა, რათა დედო-
ფალი ქეთევან ძით-ურთ მეფისათ აღექსანდრესით
წარვიდეს შაჰბასისად, ნუ უკუშ დაჰსცხრეს მძლავ-
რი იგი ძურთაგან. მაშინ ცრემლით განუცხადა
მეფემან დედას ჳაზრი ესე. მსმენელმან ბრძენ-
მან მან და მსწყემან დედა-კაცმან თზნიერ ყოვ-
ლისა სულ-მოკლებისა მიუკო: «შვილო, მეცნი-
ერ-სარ შენცა თუ რაოდენ გზის კაცეთისა-თვს
არა რადმესა მეამებელსა თავისა ხემისასა ჳირნი
თავს მიდვიეს; მაგრა უსარგებლო არს აჲ წარ-
სულა ხემი, ვითარმედ შაჰბასსა, რაცა უზრახავს
ხვენ-თვს ძური, ვერ დააყენოს მისგან წარსუ-
ლამან ხემმან». ჳსწერენ უკუშ კვალად აღუცე-
ვესო კახთა ყოველთა ხმა წინაჲმე დედოფლისა
ჯირილითა, და ეცუოდეს: «წარვედ ჳი დედოფა-
ლო, წარვედ და გვიხსენ ხვენ». ესე ვითარვი-
ხუცყეს-მონაზონისა წერლითაგან მოვიდე.

ხოლო არაქელ სომეხი ისტორიკოსი ჭსწერს
გითარმედ: «მიაგლინაო შაჰბას მეფემან მოციქულ-
ნი თეიმურაზის მიძართ, და ითხოვა წინდი და წა-
რუგზავნა თეიმურაზ ერთი ძეთა თვსთავანი. ჭსთ-
ხოვა კვალად წინდი, და წარუგზავნა მეორეცა,
შეჭსძინაო კვალად ყაენმან მესამედ და ითხოვა
წინდი და წარუგზავნა დედაჲ თვსი».

ჭსწერს ამის-თვს არხილ მეფე იმერთა შაირ-
სიგყუაობითთა ისტორიითა შინა თეიმურაზ პირ-
ველისთა: გულის-მსიგყუჭლმან მეფემან თეი-
მურაზ დარწმუნებულმანცა, გითარმედ თუ სადამე
წარვაგლენ დედასა ხემსა დედოფალსა ქეთევანს
ვედრებად შაჰბაზის მიერ, ისმენს ვედრებასა
მისსა და არღარა აღახრებს სამეფოსა ხვენსა.
წარავლინა დედა თვსი მტირით მით თვსით აღექ-
სანდრეთი. და გითარ მიიწივნესო ყაენისად ნაჯივ-
ჭსცა დედოფალსა შაჰბას საკვით და გცუოდა.
«არა ვარ მე ძიძაჲ, რათა ვზრდიდემ-ცა მე ყრმა-
სა ამას, არამედ თუ სადამე ჭნებავს უძჯობეს
თეიმურაზს წარმომიგზავნოს მე უხუცესი მე».

ოვსი, და ვითარცა ჭიშკრის დიდ-გუჯარობას მის-
სა ეგრეთ აღუწარდო იგი. მიუწერა ესე ყო-
ველი დედოფალმან ქეთევან მესა თვსსა და აზ-
რასა იღუძალ, რათა არა წარმოეზავნოსმცა ყრმა
იგი. და არცა ენება მეფესა თეიმურაზს, მაგრათავად-
თა კახეთისათა, თუ ჭსთქუთ თვინიერ ნებისა მამისა
წარჭკვინეს იგი, დაღათუ სიჯეგვითავე მეფისა თეი-
მურაზისათა. და შემდგომად თვთ მეფესაცა თეიმუ-
რაზს აწვიათ მისჯლად მისდა, და ღათუ ვიეთთამე
კახთაცა აზრასეს, მაგრა ყოველით-ურთმიჭრიდა მე-
ფემან. (მაგრამ უსარწმუნოეს მიხნს თქმულნი ესე
არხილ იმერთა მეფისანი, მით რომელ დროსა
მეფისა არხილისა კახთა ზედა მეფობისასა მრ-
ვალნი იუტნეს თვალით-მხილველნი კახნი, რომ-
ელნიცა დროსა წმიდისა მის ქეთევანის ღვაწ-
ლისასა იუტნეს, რომელნიმე ყრმა და რომელ-
ნიმე ჭაბუკ, და ყოველივე ამის-თვს თანა-მედროე-
თა მახსოვართავან უწერიეს).

არა უწყო მართალი, თუ რომლითა მისეზითა
ანუ ოდეს წართვა თეიმურაზს შაჰბასმან ასული-

ცა თინათინ, მაგრა ესე ჭეშმარიტ უწუი ვითარმედ წარიყვანა ქალი იგი და ჰყვა ცოლად, და შემდგომად მისცა ვალსა ლორის-ჯანისასა, რომელიცა მეონიეს ვითარმედ ასოვდა იგი მტორედრე დედასა ხემსა სიქურისა შინა მისსა მოხუცებული ფრიად.

ვინმე უკუტ ალრაცხნეს განსაცდელნი მაშინდელნი კახეთისანი, ანუ სასლისა მეფეთასანი, მოოხრებანი და განრყუნანი წმიდათა ეპკლესიათანი და მონასტერთანი, ანუ გარდასასლებანი, კინლა ყოველთა სოფელთა კახეთისათა და სიკუდილი, და კლდეთა და სურელთა შინა ქუჩყანისათა დაფარულთა სიყმილი, ანუ მახვილი, ანუ ცეუტლობად, რომელიცა წინა-მლოძითა და ეტიკობითა ვითრე სააკას მისათა მოიწია კახეთსა ზედა. რამეთუ ესრეთ ჰსწერს არაქელ სომეცი: «მაშინ შეგინებანი ქალწულთანი, სიკუდილნი მოხუცებულთანი, ვითარ ვერ შემძლეთა ცეუტლობისა და გარდასასლვისათა, მაშინ სიკუდილი მებრძოლთა ჭაბუკთა არა მცევებელთა თვისთა ცეუტლობითა»

ბად და გარდასახლოვად, მაშინ სიკუდილი ძლე-
დელთა და დიაკონთა და თუთ ეპისკოპოსთაგა და
მოწესეთა და უყუწობა მათი, აღსაბოლოა მძვინ-
ვარე ხსვილთა, და უცესლითა და დათხრითა აღ-
საბოლოა, ყოვლად მვენიერისა მის ქალაქისა გრე-
მისა, და ყოველითა ქალაქთა და სოფელთა კა-
სეთისათა. ესე ყოველი მოაწია რა წმიდასა ზე-
და თავს იდგა, ვითარ დიდ სულმან იობ ახუ
ცობია, გარნა გვინებ, ვითარმედ ყოველთაგან
უძწარეს მესჭირდა ეკლესიათა თჳს, ვიდრე-ღა
თჳსთა-თჳს.

წარგადა მღვწელგარე მეჴე თეიმურაზ იმე-
რეთად და მეფეჴა ლუარსაბ ივლიცოდა მუხ. სო-
ლო ქართლისა-თჳს რაჴცა იქმნა, როდესცა სა-
თანადო იყოს თემედ მაგისტრენტო ლუარსაბ წმი-
დისა ბრწყინვალეთა ღუაწლთა მათხობათა შინა,
თუ სადამე ენებოს ცხოველს-მყოფელსა სულსა.

იჯყვიან ამისთჳს მოძთხრობელნი ყოველნი
ხვეწნიცა და სომეხნი იგი არაქელ ენითა სომ-
სურითა, და ლათინთაგანცა მოძთხრობელნი იჯა-

ლიანებრითა ენითა დაბეჭდულთა შინა წერილთა,
ვითარმედ შემდგომად კეთილგებისა მეორი-
საჯა მისა თეიმურაზისა, წმიდა იგი დედოფალი
ყრმებით-ურთ წარგზავნა შაჰბას ზაჯიმრად შირა-
ზად, და უბრძანა მთავარსა მუნებურსა სიმკაც-
რით სჯა მათი. სოლო შემდგომად წლისა ხუ-
თისა მისჯაჯა წმიდასა მას ყრმანიჯა იგი და მი-
იუქანა ისპანად, და მუნ დაკვეთითა სტურის-
ჭეუზნა წელსა ჩქიშ-სა, რომელთა-განი სასელით
აღექსანდრე, მომზრახობენ ვითარმედ მოკუდა
იგი დაკვეთასა შინა, გარნა ღვიონ ესოდენ სი-
ბერედ მიიწია, ვითარმედ ახსოვდა იგი სოცხა-
ლი დედასა ჩემსა.

მაშინ განსაჯდელთა სიმხელენი წმიდისად და
წმიდა მოთმინე განსაჯდელთად დაიმორჩილებო-
დენ განსაჯდელნი წმიდისად, და წმიდა გვირ-
გვინოსან იქმნებოდა სასოებით უფლისად, რა-
მეთუ ჭირნი მოთმინებას შეუქმნიდა, სოლო
მოთმინება გამოცდილებასა, სოლო გამოცდილუ-
ბა სასოებასა, და არა ჭრცხვენა მოსაგსა სასო-

ებისაგან, (რომ. ე. ლე). არა მოკლენი იუჟნეს მა-
შინ ჭირნი ამის მართლისანი და ყოველთაგან
ისსნა უფალმან სასოებისა მიმადლებითა (ფსალ.
ლგ. ით). ასოვდა თქმული იგი (ეკკლესიას-
ცესა შინა ისუ ზირაქისასა ბ. ა.) ვითარმედ უკე-
თუ მიეახლოა უფლისა ღუთისა მონებად განუშ-
ნადე სული შენი განსაცდელსა შინა. და უკე-
თუ კეთილსა იქმოდეთ და გეგნებოდესთ და
მოითმენდეთ ესე არს მადლი ღუთისაგან (პეტ.
ბ. ი.). და ესრედ ქეთევან არა სადა მეწიწნეუ-
ლე სიჯრუით, არამედ მართალი სარწმუნოებით
ჴსჯნოვნდებოდა (ამბაკ. ბ. დ.) სსუჲა იობ იქმ-
ნა განსაცდელთა შინა, და სსუჲა ცობია სიბრძნე-
თა შინა, ვითარმედ მოაკლდენ ორნივე ნათელ-
ნი ხედვისანი, ესე იგი ორნივე იგი ყოვლად-მუწნი-
ერნი ყრმანი. მომწრასობენ მოძღუარნი წმი-
დანი ვითარმედ, მოიწევიან განსაცდელნი კაცთა
ზედა პატიყად განხინებითა საღმრთოთა ანუ
ცოდვისათჳს, რათა განისწავლნენ სსუჲანი არა
ქმნად ეგე ვითართა წინააღმდეგობთა ღუთისათა,

ანუ რათა იწურონენ შიო, და განმწმედელ ექმ-
ნეს ცოდვათაგან ზაფიქი იგი და ანუ სრულთა
ზედა, რათა უსრულეს იქმნენ განსაცდელითა შიო,
რამეთუ იცუეს, ვითარცა იქრო ბრძმედსა შინა
ვამოსცდნა ივინი (სიბრ. გ. ვ.).

სსუა და სსუა ღაღადისთა სმენითა განცდილმან
წმიდამან ცუქსმან ზაფიქარმან ათ-წელ და ყოველი
რადგეცა აქუნდა კელთა მცერთ მისთად მიმცემელმან
განხინებითა ღუთისათა, რათა უსრულეს იქმნეს
მგავსად იობისა, ვარნა ვერ მიასლებულმან
ჯერეთ-ღა მცრისა მიერ სულისა მისისად, შემდგო-
მად ათისა წლისა მიიღო კელმწიფებაჲ მცერმან
სულისაგა ზედა მისსა ყოვლად უბიწოსა, რათა
მარსუთა დაწვლილებულთაგან და მკრ-მკრებისა
უსუსუროთა, და სძელსა ზედა წილითა განდრე-
სილთა სორციაგან წარჴსდესმცა. ამას-თჳს უკუწ
ჴსწერგნ სსუანი სსუა და სსუა გუარ, ვარნა ერ-
თისა მიძართ ჴაზრისა აღვალს ყოველი იგი მი-
ზეზი წინა-მდებარისა საქმისა, ვითარმედ ანუ
უარ-ჴეოს ქრისტე, და გრხდეს ჴსჯულის-დებასა

მსმედისსა, და ანუ მოკუდეს შწართა სიკუდითა.
ესე უკუწ იყო ბრძანებაჲ მეფისა მახვასისა.

ართუ კეთილ-დღეობისაგან კაცობრივისა, არა
მედ დიდებისაგან უფლისა, რომლითა სავსე არს
ყოველი ქვეყანა, იერძნობდა გულის-ხმის ყო-
ფითითა ზედ-მიწევნილებითა ნუგეშინის-ცემასა
თავისა თვისასა, ვითარმედ საწუთო ესე
ჭირო ხვენი, ვარდამაცებულსა და ვარდარე-
ულსა დიდსა დიდებასა შეიქმს ხვენთვს.
(კორ. დ. იზ.). დაიდრე გულსა შინა თვისსა ვი-
თარმედ, ვერ ვინ განმაძორნეს ხვენ სიყვარულს-
სა მას ქრისტესსა, ჭირომან ანუ იწროებამან,
დეგმან ანუ სიყმილმან, შიშლოებამან ანუ ურ-
ვამან, ანუ მსვილმან, რამეთუ იცუოდა წმინდა
იგი სული მისი. ამრწამს მე ვითარმედ, არცა
სიკუდილმან, არცა ცხოვრებამან, არცა ანგელოს-
თა, არცა მთავრობათა ძალთა, არცა ამან სოფელ-
მან, არცა მან სოფელმან, არცა სიმაღლეთა, არ-
ცა სიღრმეთა, არცა სსუქამან დაბადებულმან შე-
მიძლოას ხვენ განძორებად სიყუარულსა მას

ღუთისას, რომელ არს ქრისტე იესოს მიერ
უფლისა ხვევისა (რომ. 8. ლე-ლწ.

ესე ცუართავან საქმეთა მისთა ვიციით, ვითარ-
მედ მეგობარ ღუთისა არს წმიდა ქეთევან, და
ამის-თჳს ხემდა ფრიად სადიდებელ არს და
თქვენდაცა, მსმენელნო, ვითარცა საზოგადო
ერთ-ნათესავი ხვენი, მებრ არსებისა, მებრ ტემ-
პარიცებითისა ცნობისა, მებრ თანა მოქალაქობისა
და მეზობლობისა, მებრ მონებისა და უფლები-
სა, მებრ კორციელისაცა ნათესაობისა და უცან-
თჳსებულებს, მებრ მშობელობისა და შვილებისა.

შაირ-სიციყუაობით მოძითხრობი ყოვლად ბრ-
წყინვალისა ვნებისა მისისა, კეთილ-მსახური მე
მისი თეიმურაზ ზირველი, ჰსწერს შეთვლით
ბრძანებასა მთავრისა მიმართ შირაზისსა შაჰბასი-
საგან. «ანუ იქმნას დედა თეიმურაზისა მსმედთან
და ანუ მშენვართთა მოკუდეს უკუწ შინაგან სი-
კუდილითთა». მსმენელმან მან იძულებულმან წმი-
დისა მის კეთილთაგან ქცევათა მოწლყობად, რომ-
ელიცა ბრძანებად-მდე უღმრთოა მის მეფისა

ნუგეშინის-ჭსუცემღა ჰაჯიმრობასა მისსა, დაჭფარა
მწუხარემან ბრძანებთა ვიდრე მესამე-დღედდე, და
სრულიად დაფარვისა ვერ კადნიერძან, შესთვალაო.
«ბრძანებს მეფობაჲ მისი, რათა დაუცვიო ქრისტე
და მოხვიდე ჭსუგულსა მსმედისსა». და მრავალ-
ნი ლიქნისაჲ და ვედრებისა სიციუჲანი შესაბამნი
მისდამი მოწლოებისა მისისანი. და კვალად ეგედ-
რებოდა მთავარი იგი, რათა ჰაჯიოსნებასა მისსა
არა შეახოს მძხვარენი და საძინელნი საცკივარნი.

სსუჲანი უკუჭ მომწრახობენ სსუჲა-ფერ მთავ-
რისა მისგან წუჭვასა წმიდისა უღმროთებისა მა-
თისა აღსარებისასა, და არაქილუცა სომეხი სსუჲა-
ფერ, და ლათინთა მეისცორენი სსუჲა-გუჲარ ვი-
თარძედ, აწვიანო მაჭბას ცოლად მოუტანებად წმი-
და იგი, და ყოფად დედოფლად სწარსეთისა, და
სახლისა თვისისა; და ესრედ უარის-ყოფად, კე-
თილ-მსახურებისა. მაგრამ მე მისა მისისა მეფის
ოეიმურასის ჰარველისა მოთხრობილთაგან გჷსთქუა.

მსმენელი ამათი წმიდა იგი მადლობითრე ღუ-
თისად და გამომსახუჭლი ცხოველ-მყოფილისა ჯგა-

რისა, ეცუოდა და გულსავსე ჭყოფდა, ვითარმედ.
აარა რამეითა სასიითა შესაძლებელ-არს მათგან
შეცვალებაჲ ხვევისა კეთილ-მსასურებისა, რი-
მელსაცა შეგჳსწირავ ღუთსადმი ხემისაჲ. არამედ
თისოფა დაცადებაჲ მკირედ.

აქუნდა უკუჲ წმიდასა ამას განთავსებითარე სას-
ლი სალოცუჲლი, რომელსა შინა შესრულმან
მოიდრიკნა მუსონი და ცრემლით იცუოდა. «შენ
ღმერთსა სამებასა და თანა-არსსა, გიჯნობ უც-
ნაურსა და უხილავსა, ვერ შემძლებელი თქმად
საკვირველებათა შენთა. შენ ბრძანებითა შენითა
შესძრავ მათთა და შეარყევ საფუძველთა ქუჲყა-
ნისათა, შენდამი ვალობენ ძალადებელნი: ინდნი,
ელინნი, ებარელნი, ჳრომნი და სსუჲანი, ენისაებრ
მათისა სიჯეჲთითა ორღანითა და სამუსითა. კე-
გედრები, ჳი მეუფეო უფალო, მიჲხეული მძლავრ-
თაგან მკუჲლთა ჳაერისათა, მომიგლინე მე ან-
გელოსი მკუჲლი სულისა ხემისა და მიითვალე
სული ხემი, და განმიღე კარი სასძლოსა შენისა,
და აღძრავსე მე გუნდსა-თანა მოწამეთა შენთა-

სა. არა არს რიჯსუ ცოდუათა ხემთა, და არცა
ვისმე შენდამი მოწმუნეთაგანსა უცოდავს ხემ-
ებრ, და ვინადგან ღირს შენდა აღსარება მონა-
ხულოთა, აღვიარებ ცოდუათა ხემთა, ვითარმედ არა
რამე არს დაფარულ თვალოთაგან შენთა; ვადიდებ
აღსარებისა მიერ შენისა, შენ განკურნენ წყლოვლე-
ბანი ხემნი. მოიხილე, უფალა, მისსენ და მილხინე,
დროსა მას განსმისა წერილისა გულოთასა, მიეც მესა
ხემსა მეფესა თეიმურაზს ძლევაჲ, და რომელნი
ჰყოფდენ კსენებასა ხემსა, მიანიტე საუკუნო სუფე-
ვაჲ. მრჩამს ტეშმარიჯად, უი ვლად წმიდაო ქალწუ-
ლო, უბიწოო, შობა შენი და შენ ქალწულ ზირველ
და შემდგომად შობისა, შემიწყალო მოწმუნე
განგებულებათა მისა შენისათა. ესე უოველი
გედრებული წმიდისაგან აღმოძილეს კეთილ-
მსახურისა მეფისა მისა მისისა თქმულთაგან. იჯ-
ეუს კუალად მეფე. «დაცხროძილმან წმიდამან მი-
ილო უსრწნელი და ზაჯიოსანი კორცი და სის-
სლი უკუდავისა სიჯეუსა და იჯყოდა. «მეუფეო
ქრისტე, სიჯეუთა ღუთისაო, არა ჰმეგნოდა

მეგლისა შენისად უარის ყოფა შენი, ნუ მიმ-
ცემ ეშმაკსა მსევალსა შენსა... და ესე რა
ჰსთქუა, გამოიწერა თავსა ზედა ჯვარი წმიდა,
და გამოვიდა და დაჰსჯდა უშიშრად ვითა ლომი,
და ბრძანა მოწოდებად მტარვალთა. მოვიდეს
უკუჲ მტარვალნი იგი დედოფლისად, თანა-მომ-
ქონნი მრავალ ნაკუჲთთა რკინათანი, აღაჯყინეს
ცეცხლი და შთასსნეს მას შინა რკინანი გან-
სურვებად. იცუეს არაქილ: მაშინ ცრემლთაჲცა
დათხევასა მთავრისაგან შირაზეკლისა. იცუვის მე-
ფე მე მისი, მსიღველთა საშინელთა მათ
და ყოვლად საზარელთა წმიდისა საჯანჯ-
გელთა რკინათა და ცეცხლისათა მსევალთა მათ
საწყალობელთა ორთაგან ცხოვრებათა დაკლე-
ბულთა, იწყეს გოდებად, თმათა მოფხვრად და
ღუაწთა დასოკუად, და სახელთაჲცა მსევალთასა
წოდებით ახსენებს მეფე; რამელთაჲცა ვედრე-
ბით უბრძანა წმიდამან, რათა ივინიჯა ეზიარნენ
ვნებათა მისთა, და ერთად წარვიდენმცა სასძლო-
სა ზეცაიურსა. ვარსა ამათ წინაშე წმიდისა მის

შიშნეულთა შწარედ მცარუალოთა მძლავრებითა უარ-ჰყუტს ქრისტე, და აწუჭვდეს ჩმიდასაცა, რათა შეიწყალოსმცა ყოვლად-შვენიერი თავი თვისი, და არა მიიღოს შწარენი იგი მძუნვარე-ბანი ჯანჯუათანი.

ხოლო სუდა დროჲ სუცესსა გიორგის მო-წოდებისა და მოუწოდეს მცარვალთა, და საჯან-ჯველთაგან მძრწოლარემან უარ-ჰყო მანცა ქრის-ტეჲ. სმა უყო ჩმიდამან სუცესსა მას საწყალო-ბელსა, იცუვს მეფე. «რასამე ჳსძრწი, იძერე-ლო, ეგრეთ, აჳა დრო ჰემთანა ჳსრბისა, მრავ-ალთა დაუთმეს ესე ვითართა საჯანჯველთა, ვინ-მე არს რომელიცა ქვეყანასა ზედა დაჳმთამცა საუკუნოდ, უძგობეს არს სრბა ესე ჰვენი, ყო-ველთა განსრწხებათა. არა განსოვსა რაჲ უკუტს უყუტს მესა ღუთისასა, ვითარ იგი ყოვლად ჩმი-დანი კელნი და ფერსნი მისნი ძელსა ზედა დამ-სტვალნეს მუსმართა მიერ, დაგვიამინოთ უკუტს მკრნი, რათა ვეზიარნეთ ვნებათა ქრისტესთა». მა-შინ ყოველნი იძლივნეს თანად მსახურნი და მხე-

ვალნი წმიდისანი და თვთ საწყალობელიცა იგი
სუცესი; ესრეთ მოუთხრობს მეფე თეიმურაზ. აქა
გითარცამე ყოველნი ვნებანი წმიდისანი მოთხრო-
ბილთაგან სსუათასა, მეფისა მისა მისისა თქმულნი
უსარწმუნოეს მიხნს, ამაღ რომელ ყოველთა დიდ-
ნი და საზარელნი აღწერეს ცანჯუქანი, და ითქუა
მეფისაგან არა მეტი რაჲმე, რათა მითმცა უდი-
დესი დიდება სოფლად მოუეგოს დედასა თვსსა,
ესე გუარი არა რაჲმე არს. დროსა შეწყობად
კელთ შესებისასა იცევს მეფე, მიხედნაო მცარ-
ვალთა და ჭრქუა. «ვინათგან შობილნი ხართ თქვენ-
ცა დედათანი მიმაცილეთ განშეშულებამ სააუგო».
იცევს მეფე შეწყობასა ცარიგისა მის წმიდი-
სასა, ეს გუარ განჭიმეს მსაფრიადრე კელნი და
მაჯანი ელასაკთა გამომზრდელნი, კელნი მარად
უბრალონი და წმიდად აღაურობილნი ღუთისადმი,
დაჭკლიჯნეს მარწუსთა მიერ მუძუნნი, და დაჭს-
დუჭს წყლულთა მათ ზედა საჯნი; მუსმარნი იეუ-
ნეს მრავალნი ქეჭუე წმიდისა და მათ ზედა გან-
როსმულ-იყო, და ზედაცა დაჭყარნეს იგინივე

მრავალნი. მაშინ კორცნი იგი წმიდანი მოხობ-
ლითა იგნებდეს ტკივილითა რკინანი იგი თავით
თვსით საჯანჯუწლ-იუჟნეს, და ცეცხლებრ ჭსწ-
დეს საშინელ, რამეთუ ნაბერწყალთა სროლადმდე
ვანსურგებულ იუგნეს: მაშინ აბოებოდიან კორც-
ნი მუსმართავან და რაზომცა განამწუჭ-იუჟნეს
ეგრეთ კორცთა შინა განვლიდიან.

იცყვს მეფე კორცნი დაჭსკვვენსო რომელი
აქუნდეს, და მათ წილ დასდეს მუსმარნი და მბრძ-
ვილნი, განავლნეს მკერდით ზურგადმდე შამ-
ფურნი, მაშინ ტკივილნი სასტიკებდეს, გრძნო-
ბანი ტკივილთანი საშინელ იუჟნეს, ცვრეზნი
(სიბრ. ე. იგ.) მეფობა. შეგნიერებისა და შარ-
ვანდელი სიკეთისა განიშნოდებოდა მიცემად გე-
ლისაკან უფლისა. შაჰბას მძნვარებდა, სასიერი
ქრისტე დაჭსტებებოდა, ცანჯუჟანი ძნიადობდეს, შა-
საგებელი ძვირფასობდა.

იცყვს ნიკოდოზცა ეპისკოპოსი შიოველი
სჯისოლოლოლობით, ვითარმედ ჯგუჯცა მოარც-
ყეს. იცყვს მეფე: ბარნი უკუწ შემოჭსდუქსო

შუბლსა, და აღმა ასეთქას იჯყვს თხემისასა, სა-
და იგი ჭქმნა ღმერთმან საკუროხეველი თვსად,
სადა შეიწიროდეს გამოხაჯუანი და წმიდანი მიდ-
მოებანი გულის-სიჯყუათანი. ესრეთ აღვიდაო რჯო-
კუამლისა აღმოსრული უდაბნოთაგან სული იგი
მისი ყოვლად განწმედილი სასძლოსა ზეცისასა
(ქებ. გ. ვ). ეპკლესიასა მას ჰირძმოთასა, ღუ-
თისა და მსაჯულისა ყოველთასა, და სულებისა
მართალთა აღსრულებულთასა (ებრი. იბ. კვ).

გარდა მეფისა ყოველნი თანად-მომწროსობენ
მომთსრობელნი: ქუაბი რუალისა დაჭსდგეს გან-
სურგებელი თავსა ზედა, ესრეთ უკუტ მისა სრუ-
ლებადმი შეაერთა საშუალნი კეთილისა სურვი-
ლითა დასასრულისად გულ-მეთქუძმან კორცთაგან
განსვლისა და ქრისცეს-თანა მისულისამან. მოი-
ღუაწა ღუაწლი კეთილი, აღსრულა სრბაე, საწ-
მუნაება დაიძარსა სამოციქულოე, მიიღო გვრგვ-
ნი სიძართლისა, ჭსრბიდა ახარესსა შინა სსუა-
თა თანა, და ერთმან მიიღო ნიჭი, ამან უკუტ
სსუათა თანა ცეუტთა თვსთა ქრისცეანეთა. ყო-

ველნი ზოგად მომხრახობენ მეისტორიენი, ნათ-
ლისა საღმრთოჲსა გარდამოსულისა სსეულსა ზედა
მაწამისასა. იცყვან ლათინნი იგალითანებრითა ენი-
თა, დაბეჭდულსა ისტორიასა შინა, სსეული წმი-
დისა დაწერილი ძიროდ გორცთა უფლისათა საც-
ხებლად, შთაგდესო მწკრეთა შინა ადგილთა ქა-
ლაქისა გორცთა საჭიროთასა, და გარდამოსული-
თა მრავალ-ჯერ მას ზედა ნათლისა სუბსტიანთა
ჭაბოგეს მოწმუნეთა ქრისტეს ღმრთისა მიძარით
დალათუ მწუალებელთა.

არაქილ სომეხნი იცყვს: «და ოდეს იგი მოჭ-
კლეს, განაგდეს გარე ზაგვიოსანი გუამი მისი
საჭმელად ძალთა და მსეცთა, გარსა ღმერთიან
დიდებულ-ჭყო ზეცხიერითა სასწაულითა». ნათლი-
დაიფლა წმიდა იგი დაფარვით მასვე ქალაქსა ში-
ნა, და წელიწდის სრულ-ყოფადმდე მარცვლილ-
ბასა მისსა, დაჭყო წმიდამან სსეულმან მისმან საფ-
ლავსა შინა; სოლო მოქცევასა წელიწდისასა გა-
ნაღეს საულაგო და გერლარა ჭაბოგნეს ნაწილნი
წმიდისანი იცყვს უკუტ მუფე. «მაართიქსია

ლათინთა შაჰბასს ათორმეტი ათასი თუშანი, და ით-
სოგეს ესრეთ მოფარდვით ნაწილნი წმიდისანი,
მაგრა არა ისინა მათი. სოლო ჰსუნეს რა ვერ
შოვნა ნიძროსელთა უკუწ მწიგნობართა ჰსმებ-
ნეს იღუძალ, და ჰპოვნეს დაფარულნი და წარის-
უნეს, და უქმნეს ღუსკუძაჲ, და მრავალთა სუნი-
ნელთა უკმეგდიან, და იგინი ჰკურნებდეს მრავ-
ალთა სნეულთა. იცუეს მეფე სრულ-ყოფასა
წმიდისა დედისა თვისისა ყოვლად უძლეველისა
სრბისასა, თათუშსა სეკცემბერსა ათ-ცამეტსა. ვა-
სუშტი იცუეს, აღწერათა შინა კაცთაისათა წელსა
ვანსორციელებიდან ღწთისა ჩქედ, ოდეს იგი
აღვიდა წინაშე საუღართა ყოვლად წმიდისა სა-
მებისათა წმიდა იგი დედოფალი, და მოწამე
სარქმუნო ქრისტესი, თათუშსა მეშვიდესა მიიღო
სკინჯრაჲ ქართლისა მეფემან თეიმურაზს.

სოლო ნაწილთა-თჳს წმიდისა მოძნობადებნ
ესრეთ ყოველნი მოძნობებლნი ხვეწნი, სო-
მეწნი, და ლათინნი, ვითარმედ ლათინთა მონა-
ზონთა მშოვნელთა წმიდისა ნაწილთათა, ნასყვარი

მოართვეს მეფესა თეიმურაზს თავითურთ რომელიცა, მეფემან კეთილ-მსასურებისაებრ, ვითარცა მოწამესა დღესასწაულობითა დიდითა ზაფიგ-ჰსცა, საკმეველთა მიერ და სუნხელთა კმევთა, მიმკებებელმან ყოვლითურთ სამღუდელთ კრებულით ქარილისა და კახეთისათა, და მეობისაებრ სიყვარულითა, ვითა ჰქმევნოდა დედასა დედოფალსა და მეფესა.

დაჰსსნა წმიდანი იგი ნაწილნი ეპკლესიასა მთავარ-მოწამისა ვითარვისასა აღაგერდსა, იცყვიან ქუჩაჲსა საღმრთოესა ცრაჰეზისა: ამისი უკუჩს ისჯორიანი ვჰკონებ, ვითარმედ აღსწერა ვინმე თანა-მედროემან წმიდისამან, და თჳთ კეთილ-მსასურმან მემან მისმან მეფემან თეიმურაზ ზირველმან შიორ სიჯყუაობით, და მესამემან არხილიმერთა მეფემან მამის ზიმამან ჩემმან მოისსენა შიორ სიჯყუაობათა შინა თეიმურაზ ზირველისა საქმეთა ისჯორიისათა, კვალად ვითარვი სუცეს-მონაზონმან ვარესყას ღირსისა დოდოს მონას-ჯრისამან, ნეჯარმან ბესარიონ მამათ-მთავარმან

ხვეწიან, ვახუშტი ხათესაგან ხეშმან ზღაწეათა
შინა კახეთისათა. მრავალ ვზის ვედრებით მაწ-
ვია მე ქმნად ისტორიამ ყოვლად დიდებულთა
ღუაწლთა წმიდისა დედოფლისა ქეთევანისათა დე-
დის დედამან ხეშმან, მეფის ირაკლის ჰირველი-
სა ასულმან, ღირსმან ენკრატისმან მაკრინა, მე-
რამ ნიადაგ ურხ-ვექმენ მეცყუწლი. «მა არს
ესოდენთაგან ღირსთა, და რომელთაჲ ძალათა,
და უსიტყვერესთა მოთხრობამ ღუაწლთა წმი-
დისათა».

გ. ღუაწლი წმიდისა და სანატრელისა
მოწამისა და მეფისა ლუარსაბისა, რომე-
ლი იწამა შავბას უსჯულოსა მიერ სპარ-
სთა მეფისა.

ესე ლუარსაბ იყო მე ღუთის-მსახურისა მე-
ფისა, რომელსა ეწოდებოდა ვიორგი ხოლო
დედასა თამარ: რამეთუ ესე მარჯო ესვათ ორთა
ასულთა თანა. ამით ღუთის-მსახურთა ძირთაგან
ადმოსცენდეს წმიდა ესე, და ორნი ასულნი ვი-

თარჯ. ვიგუოდე: ზირგელსა ეწოდა ელენე და უმრწემესსა სურანმა. მისვე და ერთისა მეუღლისაგან სამნივე აღმოცენებულნი. სამნივე ბრწყინვალენი და უსწარონი სიკეთითა და შვენიერებითა უფროს მის ყამისა კაცთაგან, ვითარცა ყოველთა შორის მიმოითქმოდა: და უძვეესად სანატრელისა ამისთვის ითქმოდა შვენიერება და ბრწყინვალება სხვისა, და ახაგებისა სიჯურჯე სოლო აღზარდეს ლუარსაბ ღვთის-მსახურთა მეფეთა კეთილად სწავლებითა, და უფროსად ღვთის-მსახურებითა და ასწავეს სწავლა ყოველი ღუთიგ-სულიერთა წერილთა.

და ვითარცა ვარდაიცივალა მამა ამის ნეცარისა მეფე ვიორგი; რამეთუ დედოფალი თამარ ზირგელვე ვარდაცივალებულ-იყო. და ესე მსოლო დაეცემა ობლად ორთა თანა ასულთა: სოლო აღესრულებოდა რა მეფე ვიორგი მოუწოდა მესა თვსსა ლუარსაბს დალოცა იგი და აკურთხა ყოველითა კურთხევითა. და შემოსა შარავანდელი მეფობისა, და ამას სანატრელსა სელთა უდგა გან-

გება სამეუოსა თვისსა, და თვით შეეძინა მამათა
თვისთა.

ხოლო ვითარცა უწყით ყოველთა აღრითვანგე
მცერობაჲ, და მძლავრებაჲ სწარსთავან საქართვე-
ლოსი. და დიდსა ხარკსა და მძლავრებასა ქრ^სშ^ე
იყუენეს ქართველნი: მას ყამსა გამოსხნდა სწარს-
თა შირის მკვბას უსჯულო, რომელმან დაიპყრა
სამეფო სწარსთა. რამეთუ იყო კაცი ესე უკმ-
თური, და ყოვლისა ბოროტისა მომპოვნებელი
და მანქანი: და ეუფლა მრავალთა თემთა და ნა-
თესავთა ვარემოთა მისთა: მაშინ ქართველთაცა
უმეცვესითა მძლავრებითა აჭირვებდა: ხოლო სა-
ნაჯრელი ესე მეფე ჯერეთ ჭაბუკი იყო და ვა-
მოუცდელი, და არაფინ ჰყუდა თანა შემწე, ანუ
თანა მდგომ: არცა მძა არცა ვინ სსუჲ სასლელ-
თა-განი: ამის-თვს მრავალთა ღუაწლთა შინა იყო.
რამეთუ მრავალნი ბოროტნი აღდგომილ-იყუენეს
საქართველოსა ზედა: ზირველად ოსმალთაგან რომ-
ელთა დაეპყრა მეუობა ბერძენთა. მერმე სწარს-
თაგან. და მერმე მასლობელთა ჩვენთა ძითუელთა

ოგსთავან, რომელნი დაკვიდრებულ იყვნეს მას-
ლობელად ხვენსა. რამეთუ იგინიცა ფრად აჭირ-
ვებდეს: რამეთუ მოწევნასა ზაფხულისასა ვიდრე
ყამადდე ზამთრისა, სოცდეს და ცუქ-ჭყოფდეს
ცსადად და იღუძალ. და ესოდენთა ძუროავან მო-
ცულო-იყვნეს ქართველნი: მას ყამსა ოდეს სვან-
თქარმან აღილაძქრა ბაბილონს სყდა ძალითა დი-
ლითა. მუნ თანა ჰყვეს მსედრობაჲ თათარსანთა,
რომელ არიან ყირიმნი. მაშინ შეითქვნეს მუნ
მყოფნი იგი თათარსანი ვითარ ოთხმეოცი ათასი
მსედრობა რხეული, რათა მოვიდენ საქართვე-
ლოსა ზედა და წარცუქსნონ და სრულიად ას-
წყვტონ: და სავსენი ცუკთა და აღაფითა მიიქ-
ცენ მუნგე: რამეთუ უძეფოდ ჰგონებდეს ქართ-
ველთა, და ყრმისა ამის-თჳს არა რას ვულობდეს:
რამეთუ ჯერეთ ყრმა იყო ნეცარი ესე ვითარცა
ვსთქუ, ხოლო იგინი უვრძნობელად მოწივნეს.
ხოლო მეფემან ცსირეთს მდგომმან და ქართ-
ველთა მუნ მყოფთა ისილეს რა სიმრავლე ესო-
დენისა მის მსედრობისა, განჰკრთეს მოულოდე-

ბელისა მის საქმისაგან. რამეთუ მცირედითა ოდენ
ცადრეულითა კაცითა მდგომარე იყო მეფე, ამის-
თჳს უღონობამ მოიჯუნა. ვარნა მინდობილმან
ღუთისამან, და სასოებითა ყოვლად წმიდისა ღუ-
თის-მშობელისათა: განიზრახუა განზრახუა რჩეუ-
ლი მსგავსი სიმსხისა და ღუთის-მსასურებისა
თჳსისა. არა იხმია სილჯოლგაჲ არცა დამალვა
ცხვითა შინა. რამედ მუის წარავლინა მალე მსრ-
ბილნი რათა მსწრაფლ მოიწივნენ ცასის კარს
სიღსა ზედა ახალ-დაბისასა: სოლო მოურავი ვი-
ორვი სააკის მე ქველი იგი მსედარი და უში-
ში გონებითა, რამელი სიმსხითა და ახოვნები-
თა ზეშთა მაცდა ყოველთა კაცთა თანა ჭყუა მე-
ფესა, და იგინიჯა მუნ მიიწივნეს. სოლო მსედ-
რობაცა იგი თათართა მუნვე წარემართნეს, რამე-
თუ სსჯთ გზით უღონო იყო წარსულაჲ მათი
წყელისა სიდიდითა, და გზისა უმეცრებითა: სოლო
ქართველნი ამიერ და იმიერ განწყობილ იყუნეს:
და იქმნა ომი ფიცხელი. დაიწევს სოჯუად და
სრუად და შთამოურად თათართა გიდრელა ვერ შემ-

ძლებელ იყუნეს აათარნი ჰირის მოქცევად ქართველთა: და ესე ვითარი ძლევას მოჰსცა ღმერთმან სანაჯრელსა ამას მეფესა და ქართველთა, რომელ ესოდენსი სიმრავლითა კნინლა და სრულიად ასწუვდეს. წარიქციეს და დევნა უყვებს უკანა მათსა. სალო უმრავლესი მათი წყალობა შინა დაინთქნეს რხეული ცხენები და მხედრები მსგავსად მეგვიანცელთა მათ, და რომელნი სმელსა ზედა იყუნეს. გამოვიდინან მცირენი ერძანი და დედანი და რხეულთა მხედართა მათთა ცოცხალთა შეიპყრობდეს და მიზიდვიდეს და განსძრკვიდეს: და ესრეთ სრულიად ასწუვდეს.

სალო აწ ჰირველსავე სიტყუასა მოვიდეთ რომელი დაუცვევით რამეთუ შაჰბას უღძრითა მეფე იგი სწარსთა, დიდითა გულს-წყროძითა ჰბორვდა ქართველთა ზედა, და ენება სრულიად ასოცა ქრისტიანობისა: მაშინ მიზეწისათვის საკუთი მოსთხოვა სანაჯრელსა ამას მეფესა და ქართი სახელით ელენე. რამეთუ ჰგონებდა მძლოვრი იგი არა მიტყემას მისსა ქრისტიანობის მო

სეხითა. სოლო მეფემან, ვანადგან არა იყო
ღონე, მიჰსცა იგი დიდითა პატივითა და სასელმ-
წიფითა განცებითა: და ელოდა მისგან თანა შემ-
წეობასა და დაცვასა ქვეყანისა თვისისასა: სოლო
მას კვლად უსჯულოებაჲ შეეკრიბა გულსა თვს-
სა, და საკვიდა წინაშე თთვსსა მონათვნიად
უსჯულოებისა თვისისა: სოლო მან კვლად შემდ-
გომად მცირედისა, მკარისაჲცა დისა მისისა კელ-
ჰყო მონათვნიად რომელსა ეწოდა სვარანძა იგი-
ცა ცოლად: რომელი ესე სასმენელადცა უცხო
იყო ქრისტიანეთა შორის: დაღაცათუ ბილწსა
მას სჯულის მდებელსა მისსა ეკრეთ განეწესა,
და ესეცა უმეტესისა შიშესისა-თვს-ჰყო: რამე-
თუ მეტნიერ იყო ვითარმედ ესე ვითარი წესი
ძნელ არს ქრისტიანეთა შორის: სოლო ამან სა-
ნატრელმან ესე ვითარი უჯერო საქმე სმენად-
ცა არა თავს-იდუა. არამედ მეესეულად ეძრასა
კასთა მეფესა თეიმურაზს და მიათხოვა იგი ცოლად:
ესმა რა ესე მძლავრსა მას უკეთურსა, აღიგ-
ნო გულის-წყრობითა და ეძიებდა ყამსა შარ-

ჯვესა, რათა შური იგოს ართავე მეფეთაგან.
რამეთუ აღრითვანვე დანერგული შური და ზაკუაჲ
აწ გამოაცხადა მიზეზითა ამით:

მაშინ წარმოემართა ძალითა დიდითა და სწითა
ურიცხვთა: და მოაწია არეთა ქართლისათა, და
მოვიდა განძას და დადგა მცირედსა უამსა ქა-
ლაქსა მას განძასასა: მაშინ შიში დიდი მოაწია
საქართველოსა ზედა. რამეთუ ვერ ვას ძლოედ-
ვა წინა აღდგომად მისსა: სოლო მეფემან კას-
თამან დედა თვისი და ორნი ძენი წინა მიაგებნა
და ძუწნი ურიცხვი, და ითხოვა მშვიდობით
დაცუა ქუჩყანისა თვისისა. სოლო მან უხკულო-
მან აღუთქუა მძღობა. და რისხვთ ზაკუასა გა-
ნიზრახვად, ეცრუა ფიცთა რომელ ფიცებულ იყო.
მეიპყრა სანაჯრელი იგი დედოუალი და წარუ-
ზავნა ქლაქსა შირაზისასა და მუნ ცუქს-ჰყო. და
ორნი იგი ძენი მეუისანი გამოსატყურისნა. მერმე
შევიდა კასეთად, და იწყო წვად, დაძვევად და
ობრებად, და სრულად უმკვიდრო ჰყო კასეთი:
სოლო მეფე თეიმურაზ და მეფე ესე ლუარსაბ

ივლცოდეს იმერეთად და მუნ დაადგრეს მყოფარ
ჟამ: რამეთუ განგრძელდა ჟამიცა იგი ოსრებისა:
და ოდეს ასწევინდა კასეთი სრულიად: მერმელა
შემოვიდა ქართლად არა მსუავსად კასეთისა, არა-
მედ სიმშვიდით მოვიდა და უვნებელად დაიჯუნა
სახლვარნი ქართლისანი: რამეთუ მეფე ქართლისა
იმერეთად ლცოლვილიყო ვითარცა ვჰსთქუ: არა-
მედ ფრიად შეუძნდა ესე უხეულოსა მას შაჰ-
ბაზს განლცოლვა მეფისა მის სელთაგან მისთა:
შემოვლო ქართლი და დაიბანაკა მახლობელად
იმერეთისა სოფელსა აღს: და ენება რათამცა ლო-
ნითა რაითამე სელთ იგდოს სანაჯრელი ესე: და
ძლუწნთა და ნიჭთა შრავალთა და დიდთა წარსავ-
ნიდა წინაშე ამის სანაჯრელისა, და სიჯევიითა
ლიქნისათა აღუთქმიდა უდიდესთა ნიჭთა და ნაჯივ-
თა: რათა ერხდეს და მოვიდეს მისთანა, და ზე-
დას ზედა მიუწერდა ესრეთ: უკეთუ მოხვიდე
ხემთანა ეყო შენ შეილად ხემდა საყვარლად, და
მეგობრად სარჩმუნოდ და მოგცნე ყოველივე
სამეფოანი შენნი, ქართლი, კასეთი და სამცხე. და

არცაღა სჯულისა შენისა-თჳს სიჯუჳა ვაკო: ვითარცა გენებოს ეგრეთ იქცეოდე: და ყოველნი სასელმწიფონი ხემნი შენ ვნაჯრიდენ და გმორხილებდენ: და მერცა ეცუოდა, უკეთუ არა მერხდე და არცა ისინო ხემი მეცა მჯერ გექმნე, და მოვახრო ქვეყანა შენი, ვითარცა მოვახსრე კასეთი, და უძკვლო გჯყო კაცთაგან!

ესმა რა ესე ყოველი ნეტარსა მას მეფესა განიზრახვიდა თჳსაგან, და საკუთართაცა თჳსათანა. უწყი ესე ვითარმედ სიჯრუით იხუძებს ამას ყოველსა, და ზაკვთ ნებაგს შეჯუჳება ხემი: ხოლო უკეთუ არა ვერხდე და მხოლოდ თავი ხემი დავიცვა უვნებელად, რაჲ იყოს სარგებელი, და ქვეყანა ხემი წარჭხდეს და ეპტლესიანი მოახრდენ, უძჯობეს არს სიკუდილი ხემი, ესე ვითარსა ცხოვრებასა:

ესე სოქრა და წარმოვიდა იმერეთით, და მოვიდა შაჳბაზისა: ხოლო იხილა რა სანაჯრელი ესე, მეფემან მძლავრმან მან უკეთურმან: დიდად განიზარა. რამეთუ სრულ იქმნა საჩადელი მისი: გან-

ჰკვირდა სიკეთესა მისსა, და შეჭნიერებასა ზი-
რისა მისისასა, და სისრულესა ჭსაკისასა: და ძრავ-
ლითა ჰაჭვივითა და ნიჭითა სიძრავლითა ჰაჭვი-
ჭსუცა: მერმე აღიძრა მძლავრი იგი და წარვიდა
ქუჩშით გერძო და მოვიდა ცვილისად: და
იგიუცა თანა ჰყუგა: რამეთუ ზაკვით ეტ-
ყოდა წმიდასა მას ვიდრე ქალაქად ცვი-
ლისადმდე მოვედ ჩემ-თანა: რათა ერთბამად ვი-
სარებდეთ და ვიძვებდეთ: და მერმე მიითვალენ
ყოველნი სამეფონი შენნი: და მე განმიტევე
სამეფოდ ჩემდა: და მშვიდობით და ნებიერად
სუფევდი ქვეყანასა შენსა:

ხოლო ვითარცა მიიწივნეს ქალაქად ცვილი-
სად და მუხ დაადგრენ დღე რაოდენ-მე: მერ-
მე კვალად აიძულა ლიქნით და ზაკვით, რა-
თა მუნითუცა თანა-წარჰყუგეს ქვეშეთ გერძო ვიდ-
რე საზღურადმდე საქართველო-მსა: და ესე ვი-
თარითა ლიქნითა არა განუტევა: და ეტყოდა
მნებავს ნადირობისა ხილვად ყარაასა ზედა: თუ
ვითარითა წესითა ჰყოფთ ნადირობასა მის ადუ-

ლისას: მოვედ მუნცა და მერმე განვიცეო
მშვიდობით: და ვითარცა წარჭყევა მუნცა დაიწ-
ყეს ნადირობად, მაშინ შაჰბაზ რეცა მიხეზად
ნადირობისა მის მიუძღუნა მშვილდი ერთი ნე-
ჯარსა ამას: და ვითარცა განიყარა ნადირობა იგი,
ღამესა ერთსა მანვე უღძროთომან შაჰბაზ უბრძა-
ნა მწარავსა და წარწარეს იგი მეფესა მას ღვთის-
მსახურსა. მაშინ შაჰბაზ რეცა თუ დიდად რად-
მე იწყებნა და სარკსულად თვსად შერაცხა:
წარგზავნა კაცნი მსუძილავნი: და ვარემო კარ-
ვისა დაუდგინნა. წმიდასა მას: რეცა არღარასა
წარწარვად: ხოლო გულისა მისსა ესე იყო ზაკ-
უჯა: რათა არა განერეს კვლ თავან მისთა წმიდა იგი:
მაშინ გულის-სმა ჰყო წმიდამან მან მსაკუთ-
რება იგი მისი: იყო მწუხარებად და ურვად:
რამეთუ არა იყო ღონე განრომად სელთავან მისთა.
მაშინ მისცა თავი თვისა ნეფსით რათა დაიკვას
ქვეყანა თვსი მშვიდობით; და უკეთუ იყოს ნე-
ბა ღუთისა წამებითაცა შეიმკოს: ილოცვიდა
სეჯარი იგი სრემლით და სულთქმით:

დღესა ერთსა ჯდა მეფე იგი უსჯულო პუ-
რობად მოსმურთა თვსთა თანა: მეწმითა და გან-
ცსროძითა მრავლითა: და მოუწოდეს ამასაცა
ღუთის-მოუჭარესა მეფესა: და ინასითა ჯდა იგი
მასლობელად მისა: სოლო იუტნეს დღენი იგი
ორმეოცთა წმიდათა მარსვათანი: და ვითარცა
სსდეს იგინი და იყო განცსროძა ფრიადი: მა-
შინ აიძულა მეფესა ჭამად თევზისა: და ფრი-
ადცა აიძულებდა რათა ერხდეს ბრძანებასა მისსა,
და ჭსჭამოს თევზი: სოლო მას ნეჯარსა უცსოდ
აღუხნდა სიჯგუჯა იგი მძლავრისა: რამეთუ სინით-
გან მარსვითა აღზრდილ იყო და განზოცებულ:
და ეცყოდა არა ჯერ არს მეფეო, დღეთა ამით
შინა წმიდათა ორმეოცთასა ჭამად თევზისა. რა-
მეთუ ესრეთ განწესებულ არს წმიდათა მიერ: და
მე არაოდეს ვარდავხდე საზღვარსა მამათასა: და
არცა დაგჭსნა სჯულის დებაჲ მათი: და უბეთუ
აწ ვერხდე და ვსჭამო თევზი, მერმე გვალოდ
მაიძულო ჭამად სორცისა, და ესრეთ მცირედ
მცირედ დაისხნას ყოველი წესი: არა უწყია მეც

უფრო რამეთუ მე ქრისტიანე ვარ, და არა თდეს ვერხდე ესე ვითარსა ბრძანებასა შენსა, არცა ვისმინო ამის ჯერისა-თჳს სიჯეჳა შენია უმჯობეს არს სიკუჭდილი ხემი, ვიდრე მტირედისაჲცა სარწმუნოებისა ხემისა შეცუტლება: და ვითარ კვალადცა აიძულებდა. მუის აღსდგა და იფლტოდა ზირისა მისისაგან და წარვიდა კარავად თჳსსა: და ვითარცა ესე ჳქმნა დიდად შეუძნდა მეფესა მას უსჯულოსა: და გინებად თჳსა შერაცსა: რამეთუ მიზეზთაჲცა ეძებდა მძლავრი იგი ესე ვითართა. რამეთუ ენება შეპყრობაჲ მისი. და ვითარცა ენება ეგრეთცა ჳქმნა. რამეთუ განთენებასა თანა დღისასა წარავლინნა კაცნი, და შეიპყრეს მეფე იგი ლუთის-მოუჭარე ცსებული უფლისა.

და მუნ შეაყენეს საპყრობილესა შინა-მრავლითა ჭირითა და იწროებითა ქელიწად ერთ: ჳკონებდა უსჯულო იგი ჭირითა მით დახსნად სიმტკიცესა სარწმუნოებისა მისისასა. და იფლტოდა ნუ უძნეს ამით ესე ვითართა, და

სსჯაჲცა მრავალ ფერთა სავანჯველითა ერხ-
დეს ბრძანებასა ჩემსა: და უარ ჰყოს სასელი
ქრისტესი: ხოლო სამ-გზის სანაჯრელი იგი
მსგავსად ა' დამაჯისა მტკიცე იყო ყოვლისაგან
კვწაებისა განსჯდელთასა: მაშინ უქეცესსა ღუა-
წლსა და შრომასა მიჰსჯა თაგი თვისი: და შეაყო-
უონება თვისი მიმდემსა ლოცუქასა და მარსუქსა,
და ევედრებოდა უფალსა რათა მოსცეს შეწევნა
მის მიერი, და განამლიეროს ღუაწლსა მას შინა:
ესე ყოველი ესმა რა უსჯულოსა მას შიდაგრსა,
აღეგნნა გულის წყრობითა დიდითა: და იჯ-
ყოდა წარგავლინით კვალად სსუანი შერაცხილ-
ნი მთავართა ჩუქსნთაგანნი და მუნგე გაიმულოთ
სჯულისა დაჯვეებაჲ, უკეთუ ვვერხდეს და უარ-
ჰყოს ქრისტეს სარწმუნოება იქმნას ნება ჩუქს-
ნი: და ჩუქსნჯა არავე უგულებელს გჰყოთ აღთ-
ქმა იგი რომელ აღუთქვთ პირველ: ხოლო
უკეთუ კვალადცა შეურაცს-ჰყოს ბრძანებაჲ ჩუქს-
ნი და წინა აღგვიდგეს, მუნგე სანყრობილგსა
შინა მიიღოს მისაგებელი ურჩებისა-თჳს ჩუქსნისა,

და მუნვე მწართა სიკდილითა დავსაჯოთ: ესე
თქუ და მეს წარავლინნა კაცნი მსგავსნი მის-
სავე სიბოროტისანი: ზირველად შესთვალნა: ზირ-
ველისავე მსგავსად ზაკვიითნი და ლიქითნი სიჯ-
უჲანი ქადებანი მრავალთა ნიჭთა და ზაცივთანი:
და მერმე შინებანი ტირთა და საჯანჯველთანი:
და უკეთუ არცა ერთი ისმინოს: მერმე ამცნო-
რათა მსვე საპურობილესა შინა განიყვანონ ამის
ცხოვრებისა-ვან:

ხოლო ძირაიწივნეს კაცნი იგი შაკბაზისა
ძიერ წარვლენილნი, და მოასსენებდეს ბრძანე-
ბასა მის უსჯულოსასა: და წინა დაუდებდეს სოფ-
ლისა ამის საშვებელთა და ზაცივთა და დიდე-
ბათა მეფობათა და კელმწიფობათა, და სხუათა
მრავალთა ნიჭთ დიდობათა მოასსენებდეს: და
კვლად ექადოდეს მწართა სიკუდილითა აღსა-
სრულსა, უკეთუ ურხ-ექმნეს ბრძანებასა თუთ-
მპურობელთასა, ესე და სხუანი უმრავლესნი ამი-
სა მიუთსრეს და აწესდეს და განამრსებდეს
და რასა არა გვყოდეს და რასა არა იქმოდეს რა-

თამცა შეუძღეს ცთუნებად ნეჯარისა მის: სო-
ლო იგი ყოველსავე სიჯეჟათა მათთა უკუნ აქ-
ცეგდა: არცა დიდებათა და ჰაჯივთა მისეღვიდა,
არცა საჯანჯველთა და სიკუდილთა ეშიშვოდა:
არამედ ყოვლისა წილ ქრისტესა აღირხეგდა: რა-
მეთუ მისსა მიმართ ესვიდა: მას ხადოდა, და
მის მიერსა შეწევნასა ილოცვიდა: და ისწრაფ-
და მოღებად გვარგუნთა ზეცისა ხინებისასა:

მაშინ იხილეს რა სიმჯეჟივე მისი. ყრიად
უსასო იქმნეს მისისა გარდაქცევისაგან: მოიღეს
საბელი მძულდისა რათა მოძთობისა მიერ გა-
ნიყვანონ ამის ცხოვრებისაგან: სოლო იგი ეგვედ-
რებოდა რათა მკირედ ეჟმ დრო-ჰსცენ, რათა
ილოცოს და ვითარცა მოილო სათხოელი თვისი:
დაგარდა პირსა ზედა თვისსა, გარდამოადინებდა ნა-
კადულსა ცრემლთასა და ილოცვიდა: აღჰსდგა
მიერ ლოცვისაგან და მერმე მოილო ღუთისა
საიდუმლო გარჯი და სისხლი საუფლო: რომე-
ლი აქუნდა მის-თანა დაკრძალული. რამეთუ ულო-
ნო იყო მუნ მღუდლისა ჰოვნილებად და მით

გზიარა თვით: და მერმე აზიარნა ორნიცა იგი
მოხანი თვსნი, რამელთა მისთვის დაედვათ თავ-
ნი თვსნი და უფროსად ქრისცეს-თვს: და რა-
მეთუ მასცა და ამათცა ღუთისა-თვს დასხნეს
სულნი თვსნი, რათა მის-თანაცა სუფევდენ საუ-
კუნოდ: მერმელა უბრძანა მჯარვალთა რათა აღას-
რულონ ბრძანება მათდა: მეის გარდააცვებს სა-
ბელი მუგილდისა: და ესრეთ მოაძოვეს სამ-
გზის სანაჯრელი იგი მოწამე ქრისცესი: და
მისთანა ორნიცა მოხანი იგი მისნი:

ს ა მ ი ე ბ ე ლ ი .

გვერდი.

ანბანი.....	1.
სიტყუანი ერთმარტლოვანნი.....	6.
— — ორ-მარტლოვანნი.....	—
— — სამ-მარტლოვანნი.....	8.
კითხუასა შინა გართვა.....	10.
ანგარში.....	27.
ფულის ანგარიში.....	28.

ს ა კ ი თ ს ა ვ ი ს ა ლ ს თ ა - ი ჯ ს .

I.

ა.

სიბრძნე სიტყუის ზღაპრისაგან.....	31.
----------------------------------	-----

ბ.

იგავნი კზოპეს ზღაპართაგან.....	42.
--------------------------------	-----

ბ.

ანდაზები.....	44.
---------------	-----

დ.

გამოცანაები.....	46.
------------------	-----

II.

ა.

ისტორიულნი ლექსნი.....	47.
------------------------	-----

ბ.

ისტორიულნი მოთხრობანი ტიმოთეს შოგზაუ- რობისაგან.....	50.
---	-----

ბ.

ისტორიულნი წერილნი.

- ა. წერილი რომლისამე ქართველისაგან, მიწერილი რუსეთის გელმწიფის მიხეილ თეოდორეს ძისადმი. 58.
- ბ. ფიცი თუშთა, სევსურთა და ფშავთა, ყობასსა ზედა რუსეთის გელმწიფის ალექსი მიხეილის ძისა 61.
- გ. წერილი საქართველოს ქათალიკოზის ნიკოლაოზისა, რუსეთის პატრიარქის იოაკიმესადმი..... 63.
- დ. წერილი თუშთა, სევსურთა და ფშავთა, რუსეთის გელმწიფის ალექსი მიხეილის ძისადმი..... 69.
- ე. ვასტანგ გურგ-ასლანისაგან, სპარსთა მეფის შველსა. 72.
- ვ. შემოსვლა თამაზ-სანისა ცოვილისს..... 87.

ცხოვრებანი.

- ა. მეფის დაჯიფისა, აღმაშენებლად წოდებულისა.... 98.
- ბ. თამარ მეფისა..... 115

III.

- ა. ჭეჩისა-თჳს 126.
- ბ. წვიმისა-თჳს..... 127
- გ. ცის-სარტყელისა-თჳს. —
- დ. სეცეჴისა-თჳს..... —
- ე. ელჴისა-თჳს..... 128.
- ვ. ქუსილისა-თჳს..... —
- ზ. ცისა-თჳს..... 129.
- წ. ქუჭყანისა-თჳს..... 132.

IV.

- ა. საკკელესიო-სამოქალაქო სჯულნი 133.

ბ. შშობიერ აბისა-თჳს და შოფლის მისისა..... 136.

V.

ა. სიმღერა..... 140.

ბ. ლექსთ-თხზულებანი წიგნისაგან ჩასრუსას ძისა 141.

გ. პრეზა..... 146.

VI.

ა.

ლოცუნი..... 150.

ბ.

ქადაგება ქუთაისის ეპისკოპოსისა..... 159.

ბ.

შოთხრობანი საღმრთო ისტორიიდან.

ა. ცხოვრება იოსებისა..... 166.

ბ. ესთერისა..... 196.

დ.

სასწავლებლო სწავლანი, წიგნისაგან სობრძნისა ისრაძისა ჩინაქისა..... 209.

ე.

ქადაგება იესო ქრისტესი..... 229.

ვ.

ივანი იესო ქრისტესნი..... 245.

ზ.

საკვლეპო ისტორიული შოთხრობანი.

ა. მოქცევა მირიან მკუთისა და ყოფლისა ქართლისა, ნინა მოციქულთა სწოებისა მიერ..... 252.

ბ. ღუაწლი და ვნება წმიდისა დიდისა მოწამისა დედოფლისა ქოივანისა..... 306.

გ. ღუაწლი წმიდისა და სანატრელისა მოწამისა და მკუთისა ღუაწსაბისა..... 338.

შეჯამება ბეჭედაში.

დაბეჭდილი.	წაიკითხე	გვერდი.	ტრიქონი.
რუსეთის	რუსეთის	67	2
ბაშთა	აბაშთა	72	16.
ისმინის	ასმინის	77	7.
ჩამედ	აჩამედ	83	14.
ანჯამდე	ინჯამდე	90	15.
ტუკთა	ტუკუთა	92	1.
ლეკნი	ლეკნი	93	12.
ქართლსავე	ქართლსავე	95	9.
ჩესკენ	ჩემსკენ	145	3.
ჩქენ	ჩუქენ	159	6.
ჩოდენი	ჩოდენიძე	161	5.
ზმანუბანი	ზმანუბანი	167	14.
კაცა	კაცი	201	9.
სიურმიდგინ	სიურმიდგან	225	4.
სცხოვრებდე	სცხოვრებდე	227	7.
ორგულ	ორგულა	240	16.
ველხედ	ველხედ	246	13.
როხელნი	რომელნი	261	18.
მარინ	შირინ	281	6.

Handwritten signature in red ink on aged paper.

494.63

03 981